

THOMAS MAYNE REID

A FEHÉR TÖRZSFŐNÖK

NNCL819-409v2.0

DELFIN KÖNYVEK

THOMAS MAYNE REID

A FEHÉR TÖRZSFŐNÖK

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1968

A mű eredeti címe
THE WHITE CHIEF

A magyar ifjúság számára átdolgozta
SZINNAI TIVADAR

MÁSODIK KIADÁS

ZÓRÁD ERNŐ
rajzaival

A címlap
KONDOR LAJOS
munkája

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós Műszaki vezető: Gonda Pál
Képszerkesztő: Lengyel János Műszaki szerkesztő: Krecska Miklós
102000 példány, 12 (A/5) ív, MSZ 5601-59

68.645 Egyetemi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Janka Gyula igazgató
IF 868 —f—6971

1.

Hol vagyunk?

Az amerikai kontinens mélyén, Új-Mexikóban, a Rio Grandé del Norte folyamtól északra, ezermérföldnyire minden tengertől.

Másszuk csak meg ezeknek a hatalmas hegyeknek egyikét — a Sierra Blancát, a “Fehér-hegyet”, melyet az év kilenc hónapján át hó takar. Álljunk meg az egyik csúcson, és nézzünk körül.

Mit látunk? Észak felé hegyek tömkelegét; messze-messze húzódnak, majdnem a sarki tengerig. Déli irányban ugyanaz a kép fogad: hegyek, hegytorlaszok. Nyugaton sem látunk egyebet, csak hegyek és fennsíkok váltakozását. Forduljunk kelet felé. Micsoda meglepetés! Ameddig a szem ellát, ezer meg ezermérföldnyire egyetlen hegy sem bukkan elő. Itt kezdődik a Nagy Préri. Nincs átmenet. Csak egy lépést kellene tennünk, és már zuhanunk a végtelen síkságba. Többnyire sárga homoksivatag, melyen nem terem más, csak agavé, kaktusz, jukka — még a gyér fű is szúrós, mintha túske volna. De egyszerre csak felüdül a szemünk, amint a messzeségbe nézünk. Oázis talán? Igen. Ott a magas síkságot mélyebben fekvő völgy váltja fel, ahol minden megterem. Mintha a terep lesüppedt volna vagy ezer láb mélységbe, melyet folyó szel át ezüstösen csillogó habjaival. A völgy olyan gyönyörű, mint egy bekeretezett tájkép. Fejedelmi parkra emlékeztet, őzek és jávorszarvasok sétálgatnak benne peckesen. De hol a kastély, amelyhez ez a csodapark tartozik? Se kastély, se ház, még egy kis viskó sincs sehol. Mintha ember sosem tette volna lábát erre a vidékre. Pedig a táj nem volt mindig kihalt. Amikor erre lovagoltam, egy remetére bukkantam. Hallgassátok csak meg, ez a tudós öregember mit mondott nekem:

— Ez a lapály San Ildefonso völgye. Most szép vadon, de valamikor civilizált emberek lakták. Középe táján szétszórt kőhalmokat lehet látni; gaz és burján lepi el, bozót borítja, de aki alaposabban megnézi, ráeszmél: egy régi város romjai veszik körül.

Igen, ezen a helyen város állt valaha, nagy, virágzó város. Legszebb pontján a *Presidio* épülete, ormán spanyol zászlót lengetett a szél. Közelében a jezsuita *padrék* nagy missziósháza terpeszkedett. Odalenn a völgyben és a város fölött, a lejtőkön bányászok és földművesek lakóházai. Az utcákon nyüzsgött a nép. Mindaz, ami a mai embert foglalkoztatja, valamilyen formában itt is megvolt. A város — munka és pihenés, szórakozás és sport, nemes törekvések és galád bűnök, hőstettek és gaztettek színhelye volt. Lakóinak szívét szenvedélyek nyugtalanították — szerelem és gyűlölet, nagyravágyás és bosszú, s gyakran ezek irányították cselekedeteiket is. És mindez eltűnt nyomtalanul. Toll nem írta krónikába, ecset nem vetette vászonra, művészi véső nem örökítette meg. De a város történetének egyik-másik eseménye különös legendákban él tovább. Kevesen ismerik, pedig e legendák nem évezredekre, csak egy évszázadra nyúlnak vissza. A XVIII. század közepén a völgyet kétoldalt határoló magaslatokról nemcsak San Ildefonso városát lehetett látni, de egy tucatnyi kisebb várost és falut is. Nevük és történetük feledésbe merült. Romjaikat dudva nőtte be, a dohos kövek között csörgőkígyók tanyáznak. Az elnyomott és kifosztott indiánok így álltak bosszút Montezuma király gyilkosain. Ha az angolszászok nem lépnek közbe, ha a megtorló háború tovább folyik, a hódító Corteznek és kapzsi kalandorainak utódai közül egy sem élne ma Anahuac országában. Hallgassátok meg hát San Ildefonso legendáját!

Nincs-még egy ország, ahol annyi vallásos ünnepnapot ülnének meg, mint Mexikóban. Úgy vélték, ezek a *fiesták* megkönnyítik a bennszülöttek megtérítését. Ezért a kalendáriumot telerakták itt piros betűs ünnepnapokkal. Majdnem minden hétre jut egy felvonulás a hozzá

tartozó tűzijátékkal és egyéb látványosságokkal. Díszruhás papok, porban térdeplő parasztok, levett kalapok... az egész emlékeztet egy kicsit az angol Guy-Fawkes napjára, amikor a meghíusult "lőporösszeesküvés" emlékére vigadnak a londoni utcán. Az ünnepeken fontos szerepe van a padréknak. Áldást és bűnbocsánatot osztogatnak — persze nem ingyen. A hívőt kissé megkopasztják, de nemcsak a zsebe könnyebbül meg, hanem a szíve is, abban a reményben, hogy megváltotta belépőjegyét a mennyországba. Szerencsére a ceremónia véget ér, kezdődik az ünnep vidámabb része — a késő estébe nyúló mulatozás.

Új-Mexikóban San Juan napja a legfontosabb ünnepek egyike. A házak üresek, mindenki az utcára tódul — előbb a templomba, aztán egy közeli rétre, a különféle versenyek, szerencsejátékok, fogadások és más multságok színterére. A demokrácia ha máshol nem is, de itt tökéletes. Gazdag és szegény, előkelő és pór egymás mellett veszi ki részét a fiesta örömeiből.

Felvirradt San Juan napja. San Ildefonso lakói kivonultak a város szélén elterülő nagy, füves rétre, az ünnepek és versenyek színterére. Vegyülünk el a tömegben, és nézzük meg, ki van itt.

Először is a két padrét pillantjuk meg a *cura*, vagyis a plébános társaságában. Hármuk közül a cura a legfeltűnőbb. Széles karimájú kalapot és hosszú, fekete köpenyt visel, fekete selyemharisnyát és csatos félcipőt. Meglehetősen elhízott ember, tömzsi ujjain gyűrűk csillognak. Jóságos mosollyal fogadja hívei köszöntését. Apró szeme élénken jár ide-oda, mindent észrevesz — még a szép seffiorákat és seffioritákat is.

Mert szép hölgy van itt annyi, hogy fel se lehet sorolni. A rét legjobb helyén több széksort állítottak fel, onnan nézik majd a látnivalókat. Itt vannak a város "nagy családjai" egytől egyig. A lányok közül sokan már lenéznek a nemzeti viseletet, és a párizsi divatot utánozó ruhákban pompáznak. Hogy mibe kerül, nem számít. Egyiknek az apja jómódú kereskedő, a másiké számtalan nyáj ura, a harmadik a legkövérebb föld bérlője. De valamennyin túltesz Don Ambrosio Cruces, a dúsgazdag bányatulajdonos. Háza a legszebb ház a városban, valóságos palota. És leánya, a húszéves Catalina a város elismert szépsége. Nem is emlegetik másképp, csak így: "a szép Catalina". Boldog fickó lesz, aki elnyeri a kezét. De Catalina nagyon válogatós, sőt még az apja is az. Don Ambrosio plebejusi származású — egyszerű aranyásóként kezdte —, de a szerencse hamarosan odaszegődött mellé. Most már nagy igényei vannak, elsősorban, hogy leánya egy kékvérű *hidalgó* felesége legyen, és az igazi előkelőségek soraiba emelkedjék. Az előkelőség élén persze az *alcáde* áll, a polgármester; most is itt van, rojtos-bojtos hivatali pálcájával elvegyül a tömegben, ő a város első embere, mégsem számít sokat. A hatalom a katonák kezében van. A városparancsnok Vizcarra ezredes. Negyvenéves agglegény. A sok toll, csipke és aransújtás valósággal elborítja. Olyan cifra, mint egy páva. Miközben a padrékkal, a curával meg az *alcáidéval* beszélget, fél szemmel mindig a lányokra pislant. A csinos poblamák, parasztlányok megbámulják, ő meg öntelten mosolyog, és Don Juan Tenorióznak képzeletét. Itt van a helyettese is, Roblado kapitány. Az ő ruhája is csupa aranybojt és -paszomány. Nagy fehér bajusza és szűrős fekete szeme van. Dühösen méreget mindenkit, aki csak egy pillantást mer vetni a szép Catalinára. Úgy viselkedik, mintha a vőlegénye lenne — annak is tekint mindenki. Talán a lány szíve választotta volna? Aligha, mert Catalinának sokkal jobb ízlése van. Roblado kapitány inkább Don Ambrosio választotta. Pénze nincs ugyan, sőt fülíg el van adósodva. Zsoldját már fél évre előre felvette. De régi nemesi családból származó, igazi *hidalgó*, és ez sokat számít az uborkafára felkapaszkodott Don Ambrosio szemében. De a helyőrségnek van még egy harmadik tisztje is, Garcia *teniente*, vagyis hadnagy. Jóképű fiú, és nagyon népszerű a városban. Feljebbvalói kedvelik, és a poblának, sőt a seffioriták is gyakran rajta felejtik a szemüket. Talán Catalinának is tetszik. *Quien sabe?* — ki tudja? Egy mexikói dáma érti a módját, hogy szíve titkát ne árulja el senkinek. No de nézzük meg a fiesta kevésbé nevezetes

résztevőit is. A helyőrség katonái sarkantyúpengetve, hosszú kardjukat maguk után vonszolva sétálgatnak a tömegben. Tisztjeiket utánozzák hetyke járásukkal és pöffeszkedésükkel.

Lovas katona valamennyi. Gyalogsággal a kormányzat nem boldogulna ezen a vidéken, ahol még vad indián törzsek kóborolnak, és azokkal kell hadakozni. A kardcsörtető dragonyosok fontoskodva járnak-kelnek, és fölényesen nézegetik a lányokat; a falusi legények nehezen türtőztetett bosszúsággal, féltékeny szemmel méregetik a dölyfös katonákat. A poblanák legszebb ruhájukba öltöztek a fiesta tiszteletére. Sok a kék és a piros ruha. Öltözékük fontos tartozéka a *reboso*, a halványkék vagy palaszürke vállkendő, melynek redőit nagyon ügyesen, kecses kacérsággal rendezik el a vállukon és a karjukon, sőt gyakran az arcukat is eltakarják vele. A kendő mögül ilyenkor csintalan szemek kandikálnak elő. Később hátravetik a kendőt; bátran megtehetik, hiszen arcukról lemosták az allegriabogyó levét, ezt a borzalmas, sötétvörös festéket, melynek használatát az indiánoktól vették át. Csakhogy az indiánok ünnepi alkalommal használják, a mexikói falusi lányok pedig hétköznap mázolja be vele arcukat, hogy megóvják a nap égető sugaraitól; hogy bőrük a fiestán fehéren tündököljön.

A legények zöme többnyire *ranchero*, aki a saját földjén dolgozik, de nem annyira földműves, mint inkább állattenyésztő. Hagyományos ruhájuk szép és festői: bársonynadrág, mely alul széles, és kétoldalt fel van hasítva; festetlen nyersbőrből készült félcsizma; cserzett báránybőr zeke vagy dúsan hímzett bársonymellény s alatta pazar színekben pompázó ing; derekukra piros selyemövet csavarnak. Sokan nem viselnek zekét vagy mellényt, csak *serapét*, díszes takarót, hanyagul vállukra vetve. De legjellegzetesebb a *sombrero*, a széles karimájú, fekete puhakalap, melyet széles ezüst- vagy aranszalag vesz körül, és csillogó üveg- vagy fémgyöngy díszít. A legtöbb legény lóháton jött be *ranch*-járól a városba; lábukon öt font súlyú sarkantyú, melynek taraja három-, négy-, sőt öthüvelyknyi átmérőjű! Persze vannak itt városi fiatalok is. Sokan közülük önálló vállalkozók: aranyat ásnak vagy mosnak, és bár többnyire csak a kenyerüket keresik meg vele (azt is szükösen), mindig él bennük a remény, hogy egyszer lemosolyog rájuk a szerencse, öltözékük olyan, mint az iparosoké. A kereskedők alkalmazottai már jobban öltözködnek; posztóruhában járnak, mely félig európai, félig mexikói viselethez hasonló. De legegyszerűbbek az ősi bennszülöttek, a *pueblo* indiánok, vagy ahogy itt mondják: *indios mansos*. Ezek a szelíd, megbízható, civilizált indiánok nem tévesztendőek össze a vadakkal, akiket *indios bravos* néven emlegetnek; utóbbiak a mai napig sem ismerik el a spanyol hódítók uralmát. De a *pueblo* indiánok már nem harcolnak; éhbérért dolgoznak a bányákban vagy a földeken. Odakinn a farmokon jobbágyisorban élnek; ha jogi értelemben nem is rabszolgák, de annyira eladósodtak, hogy nem hagyhatják el gazdájukat. Az ilyen félrabszolgát peónnak hívják; sorsa csöppet sem irigylésre méltó. Fiesta ide vagy oda: a szegény *indiók* ruhája a legegyszerűbb, amit csak el lehet képzelni. A *tilma* nem egyéb, mint egy daróczsák, melybe fent lyukat vágnak, amelyen kidugják a fejüket; kétoldalt is behasítják, hogy a karjukat is kidughassák rajta, öv nem tartozik hozzá, szabadon lötyög még a derekukon is. Olcsó pamutrongy, piszkosszürke színű, esetleg színesebb szálakat is szőnek bele, hogy valamicskével mutatósabb legyen. Rövid báránybőr nadrág egészíti ki és durva bocskor. Ez a mexikói szegény indiánok megszokott öltözéke. Lábuk térdtől bokáig meztelen; legfeljebb fényes bőrük sötét rézszíne enyhíti pőreségét. A szegény bennszülött peónok százával ácsorogtak a réten, asszonyaik és leányaik pedig a földön kuporogva árulták nádgyékényre és pálmalevelekre rakott termékeiket: vizesdinnyét, szilvát, szőlőt, barackot és egy kaktuszféle fa gyümölcsét. Mások limonádét kínálgattak és az *aquamiel* nevű mexikói üdítő italt. A cukrozott kukoricalepény és az agavé megsütött gyökerei is a kedvelt csemegék közé tartoztak. De legkelendőbb a tortillo volt, a kukoricalisztból készült, ropogósra sült, kerek mexikói palacsinta; a *chile colorado*, vagyis pirospaprika is jócskán fogyott. Bódékban árulták az *aguardiente* vagy tüzes víz néven ismert pálinkát, amelyet kukoricából és áloéből főztek. Tulajdonképpen nem is bódék voltak, hanem

pálmalevelekből rögtönzött óriási ernyők, amelyeket az árusok fejük és árujuk fölé feszítettek. Eddig a fiesta közönségét ismertettük, de főszereplőiről még nem szóltunk. Ezek a társadalom legkülönbözőbb rétegeihez tartoztak, és csak egy tekintetben hasonlítottak egymáshoz: valamennyien pompás lovasok voltak. Paripájukat is magukkal hozták, ki-ki a legjobbat és legszebbet, amelyre csak szert tehetett. Büszkén sétáltatták a díszesen-pompásan felkantározott, mutatós, szép állatokat, és időnként meg is táncoltatták őket, kiváltképp a széksorok előtt, ahol a senioriták ültek. A lovasok fiatalok voltak, ez is közös tulajdonságuk; egyébként akadt köztük *hacendado* (nagyobb *hacienda* birtokosa) meg *ranchero* (saját ranchán gazdálkodó kisbirtokos) meg *vaquero* (vagyis cowboy), sőt még *cibolero* (vadász) is. Még a kereskedők sorában is nem egy jó lovas volt. Mexikóban mindenki pompásan lovagol, a városi ember sem kivétel.

Majdnem százra rúgott a vállalkozó szellemű ifjak száma, akik részt vettek a versenyben, és készek voltak alávetni magukat a lovaglóművészet, Ügyesség, bátorság próbáinak. Kezdődjk hát a verseny! A műsor első száma a *coleo de toros* volt, ami ezt jelenti: "a bika farkának ráncigálása". Mexikónak csak a legnagyobb városaiban van *plaza de toros*, vagyis bikaviadalok rendezésére alkalmas aréna. De a legkisebb városban is űzik a *coleo*-sportot, ami elég izgalmas lehet, ha nem is olyan veszélyes, mint a szabályos bikaviadal. A ló néha megbotlik, és a felbőszített bika eltapossa vagy felökleli gazdájával együtt. Ezért a *coleo*t az erő, ügyesség és bátorság próbájának tekintik Új-Mexikóban. Az előkészületek megtörténte után a *herold* bejelentette, hogy a *coleo* megkezdődik. A nézőket a tér egyik oldalára terelték, hogy a bika, ha kiengedik, szabad teret lásson maga előtt, és arra száguldj on. Néha megesik, hogy a bika a tömegnek ront. Ezért a falusi asszonyok a szekerekre ültek fel, amelyeken hazulról jöttek idáig. A sefiorák és senioriták pedig a magas padokon eléggé biztonságosan érezték magukat.

Most a versenyzőket állították fel egy sorba. Az első versenyre tucatnyi fiatalember nevezett be. A legkülönfélébb foglalkozású emberek, még dragonyos katona is akadt köztük. Valamennyi jó lovasnak tartotta magát. Adott jelre kihozták a bikát a közeli *corralból*. Nem gyalogos emberek vezették, ez túlságosan kockázatos lett volna. Lovas *vaquerók* vezették a bikát a szarvaira kerített lasszó segítségével, készen arra, hogy egy karmozdulattal földre kényszerítsék, ha rakoncátlankodik.

Ez a bika rosszindulatú állatnak látszott bozontos fejével és sötét, komor szemével. Nem kellett sok bosszantás, hogy felingereljék. Már is dühösen csapkodta farkát oldalához, hosszú, egyenes szarvát fellökte a levegőbe, vadul horkantott, és időnként a földet kaparta patáival. Igazi spanyol bika volt. Az emberek nagy érdeklődéssel nézték és bírálgták. Volt, aki elhízottnak tartotta, mások meg azt mondták, jól fog futni. Mert a *coleo*ban nem is a bátorság a legfontosabb, hanem a gyorsaság, a fürgeség. Az élénk vitát a fogadások tették még izgalmasabbá. Arra fogadtak, ki és mennyi idő alatt "dönti fel" a bikát, ami természetesen véget vet a bika hajszolásának. Ha a bika vad erejére gondolunk, s arra, hogy a versenyzőknek semmiféle fegyvert, még lasszót sem szabad használniuk, el kell ismernünk, hogy feladatuk nem könnyű. A bika rohan — majdnem olyan gyorsan, mint a vágózó ló. Megragadni a farkánál és felborítani — ehhez bizony erő, ügyesség és lovastudomány kell!

A bikát a felsorakozott lovasok elé vezették, s körülbelül kétszáz yardnyi távolságra tőlük megállították, mégpedig fejjel a sík mező felé. Eddig szinte pórázra volt kötve a szarvaira hurkolt lasszókkal. Most óvatosan lehúzták róla, és két-három hegyes, szúrós, égő rakétácskát lőttek az oldalába. A bika a nézők rivalgása közben bőszen elrohant. A lovasok hurrázva utánanyargáltak. A sor nemsokára felbomlott, akárcsak a rókavadászat. Volt, aki hátramaradt, volt, aki elébe került a bikának, de egy pillanatra sem hagyták békében. A bikát már a tüzes nyilak is megriasztották, a nagy ordítózás és füttyülés is megrémítette. Rohant, amilyen gyorsan csak tudott, majdnem egyenes irányban. Az előnyt, amit szerzett, nem volt könnyű behozni. Már legalább egy mérföldet száguldott, mire utolérték. Ekkor az egyik

dragonyos nagy pej lován egész közel férközött hozzá, és addig üldözte, míg végre sikerült megragadnia a bika farkát. Meg is rántotta egyszer-kétszer, de nem bírta a bikát feldönteni. Az erős állat kiszabadította magát, és oldalvást elszáguldott. Most egy fiatal farmer szegődött a nyomába pompás lován. De valahányszor kihajolt a nyeregből, és a bika farka után kapott, az kicsúszott a kezéből. A coleo szabályaihoz tartozott, hogy minden versenyző csak egyszer próbálkozhatott. Ha kudarcot vallott, kiesett a "mezőnyből". Az említett dragonyos és a fiatal farmer is visszafordult. Szégyenkezve megkerülték a nézősereget, nehogy kinevessék őket.

A bika továbbszáguldott, az izgatott lovasok meg utána. Egy másik dragonyos is szerencsét próbált, de eredménytelenül — éppen úgy, mint egy vaquero, majd egy másik. Néhányan lebuktak a lóról, ami a nézőket hangos kacagásra készítette. Az egyik ló pórul járt: a bika szarva elé került, és a dühös állat felöklelte. A ló véresen összeroskadt. A közönség felmorajlott. Egy negyedóra sem telt bele, és a tizenkét versenyző közül tizenegy kénytelen volt szégyenszemre elkullogni. Már csak egy versenyző maradt hátra. A bika Úgyes jószágának bizonyult, megnyerte a nézők rokonszenvét, még meg is tapsolták.

— *Bravó, toro! Bravissimo!* — hallatszott mindenfelől.

Minden szem a felbőszült állat és egyetlen üldözője felé fordult. Mindketten elég közel voltak ahhoz, hogy jól meg lehessen figyelni őket, mert a hajsza eddig nem egy irányba folyt, és a réten keresztül-kasul rohangáló bika most majdnem olyan közel volt a nézőkhöz, mint amikor szabadjára eresztették. Mindenki láthatta, hogy a versenyző a legszebb lovat üli meg, amelyet a verseny folyamán eddig láttak, s ő maga is a legkülönb legény valamennyi közt — csinosabb, daliásabb, mozgékonyabb, mint a többi, s valóban pompás lovas. De vajon szerencsés-e? Majd elválik. Lova szénfekete, erős musztáng volt, farka hosszú és a végén hegyes, s éppen úgy tartotta, mint futás közben a róka. Még vágásban is könnyed ívben tartotta fejét, és a sima fűből kiemelkedő büszke alakja a csodálat és elragadtatás hangját váltotta ki a nézők seregéből. Lovasa húszéves fiatalember volt, vagy nem sokkal idősebb. Hullámos szőke hajával és fehér arcával erősen elütött a többi versenyzőtől, aki egytől egyig sötét bőrű volt. Viszont a ruhája olyan, mint bármelyik ranchero ünneplője: díszes és dúsan hímzett; csak a szokásos általvető takaró, a serapé helyett piros *mangát* viselt. E köpönyegnek a szárnyait hátravetette, hogy karja szabad legyen.

— Carlos, a cibolero! — kiáltotta egy éles hang.

— Igen, a bölény vadász! Carlos, a vadász! — kiáltották mások is. Úgy látszik, sokan ismerték, de még több volt, aki most hallott róla először.

— Miért maradt le eddig? — kérdezte valaki.

— *Carrambo!* — felelte egy hang. — Ha akarta volna, már régen feldönti a bikát. Szándékosan maradt hátra, hadd süljön fel a többi. Tudta, hogy ez a bika reá vár, más nem boldogul vele. *Mira!*

Carlos hamarosan igazolta a belé vetett bizalmat. Már első pillantásra nyilvánvaló volt, hogy játszva utoléri a bikát. Lova még szelíden vágta, de füle remegett, és orrlyukai kitágultak a vadászat izgalmában. Gazdája még feszesen húzta a gyeplőt. De éppen amikor ismerőse ajkán elhangzott a figyelmeztető kiáltás: "mira!" — a lovas viselkedése megváltozott. Húzlépésnyire volt a bikától, és éppen mögötte. Lova hirtelen előrelendült, és néhány ugrással a bika mellett termett. A lovas megragadta a bika hosszú farkát, majd mélyen előrehajolt. A következő pillanatban hatalmas lendülettel felegyenesedett, és a bika kapálózva terült el a hátán. Úgy tetszett, a lovasnak annyi erőlködésébe sem került, mintha egy macskával lett volna dolga. A nézők hangos *viva!* kiáltásokban törtek ki. A győztes lovas visszaporoszkált a padsorok elé, szerény meghajlással megköszönte az ovációt, aztán visszahúzódott a tömegbe. Egyik-másik néző úgy látta, hogy a cibolero pillantása állhatatosan Catalina Cruces szemét kereste; sőt akadt, aki azt is látni vélte, hogy a szép Catalina örömtől sugárzó arccal mosolygott rá. De ez csak képzelődés lehetett. A dúsgazdag Don Ambrosio leánya nem bátoríthat mosolyával egy szegény csavargó vadászt!

Am volt ott egy lány, aki kétségtelenül mosolygott. Fehér bőrű, szőke hajú, angyali arcú lány volt, s az egyik *carretán* állt, míg a mellette levő szekerre a verseny győztese kapaszkodott fel. A két arc egymás közelében mintha egy lett volna. Nemcsak a bőr és a haj színe tette őket hasonlókká. Nyilván vérrokonok voltak — sőt talán testvérek. Úgy bizony: a szőke lány a cibolero testvérhúga volt. Boldogan mosolygott: bátyja győzelmére gondolt. Furcsa külsejű, idős asszony ült a *carreta* mélyén; hosszú, leomló haja olyan volt, mint a fehér len. Hallgatott, de szeme büszkén pihent meg a cibolero daliás alakján. Sokan lopva, de kíváncsian bámulták meg az öregasszonyt, de még több volt, aki félelemmel — babonás félelemmel — pislogott rá. Ezek, úgy látszik, tudtak róla valamit, mert különös történeteket suttogtak egymásnak.

— *Una bruxa! Una hechicera!* — (Varázslónő! Boszorkány!) — suttogták róla borzadva.

Nagyon halkán suttogták, nehogy Carlos, a vadász vagy a húga, Rosita meghallja. Mert akit boszorkánynak neveztek — *a kettőjük édesanyja volt!* A játék folytatódott. A vadász kezétől felborított bika most már megjuhászodva, de fűjtatva ballagott a réten. Erre az állatra nem volt többé szükség a versenyen. Meglasszózták és elvezették; később verseny díj ként a győztesnek adják át. Egy másik bikát hoztak elő és megszalasztották. Most is egy tucatnyi lovas száguldott a nyomában. Ez a bika nem szaladt olyan gyorsan, mint az előbbi. Hamarosan utolérték, el is hagyták, elébe kerültek. Ekkor a bika váratlanul megfordult, és visszafelé rohant — egyenesen a padsorok, a lelátó felé!

Rémült sikoltozás hallatszott a lelátóról és a szekerek felől. A sefiorák és senoríták éppúgy megijedtek, mint a poblanák. Nem is csoda. A bős bika egy perc múlva ott lesz közöttük. Az üldözők messze elmaradtak mögötte. A bika hirtelen megfordulása megzavarta őket. Még a legügyesebb sem tudta lovát elég gyorsan megfordítani. A többi legény, aki nem vett részt a versenyen, már rég leszállt a nyeregből. Márpedig a legbátrabb ember sem mer egy felingerelt bikával gyalogosan szembeszállni! A férfiak közt zűrzavar és ordítózás, a nők soraiban rémült sikoltozás támadt. Ezt nem lehet baj nélkül megúszni — itt emberhalál lesz, talán nem is egy! Senki sem tudhatja, nem ő lesz-e a halálos áldozat!

A *carreták* kétoldalt sorakoztak fel a padsoroktól jobbra-balra, velük együtt szabályos félkörben. Sőt messzire előrenyúltak a réten, a bikát szinte hívogatva. A bika be is rontott ebbe a félkörbe, egyenest a padsorok felé, mintha elhatározta volna, hogy ott tör át, a menekülés útját keresve. A hölgyek eszeveszett rémülettej ugrottak talpra, mindegyik úgy érezte, hogy a felbőszült bika éppen őt ökleli fel. Rettenetes pillanat!

És a válság tetőpontján egy férfi bukkant fel, lasszóval a kezében, a szekérsor előtt. Gyalogosan! Mihelyt kivált a tömegeből, megforgatta a lasszót a feje fölött, és a hurok rázúdult a bika fejére, pontosan a két szarva tövére. Pillanatnyi idővesztés nélkül egy fához ugrott, mely ott állt a félkör közepén. A lasszó másik végét villámgyors mozdulattal a fa törzsére csavarta. Ha csak egy icipicit tévovázik, már késő lett volna. De mihelyt megerősítette a lasszó végét a fa törzsén, erős rándulás jelezte, hogy a megfeszülő kötél megállította a bika rohanását. A megfékezett és legyőzött állat hátrabukott, a lasszó szorosan fogta szarvait. Dühös fűj tatással zuhant le a földre, valósággal a nézők lába elé.

— Bravó! Viva! — harsogta száz hang, mihelyt az emberek annyira felocsúdtak rémületükből, hogy szólni tudtak.

— Viva! Éljen Carlos, a cibolero!

Igen, ő volt az, a vadász! Úgyességével és vakmerőségével másodszor is kivívta a nézők bámulatát. A bika megfékezése persze még sok fáradozásba került. Egyelőre csak szűk körre szorították, de a kötél engedte térségében kettőzött haraggal tombolt. Hamar talpra állt, és bömbölve rohant újra a padsorok felé. Szerencsére a lasszó nem volt olyan hosszú, hogy akármelyik oldalon is belegázolhasson a tömegbe. Újból felbukott és hátrazuhan. Az emberek szétszóródtak, attól félve, hogy a hurok lecsúszhatik szarvairól. De a lovasok ezalatt odaértek. További lasszókat vetettek a bika nyakába, mások a lábait béklyózták le, végül

leterítették, és ekkor ereje kimerült.

A bika teljesen megadta magát, már nem kellett tartani tőle. S mivel erre az alkalomra csak két bikát készítettek elő, a coleo de toros a mai napra véget ért.

Most több kisebb lovaspróba következett, miközben megtették az előkészületeket a nap másik nagy versenyére. Ami közben játszódott le, csak a szünetet kitöltő közbjátéknak számított. Az egyik feladat az volt, hogy lasszót vessenek egy gyorsan futó ember bokái köré, és így elgáncsolják. A lasszóvetők részint gyalogosok, részint lovasok voltak. A futó elbuktatása annyiuknak sikerült, hogy a nézők már oda se figyeltek. Nem tekintették nagy teljesítménynek, s az Úgyesebb legények méltóságukon alulinak tartották, hogy ebben a versenyben részt vegyenek.

A következő szám a "kalapemelés" volt; persze lóhátról és a földről. A lovas elhajította kalapját, aztán a nyeregből lehajolva, felkapta a földről, miközben lova vágtában száguldott tovább. Majdnem minden gyakorlott lovas meg tudta tenni, csak a fiatalabbak Úgyességét tette próbára. Vagy húsz ilyen zöldfűlű száguldozott a mezőn nagy körben, s igyekezett elhajított sombreroját felkapni. Persze egy kisebb tárgyat — mondjuk, a fűben lapuló pénzdarabot — már sokkal nehezebb volt nyeregből felkapni. Erre a feladatra vállalkoztak most az Úgyesebb *cavallerók*.

Vizcarra, a helyőrség parancsnoka előlépett, és kezét felemelve csendet parancsolt. Egy spanyol dollárt tett le a sima fűbe, és harsány hangon kihirdette:

— Ez a pénz azé, aki egyszeri kísérletre fel tudja kapni. Azonkívül öt *dublonba* fogadok bárkivel, hogy Gomez őrmester nyeri meg ezt a számot. Szavait néma csend követte, őt aranydublon, teringettét! Nagy pénz, csak egy igazi *rico* (gazdag ember) merheti megkockáztatni.

Ám hosszas várakozás után mégiscsak jelentkezett valaki. Egy fiatal ranchero lépett elő, és így szólt:

— Engedelmet, Vizcarra ezredes úr! Arra nem fogadok, hogy Gomez őrmester nem tudja a pénzt felemelni. De fogadjunk, hogy akad a jelenlevők közül még egy ember, aki éppen úgy meg tudja tenni, mint az őrmester. Sőt azt se bánom, ha megduplázza a tétet.

— Nevezze meg az illetőt! — kiáltotta Vizcarra. — Ki legyen az?

— Carlos, a cibolero.

— Elég, tartom a fogadást! És a feladattal megpróbálkozhatok akárki más is! — folytatta Vizcarra a tömeg felé fordulva.

— Ha valaki elviszi a dollárt, rögtön masikat teszek a helyébe. De ne felejtsek el, csak egyszer lehet megpróbálni! Többen megkísérelték, de felsültek vele. Volt, aki meg tudta érinteni a pénzt, sőt el is mozdította a helyéből, de nem sikerült felemelnie. Végül egy dragonyos állt elő szép pej lován. Mindenki tüstént ráismert — Gomez őrmester volt; ugyanaz, aki elsőnek próbálkozott meg a bika feldöntésével, de kudarcot vallott; nyilván ez motoszkált most is a fejében, mindig komor, fakó arca attól lett még sötétebb. Jól megtermett ember volt, kétségtelenül kitűnő lovas, ha hiányzott is belőle a testalkatnak az a tökéletes szimmetriája, mely az izmok kiváló működését biztosítja. A vállalkozás nem igényelt különösebb előkészületeket. Az őrmester megvizsgálta lova kantáratát, meghúzta a haslót, átadta valakinek szablyáját és derékszíját, aztán nekiindult. Néhány perc múlva arra a helyre kormányozta lovát, ahol a csillogó pénzdarab hevert. Szinte súrolta, olyan közel vágtatott el mellette. Lehajolt, és hirtelen a pénzdarab után kapott. Sikerült is felemelnie, de lazán fogta meg. A dollár kihullott az ujjai közül, még mielőtt a kengyel magasságába emelhetne volna. Hangos moraj futott végig a tömegen; félig elismerést, félig csalódást fejezett ki. A legtöbben megtapsolták, de csak Vizcarra kedvéért. Nem mintha szerették volna Vizcarra ezredest, de *féltek* tőle, s ezért mutattak lelkesedést

Most a cibolero nyargalt elő fényes szőrű fekete paripáján. Minden szem reá tapadt. Csinos arca mindenkit megigézett — csak ne lett volna olyan *fehér* s haja olyan *szőke*! Ez táplálta a

titkos előítéletet, mely csodálatukat lehűtötte. Tudták, hogy nem közülük való, és o *faji előítélet* ocsmány, de hatalmas tényező. Ám a nők szívében az előítélet nem tudott elhatalmasodni. Nem egy fekete szemű *doncella* felejtette rajta tekintetét, melyen csodálat tükröződött a szöke *jenki* iránt, mert Carlos, a vadász az északi tájokról vetődött ide, s telepedett meg San Ildefonsóban.

De nemcsak női szemek kísérték tetszéssel Carlos mozdulatait, nem csupán női ajkakon fakadt a biztatás moraja. Az elnyomott, kizsákmányolt, félállati sorba kényszerített *tagno* indiánok, akik szemüket lesütve kuporogtak a földön, most felemelték fejüket. Akadt köztük sok olyan, kinek szívében régi idők dicsőségének emléke és ábrándja derengett; aki tudta, hogy ősei szabad emberek voltak valaha; aki néha titkos összejöveleteken vett részt, hegyi barlangokban vagy a bozót sűrűjében, ahol meggyűjtötták a "szent tüzet" Quetzal-coatl isten tiszteletére, s még mindig Montezumáról és a szabadságról beszélgettek.

Noha bőrük sötétebb volt, mint elnyomóiké, eszükbe sem jutott Carlos fehér bőrét és szökeségét gyűlölni. Még a rájuk kényszerített szellemi sötétség és tudatlanság falain is áthatolt a reménység egy-egy halvány sugara. A jövőről álmodoztak még öntudatlanul is. Valami titokzatos, talán ösztönös előérzet azt súgta nekik, hogy egyszer mégiscsak lerázhatják a spanyol zsarnokság igáját; s felszabadítójuk a régi monda szerint keletről jön majd — a Nagy Prérin túl elterülő tájokról!

A cibolero igazán nem tett semmiféle előkészületet — minek is? Még a mangáját sem vetette le, csak hanyagul hátradobta szárnyait nyerge mögé. Lova tüstént engedelmeskedett a halk parancsszónak; egy szökkenéssel vágta fogott; majd gazdája térdének alig érezhető szorítására egyre nagyobb sebességgel körbe száguldott a réten.

Miután kellő lendületbe jött, a lovas a csillogó pénzdarab felé irányította fekete paripáját. S mikor majdnem odaért, lehajolt a nyeregből, ujjai közé kapta a pénzdarabot, és feldobta a levegőbe; ugyanabban a pillanatban hirtelen megállította lovát, és a pénzdarab egyenesen kinyújtott tenyerébe hullott! Mindezt egy hindu bűvész könnyedségével és Úgyességével hajtotta végre. Kitért a taps — még azok is ösz-szecsapták tenyerüket, akik előítélettel viseltettek a szöke vadással szemben.

— Viva Carlos! Éljen a cibolero! — hangzott mindenfelől.

Az őrmester úgy érezte, megalázták. Sok éven át mindig győztese volt ezeknek a versenyeknek — Carlos eddig még nem vett részt bennük, ma jelent meg először. Vizcarra sem volt jobb hangulatban. Kedvencét megszer gyenítették, ő maga meg tíz aranydublont vesztett — nem kis összeg még egy határvidéki helyőrség parancsnokának sem. Azonkívül most bizonyára gúnyosan nevetnek rajta a szép senioriták, hiszen alulmaradt egy fogadásban, amelyet maga kezdeményezett, biztosan számítva arra, hogy megnyeri. Vizcarra ezredes ettől a perctől kezdve szívből utálta Carlost, a cibolerót.

Most következett a nagy versenyszám — a lovas bátorságának és lélekjelenlétének próbája, de a ló kiváló ido-mításának is. A feladat az volt, hogy a lovas vágatában megközelítsen egy mély *zequia* (öntözőcsatorna) szélét, és a partján hirtelen megálljon.

Ez a közeli *zequia* olyan széles volt, hogy semmiféle ló nem bírt átugrani rajta, viszont elég mély ahhoz, hogy a lovasnak ne legyen kedve belezuhanni. Ezért a mutatvány nagy bátorságot és ügyességet követelt.

A lónak teljes vágatában kell a csatorna peremére érnie, és hirtelen megállnia, mégpedig úgy, hogy négy lába az előre kijelölt sávon belül maradjon. A sáv szélessége a ló hosszának alig kétszeresét tette ki, ilyen kis távolságra esett a meredély szélétől. A part természetesen kemény és szilárd volt, mert különben a mutatvány végrehajtása teljesen lehetetlen lett volna. Sok legénynek sikerült a kikötéseknek eleget tennie, s ez dicséretre méltó lovasteljesítmény volt. A lovat heves száguldásban a part szegélyén hirtelen megállítani s visszarántani, hogy aztán kidülledt szemmel, kitágult, gőzölgő orrlyukakkal szinte kövé dermedjen — még látványnak is lélegzetelállító volt. De a nézőknek éppen elég részük volt az ellenkező

látványosságban is. Nem egy lovas alkalmat adott arra, hogy kinevessék. Vagy a bátorságuk hagyta cserben őket, és jóval a kijelölt sáv előtt álltak meg, vagy nem riadtak vissza a veszélytől, de ügyetlenségükben "túllóttek a célon", és zsupsz! — beleugrottak a mély, iszapos vízbe. Mind a kétfajta felsülést harsogó kacaj követte, amely igazában akkor hágott a tetőfokára, amidőn a pórul járt lovas jó sok vizet nyelve, ügyel-bajjal kikecmergett a túlsó partra. Viszont a jól kiszámított és kifogástalanul végrehajtott lovasmanőver hatalmas tapsot aratott.

Nem csoda, ha ilyen versenyek után ezek az emberek a világ legjobb lovasai jól megérdemelt hírében állnak.

Mindenkinek feltűnt, hogy a cibolero nem vett részt ebben a versenyben. Vajon mi tartotta vissza? Barátai azt mondták, méltóságán alulinak tartja. Végtére is magasabb szinten tanúságot tett már bátorságáról és lovastudományáról. Ha további dicsőségre pályázik, azt mondanák róla, hogy hiú és telhetetlen. De a mérgében dúló-fülő ezredes nem tudott ebbe belenyugodni. Roblado kapitány még kevésbé, hiszen úgy látta, vagy azt képzelte, a cibolero mindkét sikere boldog mosolyt csalt elő a szép Catalina arcán. Az ezredesnek és a kapitánynak szívét más-más indulat fütötte, de abban egyetértettek, hogy Carlost meg kell alázni. Odaléptek hozzá, és megkérdezték, miért nem vesz részt ebben a versenyben.

— Nem érdemes — felelte a cibolero szerény hangon.

— Hohó! — kiáltotta Roblado kötekedve. — Bizonyára más okod van rá, barátocskám! Hiszen ez a legszebb feladat, és legény legyen a talpán, aki megbirkózik vele! Vagy talán — a fürdőtől fázol, mi?

Ezt gúnyosan mondta és jó hangosan, hogy mindenki hallja. Sőt a hatás fokozására csúfondáros hahotában tört ki

Mondanunk se kell, hogy a két spanyol tiszt éppen erre vágyott — azt szerette volna látni, hogyan kapálózik a cibolero a sáros vízben. Abban reménykedtek, hogy ha Carlos kötélnek áll, valami baleset éri; lova véletlenül megbotlik vagy megcsúszik, és akkor szünet! Az ő számukra mindenképpen "szerencsés" baleset lenne, mert nevetségessé tenné Carlost. Egy ember, aki bőrig ázva igyekszik kikászálódni a csatornából, feltétlenül megkacagtatja az ünneplő népet. Ezt szerették volna látni.

Hogy a cibolero megneszelte-e szándékukat vagy sem, nem árulta el. De amikor megszólalt, olyat mondott, hogy a csatornával meg az iszapos vízzel senki sem törődött többet. Az emberek érdeklődését újabb, minden eddigit felülmúló izgalom nyugözte le. Carlos egy percig némán ült a lován. Mintha gondolkodott volna, mit feleljen. A két tiszt viselkedése és kiváltképp Roblado beszéde, kihozta a sodrából. Bosszantotta, hogy benevezzen erre az eléggé elcsépelte versenyre, csupán mert a két tiszt beugratta; de viszont meg sem tagadhatta, mert akkor még jobban kitenné magát gúnyolódásuknak. Könnyen lehet, hogy csak ezt akarják. Volt oka rosszindulatot várni részükről. Ismerte a két tiszt jellemét — hogyne ismerte volna, hiszen a város és környéke legnagyobb hatalmasságai voltak. Nemcsak nyilvános helyen tanúsított viselkedésükről, de magánéletükről is hallott egyet-mást, s amit hallott, nem vált a becsületükre. Kiváltképp ami Roblado kapitányt illeti, Carlosnak különleges oka volt rá, hogy a pokolba kívánja — egészen különleges oka. Még szerencse, hogy a kapitány nem tudott róla. Eddig Roblado azt se tudta, Carlos kicsoda-micsoda, hiszen többnyire a prérit járta, bölényekre vadászva, távol a várostól és a völgytől. A kapitány talán ma látta először, vagy ha találkozott is vele, észre sem vette. Beszélni mindenesetre ma beszélt vele először. Annál többet tudott Carlos a kapitányról. Robiadót mai viselkedése még gyűlöletesebbé tette előtte; gögös kötekedése, gúnyos hahotázása keserűséggel töltötte el Carlos szívét. Hosszas hallgatás után ezt felelte:

— Kapitány úr, az előbb azt mondtam, nem érdemes ebben is részt venni. Mert ezt még egy tízéves *mu-chaehite* (gyerkőc) sem tartaná nagy hőstettnek. Nem vagyok bolond, hogy ilyen semmiségért véresre sebezzen a lovam száját. Am ha...

— Halljuk! — kapott a szón Roblado, hogy kihasználja a cibolero tétovázását. — Ám ha... micsoda?

— Ha hajlandó még egy dublont feltenni — én csak szegény bölényvadász vagyok, több pénzbe nem fogadhatok —, akkor olyasmit mutatok, amit talán egy muchachite is komoly dolognak tartana.

— És mi lenne az, señor cibolero? — kérdezte a kapitány gúnyosan.

— Megcsinálom ugyanezt a lovasmutatványt odafenn, *annak a sziklának a peremén!*

— Ott akarja megállítani a száguldó lovát? Kéthossznyira a szakadék szélétől?

— Kéthossznyira! Még annál is kevesebbre!

A közelben ácsorgók szája tátva maradt erre a kijelentésre. Percekig tartott, míg továbbadták a hírt. Olyan eszeveszettül vakmerő ajánlat volt, hogy el se tudták hinni. Még a két tiszt is megdöbbsent tőle, és úgy gondolta, a bölényvadász nem beszél komolyan, csak incselkedik velük.

A szikla, melyre Carlos mutatott, a völgyet elzáró hegylánc erősen kiugró foka volt, a mögötte elterülő füves fennsík szélén. A fok alatt a hegy fal teljesen függőleges; a meredély körülbelül ezerlábnyi mélységű. A fokról lepillantani is szédítő volt, jó idegeket igényelt. Éppen ezért *ördögsziklának* nevezték. A cibolero azt a fogadást ajánlotta fel, hogy ennek a meredélynek a szélén állítja meg száguldó lovát. Nem csoda, hogy szavait néma megdöbbenés fogadta. Amikor a tömeg felocsúdott ámulatából, ilyen kiáltások hallatszottak:

— Lehetetlen!

— Ez a fiú megőrült!

— Ugyan, ne vegyétek komolyan! Tréfál.

— Persze. Csúfot űz a katonákból!

Carlos mozdulatlanul ült nyergében, a kantárszárral játszadozva. Az ezredes válaszát várta.

Nem kellett sokáig várakoznia, Vizcarra és Roblado összesúgtak, aztán a kapitány felkiáltott:

— Tartom a fogadást!

— Én is teszek ellene egy dublont! — tette hozzá az ezredes.

— Senores — felelte Carlos sajnálkozó hangon —, csak az egyik tétet fogadhatom el. Egy dublon az egész vagyonom. Hacsak nem segít valaki egy kis kölcsönnel. Mosolyogva nézett körül, de az emberek nem viszonzták mosolyát; arcukon most már rémület tükröződött. Mintha azt mondták volna: az ilyen vakmerőség vége csak tragédia lehet! Ám mégis megszólalt valaki:

— Szívesen adok neked húsz dublont is, Carlos, bármilyen célra, csak erre nem. Nem akarom elősegíteni ezt az örültséget.

Aki ezt mondta, egy fiatal ranchero volt. Ugyanaz, aki az előbb Carlos győzelmére fogadott.

— Köszönöm, Don Juan — felelte a cibolero. — Tudom, hogy rád mindig számíthatok, még ha most ellenzed is, amit akarok. Ne félts engem, nem lesz semmi bajom. Nyeregben nőttem fel! Azonkívül...

Nem folytathatta, mert egy fiatal lány szaladt oda hozzá, és térdét kulcsolta át esengve.

— Ó, Carlos! — kiáltotta. — Borzasztó! Ugye, nem igaz?

A cibolero húga volt. Amikor füléhez jutott Carlos terve, leugrott a szekérről, és ideszaladt, hogy visszatartsa.

— De igaz, Rosita — felelte Carlos mosolyogva. — Csak nem félsz, *heranita* (húgocskám)? Hidd el, már sokszor megcsináltam.

— Drága Carlos! Tudom, hogy remek lovas vagy. De a vakmerőségnek is vannak határai. Gondold meg, még nem késő!

— Tudod mit, Rosita? Kérdezzük meg édesanyánkat, mit szól hozzá. Döntse el ő! Közben az ezredes majd felfalta szemével Rositát.

— Odanézz! — súgta a kapitánynak. — Szent Guadalupe! Micsoda szépség! Nézd azt a bájos arcát! Darázsderekát! Hogy lehet az, hogy még sohasem láttam? Talán az égből pottyant le

hirtelen?

— Halkabban, ezredes úr, meghallják — csitítgatta a kapitány. — Ne ijesszük meg! De abban egyetértünk, hogy bájos baba!

— Bájos? Az nem szó! Világszép! És nem baba, hanem tündér! — lelkesedett Vizcarra. — Kár, hogy már elmegy.

Mert Rosita ekkor már visszafordult a szekérsor felé.

Könnyű léptekkel sietett ahhoz a carretához, amelyben anyja ült. A következő percben már Carlos is ott volt.

— Anyám — mondta —, ne is próbálj lebeszélni. Én ajánlottam fel a fogadást, és már nem léphetek vissza. Becsület dolga, hogy ura legyek a szavamnak.

— Ki akar lebeszélni? — kérdezte az öregasszony.

— Rosita.

— Rosita menjen vissza a szövőszékéhez. Szője tovább a sálkendőket, és ne avatkozzék olyasmibe, amihez nem ért! Te apád fia vagy, Carlos. Ő sem tűrte volna, hogy megszegyenítsék. Menj, édes fiam, mutasd meg nekik, hogy másfajta ember is van itt, nem csupa gyáva rabszolga!

— Köszönöm, anyám! — felelte Carlos. Megcsókolta az öregasszonyt, szívéhez szorította kis húgát, újra nyeregbe pattant és elvágtatott.

Közben híre ment a fogadásnak, és mindenki erről beszélt. A padsorokban ülő senorák és senoríták összedugták fejüket, és izgatottan tárgyalták a történeteket. De egy közülük — akit Carlos sorsa valamennyiük közül a legjobban érdekelt — mélységesen hallgatott.

Carlos amikor elnyargalt a padsorok előtt, kirántotta fehér zsebkendőjét, és meglengette a hölgykoszorú felé. Mintha búcsút intett volna az egész világnak arra az esetre, ha életével fizet büszke vakmerőségéért.

Valóban búcsút intett, de nem egész San Ildefonso-nak. A zsebkendőlengetés csak egy leánynak szólt, aki megértette, és a szíve nagyot dobbant, de — hallgatott.

2.

Akinek csak lova volt, egytől egyig követte a cibolerót az ösvényen, amely a völgyből a fennsíkra vezetett. Ez az ösvény számos kanyarulattal, afféle cikcakk vonalban vitt felfelé. Az emelkedés mindössze ezer láb volt, az ösvény mégis többmértöldnyi utat jelentett; ezért a lovasokon kívül csak néhány elszánt ember kísérte el Carlost, hogy szemtanúja legyen a félelmetes vállalkozás előkészületeinek is. A tisztok természetesen fellovagoltak az ösvényen. A tömeg odalenn maradt a völgyben, de közelebb húzódott a sziklafalhoz, hogy minél jobban láthassa a lovasbravúr legizgalmasabb részét.

Több mint egy óra hosszat kellett várakozniuk. De ezt az időt is szórakozásra használták. Játékasztalokat állítottak fel, amelyeken arany- és ezüstpénzek cseréltek gazdát pillanatok alatt; a legnagyobb összegeket Joaquin atya és a másik padré tette fel. A senorák sem unatkoztak; kisebb asztalokon egy *chuzá* nevű kártyajátékba merültek, amelyet általában asszonyok szoktak játszani. Később műsoron kívüli számként egy kis kakasviadalt is rendeztek. Az egyik szárnyas bajvívó az alcalde tulajdona volt, a másik a curáé. A viadal győztese az egyház képviselője volt. Szürke kakasa már az első összecsapásban belevágta hosszú acélsarkantyúit a polgármester hatalmas vörös kakasának a fejébe, és kivégezte. A véres látványban mosolyogva gyönyörködtek valamennyien — a hölgyek is —, az alcalde kivételével.

Mire a kakasviadal véget ért, a tömeg figyelme a szirt felé fordult. Azokat, akik felmentek oda, már látni lehetett a fennsík peremén. Nyilván az előkészületekkel foglalkoztak. Csatlakozzunk hozzájuk mi is.

A cibolero, mihelyt felért, kijelölte azt a helyet, ahol vakmerő tervét véghez akarta vinni. A

fennsíkról a kiugró sziklafokot nem volt könnyű észrevenni, s magát a völgyszakadékot is csak akkor pillantotta meg az ember, ha már csak száz lépés választotta el a meredélytől. A fennsík nem lejtősödött arra, s rézsűzés nélkül, függőlegesen ért véget hirtelen. A talaj sima és kemény volt, alacsony kékfű vagy pászitfű borította. Egyetlen kavics sem akadt, amelyen a ló patája megcsúszhatott volna — ebben a tekintetben nem fenyegetett semmi veszély.

A kiszemelt hely, mint már láttuk, az ördögszikla volt. Itt a fennsík egy kis darabon előreszőkött — mintha kinyújtotta volna a nyelvét a völgy felé. Carlos a földnyelv pereméig lovagolt, és gondosan megvizsgálta a talajt. Keménysége éppen megfelelő volt — a ló patája nem süppedhetett belé, de nem is csúszhatott meg rajta. Vizcarra, Roblado és néhány más ember ide is elkísérte a cibolerót. De a kíváncsiak zöme nem merészkedett el a szakadék széléig. Egy olyan ország lakói voltak ugyan, mely tele volt geológiai különösségekkel, mégis jobbnak látták, hogy a szakadéktól biztos távolságra maradjanak. A cibolero mozdulatlanul ült a nyeregben, és olyan nyugodtan nézett le a mélységbe, mintha csak a zequia partján állna. Lova sem árult el semmiféle idegességet — nyilván hozzászoktatták már az ilyen helyzetekhez. Időnként kinyújtotta nyakát, lenézett a völgybe; amint felismerte egyik-másik lópajtását odalenn, hangosan nyerített. Carlos szándékosan tartotta itt a sziklafal végében, hogy megismerje a terepet a félelmetes próba előtt.

Nemsokára meghúzták a vonalat — két lóhossznyi távolságra az utolsó fűszálaktól. Vizcarra és Roblado még ezt is igyekezett megkurtítani, de visszariadtak a jelenlevők felháborodott morájától. Volt, aki elég érthetően mormolta:

— Szégyen és gyalázat!

Mit akart ez a két tiszt tulajdonképpen? Ha nem is árulták el nyíltan, minden bizonnyal a cibolero halálát kívánták. Megvolt rá az okuk. Mindketten gyűlölték Carlost. Ez az érzés csak ma reggel vert gyökeret a szívükben, Robiadóban valamivel később, mint a parancsnokáiban. Roblado csak nemrég vett észre valamit, amitől dühbe gurult. Éppen az első padsornál állt, amikor a cibolero elnyargalt; s véletlenül észrevette, kinek szól a zsebkendőlengetés. Ez a néma *adios* méltatlankodással töltötte el; alig tudta türtőztetni haragját, amint az arcátlan fickóval beszélt. Bármilyen szörnyű még feltételezni is, tény, hogy a két tiszt szívből örült volna, ha Carlos lezuhan a sziklafokról. Hihetetlenül hangzik, de a hely, a kor és ezeknek az embereknek a jelleme nagyon is hihetővé teszi. Az ilyen hajmeresztő barbárságra ezer meg ezer példát találunk *Nuevo Mexico* ege alatt. A fiatal ranchero, aki a társasághoz szegődött, ragaszkodott a *fair play* szabályaihoz. Ha egyszerű ranchero volt is, a ricók közé tartozott, s mivel keménykötésű legény volt, nem ijedt meg a nagy bajuszos tisztek összeráncolt homlokától és sötét pillantásától.

— Ide hallgass, Carlos — mondta a ciboleronak —, látom, nem tágítasz ettől a bolondságtól. De ha már nem tarthatlak vissza, azt szeretném, hogy valamicske értelme legyen. Ne kockáztasd az életedet semmiért. Itt az erszényem, fogadj olyan összegbe, amilyenbe csak akarsz.

Carlos felé nyújtotta az erszényt, mely olyan vaskos volt, hogy nyilván jó sok pénzt tartalmazott. Carlos egy percig némán nézte. Tetszett neki az ajánlat, a ranchero ragaszkodása valósággal meghatotta. De végül megrázta fejét.

— Köszönöm, Don Juan, de nem nyúlok az erszényedbe. Legfeljebb egy dublont vennék kölcsön tőled, ha már mindenáron akarod. Szeretnék az ezredes úrral is fogadni. Akkor már két aranyat kockáztattam — soha életemben nem fogadtam még ennyibe.

— Jól van, Carlos. De ha te nem teszel többet, teszek én. Ezredes úr! — fordult a parancsnokhoz. — Hajlandó velem tíz aranyba fogadni?

— Lehet — felelte az ezredes gögösen.

— Vagy talán a duplájától sem félne? — kérdezte a ranchero.

— Félni? Én? Carrambo! — káromkodott az ezredes.

— Azt se bánom, ha a négyszerese!

— Hát akkor ebben maradunk — mondta Don Juan.

— Negyven aranyba fogadok, hogy Carlos megteszi, amire vállalkozott.

— Elég a szóból! Tegye le a pénzt! — mordult rá Vizcarra.

Az aranyakat leszámolták az egyik néző kezébe, s két versenybíróvá választottak. Az előkészületek befejeztével a nézők visszahúzódtak, és a sziklafokon nem maradt más, csak Carlos és a lova.

Mindenki feszült izgalommal figyelte Carlos minden mozdulatát. Először is leszállt a nyeregből, levetette mangánját, és hátravitte olyan helyre, ahol nem lesz útjában. Azután sarkantyúja fölé hajolt, hogy megnézze, jól fel van-e csatolva. Újra megkötötte övét, és erősen fejébe nyomta sombreroját. Bársonynadrágját bokájára gombolta, nehogy fityegése zavarhassa. Vadászkését és lovaglóostorát Don Juan gondjaira bízta. Ezután lovával kezdett foglalkozni. A nemes állat az egész idő alatt nyugodtan állt, büszke ívben tartva nyakát és fejét mintha tudná, hogy most-különösen nehéz feladat vár rá. Carlos előbb a kantárt vizsgálta meg. Alaposan szemügyre vette a szájféket, nem tört-e el a zabolavas, vagy nincs-e repedés rajta. A tartószíjat kellőképpen megszorította, s végighúzta ujját a gyeplőkön.

Ezek a vádló farkának szorosan és gondosan befont, hosszú szőréből készültek; a bőrszíj elszakadhat, de az így készült kantárszár sohasem hagyja cserben a lovast. Most a nyereg került sorra. Carlos türelmesen megvizsgálta mindkétfelől, meghúzta a szíjakat, megerősítette a csatokat. A kengyelvasakról és a fából készült kengyeltalpokról sem feledkezett meg. Érthető, hogy gondja mindenre kiterjedt, hiszen tudta, hogy a legkisebb hiba is életébe kerülhet. Miután meggyőződött róla, hogy minden rendben van, könnyedén felpattant a nyeregbe. Lova fejét a fennsík felé fordította. Rövid poroszkálás után vágatni kezdett, azzal a sebességgel, ahogy a szirtfokot akarta megközelíteni. Hirtelen megállította lovát. Újra elindult vele, és újra megállította. Ezt a gyakorlatot legalább tízszer megismételte. A vágatás mérsékelt volt, nem merítette ki a ló minden erejét — ez nem is szerepelt a kikötések közt. Mindenki tudta, hogy az egész erejéből vágató lovat két hosszon belül megállítani teljesen lehetetlen, még akkor is, ha hajlandók lennének feláldozni a ló életét. Ha puszkagolyó járná át a szívet, az sem állítaná meg ilyen rövidtávon belül. Végül lovával az ördögzikla felé fordult, és jól elhelyezkedett a nyeregben. Elszánt tekintete is elárulta, hogy most következik a döntő pillanat. Sarkantyúja alig érintette meg a nemes paripa oldalát, az már vágta csapott át, egyenesen a kiugró szirt felé.

Az emberek szinte dermedten nézték. Szívük erősebben vert, lélegzetük meggyorsult, többen felsóhajtottak. Egyébként néma csend volt, csak a ló patáinak kopogását lehetett hallani a fennsík kemény talaján.

A feszültség nem tartott sokáig. Húsz lépés elég volt, hogy a ló és lovas a szakadék közelébe érjen. Már csak hat-nyolc hossz választotta el őket a szirt szélétől. A gyeplő lazán lógott — Carlos nem merte meghúzni, tudta, hogy lova a legkönnyebb érintésre is tüstént megáll; nagy hiba lett volna figyelmeztetni, mielőtt a kijelölt vonalat átlépi.

Még egy szökellés... még egy... a harmadik is... Hohó! — már a vonalon túl van! Jóságos ég! Lezuhan!

Ilyen felkiáltások szakadtak fel a nézőkből, látva, hogy a lovas — még mindig vágatva — átrepül a vonalon.

De a következő pillanatban már hangos éljenzés, viharos "viva!" kiáltás dörgött fel a völgy mélyéből, szinte válaszképpen azoknak a hurrázására, akik az izgalmas pillanatot odafenn élték át. Mit láttak abban a pillanatban? Mikor már-már azt hitték, hogy a ló beleveti magát és gazdáját a szörnyű mélységbe, a gyeplő hirtelen megfeszült, a ló szétvetette patáit, s a nemes állat megállt az Ördögzikla peremén. Egyensúlyát el nem veszítve pihent meg, alig háromlépésnyire a szakadéktól! És ebben a helyzetben a lovas felemelte kezét, lekapta sombreroját, nagy ívben meglengette, majd nyugodtan visszatette fejére.

Csodálatos látvány volt, különösen a völgyből! A ló és lovas sötét körvonalai élesen

kiváltak a világos háttérből. Lenyűgözően kecses tartásban, mozdulatlanul rajzolódtak ki az ég kék lapján. Tisztán lehetett látni a lovas fejét és karjait, a pompás paripa szép vonalú alakját, még a szerszámzatát is. A rövid idő alatt, amíg mozdulatlanul álltak ott, a nézők azt képzelhették, hogy egy bronz lovas szobrot látnak, melynek a kiugró szikla a talapzata. A káprázat persze csak egy percig tartott, de ezt a percet lelkes és önfeledt hurrá kiáltások töltötték ki. Aztán csak annyit láttak odalenn, hogy a lovas hirtelen megfordul, és eltűnik a sziklafok mögött. A vakmerő mutatvány befejeződött; a lélegzetelállító látvány véget ért; a vadul doboló szívek visszanyerték megszokott, szabályos ritmusukat.

3.

Amikor a cibolero visszatért a völgybe, újabb éljenzés fogadta, és zsebkendőket lengettek üdvözlésére. De ő a sok zsebkendő közül csak egyet vett észre, a többi nem érdekelt. Am az az egy zsebkendő, a csipkeszegélyű kis batisztdarab olyan volt, mint a remény zászlaja; s a kis kéz, mely lengette, többet jelentett számára, mint az egész nézősereg. Boldog pillanat volt. Elhaladt a padorsok előtt, és a szekerekhez érve leugrott lováról. Megcsókolta anyját és hűgát. Don Juan is vele jött. A szép szőke Rosita figyelme megoszlott a két fiatalember között. A jó megfigyelő nyomban észrevehette, hogy a pillantás, melyet Rosita váltott Don Juannal, a kölcsönös megértés záloga volt.

Don Juan nem tartozott a város előkelőségéhez, és csak udvariasságból adták meg neki a "Don" címet. Rangja csak egy fokkal volt magasabb Carlosénál, mivel jómódú ranchero volt. Nem is akart az arisztokraták sorába jutni — házasság útján semmiképpen sem. Ő már kiválasztotta leendő életpárját, és tudta, hogy választása végleges.

A kis család boldogan beszélgetett a nap eseményeiről. Don Juan megvendégelte őket gyümölcscsel, édességgel és egy palack El Pasó-i borral. Ma igazán megtehetette, hiszen ötven aranyat nyert fogadáson.

Az ezredes, aki fogadásait elvesztette, komor arccal sétálgatott a padorsok előtt. Időnként megállt, és arcátlan pillantással méregette Rositát. A lány félénken lesütötte szemét, Don Juan keze ökölbe szorult, de uralkodott magán. Ismerte a *comandante* zsarnoki hatalmát. Ó, szabadság! Olyan vagy, mint az éltető nap, minden öröm forrása! Milyen szomorú az élet ott, ahol a te sugaraid nem melegítenek, hanem az önkény zord szele hervasztja el a kis kertek virágait! A sportműsor még nem ért véget. Most következett a *correr el gallo*, a kakasverseny. Ezt csak Új-Mexikó-ban ismerik, tehát szükségesnek tartjuk röviden jellemezni.

Kakast függesztenek fel egy magányosan álló fa vízszintes ágára, olyan magasságban, hogy lefelé lógó fejét egy arra nyargaló lovas elkaphassa. Ha valakinek sikerült a kakast lerántani és magával ragadni, még nem nyert, mert a többi versenyző utánaered, és igyekszik a kakast kezéből kitépni. Egy nagy kört kell befutnia, és visszatérnie kiindulási pontjára. Ha a kakast épen és sértetlenül visszahozta, megnyerte a versenyt. Akkor a kakas az övé, és imádottja lába elé rakhatja. Ostoba játék? Bizonyára az. De még csúnyább vonása a kegyetlenség. Mert ne felejtjük el, hogy élő kakasról van szó, élő állatot cibálnak így, és a verseny hevében többnyire ízekre is tépik. A *correr el gallónak* egy másik, még kegyetlenebb változatát is kedvelték. A kakast nem függesztették fel lábánál fogva egy fa ágára, hanem nyakig beásták a homokba. Csak a feje látszott ki, s az arra száguldó lovasok a fejénél fogva rángatták ki a földből.

Carlos nem akart részt venni ebben a versenyben. Többször felszólították rá, de mindig megrázta fejét. Ekkor több katona körülvette, és ugratni kezdte. Azzal vádolták, hogy kényelmesen pihen a babérjain, és nem szeretné ma szerzett dicsőségét újra kockára tenni. — Ha megpróbálsz, a te tiszteletedre egy szép fehér kócsagot ásunk be a földbe kakas helyett! — mondta az egyik katona.

Kócsagot? Erre még nem volt példa! Carlos nem tudott ellenállni a kísértésnek, és

beleegyezett. Az újítás óriási érdeklődést keltett. Beásták a hófehér kócsagot, de csak lazán, hogy kissé védekezni is tudjon. Valahányszor egy arra nyargaló lovas lenyúlt érte, mindig elkapta fejét, és sikerült megmenekülnie.

Carlos volt az utolsó versenyző. Olyan villámgyorsan hajolt le, hogy a madár nem tudott kifogni rajta. A következő pillanatban már tova is száguldott, karjában a csapkodó szárnyú madárral. A többi lovas utánaeredt, hogy a zsákmánytól megfossa, de hiába próbálták utolérni.

Ujabb diadala hatalmas tapsot aratott. Most mindenki kíváncsian leste, mit csinál majd a kócsaggal. A senioriták és a poblanák egyforma érdeklődéssel figyelték. A cibolero megint meglepetést okozott. Fel és alá poroszkált a padsorok előtt, nem sietett a közönség kíváncsiságát kielégíteni. Egyszerre csak hirtelen mozdulattal feldobta a kócsagot a levegőbe. A szép fehér madár méltóságteljes szárnycsapásokkal emelkedett a magasba, majd elszállt a völgy másik végébe.

Akik ott voltak a közelben, észrevehettek, hogy Carlos, mielőtt szabadon engedte a madarat, kitépte néhány leheletfinom tollat — kettőt-hármat a legszebbek közül, amelyek a kócsagtollat olyan híressé teszik. Ezeket a tollakat lassan, kényelmesen összefonta, aztán a széksor elé nyargalt, kecsesen meghajolt, és a diadaljelvényt Catalina Cruces lába elé rakta.

A meglepetés moraja futott végig a tömegen, de a megbotránkozás hangjai sem maradtak el. Micsoda? Egy cibolero, egy szegény ördög — akit jóformán senki sem ismer — arra vetemedik, hogy a legszebb és leggazdagabb lány előtt fejezze ki hódolatát? Nem is hódolat, hanem sértés! Példátlan szemtelenség! Catalina kínos zavarba esett. Elpirult, de mosolygott, és alig hallhatóan rebegte:

— *Gracias, caballero!* (Köszönöm, uram!) Tétovázva nézett a kócsagtollakra, de nem merte felemelni. Nem is csoda. Egyik oldalán apja ült, a másikon Roblado kapitány, és egyikük arca sem ígért semmi jótó

— Arcátlanság! — kiáltotta Roblado, és megragadva a kócsagtollakat, elhajította jó messzire. Carlos lehajolt nyergéből, felkapta a tollakat, és széles karimájú kalapja aranyszalagjába tűzte. Kihívó pillantást vetett Robliadóra, és odaszólt neki:

— Nyugalom, kapitány úr! A harag rossz tanácsadó. Azután Catalina felé fordult, és egészen más hangon, mosolyogva kiáltotta felé:

— *Gracias, sefiorita!*

Ezzel lekapta fejéről sombreroját, széles ívben meglengette és elvágatott.

— Carrambo! — káromkodott a kapitány, de be is érte ezzel. Hetvenkedő ember volt, de minden, csak nem bátor.

Carlos szavaira felpattant, de megpillantotta a cibolero övébe tűzött hosszú kést, és gyorsan visszaült helyére. A tömeg szedelőzködni kezdett. A carretákba befogták az ökröket, szamarakat vagy öszvéreket, a rancherók és családjaik elindultak hazafelé. Kerekek nyikorgása, ostorok pattogása közepette lassan kiürült a rét. Fél óra múlva nem volt már ott senki, csak a prérif arkasok bújtak elő rejtekhelyükről, és szimatolva kutattak valami zsákmány után, amellyel éhségüket csillapíthatják. Az ünnep azonban még most sem ért véget. A város főutcáján újra összegyűlt a tömeg a nap szentjének tiszteletére. Hat izmos ifjú vitte körül a szent óriási képmását. Furcsa szobor volt. Gipszből és viaszból formált hatalmas bábu, melyet hervadt selymekbe öltöztettek, színes tollakkal és üveggyöngyökkel ékesítettek fel. Félig indián bálvány, félig keresztény szentkép volt, hiszen a mexikói istentiszteletben indián és katolikus elemek keveredtek. Ez a bábu régi és kissé rozoga volt. Nyaka meglazult, és feje le-lekókadott, miközben vitték, mintha a tömeget köszöntené. Ez a bólogatás máshol talán mosolyra készítette volna az embereket, de egy vakbuzgó új-mexikói városban egészen másféle hatást váltott ki.

A jezsuita padrék nem késlekedtek megfelelő magyarázattal szolgálni. A szent, mondták, meglegedését fejezi ki, helyesli a hívők buzgóságát. Ki mert volna ebben kételkedni? San

Ildefonso népe inkább csodát emlegetett, és amikor a szentet visszaültették fülkéjébe, bőségesen hullottak a *peseták*, *reálok* és *cuartillók* a perselybe.

Közben lassan beesteledett, és megkezdődött a tűzijáték. Ebben Új-Mexikó hatóságai nagy művészek voltak. Az emberek ujjongva nézték, és eszükbe sem jutott volna arra gondolni, hogy hanyatló nép az, amely a tűzijátékot ennyire szereti. Lehet, hogy olvasóim másképpen gondolkodnak, de én a tűzijátékokból mindig az illető ország fizikai és szellemi színvonalára következtetek; minél többet költenek az előbbire, rendszerint annál alacsonyabb az utóbbi. (Álltam a párizsi Place de la Concorde-on nem egy július 14-én, és elnéztem, hogyan engedi át magát egy egész nép e kápráztató látvány mámorának. Ott is csak azt gondoltam, hogy ezzel az üres csillogással kárpótolják őket szabadságukért. Milyen lelkesedés és milyen ragyogás — a külvárosokban pedig sötétség, szenny és nyomor! Ebből az illúzióból nem kérek — hajtogattam magamban.) Az utolsó rakéták kialvása után került sor az egész ünnep várva várt tetőpontjára. Ez a *fandango* — a táncmulatság, a bál! Itt ugyanazokkal az arcokkal találkoztunk, mint a versenyen és az utcai felvonuláson, de a ruhák egészen másfélék. A senorák és senoriták estélyi ruhákba öltöztek, sőt nem egy jóképű poblana is élénk színű, fodros muszlinnal cserélte fel egyszerű kartonruháját.

A bál színtere a *plaza*, a főtér egyik oldalát elfoglaló városháza nagyterme volt. Az ajtók ez alkalommal kitérültek mindenki előtt. A mexikói határvidéken nagyon sokat adtak a rangra és az osztálykülönbségre, de multságokon az egyenlőség demokratikus szelleme uralkodott. Itt a finom posztóruhába öltözött rico mellett nem keltett feltűnést a bőrzekés, bársonynadrágos rancho; a kereskedő fia a polanákkal táncolhatott, vagy akár a szakácsnővel, aki a konyhában a kemény, kerek palacsintát, a tortillát sütötte. A comandante, a kapitány és a hadnagy díszegyenruhában jelent meg a fandangón. Ott volt a polgármester is aranyfejű, bojtos hivatali pálcájával; a cura, a két padre és az előkelő családok mind. Eljött Don Jósé a feleségével és négy kövér, álmos arcú leányával. Eljött az Echevarria fiú is, a dandy, aki párizsi divat szerint öltözött, és erre a bálra is fecskefarkú frakkot húzott hófehér, kemény ingpáncéllal. És eljött a bájos Catalina Cruses is, apjával, Don Ambrosióval, a gazdag bányatulajdonossal. De eljöttek a bányák dolgozói is, a kereskedősegédek és írnokok, a völgy fiatal farmerjei, a vaquerók, a cibolerók, még a szegény béresek is. A fandango tarka multság, melyen részt vehet mindenki. A zenét hegedűk, hárfák és bandoleon-harmonikák szolgáltatták. Keringő, *bolero* és egy *coona* nevű tánc járta. Meg kell azonban mondani, hogy a legelőkelőbb párizsi szalonokban sem táncolhattak finomabban és kecsesebben. Még a bőrzekés peón is olyan szépen mozgott, mint egy tánctanár; a kurta szoknyás poblának hímzett papucsba bújtatott lába olyan pontosan követte a tánc figuráit, mintha balettiskolában tanulta volna. Roblado nem tágitott Catalina mellől. Majdnem minden táncát lefoglalta. De a lány szeme a kapitány arany vállrojtjai fölött kutatóan fürkészte a báltermet. Nem figyelt táncosa szavaira, és szemmel láthatóan unta társaságát. A comandante, Vizcarra ezredes is nyugtalanul pillantgatott jobbra-balra. Bekukkantott minden sarokba, és arcán elégedetlenség, bosszúság tükröződött. A szép szőke lányt kereste, aki a versenyen annyira megtetszett neki. De hiába kereste, nem jött el. Rosita a tűzijáték után anyjával együtt hazament. Házuk jó messze volt, a völgy végében. Carlos és a fiatal rancho kísérete haza őket, de azután visszajöttek, hogy részt vegyenek a fandangón. Az út hosszú volt, a bál már javában folyt, amikor a terembe léptek. Carlost könnyű volt felismerni a szép fehér kócsagtollról, mely sombreroja fölött lengedezett.

Catalina tekintete nem szállt többé fürkészőn ide-oda a teremben. Ha lopva is, de folyton csak egy irányba tekingetett — lopva, nehogy szigorú apja és féltékeny udvarlója észrevegye. Carlos közönyt színlelt, de a szíve vágtyól égett. Mit nem adott volna azért, hogy Catalinával táncolhasson! De ismerte a helyzetet. Tudta, hogy ha felkérné, kitörne a botrány. Ennek nem akarta kitenni Catalinát. Időnként úgy rémlett neki, hogy a lány nem néz már rá, hanem figyelemmel hallgatja táncosát — Roblado kapitány, sőt a dandy Echevarria — szavait, még

nevet is tréfáikon. Nem gondolt arra, hogy Catalina kénytelen színészkedni. Carlos féltékenységében táncra kérte Inez Gonzalest, a legszebb poblanák egyikét, aki boldogan ment vele. Mindketten nagyon szépen táncoltak. Catalina elkomorodva nézte őket, most már őt is bántotta a féltékenység.

Ez a játék jó ideig tartott. Végül Carlos megunt a táncosnőjét, és a helyére vezette, maga pedig egy másik padra ült le egyedül. Valahányszor Catalina tánc közben arra haladt, tekintetük találkozott. A lány szeme megenyhült, esedezve nézett Carlosra, mintha azt kérdezné: "Hát nem fogadtunk örök hűséget? Akkor miért gyötörjük egymást?" A bizalom szavak nélkül is helyreállt köztük. Don Ambrosio egyik pohár bort a másik után hajtotta le, félig részeg volt, nem Úgyelt többé olyan szigorúan a leányára. Ez is felbátorította a szerelmeseket; most már gyakrabban és egészen leplezetlenül bámultak egymásra.

A tánc örvénye megint közel sodorta Carloshoz Catalinát, aki éppen a dandy Echevarria karján keringőzött, de szemét egy pillanatra sem vette le Carlosról. A spanyol lányok sokat tudnak a tekintetükkel kifejezni, és Catalina szeme különösen beszédes volt. Amikor harmadszor is elsuhant Carlos mellett, a fiú észrevette, hogy valamit szorongat táncosa vállán pihenő kezében. Egy kis gally volt, zöld levelekkel ékes ágacska. A legalkalmasabb pillanatban elengedte, és Carlos ölébe ejtette, miközben ajka ezt az egyetlen szót suttogta: *tuya*.

Carlos Úgyesen elkapta a kis ágat. Valóban tuya volt, a mexikói cédrus ága. Carlos tudta, mit jelent. Ajkához szorította a zöld ágacskát, és hímzett zekéje gomblyukába tűzte. Későre járt az idő. Don Ambrosio álmosan feltápász-kodott, és hazavitte leányát. Roblado kapitány házuk kapujáig kísérte őket. Az előkelőségek követték Don Ambrosio példáját. De az egyszerű emberek, kiváltképp a szenvedélyes táncosok, hajnalig folytatták a mulatságot.

4.

A Llano Estacado, vagyis a "Cövek-síkság" a nagy amerikai préri legkülönösebb része. Fennsík, mely majdnem ezerlábnyira emelkedik ki a környező prériből. Alakja görbe és hosszúkás — olyan, mint egy óriási juhláb. Hossza négyszáz, legnagyobb szélessége kétszázötven mérföld. Területe körülbelül akkora, mint Írországé. Sík, de terméketlen felföld, melyet ezer láb mélységű szakadékok szelnek át keresztül-kasul. Ezeket kanyonoknak hívják. Mélyükön ormótlan szikladarabok hevernek összevissza. Imitt-amott víz is csillog bennük. Partjaikon satnya cédrusok nőnek. Ezeken a kanyonokon nem könnyű átkelni. Csak bizonyos helyek alkalmasak rá, amelyek gyakran húsz-harmincmérföldnyi távolságra esnek egymástól. A szakadékok közt elterülő sztyepp olyan kemény, mint egy makadámút. Szegényes fű lepi be. Itt is vannak tavak, többnyire kénes, de még inkább sós vizű tavak, amelyek eső után megduzzadnak. De az eső ritka ezen a sivatagi tájon, és a tavak gyakran eltűnnek.

Még egy érdekessége van a Llano Estacadónak, különösen a déli részének. Homokdombos láncolat húzódik el rajta. Egy-egy domb ötven mérföld hosszú, és húszmérföldnyi szélességű. Tiszta fehér homokból áll, mely néha száz láb magasságba tornyosodik. Se fa, se bokor, se fű nem nő rajta. A legkülönösebb, hogy a homokdombok közepén is tavakra bukkanunk és hosszúkás lagúnákra. Nem összegyülemlett esővízre, mely kiszárad és eltűnik, hanem más eredetű, állandó tavakra. Geológiai rejtély, melyre még nem találtak magyarázatot. A tavak közvetlen környéke nem kopár; ezeket a vizeket káka és sás övezi, sőt a *nympha* nevű tündérrózsa is virágzik benne. Az ilyen futóhomok dombjai nem lepnek meg a Mexikói-öbölben, sem az európai tengerpartok közelében. De itt, a kontinens kellős közepén senki sem számítana rájuk. Jaj az utasnak, ha erre téved! A lovak lába térdig süpped a homokba, és csak az juthat tovább, aki nagyon jól ismeri a terepet.

Hol van ez a Llano Estacado tulajdonképpen? A Sziklás-hegységben eredő Canadian River, mielőtt az Arkansas folyóba ömlik, érinti a "Cövek-síkság" északi részét, míg nyugat felől a

Pecos folyó (a Rio Grandé del Norte mellékfolyója) határolja, kelet felé pedig egészen a Colorado folyóig nyúlik. Már ez is fogalmat ad a különös magaslati sivatag terjedelméről. Kevés vándor járt itt, még az éhség és szomjúság elviseléséhez edzett indiánok is elkerülik, ha lehet, olyan nehéz a *jornada*, az átutazás ezen a tájon. Csak két út nyújt némi biztonságot, de az év nagy részén még azokon is hatvan-nyolcvan mérföldet kell megtenni anélkül, hogy egy csepp vízre bukkanjunk. Az egyik utat valamikor Spanyol-ösvény néven ismerték, és Santa Féből Texasba vezet. Az utat valamikor karavánok használatára karókkal vagy cövekekkel jelölték ki — innen a "Cövek-síkság" elnevezés. A karók maradványai ma is láthatók. Vajon ki veszi hasznát? Ki jár mégis ezen az istentől elrugaszkodott tájon? Cibolerók, vagyis mexikói bölényvadászok és *comancherók*, vagyis indiánok icsai, főleg a komancs indiánokkal cserekereskedelmet folytató kalmárok. Kisebb-nagyobb csoportokban kelnek útra az új-mexikói településekről, hogy bölényeket ejtsenek el, vagy kóbor indián törzsekkel csináljanak üzletet. Sem a vadászatnak, sem a kalmárkodásnak nincs nagyobb jelentősége, de vannak emberek, akiknek a természete és a hajlandósága olyan, hogy kedvelik ezt a szabad, kalandos, küzdelmes életet, s nem néznek kényelmesebb megélhetés után. Szerepük itt a mexikói határvidéken körülbelül olyan, mint a Jenki vadászoké és erdőirtóké az angol-amerikai települések határán. De fegyverzet és felszerelés dolgában még azoknál is rosszabbul állnak. A cibolero felszerelése nagyon egyszerű. Lóháton indul vadászatra, és többnyire kitűnő lova van; fegyverzete íj nyilakkal, vadászkesz és hosszú lándzsa. Puskája nincs, nem is kell neki, csak kivételes alkalommal. De a lasszó fontos tartozéka a felszerelésének. Ha kereskedik, árukészlete csekély, legfeljebb húsz dollárt fektet bele! Néhány zsák szárított kenyér (a préri indiánjainál csemegének számít), egy zsák pinole (kukoricalisztből és a szentjánoskenyérfa gyümölcséből készült száraz mexikói étel), néhány indián csecsebecse, néhány olcsó serapé, egy kis vég pamutszövet — és kész a "leltár". Az edényáru is kelendő volna, de maga sem tudja megfizetni; importáru, és szörnyű vám terheli. Lőfegyvereket nem árul; ezeket a prériindián, ha kell neki, a sivatag keleti határán szerzi be. Egyébként elég sok spanyol lőfegyver — puska és karabély — került a komancs indiánok birtokába, de ezeket portyaútjaikon szerezték, amikor mexikói telepéseket raboltak ki. Befektetett pénze és veszedelmes utazása ellenértékéeként a cibolero szárított bölényhúst és prémeket visz haza: részint saját vadászzsákmányát, részint meg az indiánoktól cserébe kapott árut. A fentiekén kívül öszvérek és szamarak is csereértékül szolgálnak. A prériindiánoknak egész csordáik vannak, némelyik több száz állatot birtokol, de a legtöbb mexikói bélyeget visel. Ezeket az alsó Rio Grandé partjain lopták, és a felső Rio Grandé tájékán adják el, amit egyébként szabályos üzleti eljárásnak tekintenek, s nem is lehet megakadályozni.

A cibolero kisebb kísérettel szokott útra kelni. Néha ezek a férfiak asszonyaikkal és gyermekeikkel egész vérségi csoportokat alkotnak, akár csak a vad indián törzsek. Ám az expedíció rendszerint az egy vagy két vezető szolgálóból és állataiból áll. Így kevesebb kellemetlenségnek vannak kitéve. A komancsok és más indián törzsek nem riasztják el a kereskedőket, inkább azt akarják, hogy minél több karaván jöjjön hozzájuk, annak ellenére, hogy az álnok kalmárok gyakran becsapják őket. Szállítóeszközük a teherhordó öszvér és a *carreta*, melybe öszvéreket vagy ökröket fognak. A *carreta* maga a kezdetleges közlekedés kiáltó példája. Két tömör kerék, amit az amerikai nyárfa törzséből faragtak — alakjuk többnyire inkább ovális, mint kerek; erős fatengelyen forognak. Két vagy több ökröt fognak a szekérbe a képzelhető legegyszerűbb módon, iga nélkül. Ha elindulnak, a fatengely zaja süketítő; növeli még a gyerekhad zsvajja — a szekér utasaival együtt olyan, mint egy mozgó majomketrec.

Egy héttel San Juan ünnepe után kis vadászcsoporthoz kelt át a Pecos folyón, a Redondo gázlónál. Mindössze öten voltak, mégpedig egy fehér ember, egy félvér és három indián. Három nehéz, ökör vontatta *carretát* és néhány málhahordó öszvért hoztak magukkal. Az

indiánok görnyedt járása és öltözéke (tilma meg szandál) elárulta, hogy a szelíd, behódolt indiánok közé tartoznak, akiket itt indios mansos néven ismertek. Valójában peónok voltak, Carlos béresei.

A félvért Antoniónak hívták; ő vezette az öszvéreket, míg az indiánok az ökröket hajtották hosszú ösztökéikkel a gázlón keresztül. Carlos maga pompás fekete paripáján a csapat élén léptetett. Most durva szövésű, erős serapéba burkolózott. Szép mangáját otthon hagyta, hogy megkímélje, de azért is, hogy ne ingerelje vele a prériindiánok kapzsiságát, akik egy ilyen gyönyörű köpenyeg kedvéért habozás nélkül megskalpolnák.

Ez az expedíció igen fontos vállalkozás volt Carlos számára. Olyan nagy árukészlettel indult a prérire, mint még soha. A szekereket négy-négy ökör húzta; rakományuk szárított kenyér, pinole, spanyol bab és chilei paprika volt. Az öszvérek színes serapékkal, durva gyapjuszövettel és silány, de mutatós csecsebecsékkel voltak megrakva; kelendő cikk volt a háromélű, hegyes spanyol kés is. A fiestának köszönhette, hogy ennyi árut tudott beszerezni; a saját dublonjához kettőt nyert, és ötöt Don Juan kényszerített rá kölcsönképpen. A kis csapat, miután átkelt a Pecos folyón, egy kiszáradt hegyi patak medrében kapaszkodott fel a fennsík magasságába, ahol már könnyebb volt továbbhaladni.

Carlosnak nem volt szüksége útbaigazításra. Jobban ismerte a Llano Estacadót, mint bárki más. Délkelet felé fordulva vezette csapatát tovább. Célja a Red River (Vörös-folyó) forrásvidéke volt, mert hallotta, hogy nagyon sok bölénycorda vonul arrafelé. Tavaly és azelőtt inkább a Colarodo folyó táján vadászott. Az a terület komancs indiánok elvitathatatlan birtoka volt, és ez a hatalmas indián törzs szakadatlan vadászataival megritkította a bölények számát. A Red River partjain más volt a helyzet. Az már ellenséges terület. Az oszágok, vákók és páni indiánok, valamint cserokéz és kikkepu törzsek vadásztak ott, de csak rendszertelenül, az egész vidék egyébként véres határvillongások színtere volt. Ennek következtében a bölényeket kevésbé háborgatták, és el is szaporodtak. Carlos tudta ezt, és elhatározta, hogy megkockáztat egy kirándulást a Red River vidékére. Ő is meg hűséges embere, Antonio, gyakorlott bölényvadász volt, peónjai is értettek hozzá. Fegyverük íj és lándzsa volt, de az egyik szekér mélye modern, hosszú csövű amerikai puskát rejtegetett. Ezt Carlos nagyobb vadra tartogatta, és remekül tudott bánni vele. Hogy jutott egy mexikói vadász ilyen pompás fegyverhez? A kérdés jogos, de ne felejtjük el, hogy Carlos nem volt mexikói; a puskát apjától örökölte. Nem követhetjük Carlos "karavánját" fárasztó útjukon, csak megemlítjük, hogy jornada egyik szakasza hetven mérföldet tett ki olyan terepen, ahol nem lehetett ivóvizet találni. Carlos azonban értette a módját, hogyan kell az ilyen sivatagi zónán átvergődni; egyetlen állata sem hullott el. Módszere a következő volt: délután bőségesen megitta állatait egy alkalmas helyen, aztán megállás nélkül ment velük kora hajnalig; akkor kétórás pihenőt adott nekik, hogy a harmattól még nedves fűben legelhessenek; ezután folytatták útjukat délig, és a legforróbb órákban pihentek. Néhány napig haladtak így, s megérkeztek a Red River közelébe. A tájkép megváltozott. Ez már a "dombos préri" volt, ahol alacsony halmok követték egymást; a völgyekben patakok és tavak vize csillogott. A gyönyörű pázsiton kívül fák és cserjék zöldje üdítette ember és állat szemét. Ez az "örökzöld tölgy" hazája és a híres amerikai akácfáé. Van itt jukka és agavé is bőven. Legérdekesebb a mezquitófa, melynek törzse mézgát izzad. A szederfa édes gyümölcsét kínálja. A fák olyan szabályos távolságban nőnek, mintha emberkéz ültette volna. Igéző táj — nem csoda, hogy a bölények is kedvelik.

A cibolero csakhamar rábukkant azokra a jelekre, melyek a bölény közelségére mutatnak. Másnap reggel csakugyan hatalmas bölénycordák között találta magát. Nyugodtan és békésen legelésztek, akárcsak a tehéncordák. Olyan biztonságban érezték magukat, hogy oda se hederítettek közeledtükre. Carlos befejezte vándorútját. Idáig akart jutni, nem tovább. Ez volt az ő óriási állattenyésztő farmja — vagy legalábbis annyira az övé, mint bárki másé. Most már nem volt más dolga, csak az, hogy tömegesen elejtse, mondhatnám "levadásza" őket.

Másik úti célja — az indiánokkal való kereskedelem — magától is megvalósul. Hazafelé minden bizonnyal találkozik kóbor indián törzsekkel, amelyek örömmel hajlandók vele csereberélni.

A préri emberei — egyszerű fehér prémvadászok és indiánok — meg tudják becsülni a természet szépségét. Carlos is gyönyörű táborhelyet választott ki, ahol a dús növényzetet édesen csobogó forrás tette még vonzóbbá. Itt állította meg a szekereket, és ütötte fel a sátrát. Csodás vadászat volt! Carlos két nap alatt húsz bölényt ejtett el, és vonszolt a táborba. Antoniával kettesben nyíllal lötték az állatokat, a két peón pedig lenyúzta bőrüket, és feldarabolta a húsuikat. A harmadik peón szakértő módon "kikészítette" és megszáritotta a napon — vagyis konzerválta. A vadászat továbbra is sikeresnek ígérkezett. Carlos a jelek szerint gazdag zsákmánnyal fog hazatérni. A harmadik napon azonban a bölények viselkedése megváltozott; óvatossá, gyanakodóvá váltak. Időnként kisebb csordák rohantak át a tájon, vadul és riadtan, mintha üldözőik elől menekülnének. A ciboleróval és társával eddig nem törődtek. Kitől félnek — ki üldözi őket? Carlos arra gondolt, hogy talán valami indián törzs riasztotta meg ezeket a kisebb csordákat. Sejtelve beigazolódott. Amint felkapaszkodott egy magasabb dombra, mely elzárta a kilátást, a túlsó völgyben indián tábor pillantott meg. Körülbelül ötven kunyhóból állt, amelyek sátorhoz hasonlóan sorakoztak a völgy mélyén, a folyó partján. Kúp alakú kunyhók voltak — körben földbe vert karóoszlopok, amelyeket fent összehúztak, és az egész vázat bölénybőrökkel borították.

— Vákó kunyhók! — kiáltott fel a cibolero.

— Miből gondolod, gazdám? — kérdezte Antonio.

— A kunyhók alakjáról — felelte Carlos.

— Én meg azt hittem, komancsok tábora.

— Nem, Antonio. Ezekon füstnyílás van, amit a komancsok nem alkalmaznak. A vákók nem húzzák össze az oszlopok végét egészen.

— Igaz — bólintott Antonio —, de ha vákók is, nem kell tőlük félnünk. A vákók a komancsok szövetségesei. De hol vannak?

Most vették csak észre, hogy egyetlen lélek sem mutatkozik a tábor körül — sem férfi, sem nő, sem gyerek, de még állat sem! Indiánok nem szokták táborukat egyszerűen otthagyni. Legalábbis az értékes bőröket leszedik. Nem. A kunyhó gazdái itt lesznek valahol a közelben; alighanem a bölényeket üzik. Így is volt. Amint ott bámészkodtak, egyszerre csak nagy láрма, ordítás ütötte meg fülüket. A következő percben több száz lovas bukkant elő a szomszédos domb mögül. Lassan közeledtek, de habzó szájú, lihegő lovaik is mutatták, hogy idáig nem jöttek olyan kényelmesen. Nemsokára újabb, még nagyobb csapat tűnt fel. Lovak és öszvérek, roskadáig megrakva bölényhússal és bozontos bőrökkel. Ezt a csoportot asszonyok és fiúk vezették, hátul meg csaholó kutyák és visító gyerekek zárták le a sort. Mivel az ellenkező irányból közeledtek táboruk felé, eleinte nem figyeltek fel Carlosra és Antonióra.

Persze nem telt bele sok idő, s az indiánok éles szeme észrevette a dombgerincen leselkedő két alakot. Néhány figyelmeztető kiáltás hangzott el. A férfiak máris újra nyeregbe pattantak, és harcra készen várták a parancsot. Nyilván attól féltek, hogy halálos ellenségeik, a páni indiánok elébük lopakodtak, és az ő előőrseik ólalkodnak odafenn a dombtetőn. Carlos sietett megnyugtatni őket. Megsarkantyúzta lovát, előreugratott, és teljes alakban megmutatkozott az indiánok előtt, a barátság jeleivel, amelyeket jól ismert. Ugyanakkor torkaszakadtából kiáltotta feléjük:

— *Amigo! Amigo!*

Erre egy fiatal harcos vált ki társai közül, és előrelovagolt a dombgerinc felé. Amikor hallótávolságba ért, megállt. Beszélgetés indult meg, részint spanyol szavak, részint jelek segítségével — de tökéletesen megértették egymást. Az indián visszalovagolt, de hamarosan újra megjelent, s barátságos mozdulatokkal meghívta táborukba Carlost és kísérőjét.

Carlos természetesen elfogadta az udvarias meghívást. Néhány perccel később Antoniával

együtt a törzsfőnök sátrában ült, frissen sültt bölénypecsenyét evett, és baráti beszélgetést folytatott.

A törzsfőnök, egy remek testalkatú férfi, aki a jelek szerint nagy tekintélynek örvendett, végtelenül kedves volt Carloshoz, s nagyon megörült, amikor megtudta, hogy kereskedni jött, és árukészletét magával hozta. A törzsfőnök megígérte, hogy másnap reggel meglátogatja vendége sátrát, és engedélyt ad a kereskedelemre. Carlos jól sejtette — ezek vákó indiánok voltak, nemes fajta, a legkiválóbb prériindián törzsek egyike. Jókedvűen tért vissza táborába. A törzsfőnök megígérte, hogy áruit öszvérekért cserélheti el — s útjának ez volt a legfőbb célja.

Másnap reggel az indiánok a megállapodás szerint meg is érkeztek, élükön a főnökkel. A kis völgy, ahol a cibolero felütötte sátrát, egyszerre megeléknült, indián férfiak, asszonyok és gyerekek lepték el. A csomagokat kibontották, az árut kirakták közszemlére, s az egész nap csereberével telt el. A cibolero örömmel látta, hogy vevői becsületesek, s naplementekor, mire távoztak, Carlos minden áruja elkelt. Cserébe egy szép kis öszvércsorda gazdájának mondhatta magát — nem kevesebb, mint harminc szép öszvér legelészett a sátor közelében. Nyolc aranya szép hasznót hajtott! Nemcsak arról volt szó, hogy otthon jó áron túladhassanak rajtuk; jól megrakja őket bölényhússal és bőrökkel, ami további nyereség lesz. Sikeres kirándulás volt, annyi szent. És Carlost arra csábította, hogy még rózsásabb ábrándokat szövöghessen a jövőről. A pénz hozzásegíti, hogy minden titkolózást elvetve, a szép Catalina kéréseként léphessen fel.

Ha már maga is rico lesz, mi kifogása lehet Don Ambrosiónak ellene? Édes álom ringatta el ezen az estén Carlost, a cibolerót.

Másnap még nagyobb buzgalommal folytatta a vadászatot. Most már bőségesen el volt látva szállítóeszközökkel. Nem kellett attól félnie, hogy kénytelen lesz vagy a zsákmányt, vagy az áruját itt hagyni. Saját állataival együtt harmincöt öszvére volt a három ökrös fogaton kívül. Csodás szállítmány — jó néhány száz dollár értékű!

Kapott néhány indián díszruhát is cserébe. Ezekért szívesen odaadott mindent, amire csak egy indián szíve vágyódik. Még a kabátja gombjait is levágta, sombre-rója díszzeit is leszedte, odaadott mindent, ami csillogó!

Fegyverét nem adta oda. A vákók nem is kérték. Hasonló íjakat maguk is tudnak készíteni, amennyit csak akarnak. Hosszú csövű puskáját sóvárogva nézték; ám ettől a világ minden kincséért sem vált volna meg, hiszen apjától örökölte. A következő két napon vígan folyt a vadászat. Azután észrevette, hogy a bölények egyre nyugtalanabbak. Az sem kerülte el figyelmét, hogy a vadul menekülő kisebb csordák északról jöttek, holott a vákók az ő táborától déli irányban vadásztak. Ki kergeti hát azokat a maradék csordákat? Az indiánokkal csapott vásár utáni harmadik napon Carlos késő este tért nyugovóra embereivel együtt. Antonio vállalta az őrökést éjfélig; akkor aztán felváltja az egyik peón. A sok nyargalás a bölények után kifárasztotta Antoniót; az utolsó fél órában majd leragadt a szeme. Ekkor horkanó zaj ütötte meg a fülét abból az irányból, ahol öszvércsordáját karámozta. Ettől egészen felébredt. Fülét a földre szorítva, feszülten figyelt. Ujabb horkanás a rögtönzött karám felől — még hangosabb, mint az első. Majd röviddel rá harmadszor is.

“Mi lehet ez? Prérifarkasok? Vagy talán egy medve? Felkeltem a gazdámat” — dűnnyögte Antonio. A félvér halkán odalopózott Carloshoz, és megrángatta alvó gazdája karját. A cibolero abban a pillanatban talpra ugrott, és kezébe kapta puskáját. Csak komoly veszély, például indián támadás esetén használta, a vadászathoz elég volt az íj is.

Miután néhány szót váltott Antonióval, felkeltették a peónakat is, s már mind az öten fegyveresen őrt álltak. A szekereket összetolták, hogy háromszögletes erődítést alkossanak, melynek közepén helyezkedtek el. A magas bakok nyílzápor esetén mellvértül szolgáltak volna. Tűz nem égett a táborban, nem láthatta őket senki, a szederfák sűrű lombjai is árnyékba borították őket, de ők maguk messze elláttak az előttük elnyúló prérire. Sajnos, helyenként

cserjés akadályozta a kilátást; a sűrű bozót nagyszámú ellenséget is rejtegethetett. A vadászok mély csendben, feszülten figyeltek. Egyszer úgy rémlett nekik, hogy egy sötét alak kuporog a földön, a karám irányában, mely alig százyardnyira volt tőlük. De a bizonytalan világosságban ötüik közül egy sem merete biztosan állítani, hogy látja. Csak egy sötét foltot láttak, mely mozdulatlanul tapadt a földre, vagy idegőrlő lassúsággal kúszott tovább. Carlos végül elhatározta, hogy megnézi közelebbről. Kimászott a szekérvárból, Antonio pedig utána. Óvatosan csúsztak a földön előre. Közelebb jutva mindketten észrevették, hogy a fekete folt továbbcsúszik.

— Ez él! — súgta Antonio.

Ebben a pillanatban az öszvérek megint felhorkantak. Egyik-másik a földet kapálta, mintha megriadt volna.

— Alighanem egy medve — felelte Carlos szintén suttozva. — Attól félek, szétugrasztja az öszvéreket. Megkockáztatok egy lövést, attól kevésbé ijednek meg.

Vállához emelte puskáját, s amennyire a sötétség engedte, célzott. Meghúzta a ravaszt. A dördülés mintha szabadjára engedte volna az alvilág valamennyi démonát. Egyszerre száz meg száz torok üvöltött fel, száz meg száz ló patáitól dübörgött a föld, az öszvérek rúgkapáltak és bőgtek. A következő pillanatban elszakították kötelékeiket, kitörtek a gallyakból tákolt karambol, s dühösen vágattak ki a völgyből. Üvöltöző lovasok sötét csapata eredt a nyomukba, s kergette, hajszolta őket. Mire Carlos felocsúdott megdöbbenéséből, mind az öszvérek, mind az indiánok eltűntek a szeme elől — elnyelte őket az éjszaka, s hangjukat sem lehetett többé hallani! Az egész csordából egyetlen állat sem maradt ott. A karám, ahol kipányválták őket, olyan üres volt, mintha kisöpörték volna!

— Rajtaütés! — mondta a cibolero rekedt hangon. — Szegény öszvéreim! Egyetlenegy se maradt meg belőlük! Elrabolták mind! Átkozott indián álnokság! Carlos egy pillanatra sem kételkedett abban, hogy állatait a vákók hajtották el — ugyanazok, akiktől vásárolta. Tudta, hogy az ilyen eset nem is ritka; a préri kalmárait már sokszor kirabolták ily módon; sőt az is megesett, hogy másodszor is megvásárolták ugyanazokat az öszvéreket tolvajaiktól.

— Átkozott indián álnokság! — hajtogatta felháborodva. — Most már értem, hogy miért voltak olyan bőkezűek a cserében, s mért nem alkudoztak! Már eleve megbeszélték a gyáva tolvajok, hogy kifosztanak. Nyíltan mégsem merték megtenni. Carrambo! Végem van!

Bánat és düh fojtogatta egyszerre. Nem is csoda. Helyzete igazán kínos volt. Minden reménye, mely nemrég még olyan rózsás volt, egy perc alatt semmivé vált. Egész vagyont elrabolták, a hosszú, nehéz, veszélyes utat semmiért kockáztatta meg — még annál is kevesebért. Hiszen a saját öt öszvérét is elvesztette! Csak hűséges lova maradt meg — és az ökrös szekerek. Ezek alig elegendők ahhoz, hogy saját és embereik élelmét vigyék a hosszú úton hazáig. Semmi áru, egyetlen bőr sem, egyetlen font bölényhús sem azon felül, amit maguk esznek meg útközben!

Ilyen fájó gondolatok villantak át a cibolero agyán, miközben abba az irányba meresztette szemét, amerre a zsványok eltűntek. Meg se kísérelte, hogy utánuk eredjen — csak súlyosbítaná helyzetét. Pompás lovát is elvinnék, ha utolérné őket, ő meg lándzsáik hegyén pusztulna el.

— Átkozott indián álnokság! — ismételte meg újra, azután feltápázkodott, és visszasietett a szekértáborba. Megparancsolta, hogy az ökröket kötözzék oda erősen a szekerekhez. Attól tartott, hogy az indiánok egyik kódorgó csapata még újabb kellemetlen meglepetésben részesíti.

Nem volt tanácsos elaludni. A cibolero és négy társa átvirrasztotta az éjszaka hátralevő részét. *Noche triste* — szomorú éjszaka volt ez Carlos számára. Ott állt mindenétől kifosztottan, ellenséges indiánok közepette, akik bármely pillanatban visszatérhetnek, hogy őt és embereit lemészárolják. Több száz mérföld választja el otthonától és minden településtől. És ha sikerül is hazavergődnie — mi vár rá ott? Szegénység, reménytelenség — még ki is

nevetik. Mit tegyen most? Mihelyt megpirkad, átmegey a vákók táborába. Lesz, ami lesz, megmondja nekik a magáét! De mit ér vele? Azonkívül könnyen lehet, hogy már régen odébbálltak a rablott zsákmánnyal, és csak hült helyüket találja.

Sok minden megfordult a fejében ezen az álmatlan éjszakán. Ha kárpótlást nem is remélhet, bosszút állhat a gazembereken! A vákóknak is vannak ellenségeik. Elsősorban a páni indiánok. Felkeresi őket, és felajánlja segítségét. Erős karja, íja, puskája, lándzsája értékessé teheti szövetségét. Embereit is magával viszi. Jámbor tagnók ugyan, nem szeretnek harcolni, de a rablótámadás őket is felbőszítette, és bizonyára vele tartanak. Carlos a gyors elhatározás embere volt. Mindjárt fel is akarta kelteni Antoniót, hogy közölje vele, mit tervez. De a félvér megelőzte, ő jött oda éppen ebben a pillanatban Carloshoz.

— Gazdám, nem vett észre valami furcsát? — Mikor, Antonio?

— Amikor az öszvéreket elrabolták.

— Mire gondolsz, Antonio?

— A nyomorultak nemcsak lóháton érkeztek, volt köztük sok gyalogos is.

— Igaz, Antonio!

— En már átéltem néhány ilyen rajtaütést, gazdám. A komancsok mindig lóháton mennek portyázni.

— De ezek nem komancsok voltak, hanem vákók.

— A vákók is lovas indiánok, nem szeretnek gyalogolni.

— Persze, persze ... de hát akkor ...

— Gazdám nem vett észre még valamit?

— Nem — felelte Carlos. — Annyira előntött a keserűség, hogy már nem is láttam.

— Nem is látni kellett volna, hanem hallani — mondta Antonio.

— Mit?

— Előbb egy kiáltást s utána éles füttyülést.

— Micsoda? Te hallottad?

— Nem is egyszer! Határozottan!

— De hiszen akkor... jószágos ég! A páni indiánok füttyülése volt!

— Én is azt gondolom, gazdám. A komancsok nem füttyülnek, a kiava indiánok sem. A vákók sohasem adnak ilyen jelzést. Csak a pánik! Meg az, hogy a martalócok fele gyalogos volt. Csak pánik lehettek!

Carlos feje kavargott. Minden, amit az éjjel gondolt, értelmét veszítette. Antonio feltevése helyes. A füttyjelzés a páni törzsek jellegzetessége. No meg az alattomos támadás gyalog, nesztelenül! Ez a páni indiánok taktikája! Gyalog mennek harcba, remélve, hogy lóháton térnek vissza.

“Ha így történt — tűnődött Carlos —, alaptalanul gyanúsítottam meg a vákókat. Engem pánik fosztottak ki.”

Mintha kitalálta volna gondolatát, Antonio megjegyezte:

— A vákók sokkal tisztességesebbek, ők nem tehetek ilyet!

— Remélem, *camarado* — felelte Carlos. — Nagyon megszerettem őket. Fájna, ha csalódnék.

Eszébe jutott még valami. A kis bölénycsordák. Riadtan menekültek északról dél felé, mintha vadászok üldöznék őket. De a vákók a cibolero táborától délre folytatták vadászatukat. Akkor ki űzte a bölényeket északon? Egy másik indián törzs — bizonyára a pánik!

Már szemrehányást tett magának, hogy meggyanúsította új barátait, a vákókat. Reggel első dolga lesz felkeresni őket. A hajnal első sugarai alig világították meg a prérit, amikor a félvér éles szeme felfedezett valamit. Valami sötétlett néhány százlépésnyire tőle — közel ahhoz a helyhez, ahol a karám állt. Talán egy rekettyebokor? Nem, mintha egy kuporgó ember körvonalai emelkednének ki a fűből. Antonio szólt a gazdájának. Mindketten kimásztak a szekerek háromszögéből, és újabb kellemetlen meglepetéstől tartva, lassan, óvatosan

odakúsztak. Amikor odaértek, egy halott indiánra bukkantak. Arccal lefelé feküdt a fűben. Közelebről megvizsgálva, lött sebet találtak az oldalán. Carlos golyója tehát nem tévesztette el a célt. A sebesült indián még el tudott vánszorogni, de a nagy vérveszteség nem engedte, hogy elmeneküljön.

Lehajoltak, hátára fordították, és alaposan szemügyre vették. Az indián hadiöltözékben volt — vagyis derékgig meztelenül; mellét és arcát ríktó festékekkel mázolta be, hogy minél ijesztőbb legyen. De ami Carlost sokkal jobban érdekelt, a *fejdísz* volt. Fejét simára borotválta a halántékán és a fülei körül, többi részén rövidre nyírta; de a feje búbján megmaradt egy nagyon hosszú fűrt, melybe tollakat font. Ez a lelapított tincs a hátára hullva, majdnem derékgig ért. Csupasz halántékát cinóbervörösre festette, arcán és mellén is vörös foltok virítottak. Ezek az élénk foltok most annyira elütöttek vértelen ajkától, üveges szemétől és fakó bőrétől, hogy borzalmas volt nézni. Carlos társára pillantott, aki megértőn bólintott. A cibolero a borotvált koponyára mutatott, majd az indián mokasszinjára, és elégedett, szinte örvendező hangon csak ennyit mondott:

— Páni!

A halott indián kétségtelenül páni volt. A cibolero több okból örült neki. Először is jólesett megbizonyosodnia arról, hogy vákó barátai nem szegték meg a hűséget; jólesett, hogy a rablók közül legalább egy meglakolt; végül, ha pánik voltak, remélhette, hogy a *vákók segítségével* talán még visszaszerzi öszvéreit. Sietve lóra ült, hogy elnyargaljon a vákók táborába, és figyelmeztesse őket: a pánik a hadiösvényre léptek! És azt is közölje, hogy velük együtt kész harcolni ellenük. Ekkor jutott csak eszébe, hogy a pánik éppen a vákó tábor felé száguldottak el. A tábor alig kétmérföldnyire volt. Hátha az éjszaka meglepték a vákó tábor, és már végeztek is vele! Valószínű — fölötte valószínű! Az idő is egyezik. Az öszvéreket éjfél tájban hajtották el. Nyilván akkor indultak támadásra a vákó telep ellen. Az ilyen rajtaütéseket mindig éjfél és hajnal között hajtják végre. De hiszen akkor elkésett! Vákó barátai, akiket értesíteni akart, már elpusztultak! Mindegy! Akkor is felkeresi táborukat!

Antoniót és a peónokat ott hagyta azzal az utasítással, hogy védjék meg a szekereket és az ökröket utolsó csepp vérükig, ha kell. Ezután puskáját is, íját is vállára akasztva, ellovagolt. Óvatosan léptetett, minden bozótot szemügyre vett, mielőtt megközelítette. Nem volt fölösleges óvatosság: a pánik még nem lehettek messze; hátha itt leselkednek valamelyik domb mögött! A cibolero nem félt attól, hogy szembekerül egy-két ilyen gazemberrel. Bízott a lovában: nem érhetik utol; s a puskájában: nem téveszti el a célt. De nem szerette volna, ha egy csapat bekerítené.

Nemcsak a szemét meresztette ki, a fülét is hegyezte. Minden neszt észrevett és elbírált, mérlegelt — vadpulyka öblögető lublulolását a tölgyfa ágain; a fodros nyírfajd pityegését a száraz dombtetőn; a dámvad rio-gását; a prímormota apró vakkantását. Más körülmények közt nem ügyelt volna rájuk, de tudta, hogy az indiánok gyakran utánozzák a madarak hangját jeladásul, őt ugyan nem tévesztik meg! Hamarosan felfedezte az éjszakai rablótámadás részeseinek nyomait a fűben. Sok nyom volt, erős páni csapat nyoma. Egy patakon átkelve, még mokasszinjaik nyomait is tisztán kivehette. Sok gyalogos volt tehát köztük, de az öszvéreket aztán bizonyára lovasok hajtották el.

Carlos még nagyobb óvatossággal haladt tovább. Már félúton volt a vákó telepe felé, de a páni nyomok még mindig abba az irányba vezettek. Csak nem mentek el a vákó tábor mellett anélkül, hogy észre vennék? Olyan ügyes harcosokról, mint a pánik, ez nem tehető fel. Ahogy észrevették a cibolero táborába vezető nyomokat, a vákó tábor is felfedezték. Talán már el is pusztították! Tűnődéséből hirtelen lárma riasztotta fel. A hangok elég messziről jöttek — félelmetes kiáltások és egybefolyó zűrzavaros moraj. Időnként éles fütyülés szakította meg, majd ordítás, üvöltés — a roham, a diadal és a bosszú hangja. Carlos tudta, mindez mit jelent. Csata folyik ott, félelmetes csata, elkeseredett küzdelem életre-halálra! A hangok a domb mögül jöttek. Carlos éppen most kapaszkodott fel oda. Megsarkantyúzta

lovát, és feljutott a gerincre. Ott megállt és lenézett. A csata éppen a lába alatt tombolt!

Kitűnően láthatta a szörnyűséges jelenetet. Vagy hatszáz sötét bőrű lovas nyargalászott a síkságon. Lándzsát szegeztek egymásnak, távolabbról íjakat feszítettek; nyílvevesszők süvítettek a levegőben. De közelharc is volt, ember ember ellen, a halálos sújtású tomahawkkal a kezükben. Amott egész csoportok csaptak össze, hosszú dárdáikkal döfködve. Mások megfutamodtak, hogy mentsek az életüket; vagy előmászta lerogyott lovaik alól, és gyalogszerrel küzdöttek tovább. Néhány harcos a közeli cserjésben bújt meg, és a fák törzsei mögül röpítette nyilait, vagy hirtelen előugrott, és lándzsájával hátra döfött valakit.

Egyetlen puska lövés sem hallatszott — nem szólt sem kürt, sem dob a harcosok buzdítására; ágyú sem mennydörgött, rakéta sem lángolt fel, kénes felhőket eregetve! A küzdelem messziről úgy hatott, mint egy némajáték — a préri lovagi tornája. Ám a kisebb hangok, az ordítás, a füttyülés, a gazdátlaná vált lovak panaszos nyerítése, a dárdák és tomahawkok koppanása, a haldoklók hörgő sóhajai elárulták, hogy ez nem játék, hanem igazi, halálos küzdelem — amiben Carlos egy pillanatig sem kételkedett. Itt is, ott is egy-egy skalpjavesztett, lenyúzott koponya meredt égnek, vérbe borulva. Igazi indián csata volt — a vákók és pánik élethalálharca! Mindezt első pillantásra megértette, és csakhamar a két törzset is meg tudta különböztetni egymástól. A derékig meztelen, hadiszínekre mázolt pánikat könnyű volt felismerni skalpfürtjeikről is. A vákókat alighanem álmukban lepték meg, a legtöbbje vadászíngben harcolt, és lábszárvédőt viselt, de akadt köztük olyan is, aki félig meztelen volt, akár a pánik, csak vállára omló haja különböztette meg tőlük. A cibolero első gondolata az volt, hogy odanyargal, és beleveti magát a küzdelembe — természetesen a vákók oldalán. Vére forrt a csatazajtól, és amint megpillantotta a rablókat, kik nemrég mindenéből kifosztották, elöntötte a bosszúvágy. Hiszen többen közülük a tőle rabolt ösvéreken bocsátkoztak a csatába. Carlos elhatározta, hogy legalább ezeket visszaveszi. Éppen meg akarta sarkantyúzni lovát, amikor észrevette, hogy a harc képe hirtelen megváltozik. A pánik hátráltak — sőt megfutamodtak! Már nem egy közülük a nyílt prérin száguldott tova, hátra sem pillantva. Carlos tétovázni kezdett. Mitévő is legyen? Ekkor észrevette, hogy három páni lovas menekül éppen arra, ahol ő állt. A banda többi része még harcolt, vagy ellenkező irányba futott; ám ezek, társaiktól elválva, felfelé nyargaltak a domboldalon.

A cibolero elrejtette lovát egy fa lombjai alatt; a pánik már a közelébe értek, de sem őt, sem a lovat nem vették észre.

Ebben a pillanatban vákó harci kiáltás harsant fel a menekülő pánik háta mögött. Carlos látta, hogy két vákó lovas üldözi őket. A szökevények hátrafordultak, és felvették velük a harcot.

Az első összecsapásban az üldözők egyike elesett. A másik — akiben Carlos most felismerte a vákók törzsfőnökét — egyedül harcolt három ellen. A cibolero puskája pattogó ostorként dördült el, és az egyik páni holtan zuhant le a nyeregből. Társai nem tudták, honnan jött a lövés, de nem is törődtek vele, inkább a vákó főnökkel akartak végezni egyesült erővel. Ám a nagy vákó harcos tomahawkjával kettéhasította támadója fejét. De nem bírta megfékezni lovát, mely tovaragadta. A harmadik páni utánvetette magát, és hátulról ledöfte; hosszú dárdája teljesen átjárta a vezér testét, valósággal felnyársalta. A hős indián hangos halálsikollyal zuhant le lováról, és nyúlt el a földön. De ellensége ugyanabban a pillanatban lehelte ki lelkét. A cibolero nyila nem volt elég gyors ahhoz, hogy megmentse a vákó törzsfőnök életét, de nyomban megbosszulta halálát. A páni egyszerre zuhant le áldozatával, és mellette terült el, még mindig görcsösen markolva véres dárdája nyelét.

A szörnyű csoport ott hevert holtan a préri fűvén, de Carlos nem vesztegette báméskodásra idejét. A csata még dúlt odalenn, s lovát megsarkantyúzva sietett, hogy kivegye belőle a részét.

De miután legjobb vitézeik elestek, a pánik harci kedve ellanyhult. Rémület lett úrrá rajtuk, és hanyatt-homlok menekültek. Carlos a győztesek sorai közt részt vett üldözésükben.

Időnként puskáját is elsütötte, és egy-egy golyót eresztett a megfutamodó rablók hátába. De aggódott, hogy egy társaitól elszakadt páni csapat megtámadhatja az ő székértáborát. Ezért haladéktalanul odavágtatott. Megkönnyebbült szívvel látta, hogy Antonio és a peónok elbarikádozták magukat a szekerek mögött, s nincs semmi bajuk. Indiánok kódorogtak ugyan erre, de jobbnak látták továbbsietni. A cibolero megnyugodott, és visszatért a lezajlott csata színterére. Még oda sem ért ahhoz a helyhez, ahol a vákó főnök elesett, már megütötte fülét a gyászének, mellyel megsiratták. Még közelebb érve látta, hogy a halottat a legkiválóbb harcosok gyűrűje veszi körül. Lovukról leszállva, kórusban énekeltek. Valamivel hátrább az ellenség üldözéséből éppen visszatért férfiak gyülekeztek; ők is belefogtak a mélabús, egyhangú siratódalba. A cibolero leszállt lováról, és az embergyűrűhöz lépett. Voltak, akik csodálkozva néztek rá, de többen felismerték benne a fehér vitézt, aki segített nekik a pánik szétszórásában; ezek megragadták a kezét, és megszorították. Egy öreg harcos karon fogta Carlost, a kör közepébe vezette, és az elsárgult arcú halottra mutatva, jelekkel értésére adta, hogy a nagy főnök elesett.

Az öreg harcos nem tudta róla, milyen része volt a küzdelem e drámai szakaszában, társai sem tudtak róla semmit. Pedig ő volt a törzsfőnök utolsó perceinek egyetlen élő tanúja. A kis berek, ahol az a tusa lejátszódott, messze esett a csatatértől, a fák és bokrok is eltakarták; azonkívül a csata akkor mindenütt olyan hevesen tombolt, hogy senki sem ért rá körülnézni. Az öreg harcos azt hitte, a fehér ifjú még nem tudja a szomorú hírt — s Carlos hallgatott. De volt valami, ami meghökkentette a gyászolókat, öt indián hevert holtan a kis berekben — megskalpo-latlanul! Ezt nem tudták megérteni. Ott volt a három páni, a vákó törzsfőnök és még egy vákó. Lehetetlen, hogy egyszerre ölték meg egymást, és egyszerre haltak meg! A vákó és az egyik páni holtteste kissé távolabb hevert, a másik három pedig egy halomban, ahogy elesetek. A páni, aki a főnököt hátba döfte, még mindig görcsösen markolta dárdája nyelét, s a főnök kezéből sem hullt ki a tomahawk, amellyel a másik páni koponyáját kettéhasította. Az indiánok tűnődve nézték a szomorú képet, de a rejtélyt megfejteni nem tudták. Ki ölte meg főnökük gyilkosát?

Valaki bizonyára túlélte a szörnyű tusát, melyben öt harcos lelte halálát! Ha páni volt, aki túlélte, nem mehetett tovább anélkül, hogy övére ne tüzze a nagy diadal jelvényt — mely egész életére híressé tette volna —, a vákó törzsfőnök skalpját! S ha vákó volt — ki ő, és hol van?

Ezek a kérdések jártak szájról szájra. Felelni rájuk nem tudott senki. De meg kellett várni azokat a harcosokat, akik még nem tértek vissza a pánik üldözéséből — hátha azok tudnak valamit. A találgatást abbahagyva, folytatták a siratóéneket. Végül valamennyi harcos megérkezett, s mind ott állt a törzs nagy halottja körül. Az egyik előlépett, és kezével jelezte, hogy beszélni kíván. Mélységes csend lett, s akkor így kezdte:

— Testvéreim! Győztünk, és örülnünk kellene, de szívünk szomorú. Elveszítettük atyánkat, hős bátyánkat, legbölcsebb és legvitézebb testvérünket! Nagy főnökünk, akit úgy szerettünk, elesett. Ó, jaj! Erős karja megfutamította az ellenséget, de a győzelem napja életének utolsó napja volt. Egész népe gyászolja és siratja. Testvéreim! Vákó harcosok! Nagy főnökünk nem esett el megbosszulatlanul! Gyilkosa ott hever a lábainál, vérében fetrengve. Egy derék vitéz nyila ölte meg. Ki volt az? Ki bosszulta meg nagy főnökünk halálát?

A szónok elhallgatott, választ várva, de senki sem válaszolt.

— Vákó harcosok! — folytatta. — Szeretett főnökünk elesett, és szívünkre szomorúság telepedett. Csak az vigasztal, hogy halálát megbosszulták. Itt hever a gyilkosa, s még mindig viseli gyűlölt skalpját. A diadal jelvénye azt a vitézt illeti meg, aki átkozott életét kioltotta. Lépjen elő és vegye el.

Ujabb szünetet tartott, de a felszólításra senki sem mozdult meg. A cibolero éppúgy hallgatott, mint a többi. Nem is tudta pontosan, miről van szó, hiszen a vákó nyelvet igen kevésbé értette.

Sejtette ugyan, hogy az elesett főnökről beszélnek, de többet nem tudott.

— Vákó testvérek! — folytatta a szónok. — A bátor férfiak szerények, és nem dicsekednek hőstetteikkel. Tudom, hogy nagy vitéz volt, aki ezt tette. De hőseinket ismerni akarjuk! Lépjen elő, és szóljon bátran! A vákó nemzet hálás lesz annak, aki nagy főnökét megbosszulta.

Még mindig néma csend uralkodott.

— Harcos testvérek! — emelte fel hangját a szónok, és arca kipirult. — Gondoltam valamit, hallgassatok ide.

Felemelt kézzel jelezték, hogy figyelnek.

— Régi szokásunk — folytatta a szónok —, hogy ha főnököt kell választani, mindig törzsünk legbátrabb, legderékabb harcosai közül választjuk. Azt mondom, hogy most mindjárt válasszuk meg, azon a helyen, ahol nagy főnökünk elesett. És azt mondom, hogy az legyen az új törzsfőnök, aki a régit megbosszulta!

— Úgy van! — kiáltott valaki.

— Én is őrá szavazok! — mondta egy másik.

— Én is! Én is! Én is! — kiáltották valamennyien.

— Akkor ünnepélyesen kihirdetem — mondta a szónok, a páni érintetlen skalpjára mutatva —, hogy a vákó nemzet új főnöke az lesz, akit ez a diadaljelvény megillet!

— Ünnepélyesen megfogadjuk! — kiáltották a harcosok, s kezét a szívére tette mindegyik.

— Elég! — kiáltotta a szónok. — Megfogadtuk, és úgy is lesz! Hős testvérünk ne szerénykedjék tovább! Lépjen elő, vállalja a hőstettét és jutalmát is!

Halálos csend következett. A körben minden harcos feszült figyelemmel leste és fürkészte a többiek arcát, készen arra, hogy a jelentkezőt lelkes ünneplésben részesítse. Carlos még most sem tudta, milyen megtiszteltetés vár rá. Kissé félrehúzódva figyelte a tanácskozást és fegyvertársai sötét, komor arcát. Ekkor az egyik, aki tudott spanyolul, megmagyarázta neki a nagy, de néma izgalom okát. Már éppen fel akarta adni tartózkodását, amikor a körben álló vitézek egyike így kiáltott fel:

— A rejtély könnyen megfejthető! Ha a legnagyobb hős nyelvét megbénítja tiszteletreméltó szerénysége, beszéljen fegyvere helyette! Nézzétek csak, ott a nyíl, mely a gyilkos szívébe fúródott! Húzzuk ki és vizsgáljuk meg! Talán megjelölte tulajdonosa.

— Igaz! — bólintott a szónok. — Kérdezzük meg a nyilat!

A halott páni fölé hajolt, kirántotta szívéből a nyilat.

Amint a harcosok megpillantották a nyílveesszőt, az ámulat felkiáltása szakadt ki minden torokból. A nyíl hegye acélból/ készült! Egyetlen vákó harcosnak sem volt ilyen nyílveesszeje!

Valamennyi szem Carlosra tapadt és mindegyikben bámulat, elismerés, kíváncsiság tükröződött. Abban a pillanatban megértették, a nagy főnök halálát megbosszuló nyíl az ő ijárol röppent el. S feltevésüket megerősítette az is, amit éppen akkor fedezett fel és jelentett valaki — hogy a harmadik páni halálát puskagolyó okozta. A tömeg ujjongó lelkesedéssel ünnepelte a fehér ifjút! A sápadtarcú harcos, aki a régi főnököt megbosszulta, ettől a pillanattól kezdve a vákó nemzet új főnöke — a fehér törzsfőnök! Carlos, aki közben ráeszmélt arra, miről is van szó, most előlépett, és a tolmács segítségével elmondta a főnök halálának körülményeit és a maga szerepét is a történetekben.

A helyeslés moraja futott végig a harcosok sorain. Sokan közülük a fehér ifjúhoz siettek, és kezét szorongatták, hogy köszönetüket kifejezzék. Most már majdnem mindenki tudta, hogy a vákó nemzet milyen hálával tartozik neki. Az a bizonyos puskalövés, mely éjszaka eldőrdült, figyelmeztette a vákókat, hogy vigyázzanak; ez hiúsította meg a páni horda tervét, hogy álmukban lepjék meg a vákókat. Azon kívül a lövés magukat a pánikat is megriasztotta, bizonytalanná tette. E nélkül a csata lefolyása egészen másként alakult volna. Carlosnak már ily módon is nagy része volt a pánik véres vereségének előidőzésében.

De most sorra előléptek azok, akik látták, milyen bátran és lelkesen harcolt Carlos mellettük, s hányat ölt meg ellenségeik közül. S amikor híre ment, hogy szeretett törzsfőnökük halálát is ő bosszulta meg, a vákó törzs hálája nem ismert határt. Körülvették, a kezét szorongatták, boldog volt, aki csak a ruháját érinthette meg. Amikor a lelkesedés első hullámai lecsillapodtak, újra szót kért az az öreg harcos, aki az egész törzs szószólója volt, és mindenkor nagy tiszteletben részesült. Beszéde most egyenesen Carlosnak szólt.

— Nagy fehér harcos! — kezdte. — Beszéltem népem legkiválóbb vitézeivel. Mind egyetértenek velem abban, amit most mondandó vagyok. Megfogadtuk, hogy törzsfőnk megbosszulója lesz az új főnökünk. Akkor még nem tudtuk, hogy erre a nagy tisztségre fehér testvérünk tette magát érdemessé. Most már tudjuk — de vajon ez elég-e ahhoz, hogy szavunkat megszegjük, és szent fogadalmunkhoz hűtlenek legyünk? Nem, még gondolatban sem! Éppen ezért erősítsük meg fogadalmunkat olyan ünnepélyesen, mint ahogy megtettük.

— Úgy legyen! Újra megfogadjuk! — hangzott fel a kiáltás, és a vákó harcosok megint szívükre tették kezüket.

— Fehér harcos! — folytatta a szónok. — Amit megfogadtunk, nem másítjuk meg. A vákó harcosok szava nem szellő, mely elszáll, nem füst, mely szertefoszlik. A tisztség, melyet rád ruházunk, a legnagyobb, amit ismerünk. Eddig csak igazi vákó hősnek adományoztuk, s a legnagyobb főnök fia sem kapta meg, ha nem bizonyult rá érdemesnek. De nem habozunk ezt a tisztséget reád ruházni. Szívünk örvendezni fog, ha elfogadod. Büszkék leszünk fehér főnökünkre, ha olyan hős, mint te vagy! Mert tudd meg, jobban ismerünk téged, mint gondolod. Hallottunk már rólad szövetségeseinktől, a komancsoktól. Jól ismerik *Carlost, a cibolerót!* Tudjuk, hogy nagy harcos vagy; de azt is tudjuk, hogy a saját országodban, a saját néped közt a legkisebb tiszteletben sincs részed. Ne haragudj nyílt beszédemért, de vajon nem úgy van-e, ahogy mondom? Mi megvetjük a te népedet, mely nem áll másból, mint zsarnokokból és rabszolgákból. Mindezt komancs barátainktól hallottuk. Rólad is tudtunk mindent már akkor, amikor eljöttél hozzánk kereskedni. Azért fogadtunk olyan szívesen — barátunknak tekintettünk. Most azonban testvérünké fogadunk! Ha nincsenek eltéphetetlen szálak, amelyek hálátlan nemzededhez kötnek, azt mondjuk: maradj köztünk! Itt hűségese szívek vesznek körül. Él a mi körünkben — légy a mi főnökünk!

Amikor befejezte beszédét, utolsó szavai visszhangként csendültek tova az egybegyűltek ajkán; a moraj végül elhalkult; majd mélységes, várakozó csend következett.

Carlost annyira meglepte, amit hallott, hogy percekig nem tudott szólni. Nemcsak a különös ajánlat lepte meg, de az is, hogy élete körülményeit olyan jól ismerték. Igaz, hogy sokat kereskedett a komancsokkal, és ennek a törzsnek nem egy tagjával baráti kapcsolatba került; különösen azokkal, akik időnként ellátogattak San Ildefonsóba. De sohasem jutott eszébe, hogy ezek az emberek olyan jó megfigyelők; még azt is észrevették, hogy a cibolero — mi tagadás — afféle számkivetett a saját városában. De most nem volt ideje ezen töprengeni — a vákó harcosok ajkát lesték, válaszát várták. Nem tudta, mit feleljen nekik. Igaz, reménytelen számkivetett volt, és egy pillanatra felmerült benne a gondolat, hogy jó lenne ajánlatukat elfogadni, és új életet kezdeni. Otthon csak szolgál, itt megválasztott vezető lenne. Fehér származású indián törzsfőnök? Erre még nem volt példa. Hát majd lesz.

A vákók, ha félig-meddig vademberek is, bátrak, becsületesek, hű bajtársak. Anyját és hűgát is befognák, jó dolguk lenne a vákók között. De... Lelki szemei előtt megjelent Catalina szépséges arca. Igen, Catalina! Nem is gondolkodott tovább.

— Nagylelkű harcosok! — felelte. — Egész lelkemből átérzem a megtiszteltetést, amelyet választástok jelent. Szavakkal nem is tudom kifejezni hálámat és köszönetemet. De — kérlek, ne haragudjatok rám — nem tudom, nem tudom elfogadni. Igaz, hogy otthon nem tisztelnek, becsülnek... otthon a legszegényebbek közé tartozom. De van egy kötelék, mely oda fűz — *a szív köteléke* —, s ez olyan erős, hogy visszahúz. Érzétek be, barátaim, ezzel a pár őszinte szóval. Vákó harcosok — én beszéltem.

— Elég — mondta a szóvivő. — Becsületes, derék fehér harcos, megértettük szavaidat. Nem a mi dolgunk okaidat firtatni, melyek tetteidet irányítják. Ha nem lehetsz a főnökünk, maradj a barátunk. Találunk más módot arra, hogy hálánkat — ha nem is méltóan — kimutassuk. Ellenségünk elrabolta vagyonodat; mi részben visszavettük, és kárpótolni fogunk téged. De van egy kérésünk. Maradj köztünk néhány napig, légy a vendégünk. Ugye, megteszed? A meghívást lelkesen visszhangozták a többiek is, és Carlos köszönettel elfogadta.

Egy héttel később pompás öszvérkaraván vonult a Llano Estacado homokos fennsíkján északnyugat felé. A bölénybőrökkel megrakott öszvércsapat mögött Antonio, a félvér indián haladt. Utána a három ökörfogat döcögött; ezek is jól meg voltak rakva, s az ökröket a sötét bőrű peónok ösztökölték. Akkora lármát csaptak, hogy a bozótban ólálkodó prérifarkasok ijedten menekültek. Az egész csapat élén fiatal lovas nyargalt pompás fekete paripáján; időnként hátrafordult, és elégedetten legeltette szemét a nagyszerű karavánon. Mondanunk sem kell, hogy ez a boldog lovas Carlos volt. A vákók nem feledkeztek meg ígéretükről, s bőkezűségük méltó volt nemes viselkedésükhöz. Az öszvéreket és rakományukat a vákó törzs ajándékozta annak a fehér ifjúnak, akit barátságukra méltattak. De ez még nem volt minden. A cibolero zekéje alatt egy jókora bőrzacskó duzzadt, tömve azzal a ritka valamivel, amit a sápadtarcúak mindennél többre becsülnek. Mi volt benne? Pénz? Drágakő? Nem. Csak por — sárga, csillogó aranypor.

8.

Két nappal a fiesta után Vizcarra ezredes vendégül látta néhány barátját lakásán, a Presidio (katonai parancsnokság) épületében. A pazar vacsorán jelen volt Roblado kapitány, a cura, a jezsuiták rendházából a két padré, valamint a nagy divatfi, a fiatal Echevarria.

Hosszadalmas volna felsorolni a mexikói ételeket, melyeket felszolgáltak. Az ezredes szerette, ha dicsérik a konyháját, de még büszkébb volt a pincéjére. Volt ott minden — bordeaux-i, kanári, madeira bor és maraschino likőr. Az ezredes nemcsak a katonai helyőrség parancsnoka volt, de a vámőrsége is; ebben a minőségében szívesen fogadott el ajándékokat a kereskedőktől, akik gyakran kedveskedtek neki egy-egy láda pezsgővel vagy más drága itallal. Vacsora után a jókedv tetőpontjára hágott. Padré Joaquin bordalokat énekelt, a fiatal Echevarria pedig pajzán párizsi adomákkal szórakoztatta a társaságot. Az asztal körül csupa nőtlen ember ült; természetesen nőkről beszélgettek. Az ezredes fiatalabb éveiben Sevillában, a narancsok és szép fekete hajú lányok városában szolgált. Most felújította emlékeit. Kijelentette, hogy az andalúziai nők a legszebbek a világon. Roblado a havannai szépségek mellett tört lándzsát.

— Nem kell olyan messzire menni — vélte Garcia hadnagy. — Szép lány nálunk is akad, nem is kevés. Itt van például Don Ambrosio leánya, a gyönyörű Catalina! A hadnagy nem akart semmi rosszat; talán csak hízelegni szeretett volna a kapitánynak, akiről mindenki tudta, hogy Catalina körül legyeskedik. De a megjegyzés elrontotta a kapitány jókedvét, sőt az ezredesét is. Hogy, hogy nem, egyszerre csak Carlos került szóba. A fiatal Echevarria említette először.

— Nemrég jöttem meg Párizsból — mondta. — Ott köztársaság van, demokrácia! De ilyen szemtelenséget ott sem láttam! Egy közönséges bölény vadász, aki állatbőrökkel és szárított füstölt hússal kereskedik, szemet merjen vetni egy úrilányra — a legnagyobb mértékben felháborító. *Parbleu!*

Nagyon szeretett franciául káromkodni; roppant előkelőnek tartotta.

— Arcátlanság! Pimaszság! — kiáltották többen is. Roblado összeráncolta szemöldökét. Vizcarra arca elkomorodott. A cura és a két padré egyetértően bólogatott.

— Ki az a fickó tulajdonképpen? — kérdezte valaki.

— Egy cibolero!

— De kitűnő lovas, azt meg kell hagyni.

— Minden idevaló fiatalember jól lovagol.

— De ő nem idevaló. Bevándorolt.

— Spanyol? Kreol?

— Egyik sem. Amerikai. Padré Joaquin többet tudna róla mesélni.

— Hát ami azt illeti — mondta a padré —, ő már itt született, de az apja északról kódorgott ide, a feleségével együtt. Ennek már jó ideje. Sok bosszúságom volt velük. Elmesélte, hogy a cibolero apja valamikor *trapper* volt — prémvadász, aki csapdákat állított fel az őserdőben. Isten tudja, miért hagyta abba, s mi jutott eszébe, hogy itt telepedett le. *Heretico* volt, eretnek a feleségével együtt, a város szegénye. A padré mindent elkövetett, hogy a katolikus hitre térítse, de hiába. Ki is akarták seprűzni a városból, de az öreg comandante, Vizcarra elődje, nem engedte.

— Rosszul tette! — kiáltott fel a cura indulatosan. — Az ilyen eretnekek veszedelmesek. Lázadók és felforgatók. Ez a Carlos is a legalantasabb elemekkel, a tagno indiánokkal cimborái. Többet közülük szolgálatába is fogadott.

— Majd gondunk lesz rá! — mondta az ezredes. — Jobban a körmére nézünk.

— Az anyja is gyanús — mondta Echevarria. — Meg a húga is.

— No, a húga talán nem — felelte az ezredes. — Egészen csinos fruska, ha jól láttam.

— A szép kis fruskákra! — emelte fel poharát a ficsúr.

Ittak, koccintottak. Aztán megint ittak, megint koccintottak. A palackok gyorsan kiürültek, és gyorsan múlt az idő. Éjfél után a vendégek szedelőzködni kezdtek, és kissé bizonytalan léptekkel elhagyták a Presi-diót. Roblado is búcsúzkodni kezdett, de az ezredes nem engedte el.

— Maradj, pajtás — kérlelte. — Beszéljünk még egy kicsit.

Roblado is a parancsnokság épületében lakott. Nem sietett nyugovóra térni. Amint kettesben maradt az ezredessel, újabb szivarra gyújtott, és hanyagul elnyújtózott az egyik karosszékben.

— Az a fickó, akiről beszéltünk, nagyon a begyemben van — mondta.

— Nekem is.

— De nekem különösen. Az a gyanúm, hogy tetszik Catalinának.

— Honnan veszed ezt?

— Tegnap este elsétáltam a házuk előtt. A kerítésnél egy fiatalember állt, és a rácson keresztül beszélgetett valakivel. Don Ambrosio egyik barátja — gondoltam magamban. Közelebb léptem a beszélgetőkhöz. Erre szétbentek. A fiatalember villámgyorsan felpattant lovára, és elvágtatott. Az arcát nem láttam, de a lovát megismertem. Képzeld csak — az a fekete paripa volt, amellyel a cibolero a fiestán annyi dicsőséget aratott!

— Szóval ismeri Catalinát, és titokban találkozik vele. Hihetetlen! És mit akarsz tenni ellene, Roblado?

— Semmit. Catalina akkor is a feleségem lesz, ha nem akarja. Don Ambrosio megígérte. Nekem meg az öreg a fontos.

— Meg a vagyona, mi? A bányái, a pénze, igaz-e, Roblado?

— A szívembe látsz, ezredes úr. De attól a fickótól meg kell szabadulni. Legjobb lenne az egész családot elkergetni innen.

— Az egész családot? Azt már nem. Van köztük egy rózsaszál, amelyért kár lenne.

— Arra a szőke lányra gondolsz? Tetszik neked?

— Hogy tetszik-e? Megbabonázott! A fiesta óta nem is tudok másra gondolni.

— Beszéltél már vele?

— Még nem. A jó katona, mielőtt rohamra indul, gondosan tanulmányozza a terepet. Épp ma este küldtem ki valakit felderítésre. Minden percben várom a jelentést. Nem kellett sokáig várnia. Az ajtón halk kopogás hallatszott.

— Szabad! — kiáltotta az ezredes.

Gomez őrmester lépett be. A durva arcú katona ruhája poros volt; nyilván az imént szállt le hosszabb kirándulás után a nyeregből?

— Mi újság, Gomez? — kérdezte az ezredes. — Beszélj bátran! Nincs titkom a kapitány úr előtt.

— A család, melyről szó van, a városon kívül lakik, ezredes úr. A völgy utolsó háza az övék, jó tízmérföldnyire innen. Elég szegényes viskó. Hárman laknak benne — egy özvegyasszony a fiával meg a lányával. Van még három-négy tagno indián béres is, akik az állatokat gondozzák. Nem nagy gazdaság. Néhány ökör, néhány öszvér, ócska szekerek — ez az egész. A cibolero ezekkel jár kereskedni. Mindig csak három-négy napra. De megtudtam, hogy nemsokára hosszabb útra indul. Át akar vágni a Llano Estacadón.

— A Llano Estacadón? Ne mondd!

— Így hallottam, ezredes úr.

— Hát még mit hallottál?

— Azt mondják, a lánynak vőlegénye van. Egy rancho. Ugyanaz, aki a fiestán ellenünk fogadott.

— Az ördögbe is! — kiáltott fel az ezredes, homlokát ráncolva. — És hol lakik az a fickó?

— Nem messze tőlük, ezredes úr. Szép rancho van. Azt mondják, pénze is. Gazdag embernek tartják.

— Jól van, őrmester, köszönöm. Mielőtt elmegy, igyál egy pohár brandyt.

Színültig töltött egy jókora poharat, és Gomez felé nyújtotta. Az őrmester felhajtotta, összecsapta bokáit, meghajolt a két tiszt előtt, és újra magukra hagyta őket.

— Úgy veszem észre, egy cipőben járunk — jegyezte meg Roblado, amikor az ajtó becsukódott az őrmester mögött. — A te rózsád is másra mosolyog, meg az enyém is.

— No, majd én segítek rajta — mondta Vizcarra.

— Hogyan? Mit akarsz csinálni?

— Bíz csak rám — felelte az ezredes sötéten.

Kisebb-nagyobb farmok követték egymást a völgyben, a folyó lapályosabb partján. A város közelében még sűrűn sorakoztak a házak egymás mellé, távolabb már egyre gyéribben. Az utolsó ház egészen magányosan állt, szomszédjától vagy félmérföldnyire. Gazdája, úgy látszik, nem félt az apacs indiánoktól, akik portyaútjaik során néha idáig is elmerészkedtek. Ez a ház nem az országút mellett állt, hanem jóval hátrább, a sziklafalhoz lapulva. Sárból gyúrt és a napon megszáritott nagy vályogtéglákból épült, mint a völgy többi szegényes viskója. A jobb módú farmerek házait, legalább elöl, gipszvakolat borította (ez a szép fehér anyag bőven volt található a völgyben, alig kellett ásni érte), s ablakaik úgy ragyogtak, mintha üvegből rakták volna, pedig az üveget áttetsző csillámlapok helyettesítették, amelyek ugyanabból a gipszből készültek. Ám az a ház, amelyről beszélünk, nem büszkélkedhetett ilyesmivel. Falai barnák voltak, akár a sziklák, melyek körülvették; ablakai keskeny rések voltak csupán, melyeket keresztlécekkel torlaszoltak el. A házat az útról jóformán nem is lehetett látni, már azért sem, mert magas kaktuszkerítés vette körül. Ez a természetes kerítés "oszlopos kaktuszokból" állt — tíz-ábnyi magasságú, vastag fákból, melyek csakugyan olyanok voltak, mint az erős hornyolt oszlopok. Sűrűn sorakoztak egymás mellé, mint egy palánk karói; a réseket szúrós tövis töltötte ki. Az érdekes élő sövény még virágzott is; szép viaszsárga virágai lehulltával pedig ehető gyümölcsöt termelt. A kerítésen belül bájos kis virágoskert pompázott, első pillantásra elárulva, hogy gondos, szerető kéz ápolja. Hátul egy másik kerítés is húzódott, a háztól a sziklákig. Alacsony vályogfal volt, mely afféle karámot alkotott. Itt tartották az állatokat, néhány ökröt és öszvért. Még egy kezdetleges istállónak is maradt hely az igényesebb hátsó számára. De a karám most éppen olyan üres volt, mint az istálló. Az állatok gazdájukkal együtt már messze jártak, odakünn a végtelen prérin. Ez volt

Carlosnak, a bölényvadásznak az otthona. Itt lakott gyermekkorától édesanyjával és húgával. Nemcsak a házuk volt elszigetelt, ők maguk is nagyon visszavonultan éltek. A környék lakossága vagy spanyol volt, vagy indián, de Carlosék nem tartoztak egyik csoporthoz sem. A spanyolok nem is nézték őket jó szemmel. Sok súrlódás volt akkoriban Mexikó és az erőszakosan terjeszkedő Egyesült Államok közt, s növelte a legocsmányabb szenvedélyek egyikét — a faji gyűlölködést. Az előítéletek szításában a papoknak is nagy részük volt. A cibolero családja alig érintkezett mással, mint a bennszülött indián lakossággal, a szegény tagok indiánokkal. Egész kivételes eset volt, ami San Juan napján történt, hogy részt vettek a fiestán. Carlos nagyon szerette anyját és húgát; azt akarta, hogy egyszer nekik is legyen valami részük szórakozásban — ezért vitte el őket a sportversenyre.

A legtöbb viskó ezen a tájon egyetlen helyiségből állt, mely lakószobából és konyhából is szolgált. De a cibolero háza két részre oszlott. A nagyobbik konyha volt, ragyogó tiszta, és világos is, mert ajtaja többnyire nyitva állt. A tűzhely fölött hat-nyolc fűles agyagfazék és korsó függött a falon. A tűzhelyen az elmaradhatatlan tortillakő — rövid lábakon álló, homorúan kivájt kőlap, amelyen a mexikói kukoricalángost sütötték. A tűzhely mellett nagy zsák szemelt kukorica, több köteg gyógyfű, néhány füzér zöld és piros paprika. Az egyik sarokban rokka és szövőszék állt, a másik sarokban bölénybőrrel borított pad, amely éjjel Carlos fekvőhelyéül szolgált. Anyja és húga a konyhából nyíló szobában aludt, melynek egyszerű berendezését falusi asztalos készítette annak idején, éppen úgy, mint a konyhában álló asztalt és üléseket. Dél előtt tizenegy óra volt. Anya és lánya a konyhában tartózkodott. Az anya a padon ült és — pipázott. Furcsa öregasszony volt. Szikár alakja, hosszú fehér haja, sovány arca, villogó szeme szinte félelmissé tette. A völgy lakói keresztet vetettek, ha a folyóparton megpillantották. Hechicera! — suttozták. Rosita egy zsámolyon ült, és kendőket szőtt. Durván faragott fából készült szövőszéke olyan egyszerű volt, hogy túlzás nélkül nem is lehetett szövőszéknek nevezni. De az egymással párhuzamosan kifeszített hosszú kék fonalak a fürge ujjak nyomán gyönyörű kendőkkel változtak, amelyeket szívesen vásároltak meg és viseltek a környék poblanái. San Ildefonso-ban senki sem tudott olyan szép kendőket szöni, mint Rosita. Ahogy Carlos mindenkin túltett a lovaglás tudományában, úgy húga is kitűnt a maga — művészetnek is nevezhető — mesterségében. Szerette ezt a munkát. Amíg a kis vetélő ide-oda szökött a láncfonalak között, Rosita önfeledten dalolt — édes kis hangja volt. Hol egy amerikai telepesdal énekelt, amelyet anyjától tanult, hol egy régi spanyol románcot, amelyet a poblanáktól lesett el. Gitározni is tudott. Este gitárjával maga szokta kíséreni énekét. De most a keze nem volt szabad, s azért énekelt, hogy a szövőgép mellett töltött órák egyhangúságát enyhítse. Anyja letette pipáját, és a rokkához ült. Ő fonta a fonalat, melyből Rosita a kendőit szötte. Pörgő orsója a kis szövőszéknél is egyszerűbb volt, de kitűnően működött.

— Szegény Carlos! — sóhajtotta a lány. — Már hat napja van távol. Remélem, szerencséje lesz, és nem gyűlik meg a baja az indiánokkal.

— Ne félj, nina (kislány). A bátyád bátor legény. Magával vitte az apja puskáját is, és jól tud bánni vele. Az indiánok különben is szeretik.

— És ha egy ellenséges törzssel találkozik?

— A mi ellenségeink nem a préri indiánjai, hanem az itteni spanyolok. Egyik gonoszabb, mint a másik.

— Ne mondd, anyám. Nem mind gonosz. Jó barát is akad köztük.

— Akad, akad, hahaha! — felelte az öregasszony. Tudta, hogy Rosita Don Juanra gondol. Hirtelen felugrott, és a tűzhelyhez szaladt. Felemelte az egyik fazék fedelét. A kicsapó gőz illata étvágygerjesztő volt. A fazékban apró darabokra vágott *tasajo* (füstölt marhahús) főtt, melyet hagyma és chilei piros paprika tett illatosá.

— Nina, kész a pörkölt — mondta az öregasszony.

— Jól van, anyám — felelte Rosita, és felállt a szövőszék mellől. — Mindjárt elkészítem a tortillát.

A puhára főtt kukoricalisztet a tortillaköre öntötte, és ugyancsak kőből faragott gyúrórud segítségével hófehér tésztavá gyúrta. Kivett belőle egy-egy tortillához szükséges mennyiséget, előbb kis gombóccá formálta, majd két tenyere közt ostyavékony, kerek palacsintává lapította. Ezt a forró tűzhelyen ropogósra sütötte, előbb az egyik oldalán, majd a másikon. Ez a művelet fürge és Úgyes ujjakat igényelt. Rosita bebizonyította, hogy jó tortillasütő. Amikor kellő számú tortilla tornyosodott a tálon, asztalhoz ültek. Alig fejezték be az ebédet, amikor fülüket szokatlan hang ütötte meg. Az országúton kürtszó harsant.

— Katonák! — kiáltott fel Rosita, és előbb az ablakhoz, aztán a kaktuszkerítéshez szaladt. Egy század katona menetelt az országúton; páncéljukon megcsillant a napfény, lándzsáik szalagjai vígan röpködtek a szélben. A katonák élén egy tiszt haladt lóháton. Vezényszavára a csapat hirtelen megállt, éppen Carlosék háza előtt. Mit akarhatnak itt? Az országúton máskor is vonultak erre katonák, de sohasem álltak meg. A tiszt egészen a kerítésig nyargalt, aztán a kaktuszok fölött benézett a kertbe. Rosita meglátta tollas csákóját és vörös, durva arcát. Első pillantásra ráismert arra a tisztre, aki San Juan napján olyan otrombán az arcába bámult. Most is pökhendien meresztette szemét a kis virágoskertben álldogáló fiatal lányra. Ekkor előugrott Cibolo, Carlos pompás kutyája. Carlos kitűnően értett az állatokhoz. Fekete lovát mindenki megcsodálta, de kutyájával sem vallott szégyent. A legjobb fajta skót juhászkutya volt, hatalmas, erős, okos állat. Bozontos bundája kisebb bölényre emlékeztetett. Ezért is kapta a Cibolo (bölény) nevet. Vad ugatással az ajtóhoz rohant, és fenyegetően vicsorította fogait.

— Cibolo! Gyere ide! — kiáltott rá a lány. A tiszt, aki nem volt más, mint Vizcarra ezredes. — Nagyon kedves, hogy visszaparancsolta azt a dühös fenevadat. Bár meg kell mondanom, még most sem érzem magam biztonságban.

— Mitől fél, señor? — kérdezte Rosita csodálkozva.

— A maga szép szemétől, kedvesem. Veszedelmesebb, mint az a vadállat! Már is sebet ejtett a szívemen.

— Cavallero — felelte Rosita elpirulva s arcát elfordítva —, remélem, nem azért jött ide, hogy egy szegény lánnyal gúnyolódjék. Szabad kérdezmem, mit óhajt?

— Csak egy pohár vizet, mert nagyon megszomjaztam. Ugye, nem tagadja meg tőlem, szép seniorita? Vizcarra persze nem volt szomjas, még kevésbé vízre. De tudta, a lány nem szegi meg a vendégszeretet törvényeit. Időt akart nyerni, hogy beszélhessen vele. Rosita szó nélkül bement a házba, és nemsokára visszajött, vízzel teli tökhéj korsóval a kezében. A kerítéskapunál átnyújtotta a tisztnek, és várt, hogy a korsót visszakapja. Vizcarra nyelt néhány kortyot az utált folyadékából, s a többi kiöntötte.

— Kedves seniorita — mondta —, engedje meg, hogy hálásan megcsókoljam szép kis kezét.

— Legyen szíves, adja vissza a korsómat, señor.

— Jól van. De valahogy csak meg kell hálálnom a szívességét, nem?

Egy aranyat ejtett a korsóba.

— Nem, señor, a pénzt nem fogadom el. Csak a korsómat kérem.

— Csak a pénzzel együtt, másképp nem adom vissza.

— Akkor tartsa meg, señor — mondta Rosita. — Nem időzhetek tovább, dolgom van.

— Egy pillanat, seniorita. Visszaveszem a pénzt, ha mindenáron úgy akarja. Nézze, a korsó üres. Parancsoljon. De nem akarom fárasztani, magam viszem be.

— Fölösleges, señor! — tiltakozott a lány, de a tiszt már leugrott a nyeregből, és lovát a kerítéshez kötötte.

— Elfáradtam a hosszú lovaglásban, seniorita! — mondta. — Az erős nap is eltikkasztott. Engedje meg, hogy házukban öt percig pihenjek.

A lányt bosszantotta a tiszt tolakodása, de nem tehetett ellene semmit. Átvette a korsót, és szó nélkül visszasietett a házba, a tiszt pedig kardcsörtetéssel és sarkantyúpengetéssel hetykén

utána.

Amint belépett a konyhába, Vizcarrát cserbenhagyta öntelt nyugalma. Senki sem üdvözölte, még ülőhellyel sem kínálták meg. Az öregasszony a sarokból némán nézett rá; a kutya a lábához kuporodott, és szeme dühösen csillogott.

“Nem titkolják, hogy betolakodónak néznek” — gondolta Vizcarra, de a következő pillanatban vállát vonogatta. Sohasem törődött mások érzelmeivel. Szivarra gyújtott, és letelepedett a priccsre, olyan fesztelenül, mintha otthon volna. Rosita visszaült a szövőszékéhez. Vizcarra úgy tett, mintha érdekelné ez a munka.

— Istenem, milyen ötletes gép! Mindig szerettem volna látni, hogyan szövik a sálakat! El tud készíteni egyet egy nap alatt?

— Si, señor (igen, uram) — hangzott a kurta válasz.

— Igazán ügyes. Ezeket a hosszú szálakat egyedül feszítette ki, minden segítség nélkül?

— Si, señor.

— Csodálatos. Az egész munka csodálatos! Én is szeretném megtanulni!

Felkelt a priccsről, és letérdelt a szövőszék mellé.

— Ugye, megtanít rá, aranyos Rosita?

Az öregasszony villámló szemekkel nézett rá, de Vizcarra nem törődött vele.

— Ne gondolja, hogy olyan ügyetlen vagyok — folytatta. — Szépen megfogom a maga kis kezét, és követem a mozdulatait. Így egykettőre megtanulom. Bal kezét Rosita csuklójára tette, és jobb karjával hirtelen átölelte a lány derekét.

A lány felsikoltott, de anyja is a sarokban, csak még hangosabban és haragosabban. Az öregasszony előugrott, mint egy tigris a barlangjából, és mind a tíz körmével nekiesett az ezredesnek; csontos ujjai a tiszt nyakát szorongatták.

— Boszorkány! — sziszegte Vizcarra. — Veszed le a kezed rólam! Vagy azt akarod, hogy kardommal hasítsam ketté a fejedet?

Nagy nehezen ellökte az öregasszonyt, de máris újabb támadóval kellett szembenéznie. A hatalmas juhászkutya vicsorogva nekiugrott, és a lábát marta, cibálta.

— Segítség! — ordította az ezredes. — Gomez! őrmester! Ide! Ez az istenverte kutya!

— Te vagy a kutya! — sikoltotta az öregasszony. — Átkozott spanyol kutya! Majd elmegy a kedved attól, hogy megzavard az emberek nyugalma!

— Ördög, pokol! Hívja vissza a kutyáját! — fordult felé Vizcarra, most már abbahagyva a gögös tegezést. — Gomez, a pisztolyt! Eressz bele egy golyót!

De Gomez nem jött be, és az ezredes, kardjával csapkodva, ügyelbajjal elérte az ajtót. Mintha korbáccsal kergetnék, úgy rohant ki a kertből, letaposva a virágokat. A kutya alaposan megtépázta. Lába vérzett, és nadrágja csupa rongy volt. Az őrmester csak most került elő, és pisztolyát előrántva, kétszer is rásütötte az ezredest üldöző kutyára, de nem találta el. Cibolo látva, hogy túlerővel áll szemben, visszaszaladt a házba, és elhallgatott. Az őrmester visszasegítette az ezredest a nyeregbe. Vizcarra siralmas látványt nyújtott. Úgy rémlett neki, hogy gúnyos kacagást hall a házból. Első dühében majdnem parancsot adott katonáinak, hogy ostromolják meg a házat, de meggondolta magát. Félt a botránytól. Lopva figyelte a katonák arcát — nem nevetnek-e rajta ők is.

— Előre! — adta ki a parancsot a csapat élére ugratva, s a katonák elindultak a város felé.

Vizcarra pár perc múlva megsarkantyúzta lovát, és a századot Gomez őrmesterre bízva, hazavágatott. Második dührohamát az váltotta ki, hogy egy rancher jött vele szembe, kék mangában, lóháton. Don Juan volt, a cibolero barátja és Rosita vőlegénye. Az ezredes elkáromkodta magát, és meg sem állt a Presidio kapujáig. Vizcarra első dolga volt, hogy magához hívatta cimboráját, Roblado kapitányt. A két jeles úriember jó óra hosszat tanácskozott zárt ajtóik mögött. Hogy miről beszélgettek, sohasem derült ki, legalábbis a város lakossága nem tudta meg soha. Pedig a következő napok eseményeiből sok mindent ki lehetett volna találni. Az ezredes legényének megvolt az a jó szokása, hogy ha

megparancsolták neki: most senkit sem szabad beengednie a comandante dolgozószobájába, akkor fülét az ajtóhoz tapasztotta, hogy hallgatózzon. Most is ezt tette, de a beszélgetésből csak hangfoszlányokat tudott kivenni. Előbb dühös és siránkozó hangokat hallott, mintha az ezredes káromkodott, majd panaszkodott volna. Azután sokáig nem hallott semmit; úgy látszik, a kapitány beszélt, és igyekezett parancsnokát megnyugtatni vagy vigasztalni. Végül harsány kacagás és örömkialtás szűrődött át a nehéz, faragott tölgyfa ajtón. Pár perc múlva az ajtó kicsapódott, és az ezredes pezsgőt hozatott fel a pincéből. Olyan jókedvű volt, mintha kicserélték volna. Lovaglónadrágját csapkodta örömeiben.

— A fene ismeri ki magát ezeken az urakon! — dünnyögte a tisztiszolga, és rohant le a pincébe az italért.

Másnap az a hír terjedt el a városban, hogy megint indios bravos, vagyis vad, harcias indiánok garázdálkodnak a környéken. Hogy milyen törzshöz tartoznak — apacsok-e vagy juták vagy komancsok —, senki sem tudta. De kétségtelen, hogy rossz szándékuk lehet, hiszen hadiszínekre mázoltan, tollasan és fegyveresen bukkantak elő a bozótrengetegből a város határában.

Nemsokára még fenyegetőbb híreket kezdtek rebesgetni. Az indiánok megtámadtak egy juhnyáját a préri szélén. A juhászoknak sikerült megmenekülniük, de kutyáikat megölték, és a nyáját elhajtották. Most már az is kiderült, hogy juta indiánok; ahhoz a törzshöz tartoznak, melynek vadászterülete messze a Pecos folyón túl terül el, de néha a folyón innen is portyáztak, útban hazafelé. Falvaik a Rio Grandé del Norte forrásvidékén épültek. A pásztorok világosan felismerték támadóikon a juta színeket. Különben is valószínűnek tűnt, hogy juták voltak. Ez a nép a rabló törzsekhez tartozott. Bizonyára sokat hallottak San Ildefonso gazdagságáról, és alighanem sötét terveket ferralnak. Viszont az apacsok és komancsok hosszú idő óta békében élnek a spanyol telepésekkel, és más vidéken portyáznak. Egy nappal később még nyugtalanítóbb dolgok történtek. Egy nagy gulyát hajtottak el megszokott legelőhelyéről, a völgy alsó végéből. A támadásnak még nem volt emberáldozata. Az indiánok nem lehettek sokan, de ez talán csak az előcsapat volt, és az igazi támadás a közeli napokban várható.

A városban nagy volt az izgalom. Akik a határban szétszórt tanyákon éltek, tanácsosnak tartották családjukkal együtt a városba költözni. Mások alkonyatkor elrekesztették kapuikat, és egész éjjel őrseget tartottak. Az idősebbeknek eszükbe jutottak a régi idők szörnyű emlékei. Valamikor mindennaposak voltak az indiánok támadásai, akik barbárságukban semmiféle kegyetlenségtől nem riadtak vissza. A férfiakat megölték és megskalpolták, a nőket pedig indián fogságba hurcolták. Ezekről a szerencsétlenekről soha többé nem hallott senki. A házakat az indiánok kifosztották és felgyújtották. Nem csoda, hogy a város rettegett.

A comandante ezekben a napokban ragyogóan viselkedett. Csapatái élén napról napra kivonult a környékre, ellenőrizte a városba vezető utakat, éjszaka járőröket küldött ki, és mindent elkövetett a város nyugalmanak biztosítására. A lakosság most látta csak, mit köszönhet a helyőrségnek és derék védelmezőinek. Ezekben az izgalmas napokban Carlos anyja és húga is sokat aggódott, de nem tudott segíteni magán. Gondosan bezárták a kaput alkonyatkor, de mit ért az, ha nem volt férfi a házban, aki megvédje őket? Csak abban reménykedtek, hogy szegényes viskójuk nem csábítja az indiánokat. Volt a völgyben elég gazdagabb tanya, ahol több zsákmányt remélhettek. De bizakodásuknak volt egy erősebb oka is. Carlos évek óta indiánokkal folytatott kereskedést, és jóformán valamennyi indián törzs főnökét ismerte, sőt baráti kapcsolatban állt velük. Akkoriban az indiánok még nem gyűlöltek az amerikaiakat. A gyűlölet csak később lángolt fel, amikor a kapzsi amerikai telepések kimutatták a foguk fehérét. Carlos mindig azt mondta anyjának és húgának, hogy távollétében nyugodtan alhatnak, őket az indiánok sohasem fogják háborgatni. Csak egy törzs volt, amellyel Carlos sem tudott megbarátkozni. Ezek a dzsikarillák voltak, a legkegyetlenebb és

legalattomosabb népség — az észak-mexikói határvidék martalócai —, *farkasevőknek* is hívták őket. Don Juan mindennap átlovagolt Carlosékhoz, hogy megnézzze, nincs-e náluk valami baj. Minden alkalommal hosszasan könyörgött Rositának és az édesanyjának, hogy Carlos hazaérkezéséig költözzenek át hozzá. Az ő nagy háza — mondotta — valóságos erőd, vastag falai vannak, és peónjai is megbízhatóak. Az öregasszony hajlott is a szóra, de Rosita hallani sem akart az átköltözésről. Nem tartotta illendőnek, hogy amíg nem tartották meg az esküvőt, egy fedél alatt lakjanak.

Egy este — három nappal azután, hogy a riasztó hírek lábra kaptak — Rosita és anyja éppen nyugovóra akart térni, amikor Cibolo felugrott pokrócáról, és vad morgással a kapu felé rohant. Hiába próbálták megnyugtatni. Egyre dühösebben ugatott. Az öregasszony félrehúzta a reteszeket, és kilépett a kertbe, hogy megnézzze, mi nyugtalanítja a kutyát annyira. De még körül sem nézhetett, amikor félelmetes indián csataordítás verte fel a csendet. Egy nehéz husáng csapott le az anya fejére, aki eszméletlenül összeroskadt a küszöbön. Rikító színekre mázolt vademberek rontottak be a kis házba, hátborzongató ordítózással, tomahawkjaikat villogtatva. Rosita halálsápadtan húzódott meg a konyha sarkában. De hiába sikoltozott. Egy takarót dobtak rá, felkapták, és kivitték a ház elé, ahol egy öszvér hátára kötözték. Mindez olyan gyorsan történt, hogy nem is látta, kik támadták meg. Az indiánok alighanem látták, hogy a szegényes viskóban nincs sok rabolnivaló. Összeszedtek néhány tárgyat, és miután felgyújtották a házat, elviharzottak. Rosita látta, hogy a ház lángba borul. Anyját is látta, amint élettelenül hever az ajtóban.

— Jaj, jaj! Anyám! — sikoltozott Rosita kétségbeesetten. — Istenem! Istenem! Mi lesz szegény édesanyámmal?!

Ugyanakkor, vagy csak valamivel később, Don Juan házát is megtámadták az indiánok. De olyan nyílzápor fogadta őket, hogy jónak látták továbbszárguldan.

Mihelyt egy kis csend lett, Don Juan első dolga volt kiosonni a házából, és a sötétség leple alatt felkeresni barátait. Szorongó szívvel gondolt arra, hogy hátha őket is megtámadták az indiánok. A kérdésre, mely szívét marcangolta, hamarabb kapott választ, mint gondolta volna. Még oda sem ért, már messziről látta, hogy a ház lángokban áll. Még néhány perc, és ott állt a ház előtt. Ekkor legnagyobb rémületére megpillantotta az eszméletlenül heverő anyát; az égő tető lángjai kísértetiesen világították meg sápadt arcát. A tűz szerencsére még nem harapózott el odáig, ahol a földre roskadt, de már nem sok hiányzott, hogy ruhájába belekapjon. Don Juan ki vonszolta a kertbe, azután fejvesztetten rohant be a házba, Rosita nevét kiáltozva. De nem válaszolt más, csak a lángok ropogása, az éjszakai szél süvítése, a sziklabagoly huhogása és a prérifarkasok üvöltése. Rosita nem volt sehol. De Cibolo is eltűnt. A hűséges állat, úgy látszik, követte Rositát — de hova? Don Juan kis híján maga is odaveszett az égő házban. Miután Rositát hiába kereste, olyan kétségbeesés vett rajta erőt, hogy alig bírta a füstből kitámolyogni. A szabad levegőn magához tért, és letérdelt az öregasszony mellé, hogy sebeit megvizsgálja. Ekkor örömteli meglepetésére észrevette, hogy még van élet benne. Felültette, megmosta arcát, néhány csepp vizet töltött ajka közé. Az öregasszony lélegzete egyre hallhatóbbá vált, és lassanként felocsúdott kábulatából. Don Juan végül karjaira emelte, és a jól ismert ösvényen elvitte saját házába. Másnap reggel Don Juan megtalálta Cibolót a háza közelében; kimerülten hevert az országút árkában, bundáján barnás agyagfoltok voltak, és sebét nyalogatta; Don Juan karján vitte be a nagy, nehéz kutyát a házba. Kimosta sebét, és alaposan megvizsgálta; szerencsére nem volt súlyos: lándzsa ütötte seb volt, de csak horzsolta Cibolót.

A város tele volt a legújabb rémhírekkel. Az indiánok vakmerősége mindenkit rémületbe ejtett. A comandante katonáival végigvonult a városon, és üldözőbe vette az indiánokat. Nem tudták utolérni őket. Néhány óra múlva azzal a hírrel tértek vissza, hogy a vörös gazfickók a Llano Estacado irányában tűntek el. Ez némileg megnyugtatta a lakosságot. Mert ha a

martalócok kelet felé vonultak, alighanem befejezték portyázásukat. Már rég átkeltek a Pecos folyón, és útban vannak törzsük falvai felé.

Vizcarra és csapata igen rövid utat tett meg a városon kívül. Nagyon hamar belenyugodtak abba, hogy nem tudják utolérni az indiánokat. Hiszen ha csak tíz mérfölddel mennek tovább, egy másik — jóval kisebb — csapattal találkozhattak volna, amely éppen a Llano Estacado felől jött, és megmondhatta volna, vajon találkozott-e menekülő indiánokkal. Mi tagadás, furcsa karaván volt! Nem olyan pompás és csillogó, mint Vizcarra csapata. Megrakott öszvérek és ökrösfogatok. Néhány peón és egyetlen lovas. Porlepetten, fáradtan baktattak, s csak akkor élénkültek fel, amidőn San Ildefonso határába érkeztek. A lovas türelmetlenül előrenyargalt. Még öt mérföld, és megállhat a magas kaktuszsövény előtt — végre viszontláthatja a kedves kis házat, édesanyját és kis hűgát, kiknek arca ott lebegett előtte a hosszú úton, délibábként enyhítve a végtelen préri sivár egyhangúságát. Még egy óra, és karjaiba zárhatja, szívére ölelheti őket! Milyen boldog meglepetés lesz. Hiszen korábban ért haza, ezen a héten még nem is gondolhattak arra, hogy hamarosan viszontlátják. De még egy másik meglepetést is tartogat számukra. Mit szólnak majd, ha meglátják ezt a tekintélyes öszvércsordát és mesés rakományát! Hisz valóságos vagyonnal tér haza! Rosita új ruhát kap, tiszta selyemből, gyönyörű új mangát és hímzett papucsot. A mama pedig annyi teát, kávét vagy csokoládét ihat majd, amennyi csak jólesik. A ház is megérett már a csákányra, akármilyen kedves is. Szép új házat épít a helyébe, és a lovacskája is olyan istállót kap, aminőt megérdemel. S ki mondja, hogy itt meg kell állni? Ki akadályozhatja meg, hogy újabb és jobban felszerelt expedíciót indítson a préri mélyébe, és újra felkeresse vákó barátait? Ha megint ilyen nagylelkűek lesznek hozzá, hatalmas gulyát vásárol. Legelő van bőven, és a leggazdagabb rancherók sorába emelkedhetik. Ha pénze lesz, meglesz minden, amit szíve óhajt. Hiszen csak a szegénység választja el Catalinától is. Don Ambrosio nem tartozik a nemesurak közé, csak a pénze miatt fogadják be. Néhány évvel ezelőtt maga is vándorkalmár volt, akárcsak Carlos. Akkor még nem ellenezte volna, hogy leányát Carloshoz adja feleségül. No de most sem ellenezheti többé! Ha megmutatja neki azt a zsákocska aranyport, mindjárt más szemmel néz rá.

...Szegény Carlos! Még nem tudta, hogy mindez csak ábránd, mindez csak légvár — vagy ahogy az itteniek szokták mondani: "kastély Spanyolhonban!"...Most már közel volt otthonához, és izgatottan nyújtogatta nyakát. Furcsa — gondolta —, hogy egyetlen embert sem lát a folyóparton. Pedig még nem ment le a nap.

— Mondd csak, Antonio, nincs ma valami fiesta megint a városban?

— Nem tudok róla.

— Hát akkor hova lettek az emberek?

— Nem tudom. Csakugyan különös.

Carlosnak nem tetszett a dolog. Eszébe se jutott ugyan arra gondolni, hogy valami történt, de a kihalt táj olyan lehangoló volt. A prérin megszokta, de itt, a város közelében mást várt. Hát senki sem köszönti, üdvözli? Senki sem kíván szerencsét sikeres útjához? Valami különös szomorúság lopózkodott a szívébe. Végre az ösvény fordulójához ért, ahonnan rendes körülmények között már látni szokta a házat. A magas, oszlopos kaktuszok már fel is bukkantak, de valami különös ködpára lebegett fölöttük. Nem is köd, hanem füst, határozottan füst!

— Uramistenem! Mit jelentsen ez? — kiáltotta elfúló hangon, és lovát megsarkantyúzva, a ház elé ért. De a házat hiába kereste. Amint leugrott lováról, és átvágott a kaktuszsövényen, füsttől fekete falakat látott — vagy inkább falak füstölgő romjait. A következő percben Antonio megdöbbenve sietett gazdája után. Carlos a kőpadon ült magába roskadva, fejét kezébe temetve.

— Istenem! Teremtő atyám! Miért tetted ezt velem? Anyám... hűgom ... mi történt itt? Zokogott, mint egy gyermek. Egyelőre gondolkodni sem tudott. De valami titokzatos sejtelen

már kezdte értésére adni a történeteket. Antonio éppen el akart szaladni Don Juanért, hogy tőle kérjen segítséget. De a hű barát, mintha megérezte volna, hogy nagy szükség van rá, egyszerre megjelent, és Carlos vállára tette kezét. Carlos felpillantott.

— Hol van az anyám? A húgom? — rebegette.

— Anyád már jobban érzi magát — felelte Don Juan. — Nálam van, az én házamban.

— És Rosita?

Don Juan nem felelt — könnyek gördültek le orcáján.

— Meghalt?

— Nem... remélem, él.

— Elhurcolták?

— Sajnos, el.

— Kik?

— Indiánok.

— Biztos, hogy az indiánok? Don Juan csodálkozva nézett rá.

— Mire gondolsz, Carlos? Hiszen anyád látta őket! És az én házamat is megtámadták, de amint látták, hogy nem megy könnyen, odébbálltak. Mihelyt az út elcsendesedett, ide siettem. A házatok már lángokban állt, és anyád ájultán feküdt a földön. De Rositát — ó, istenem! —, Rositát nem találtam sehol. A fiatal ranchero zokogva roskadt le Carlos mellé a kőpadra. De Carlos már nem sírt. Sápadtan felállt, és ökölbe szorította kezét.

— Juan! — kiáltotta kemény hangon. — A pityergéssel nem megyünk semmire. Cselekednünk kell! Ha Rosita még él — kiszabadítjuk. Ha megölték — megbosszuljuk a halálát! Embereid meg magad, Juan. Bánkódni, gyászolni még ráérünk. Most nincs rá idő. Minden perc drága. Mindenekelőtt anyámat szeretném látni! A ranchero karon fogta, és kivezette a kertből. Ütközben részletesen elmesélte a tragédia előzményeit; hogy indiánok bukkantak fel a határban; hogy nyájakat hajtottak el; hogy a katonák kivonultak ellenük, de nem akadtak rájuk — és így tovább. Elmondott mindent, amit tudott. Carlos némán, összeszorított fogakkal hallgatta. Közben agya lázasan dolgozott. Kik gyújtották fel a házat? Kik rabolták el Rositát? Apacs indiánok vagy komancsok nem lehettek. Ez a két törzs mindig barátságos volt hozzá, és sohasem csalódott bennük. És a juta indiánok? A juták, ha a hadiösvényre léptek, nem ismertek kíméletet, de ortámadásra sohasem vetemedtek. Ekkor megint a dzsakarillák jutottak eszébe. Megborzongott. A gyáva és alattomos dzsakarillákat mindig messze elkerülte. Tudta, ha a kezükbe kerülne, nyomban megskalpolnák. Ha ők jártak itt... Sötét gondolatait Don Juan szakította félbe.

— Megérkeztünk — mondta.

Szomorú viszontlátás volt. Carlos megölelte édesanyját, haját simogatta, vigasztalni próbálta. A mama egy darabig hallgatta, aztán a szavába vágott:

— Velem ne törődj, édes fiam. Rosita a fontos. Meg kell találnod Rositát, ha addig élsz is! Mihelyt megvirrad, kövesd, akár a pokolba is, a gazfickók nyomát!

— Az indiánokét? — kérdezte Carlos.

Az öregasszony magához vonta fia fejét, és ezt súgta a fülébe:

— Mióta viselnek az indiánok ujjaikon aranygyűrűket?

A furcsa kérdés mintha meg se lepte volna Carlost. Bólintott, és csak ennyit mondott:

— Értelek, édesanyám.

Negyedóra múlva félrevonult a ház csukott udvarán, a *patton* Don Juannal és Antonióval. Valóságos haditanácsot tartottak, és mindent apróra megbeszéltek. Carlos — legalábbis külsőre — csodálatosan nyugodt volt. Csak sötéten lobogó szeme árulta el, mi rejlik e látszólagos nyugalom mögött. Még vaksötét volt, amikor a derék és hűséges peónok a legnagyobb csendben felnyergelték a lovakat és öszvéreket az udvaron. A kis csapat a pirkadat előtti derengő félhomályban hagyta el Don Juan tanyáját. Elöl Carlos poroszkált szép fekete lován. Mellette a hű Cibolo szedte a lábait, gyorsan, de némán, mintha tudta volna, hogy most

csaholni sem szabad. Carlos mindjárt rátért a völgyből kifelé vezető útra; kétségtelen, hogy a martalócok is ezt az utat választották — akár indiánok voltak, akár minden emberségből kivetkőzött fehérek.

Körülbelül ötmérföldnyire Don Juan házától az út villásan elágazott. Egyik ága délkeleti irányba tartott — ez volt az ösvény, amelyen Carlos tegnap este megérkezett. Az út másik ága északkelet felé, a Pecos folyó gázlójához vezetett. A még eléggé friss lábnyomok elárulták, hogy a martalócok a gázló felé tartottak. Jó darab út volt idáig, és Don Juan azt hitte, most már gyorsabb ügetés következik. De Carlos nem sietett. Feszült figyelemmel tanulmányozta a lábnyomokat. Már csak két mérföld választotta el őket a folyó partjától, amikor a kutya furcsán kezdett viselkedni. Eddig a világerő sem maradt volna el Carlostól; nagy igyekezettel szedte a lábait, hogy lépést tudjon tartani a fekete paripával. A vak is láthatta, hogy Cibolo és a cibolero elválaszthatatlan jó barátok.

De most Cibolo hirtelen letért az útról, és bal felé rohant. Egy pillanatra megállt, fejét visszafordította, és izgatottan ugatott, mintha a gazdáját hívná, azután továbbiramodott. — Mi ütött ebbe a kutyába? — csodálkozott Don Juan. — Hisz arra nincs semmiféle út! De Carlos éles szeme felfedezett egy kis csapást, mely elvált az úttól. *Lehetséges, hogy Cibolo járt már erre valaha?*

Carlos leszállt a lováról, és alaposan megvizsgálta a terepet. Idáig nagyon sok nyom vezetett egymásba keveredve — mintha egy állatsordát hajtottak volna erre. A sok nyom fennakadás nélkül folytatódott az úton, a Pecos gázlója irányában. De bal felé, azon a kis csapáson, ahol a kutya előreszaladt, már csak kevés nyom volt látható, és *ezek a nyomok frissebbek voltak a többinél!*

— Négy ló és egy öszvér — állapította meg Carlos, Don Juanhoz fordulva. — Mind a négy lovon ültek, az öszvér pedig meg volt rakodva. Nem! — tette hozzá a nyomokat vizsgálgatva. — Nem málnás öszvér volt! Társai álmélkodva hallgatták, csak a félvér Antonio bólintott helyeslően. A többiek nem értették, hogyan tudott Carlos két perc alatt ilyen fontos következtetésekre jutni.

— Itt öten elkanyarodtak nyugat felé — folytatta Carlos. — Tegnap hajnaltájt történhetett, még mielőtt a harmat felszáradt. A többi nyom néhány nappal régiebb. Egy csorda nyomai, melyet továbbhajtottak a gázló felé. Töprengőn bámult maga elé. A martalócok, úgy látszik, előbb a préri felé igyekeztek, aztán meggondolták magukat, és visszakanyarodtak. De... elképzelhető-e, hogy ilyen kevesen voltak?

— Mondd csak, Don Juan, mit gondolsz, hány indián rohanta meg a házadat?

— Nem tudom, de sokan lehetnek. Irtózatossá ordítást csaptak.

Közben a kutya visszajött, és nyüszítve leült azon a ponton, ahol a csapás elvált az úttól. Szinte könyörgött, hogy ne menjenek tovább, hanem jöjjenek utána.

— Anyámnak igaza van — dühnyögte Carlos. — Ó, a sötét gazemberek!

— Mit beszélsz, Carlos? — hüledezett Don Juan.

— Majd később megmondom, most ne kérdezz semmit, Don Juan! A fejem zúg és kavarog! A titok... azt hiszem, már értem! Úgy lesz, ahogy sejtettem! Megölnöm a nyomorultat! Már akkor kellett volna megölnöm, amikor a carretánk körül ólalkodott, ott a fiestán! Gyere, Don Juan! Antonio, barátaim — utánam! Ezen a csapáson menjünk tovább! Én tudom, hová vezet — bár ne tudnám!

Megsarkantyúzta lovát, és most már türelmetlenül nyargalt észak felé. Egy mérföld után a csapás megint irányt változtatott, és most már *egyenesen a város felé tartott!* Mindenki csodálkozott, csak Carlos nem — ő éppen ezt várta. Arca már nem volt töprengő; egészen új — félelmetes és fenyegető — kifejezés ömlött el rajta. Szeme besüppedt, és vörösén lángolt, fogait keményen összepréselte, még keze is ökölbe szorult. Már nem figyelte a nyomokat, csak vágatott előre. Egy vízmosáshoz érték. Cibolo habozás nélkül belevetette magát az iszapba, és átgázolt rajta. A vörös agyag bozontos bundájához tapadt. Don Juan megismerte a

színét; hisz Cibolo bundáján akkor is ilyen vörös-barna foltok tapadtak, amikor csapzottan, véresen, lihegve hevert az úton a ranch előtt.

— Cibolo nem először jár itt! — kiáltotta.

— Tudom, amigo! — felelte Carlos. — Nemsokára te is érteni fogod. Most nem érek rá! A csapás folytatódott a város felé. Nem tért vissza a völgybe, hanem fel a lejtőn, egyenesen a főtér felé vitt. Antonio odaugratott Carlos mellé.

— Gazdám! — mondta halkán. — Ezek nem indián lovak nyomai; kettő közülük katonaló, kettő meg tiszt mé. Megismerem a patkolásukról.

Carlos ránézett, és csak annyit mondott:

— Derék, jó Antonio... azt hiszed, vak vagyok?

— Akkor jó lesz vigyázni, gazdám! — mondta Antonio igen komolyan.

— Igazad van. Ne is menjünk tovább a város felé. Pihenjünk egy kicsit a fennsíkon. Nemsokára eljutottak arra a fennsíkra, mely a fiesta napján a cibolero legnagyobb hőstettének színtere volt. Carlos előrelovagolt az ördögsziklára, majd hátrafordult Don Juan felé, aki kissé lemaradt mögötte.

— Látod azt a nagy házat? — kérdezte Carlos remegő hangon, egy hatalmas épületre mutatva, mely egymagában állt ott a város és a sziklafok között.

— A Presidiót? — kérdezte Don Juan.

— A Presidiót — bólintott Carlos.

— Miért? Mi van ott?

— Ott van Rosita! — felelte Carlos sötéten.

Minden valamirevaló új-mexikói ház legkellemesebb helye a lapos tető — az *azotea*. De a parancsnoksági palota azoteája valóságos tetőterasz volt — díszes, tágas, levegős. Egyenruhás férfi sétálgatott rajta — fel és alá, fel és alá. Talán őrszem volt? Nem. A két őrszem odalenn állt, karabéllyal a vállán — az egyik a kapuban, társa pedig a másik oldalon, ahová a börtöncellák apró ablakai nyíltak. A magas és szellős azoteán sétálgató férfi tiszt volt, sőt magas rangú tiszt. Úgy járkált a tetőterazon, mint a hajóskapitány a felső fedélzeten. Arca komor és gondterhelt volt, mint a hajóskapitányé, ha az ég nagyon sötét, és nem mindennapi vihar közeleg. Finom vörös posztóból készült egyenruháját csipke és aranypaszomány borította. Gondosan ápolt kezének ujjain drága, gyémántos gyűrűk csillogtak. Túlságos cifraságában már nem is hajóskapitányra — inkább pávára emlékeztetett. Ő persze Marsnak vagy Apollónak képzelte magát; esetleg mindkettőnek. Valójában nem volt sem több, sem kevesebb, mint a spanyol gyarmati hadsereg ezredese — név szerint Vizcarra.

Ha saját külsejével meg is volt elégedve, valami bántotta és nyugtalanította. Tekintete még akkor sem derült fel, ha tükörfényes lakkcsizmájára tévedt. A magas korláthoz lépett, amely olyan volt, mint egy vár köcsipkés oromzata. Mélyen beszívta a friss reggeli levegőt, és a messzeségbe bámult. Egyszerre csak megszédült, és megkapaszkodott a kőkorlátban.

— Ez nem lehet! — hebegte. — Álmodom! Rémképeket látok!

Előrántotta zsebkendőjét, és megtörölte verejtékező homlokát. Aztán kidülledt szemmel meredt újra ugyanabba az irányba: az ördögszikla felé.

— Ő az! Igen, ő az! — kiáltotta remegő hangon. — A bosszú angyala! Akitől félttem! Miért is keveredtem ebbe az átkozott hülyeségbe!

Elfordult a korláttól, és folytatta ideges sétáját az azoteán. Legalább tíz percig járkált így megint — fel és alá, fel és alá.

— Jaj, ki az?! — hörögte, és hirtelen megállt, amikor hátulról valaki a vállára tette a kezét.

— Én vagyok, Roblado, hát ki volna más? — felelte egy rekedt, borízú hang. Vizcarra hátrafordult, és szembe találta magát kapitányával, aki éppen most jött fel a csigalépcsőn a tetőre.

— Ah! — sóhajtott fel Vizcarra, és újra a homlokát törölgette. A kapitány félig aggódva, félig

gúnyosan nézett rá.

— Valami baj van, ezredes úr?

— Valami baj? Csak baj van, semmi más.

— Még nem nyugodott meg a kicsike?

— Nem is fog megnyugodni soha.

— Nem értem. Amikor leoldoztuk az öszvérről, egész jól viselkedett. Csak csendesen sírdogált.

— De amikor magamra maradtam vele, újra sikoltozni kezdett, a haját tépte, és a szeme olyan különös volt, hogy megijedtem tőle. Szólni próbáltam hozzá, de hiába, összefüggéstelen szavaiból csak annyit tudtam kivenni, hogy azt hiszi, az indiánok fogságába került, és én is indián vagyok. Zavaros beszédéből lassanként rájöttem a szörnyű igazságra.

— Miféle igazságra?

— A lány *megőrült*. Rémületében megtévelyedett. Istenem, miért is hallgattam rád! Rossz tanácsot adtál nekem, Roblado. Azt az átkozott éjszakai kirándulást, attól félek, mind a négyen megemlegetjük!

— Mind a négyen? Beszélj csak a magad nevében. Én nem félek semmitől. És Gomez őrmesternek meg José káplárnak szerencsére kitűnőek az idegei!

— Te még nem tudsz mindent, Roblado! A lány bátyja itt van!

— Most már azt kell mondanom, nemcsak az a lány hibbant meg, hanem te magad is! A cibolero messze jár, talán százmérföldnyire innen, a Llano Estacado mélyén!

— Beszélhetsz nekem, Roblado. öt perce sincs, hogy láttam.

— Hol?

— Odaát az ördögziklán. Innen, az azoteáról tisztán láttam — ő is látott engem. Farkasszemet néztünk egymással.

— Álmodtad az egészet! Vagy ittál, ezredesem?

— Ittam, az igaz, de nem segít rajtam. A cibolero megjött! És már tudja, hogy indián maskarában mi rémitgettük a várost, mi hajtottuk el a nyajakat, és mi raboltuk el Rositát. Szörnyű bosszút fog állni rajtunk! Erre a csínyre ráfizetünk!

— A fenét! Nem ismerek rád, ezredes úr! Úgy beszélsz, mint egy vénasszony! Rémeiket látsz.

— Rémeiket? Hát oda nézz!

Vizcarra kihajolt a korláton, és kinyújtotta karját. Remegő ujja az ördögzikla mögül nagy karéjban a Presidio felé kanyargó ösvényre mutatott. Roblado is odaugrott a kőkoriáthoz. A jelzett irányba nézett, és nem hitt a szemének. Porról és verítékkel lepett lovas vágatott a lejtős ösvényen lefelé. Percről percre közeledett a Presidio épületéhez. Vizcarra most már tisztán ki tudta venni az arcvonásait is. Bizony, a lovas ő volt — Carlos, a cibolero!

Carlos maga sem tudta, miért lovagolt előre, az ördögzikla peremére. Talán terepszemlét akart tartani, mielőtt belefogna abba az esztelen vállalkozásba, hogy behatoljon a katonákkal megrakott Presidióba, és megkísérelje a lehetetlent: a hatalmas erődben megkeresni a hűgát — megtalálni és kiszabadítani. Az Ördögzikla légvonalban is elég messze volt a Presidiótól. Carlos csak apró figurákat látott a magasból. Megfigyelte a két őrt az épület előtt és mögött. Belátott az udvarra, ahol katonák ácsorogtak, még kékvörös egyenruhájukat is megismerte. A sarokban kürtös gyakorolt, érces trombitájának hangfoszlányai elhatoltak az Ördögzikláig. Az azoteán egy tiszt sétálgatott. Arcát Carlos nem tudta kivenni, de egy belső hang azt súgta neki: Vizcarra ezredes járkal ott. Most a korláthoz lépett, és felbámult rá. Úgy látszik, észrevette. Talán sejti, hogy a bosszú angyla néz rá vissza háromszáz láb magasságból?

Carlos visszahúzódott a fensíkra. Don Juan és Antonio tüstént hozzá csatlakozott. Az egyszerű rancho eddig gyanútlanul elhitte az indián támadás meséjét, melyet Roblado utasítására Gomez őrmester és José káplár buzgón terjesztett a városban. Antoniónak több esze volt: a hűséges mesztic kezdettől fogva a spanyol tisztokra gyanakodott.

— Kedves jó gazdám! — mondta Carlosnak. — Nem tudom, mit akarsz tenni, de kérve kérlek, légy óvatos! Farkasokkal, rókákkal és kígyókkal van dolgod.

— Ha magával a sátánnal van dolgom, akkor is torkon ragadom! — sziszegte Carlos a fogai közt, és megmarkolta az övébe dugott hosszú kés nyelét.

— Egy életem, egy halálom, veled tartok! — kiáltotta Don Juan.

— Uraim — mondta Antonio —, tudjátok, hogy nem vagyok gyáva ember. De ne menjünk fejfel a falnak. Gondoljunk ki valami okosat.

A helyzet valóban nehéz volt. Ha sikerülne is bejutniuk a parancsnokságra és beszélniük az ezredessel — kereken letagadja, amit tett. Ha nem érik be ezzel, kidobhatja vagy akár be is csukhatja őket. A fogda ott van az épület hátsó traktusában. Mit tehetnek? Lazítsák fel a bennszülött őslakókat, a szegény pueblo indiánokat? Ebben a városban a spanyol tisztek az urak, a megválasztott alcade csak afféle báb, aki úgy táncol, ahogy azok füttyülnek. A cibolero sokáig hallgatott, aztán kemény, határozott hangon — mint akinek a terve már kialakult — így szólt:

— Barátaim! Én már tudom, mit kell tennünk. Nincs értelme, hogy együtt jelenjünk meg a kapu előtt. A mi húsz tagno indiánunk, akármilyen bátor és húséges is, semmit sem tehet száz, állig felfegyverzett katona ellen. Egyedül megyek be az ezredeshez.

— Egyedül?

— Igen. Ha meghallgat, jó. Ha nem, isten irgalmazzon neki!

— És mi? — kérdezte Antonio. — Mit tegyünk mi?

— Ti mind elbújtok a *Chapparalban*, hogy segítsetek, ha arra kerül a sor! Gyerünk! — felelte Carlos.

A cikcakk vonalban leereszkedő ösvény, mielőtt a Presidióhoz kanyarodott volna, sűrű bozóton haladt át. Ez volt a Chapparal. Nem is lehetett keresztülhatolni rajta, csak ezen az egy — szinte emberfölötti munkával vágott — ösvényen. De Antonio úgy ismerte a Chapparal-t, mint a tenyerét. A bozóthoz érkeve leugrott a nyeregből; a többiek — Carlos kivételével — követték példáját. A derék mesztic Úgyesen elrejtette embereit (és lovaikat is) a dzsungelszerűen egymásba fonódó magas bokrok között.

— Jól figyelj, Juan! Te is, Antonio! — mondta Carlos. — Ha élve kikerülök abból a házból, egyenesen ide vágatok. Ha elveszítem a lovamat, akkor is itt leszek, hisz úgy tudok futni, mint a szarvas; nincs ember, aki utolérne! Aztán majd meglátjuk, mit kell tennünk.

— Gazdám! — figyelmeztette újra Antonio.

— Ha nem jövök — folytatta Carlos —, azt jelenti, hogy megöltek, vagy tömlöcbe vetettek. Akkor is várjatok itt egész éjszaka, hátha sikerül megszöknöm. A fogdájuk a ház régi szárnyán van, és elég rozoga. Azonkívül magammal viszem ezt is, az örököt megvesztegetni! — a mellére ütött, ahol inge alatt a zacskó aranyport rejtegette. — Elég a szóból. Drága barátaim, adios! Megsarkantyúzta lovát, és elnyargalt a Presidio felé, Cibolo, a juhászputyák gyöngye, lihegve követte.

A cibolero megfogadta a húséges Antonio tanácsát. Erősen elhatározta magában, hogy nem megy fejfel a falnak. A túlerővel szemben csak egy fegyvere van: a csel. Az utolsó kétszáz yardon már lassan léptetett, és igyekezett egész külsejét alázatossá álcázni. Úgy viselkedett, mint egy szegény ördög, aki óvakodik attól, hogy lovasművészetét fitogtassa a hatalom urai előtt. Isten őrizz, hogy pökhendiséggel vádolják, és magára haragítsa őket! Arcán mélységes szomorúság tökröződött, de nem árult el semmit abból, amit gondolt. A ház felé közeledve, széles mozdulattal megemelte sombreroját, és meghajolt a két tiszt előtt, kiknek válla és feje volt csak látható a korlát fölött. Amint még közelebb ért, újra megemelte kalapját, és tisztelettudóan várta, hogy megszólítsák.

— Mit akarsz, fickó? — kiáltott le Roblado a teraszról.

— Cavalleros! — felelte Carlos. — A nagyságos parancsnok úrral szeretnék beszélni. Hangja és egész magatartása lelket öntött Vizcarra ezredesbe. Ha a fiatalember így beszél, talán nem

is kell tartania tőle.

— Én vagyok a parancsnok. Mit akarsz mondani? Egy kettő, ki velem!

— Nagyságos uram, egy szívességet szeretnék kérni, ha megengedi.

— Hát nem megmondtam? — súgta a kapitány az ezredesnek. — Kár volt... idegeskedni.

Azt akarta mondani: "begyulladni" — de idejében elharapta a szót.

"Mégis igaza van — gondolta az ezredes. — Ijedezésem elhamarkodott volt."

— No, beszélj, fiam — szólt most már gögösen, de jóindulatúan. — Ha a kéréseid méltányos, teljesítem.

— Nagyságos uram! Tudom, hogy sok fontos dolga van, és az ideje drága. Azt is tudom, mennyit fáradozott már szerencsétlen családom érdekében. Nem szeretnék a jószágával visszaélni, de — további segítségre van szükségem!

— Mi legyen az a segítség?

— Nagyságos uram, én csak egy szegény vadász vagyok ...

— Persze! Carlos, a cibolero! Most ismerlek meg.

— A nagyságos úr nagyon kegyes volt hozzám... San Juan napkor... a fiestán.

— Persze! Emlékszem már! Te vagy az a kitűnő lovas, ugye?

— Igen, nagyságos uram! De most nagy bajban vagyok! Csak a nagyságos úr segíthet rajtam. A két tiszt összenézett. Vizcarra már mosolygott.

— Segíteni? — mondta. — Minden szegény emberen szívesen segítek, ha lehet. Beszélj bátran! Az ezredes most már harsányan kiabált — hadd hallja meg az őrszem is, terjedjen el a híre az ő nagy jószágának! Carlos is felemelte hangját; ő is azt akarta, hogy hallják meg a katonák — kiváltképp az őrszem.

— Nagyságos uram, én a városon kívül lakom, az utolsó házban odalenn a völgyben! Az én házamat gyújtották fel az indiánok. És a hűgomat elhurcolták!

— Hallottam, barátocskám. Jelentették nekem. Üldözőbe is vettük az indiánokat. Személyesen vezettem a katonákat.

— Tudom, nagyságos úr. Az éjjel érkeztem meg a prériről. Elmondták nekem, hogy Vizcarra ezredes úr milyen bátran viselkedett. Nem is tudom, hogy köszönjem meg.

— Nem kell hálálkodnod, fiam. Csak a kötelességemet teljesítettem. Sajnos, a gazfickók odébbálltak — pedig nagyon szerettem volna megbüntetni őket! Vizcarrát annyira megtévesztette Carlos színlelt alá-zatossága és bárgyúsága, hogy egészen visszanyerte önbizalmát. De a cibolero éles szemét és fülét nem kerülte el az ezredes szorongó tekintete, ajkának és hangjának remegése, még a fellélegzése sem. Mindketten alakoskodtak; a tiszt lépre is ment, de a cibolero nem.

— Amint látod, mindent megtettem, édes fiam — mondta Vizcarra. — De azért még ne adj fel minden reményt.

— Éppen erről van szó, nagyságos úr! — kapott a szón a cibolero. — Esedezem, tegyen még egy kísérletet! Ha egy erős csapattal megkeresné az indiánok táborát! Én boldogan ajánlkoznék nyomkeresőnek. Jól ismerem az egész környéket és a prérit is kétszáz mérföldnyi messzeségben. Vadász vagyok, értek a nyomokhoz. Mi ketten, a nagyságos ezredes úr meg én, egész biztosan nyomára akadunk az emberrablóknak!

— Olyan biztos vagy benne, mi? — kérdezte Vizcarra, és újra jelentőségteljes pillantást váltott Robiadóval.

— Vadászember vagyok — ismételte Carlos.

— A dolog nem olyan egyszerű, mint gondolod — csatlakozott most a beszélgetéshez Roblado is. — A gazfickók már kétnapos előnyre tettek szert. Bajos lesz utolérni őket.

— Cavalleros! — kiáltott Carlos, most már mindkét tiszthez fordulva. — Vigyenek magukkal, és én esküszöm, megtaláljuk őket! Nincsenek messze. Az ezredes összerendezte; a cibolero úgy tett, mintha nem venné észre.

— Bolondság, fiatalember! — mondta Roblado. — Legalább száz, sőt kétszáz mérföldnyire

innen nyargalnak a Llano Estacadón vagy talán a hegyek közt.

— Ne haragudjék, kapitány úr, ha más a véleményem. Azt hiszem, tudja, a rablók melyik törzshöz tartoznak, nem?

— Melyik törzshöz? Úgy tudom, juták voltak.

— Nem juták — rázta fejét a cibolero. — Sokkal rosszabbak: dzsikarillák!

— Könnyen lehetséges! — hagyta rá az ezredes.

— Nagyon valószínű, hogy dzsikarillák! — mondta Roblado is. — Az első jelentésekből úgy láttam, hogy juták. De az emberek ilyen váratlan támadás esetén megzavarodnak — azt se tudják, mit láttak.

— Miből gondolod, hogy dzsikarillák? — kérdezte Vizcarra.

— Abból, hogy kevesen voltak. Ezek a nyomorultak kisebb csoportokban szoktak portyázni.

— Honnan veszed, hogy kevesen voltak? — csattant fel az ezredes hangja. — Szó sincs róla! A jelentések éppen az ellenkezőjét mondják.

— Akkor is szétverjük őket! — kiáltott fel a cibolero. — A mi vitéz lándzsásaink tízszeres túlerővel is szembeszállnak.

Ez a beszéd is tetszett a tiszteknek.

— Jól van, fiam — mondta az ezredes. — És mit gondolsz, hol vannak most?

— A hegyek közt, erre mérget veszek — buzgólkodott Carlos. — Ha rögtön indulunk, megtaláljuk őket. Talán sikerül egyetlen hűgomat kiszabadítani.

— No, várj csak! — mondta Vizcarra, és karonfogva a kapitányt, hátrahúzódott vele tanácskozni.

— Mit tegyünk? — súgta neki.

— Bánom is én! Legyen a kedve szerint. A népet is megnyugtatja, hogy minden követ megmozgatunk. Talán rá is akadunk egy kisebb dzsikarilla bandára, és néhány skalppal térünk haza. Már régen fáj a fogam ilyen diadaljelvényre. Az ezredes újra a korláthoz lépett.

— Jól van, megteszem, amire kértél. De magam nem mehetek, nem hagyhatom a várost hosszabb időre felügyelet nélkül. A csapat parancsnokságát Roblado kapitány úrra bízom.

— Hálás köszönet, nagyságos úr! Mikor indulunk?

— Még ma — mondta az ezredes. — Intézkedjék, kapitány úr.

— Máris kiadom a parancsot az őrmesternek, ezredes úr! — felelte Roblado harsány hangon. Néhány perc múlva kürtszó jelezte a sorakozást.

11.

Az egész beszélgetés alatt a cibolero szinte mozdulatlanul ült a nyeregben. Közben szüntelenül azon törte a fejét, miképpen érhetné el a célját — hogy magára maradjon Vizcarrával, levesse álarcát, kérdőre vonja, s ha kell, végezzen vele. Ezért javasolta, hogy az ezredes maga vezesse az újabb indiánüldöző csapatot, ő meg velük menjen nyomkeresőnek. Mert odakünn a prérin vagy az erdőben, a hegyek között a pokol valamennyi ördöge sem akadályozhatja meg, hogy leszámoljon ezzel az aranypaszományos pokolfajzattal, és utána jó lován elmeneküljön. Ez a terve azonban megghiúsult. Az ezredes Robliadóra bízta az indiánüldöző csapat vezetését. Így is jó — gondolta Carlos. Legalább magára maradt az azoteán, és négyszemközt beszélhet vele. Csak fel tudna jutni a tetőre. A tetőteraszra két lépcső vitt fel. Az egyik: keskeny, meredek kőlépcső a ház külső falán. Ezt a katonák szokták használni készültség idején, amikor a tető négy sarkában is őrszemeket szoktak felállítani. A másik a csigalépcső volt a ház belsejében; a tetőről a patióra, a zárt udvarra vezetett, és kizárólag a tisztek használhatták. Carlos természetesen csupán a külső lépcsőre gondolhatott. Gyerekjáték lenne felszaladni rajta; csak az a bökkenő, hogy a kapu előtt fel és alá járó őrr mellett kell elmennie. Vajon beengedi-e? Most Vizcarra újra megjelent a tető korlátjánál.

— Mindjárt indul a csapat, megvárhatod! — szólt le barátságosan a ciboleronak, kegyesen

búcsút intett neki, és a korláttól visszahúzódva folytatta reggeli sétáját a tágas azoteán. Itt a kedvező pillanat — gondolta Carlos. — Most vagy soha!

Csendesen leszállt a nyeregből. Lovát ott hagyta azon a helyen, ahol állt; még oda se kötötte egy fához vagy karóhoz, a kantárszárat egyszerűen feldobta a nyereg "szarvára". Tudta, hogy az okos állat nem kószál el, hanem megvárja itt. Serapéja alatt jó puskáját rejtegette. Még jobban magához szorította a fegyvert, megtapogatta hosszú vadászkését, és elindult a kapu felé. Közte és a lépcső közt csak egy akadály volt: az őrszem. Vagy továbbengedi, vagy nem. Ha nem: akkor meg kell halnia. Más lehetőség nincs. Mindkettőjük szerencséjére az őr hanyag fickó volt. Hallotta a beszélgetést Carlos és az ezredes közt, és látta, hogy jól megértik egymást. Amikor Carlos elment mellette, csak annyit mondott az őrnek, hogy az ezredes beszélni akar vele — az előbb intett neki, menjen fel hozzá. Az őr nem akadékoskodott.

Carlos kettesével vette a lépcsőket, mégis olyan nesztelenül osont fel, mint egy macska. A következő percben ott állt néhány lépésnyire a gaz zsarnoktól! Vizcarra éppen hátat fordított neki, és az Ördögszikla felé pillantott. Carlos gyorsan körülnézett. A tetőterazon nem volt senki. Elérte, amit akart — kettesben maradt a gazemberrel! Most alkalmá lett volna golyót röpíteni a hátába, de meggondolta magát. Így sohasem tudná meg, hová lett Rosita. De különben sem lenne okos lőfegyvert használnia. A kés jobb, mert néma. Puskáját óvatosan leeresztette a kőpadlóra, majd odatámasztotta a korláthoz. Ekkor a puska csöve nekiütődött a kőnek, és kis csörrenés hallatszott. Az ezredes hirtelen megfordult, és szembekerült hivatlan vendégével. Már éppen hangot akart adni bosszúságának, amikor megpillantotta a cibolero arcát, melynek kifejezése teljesen megváltozott, amióta a teraszról beszélt vele. Vizcarra haragját rémület váltotta fel.

— Hogy merészel... uram, mit jelentsen ez?

— Csendesebben, ezredes úr! — sziszegte Carlos. — Egy hangos szó, és...

Nem fejezte be, de Vizcarra így is megértette, hogy ez annyit jelent: "Ha nem fogadsz szót, halál fia vagy!" A cibolero arca elárulta, hogy kétségbeesett elszántságában semmitől sem riadna vissza. És ugyanazt árulta el a heves mozdulat is, mellyel az övébe dugott kés nyeléhez kapott, s keményen megmarkolta. Vizcarra elsápadt. Most már azt is megértette, hogy a cibolero eddig csak alakoskodott. Azért jött ide, hogy bosszút álljon rajta.

— Mit akar? — hebegte végre.

— A húgomat akarom! Hol van?

— Nem tudom... Carlos, higgye el... nincs itt...

én... én...

— Hazudik! Itt van a házban! Nézze csak azt a kutyát odalenn!

A ház egyik oldalajtására mutatott. Cibolo ezt az ajtót kaparta vinnyogva, nyöszörögve — szinte könyörgött, hogy engedjék be. Egy katona odalépett, és megpróbálta elkergetni. Vizcarra engedelmesen arra nézett. Látta a kutyát és a katonát is, de nem mert segítségért kiáltani. Szeme előtt megcsillant a kés pengéje.

— Miért van ott a kutya? — kérdezte Carlos.

— Én... én... nem tudom.

— Megint hazudik! Ott vitték be Rositát. Hol van most? Feleljen! Gyorsan!

— Én... én ...

Carlos megint a késhez nyúlt.

— Felelj, vagy a szívedbe döföm! Hol van Rosita?

— Nem... ne ... ne gyilkoljon meg! Mindent megmondok! Igen... itt van a házban ... Még ma visszakapja, csak egy kis türelem...

— Nem ma, hanem most rögtön! Kiáltson le az őrnek,

és parancsolja meg, hogy hozzák elő. De ha egyetlen hanggal, egyetlen jellel elárul, egy perccel előbb hal meg, mint én, esküszöm!

— Igen, igen... ahogy parancsolja ... hah!

Az utolsó szót egészen más hangon mondta — ez a remény és a diadal hangja volt. Carlos háta mögött egy férfi jött fel a lépcsőn — de a cibolero csak akkor vette észre, amikor egy erős kéz megragadta a karját. A következő pillanatban Garcia hadnagy nézett vele farkasszemet.

— Magával semmi dolgom! — kiáltott rá a cibolero. — Ne ártsa magát ebbe! A tiszt válasz helyett előrántotta pisztolyát, és nekiszegezte. Carlos gondolkodás nélkül rávetette magát a hadnagyra. A lövés eldördült. Mindkettőjüket füstfelhő borította el. Egy nehéz test zuhant le a kőpadlóra. A másik alak sértetlenül ugrott elő a gomolygó füstből.

A cibolero volt az, aki életben maradt; és a kés, melyet még mindig kezében szorongatott, vértől gözölgött!

Arrafelé fordult, ahol az ezredest utoljára látta. De Vizcarra már nem volt ott: ész nélkül rohant a másik lépcső felé, mely az udvarra vezetett. Carlos rögtön látta, hogy hiába rohanna utána, már nem érheti utol. Ekkor eszébe jutott a puskája. Felkapta, és a vállához emelte.

Vizcarra közben elérte a lépcsőt. Már csak a feje és válla látszott ki a nyitott csapóajtó fölött. De valami arra készítette, hogy hátraforduljon; talán magához tért rémületéből, és már biztonságban érezte magát; talán kíváncsi volt, hogy Garcia és a cibolero összecsapása miképpen végződött. Csak egy pillanatra akart megállni, de ez a pillanat elég volt ahhoz, hogy a cibolero meghúzza puskája ravaszát. A golyó célba talált. Vizearra hörögve legurult a lépcsőn. A cibolero fülét vad ordítózás csapta meg — a megtorlásra készülő katonák bosszúkiáltása. Tudta, hogy a katonák három perc múlva körülveszik, és lándzsáikkal felkoncolják. Bizonyára már jönnek is fel az udvar felőli lépcsőn.

De itt van még a másik lépcső — hátha arra még szabad az út... Átugrott Garcia holttestén, de vissza is hőkölt. Lábdobogás ütötte meg fülét — már ezen a lépcsőn is rohantak felfelé! Újra átlépte a halottat, keresztülzaladt az azoteán, és felhágott a korlátra.

Lenézett. Ijesztő mélység tátongott előtte, de nem volt más választása, le kellett ugrania. Néhány lándzsás már feljutott a tetőre, és szitkozódva rohant felé. Több karabély eldördült, és golyók süvítettek a feje körül. Tétovázni nem lehetett. Meglátta pompás lovát odalenn; az okos állat büszkén tartotta a magasba szép fejét. "Hála istennek, a lovacskám még itt van!" — villant át a cibolero agyán. Talán ettől bátorodott fel, és nyerte vissza uralmát idegei fölött. Leugrott, és baj nélkül földet ért.

Rövid, éles fütty, és a ló már ott állt mellette. A cibolero a következő pillanatban nyeregbe pattant, és elvágtatott a nyílt préri felé. Golyók süvítettek utána; a katonák lóra szálltak, hogy üldözőbe vegyék; de mire megsarkantyúzták lovaikat, Carlos már elérte a Chapparalt, és eltűnt a sűrű bozótban. Egy csapat lándzsás Roblado és Gomez vezetésével utánavágtatott; de amikor a Chapparal közelébe jutottak, nagy meglepetésükre kéttucatnyi fej emelkedett ki vad ordítózással a sűrűből, és nyílzáport zúdított a katonákra.

— Indiánok! Indios bravos! Nyakunkban a vademberek! — kiáltották a katonák.

A csapat megállt, s több lándzsás megfutamodott. Nagy zűrzavar támadt. Percekig tartott, míg a csapatot újra renbe szedték. Elhatározták, hogy erősítésért küldenek, és nem bocsátkoznak harcba, míg a segédcsapat meg nem érkezik. Csakhamar kivonult az egész helyőrség. A Chapparalt körülfogták, és végül behatoltak a sűrűségbe. De egyetlen indiánt sem találtak, bár álataik nyomát felfedezték; ezek a nyomok a szélrózsa minden irányában távolodtak a bozótól. Miután több órán át összevissza száguldozták, Roblado és katonái visszatértek a Presidióba.

Garcia meghalt, de Vizcarra életben maradt, ámbár — amikor felszedték a lépcső aljáról, ahova lezuhant — azt hitte, hogy ütött az utolsó órája. Arcát vér borította, és mély seb tátongott rajta. Nyögött és jajveszékelt, de élt. Hogy mit mond, nem lehetett érteni, mert négy

fogát elvitte a golyó.

Orvos nem volt a városban, csak egy felcser, aki nem sokat értett a mesterségéhez. Legalább egy óráig tartott, míg megállapította, hogy csak könnyebb sebesületről van szó, és az ezredes élete nem forog veszélyben. Ez alatt az óra alatt a gyáva Vizcarra elszenvedte a pokol minden kínját.

Nagy volt az izgalom a Presidión, de a városban is, ahol olyan gyorsan terjedtek a vész hírek, akár a préritűz. Az egyik hír szerint vad indián törzs támadta meg a parancsnokságot, de a helyőrség hősiiesen védekezett; több tiszt elesett, köztük maga a comandante is. Mások azt meségették, hogy a szelíd tagno indiánok Carlos vezetésével fellázadtak, és lemészárolták a tiszteket. Mindez igen valószínűtlenül hangzott. Ha vad indiánok voltak, miért nem a haciendákat és ranchókat támadták meg, ahol kevesebb kockázattal fosztogathattak volna? Az indios mansos pedig, a szelíd indiánok, ezen a napon is békésen dolgoztak gazdáik földjein, mindenkinek a szeme láttára. A legfurcsább az volt, hogy a katonák is, akik részt vettek a cibolero üldözésében, a legellentétebb módon meségették a történeteket. Volt, aki hallotta az indiánok csataordítását; volt, aki saját szemével látta a cibolerót a fellázadt tagno indiánok élén!

De egy tény igaznak bizonyult: Garcia hadnagyot megölték. Garcia népszerű volt a lakosság körében; nem volt olyan gőgös, mint felettesei, és általában kedvelték. Ha csakugyan a cibolero ölte meg, akármiért tette is, nem börtönt érdemel, hanem bitófát! Mindenki szidta és gyalázta a cibolerót — de volt valaki, aki fájó szívvel hallgatott. Catalina nem értette, mi történt; de tudta, hogy Carlos nem képes semmiféle gázságra. Ha megölt valakit, csak önvédelemből tehette. Catalina hitt benne, de nem emelhetett szót a védelmében. Szíve elszorult, ha arra gondolt, hogy Carlos úzött és hajszolt vadként kóborol a prérin, és nem térhet vissza a városba. Ki tudja, mikor láthatja újra — talán soha!

Vizcarra nyögdecselve hevert fekvőhelyén; három érzés fojtogatta: a félelem, a düh és a bosszúvágy. A legerősebb a félelem volt; alig tudta elhinni, hogy megszabadult a halál torkából. Hátha tévedett a felcser, és sebe súlyosabb, mint gondolja? És hátha visszajön az az átkozott cibolero, hogy befejezze munkáját? Hiába vastagok a Presidio falai, hiába veszik körül örök és katonák, az a fickó nem ismer lehetetlent! Az ördöggel cimborái — különben hogy tudott volna elmenekülni?

A legsürgősebb feladat eltávolítani azt a meghibbant leányt. Meg kell szabadulni tőle mindenáron. De hogyan? Megint Robiadóhoz fordult tanácsért. Sürgősen magához hívatta. Roblado komor arccal állított be. Szégyenkezett és bosszankodott kudarc miatt: nem sikerült a cibolerót utolérnie és elfognia. De komorsága csak színlelés volt; bajusza alatt mosolygott, és szeme csücskében titkos öröm csillogott. Garciát gyűlölte; népszerűsége féltékennyé tette, és halála csöppet sem bántotta. Persze még jobban örült volna, ha Vizcarra patkol el. Akkor bizonyára őt nevezik ki utódjának. Roblado legrózsásabb álma és legforróbb vágya az volt, hogy Vizcarra helyébe lépjen. Erről egyelőre le kellett mondania. De örömmel töltötte el az is, hogy a cibolero most már földönfutóvá vált, és többé nem térhet vissza a városba. Vajon mit szól ehhez a szép Catalina? Kolostorba vonul? Vagy követi cibolero ját a prérire? Sokkal valószínűbb, hogy pár heti bánkódás után szépen beadja a derekát, és belenyugszik abba, hogy Roblado kapitányné legyen belőle.

— Látom, jobban vagy, ezredes uram — fordult feljebbvalójához részvétet és együttérzést mímelő arccal Roblado.

— Dehogyan vagyok jobban! — tiltakozott Vizcarra. — A sebláz még kitörhet, és ki tudja, meddig tart, míg visszanyerem emberi formámat. Reggel a tükörbe néztem és megrémültem. Alaposan elcsúfította arcomat az a gazember. De csak kerüljön a kezem közé — mindent visszakup kamatostul!

— Az adósságtörlesztésnél én is ott leszek! — mondta Roblado. — De egyelőre az a fő, hogy

megúszta, ezredes úr.

— Még nem úsztam meg. Amíg az a lány itt van a házban, mindenre el lehetünk készülve. Szabadíts meg tőle, Roblado!

— Erre én is gondoltam, ezredesem. Csak ügyesen kell megcsinálni, nehogy botrány legyen belőle.

— Persze, persze, de hogyan?

— A dolog nagyon egyszerű. Aki á-t mondott, annak b-t is kell mondania.

— Nem értem.

— A lányt indiánok rabolták el, tehát visszahozni is csak indiánok hozhatják vissza, különben hazugságban maradunk, nem?

Az ezredes nagyot nézett, aztán megragadta a kapitány kezét, és megszorította.

— Zseniális! — kiáltotta. — Te vagy a legokosabb ember a világon! A gondolatot értem és helyeslem, csak azt nem tudom, hogyan lehetne megvalósítani. Nehéz ügy.

— A részleteket bízd rám, ezredes uram. Csak egyet szeretnék tudni: az a lány valóban meghibbant?

— Teljesen, összevissza beszél, szavait nem lehet megérteni. Néha sírdogál, néha meg sikoltozik, és a haját tépi. Attól a perctől kezdve, hogy behozták a házba, úgy viselkedik, mint egy őrjöngő. Azt se tudja, hol van. Képzeldődik. Én magam egy szót sem beszéltem vele — nem merek ránézni, egyszerűen félek tőle.

— Még ma éjjel vagy hajnalban elvisszük.

— Kicsoda? Te?

— Nem én magam — én csak a rendező leszek. A kivített Gomez őrmesterre és Jósé káplárra bízom.

— És hová viszik?

— Valahová a hegyek közé. Ismerek egy jó rejtékhelyet. Egyelőre oda vitetem.

— Meg akarod ölni?

— Dehogyan! Egyetlen haja szála sem fog meggörbülni. Egy napot sem tölt a hegyek közt, és már visszahozzuk a városba. De olyan körülmények között, hogy minket nem érhet gáncs, sőt ünnepelni fognak érte.

— Rejtélyekben beszélsz, Roblado.

— A rejtély hamarosan megoldódik. Kitűnő tervem van, büszke vagyok rá — dörzsölgette kezeit Roblado. — És a legszebb az, hogy két legyet ütünk vele egy csapásra. Kievíckélünk ebből a rosszul sikerült kalandból, és lépre csaljuk a cibolero urat.

— Hogyan?

— A lánytól megszabadulsz, de itt marad a városban. A bátyja imádja. Egész biztos, hogy előbb vagy utóbb meglátogatja. De mi résen leszünk, és akko...

Kezével olyan mozdulatot tett, mintha kitekerné egy csirke nyakát. Az ezredes nevetett. Szíve egészen megkönnyebbült. Még aznap éjjel, egy órával a takarodó után, amikor a város elcsendesült, és mindenki nyugovóra tért, maroknyi csapat hagyta el titokban és észrevétlenül a Presidio épületét. Mindössze hárman voltak — két lovas és még valaki öszvérháton. Ez a harmadik úgy be volt bugyolálva kendőkbe és pokrócokba, hogy nem lehetett megismerni, ormóttan csomag-e vagy valami női alak. A másik kettő indián volt, vagy legalábbis annak rémlett; ríktó színekre mázolt, tarka tollakkal ékes, fantasztikus figurák. Mondanunk sem kell, hogy a maskara Gomez őrmestert és Jósé káplárt tette felismerhetetlenné, és az öszvérré kötözött csomag a cibolero húga volt.

Amikor Carlos elvágta a Chapparal felé, már bizonyos volt benne, hogy megmenekült. Ami a saját személyét illeti, már csöppet sem félt, s ha csak róla van szó, egyenesen az ördögcsikla meg a préri felé tartott volna. Annyira bízott jó lovában, hogy tudta, senki sem érheti utol, és teljesen fölösleges elrejtőznie a Chapparalban. De Juanra és társaira is gondolt

— most már csak őket féltette, és az ő biztonságuk miatt aggódott. Hogyan fognak hazajutni? Már talán ezért is legjobb lenne, ha az ördögszikla felé vágatna. Akkor arra csalná üldözőit, és elvonná figyelmüket a Chapparalról. Míg őt kergetik, Don Juan derék tagnóival együtt kényelmesen hazakocoghatna. Csak egy bökkenő volt — nem merete tervét Don Juan okosságára építeni. Lelkére kötötte, hogy embereivel várjon rá akár hajnalig is. Don Juan minden biztonnyal ehhez tartja magát. Még a katonák közt is ritkaság az olyan, aki inkább az észére hallgat, mint a parancsra, még akkor is, ha a helyzet azt követeli, hogy a parancs ellenére cselekedjék. Így történt, hogy Carlos nyílegyenesen a Chapparal felé száguldott.

— Hála istennek, hogy élve visszakerültél! — örvendezett Don Juan. — Mit csináljunk most?

Két lehetőség is volt. Vagy kibújnak a bozót másik oldalán, és igyekeznek hazalopózni, vagy bevárják a katonákat, és cselrel visszariasztják őket. Mert arról, hogy valóban harcba bocsátkozzanak velük, szó sem lehet. A cibolero megszokta a gyors döntést. Egy szempillantás alatt mérlegelte a két lehetőséget. A hazalopakodás veszélyes. A bozót nem volt elég nagy ahhoz, hogy hosszabb időre megakassza a katonákat. Hamarosan észrevennék a menekülőket, és játszva kézre kerítenék őket. Jó lovaik vannak, a tagnók pedig fáradt öszvéreiken hiába próbálnának egérutat nyerni. Carlos egy perc alatt döntött. Habozás nélkül kiadta az utasítást Don Juannak — elég hangosan ahhoz, hogy a többiek is hallják:

— Ha a katonák ideérnek, ordítsatok, ahogy a torkotokon kifér! Bújjatok ki félíg a sűrűből — csak a fejeteket meg a vállatokat mutassátok meg, de olyan indián csatakiáltással, hogy belesüketüljenek! Utána meg tűnjetek el, mint a villám! Vissza a sűrűbe, a másik oldalon ki, aztán szerteszt! Végül uszgyi, haza! Carlos ezzel el is tűnt a sűrű bozótban.

A katonák már közeledtek. A tagnók előbukkantak a bozót szélén; hosszúra nyúlt, ritka sorukat egyik oldalt Don Juan, a másik oldalon Antonio zárta le. Mindketten megértették Carlos taktikáját. A tagnóknak is tetszett a csel. Íjaikat magasra emelve, másik kezükkel hadonászva olyan csatakiáltásban törtek ki, mintha vérszomjas indiánok egész törzse indulna támadásra.

Mint már említettük, a hadicsel bevált. A katonák az utóbbi időben olyan gyakran hallották a vad indiánokat emlegetni, hogy könnyen elhitték, jutákkal vagy dzsikarillákkal állnak szemben. Csapdába estek! Csak nem várják meg, amíg tomahawkkal lenyakazzák és megskalpolják őket? Nem egy közülük tüstént kerekelt oldott. De a következő percben Roblado maga is jónak látta, hogy parancsot adjon a visszavonulásra.

Carlos is visszahívta embereit a bozót sűrűjébe. A másik oldalon kimásztak a bozótból, és baj nélkül eljutottak egy szakadékba, mely jóságosán elrejtette őket. Ez a szakadék egy patak medre volt, mely a Pecos folyóba torkollott. Az esős évszakban bőven volt víz benne, de most teljesen kiszáradt. Megvolt az az előnye is, hogy a meder alját apró kavicsok borították. A ló vagy öszvér legfeljebb szétrúgta a kavicsokat, de lábnyomok nem maradtak utána. Semmiféle jel nem árulja el, hogy egy csapat vonult el itt. A szakadékban mindenki leszállt a nyeregből, és gyalog tettek meg öthat mérföldet. Egy alkalmas helyen pihenőt tartottak, és megbeszélték a további teendőket. Egyelőre Carloson kívül egyikük sem árulta el magát. Sem Don Juant, sem Antoniót nem ismerte fel senki a bozótban. A katonák sötét arcokat láttak csupán, és indián harci kiáltásokat hallottak. Így hát Don Juan peónjaival együtt nyugodtan hazamehet; ha feltűnés nélkül hazaérnek, senkinek sem juthat eszébe gyanúba fogni őket. Carlos lelkére kötötte mindenkinek, hogy a történekről egy szót se szóljanak. Készségesen megígérték. A tagno indiánok hallgatag természetűek, a titoktartás nem esik nehezükre. Azonkívül tudták, hogy saját érdekükben is hallgatniuk kell.

Megbeszélték, hogy nagy kerülővel, a völgy alsó végéből, különféle ösvényeken, egyenként szállingóznak haza. Mindenkinek volt hová mennie, a cibolero volt az egyetlen, aki nem tudta, hol fogja lehajtani a fejét. De ez csöppet sem aggasztotta. Úgy ismerte a prérít, mint a tenyerét, és ez a préri ezernyi búvóhelyet tartogatott számára. Don Juan megígérte, hogy embereivel rendbe hozatja barátja házát. Csak a tető égett le, egy-két nap elég ahhoz,

hogy az ép falakra új zsúptetőt húzzanak. Persze egyelőre szó sem lehet arról, hogy a cibolero visszatérjen régi otthonába. De arról nem mondott le, hogy anyját még egyszer viszontlássa. Bevárta az estét, aztán a sötétség leple alatt belopakodott Don Juan házába. Megcsókolta édesanyját, röviden beszámolt neki a viharos nap eseményeiről, és már búcsúzkodott is. Lovára ült és elvágtatott. A hűséges Antonio valamivel később követte, élelmiszerekkel és egyéb készletekkel megrakott teherhordó öszvérrel együtt. Carlos a völgy végében megvárta, azután együtt folytatták útjukat a Llano Estacado irányában. Másnap déltájban egy csapat lándzsás vonult ki lóháton a Presidio kapuján. Elükön Roblado nyargalt. Céljuk a *gyilkos merénylő* kézrekerítése volt. Most már az egész város tudta, hogy a cibolero megölte Garcia hadnagyot. Hogy miért és milyen körülmények közt: erről a legkülönbözőbb feltevések jártak szájról szájra. De abban majdnem mindenki egyetértett, hogy a cibolero elvetemült gazember, s addig nem lesz nyugalom a városban, amíg el nem fogják. A büntetőexpedíció nem érte el célját. Carlosnak nem akadtak nyomára. De mégsem vonultak ki hiába. A város közelében erős indián seregre bukkantak, és harcba bocsátkoztak velük. Az indios bravos óriási túlerőben voltak, Roblado hős csapata mégis szétverte és megfutamította őket. Szörnyű küzdelem volt. A vademberek sok harcosukat elvesztették, de indián szokás szerint magukkal vitték halottaikat. Ezért a katonák skalpok nélkül tértek vissza. De ami sokkal többet ér, és örök dicsőségükre szolgál — kiszabadítottak egy fehér lányt az indiánok rabságából. Haza is hozták nagy diadallal. Roblado kapitány, az expedíció hős vezére annak a véleményének adott kifejezést, hogy a kiszabadított lány "minden valószínűség szerint" azonos azzal a szerencsétlen teremtéssel, akit indián hordák rövid idővel azelőtt hurcoltak el egy szegény viskóból, valahonnan a város határából!

A kapitány csapatával megállt a főtéren, bátorító beszédet mondott, biztosította a lakosságot a katonák éberségéről, s csak azután vonult be a Presidio kapuján. Hármasként volt ezzel: átadni a kiszabadított foglyot a polgári hatóságnak; port hinteni az emberek szemébe; s dicsőségben sütkérezni, különös tekintettel egy szép ház erkélyére, mely messze esett ugyan a főtértől, de ahogy ez lenni szokott, mindig gyorsan értesült arról, ha a főtéren valami érdekes dolog történt.

A kapitány első két célját elérte, a harmadikat nem. Hiába szólt a kürt szüntelenül, harsogón hirdetve a hősök megérkezését, hiába táncoltatta lovát Roblado látványosan és lenyűgözően — Catalina Cruces nem jelent meg az erkélyen. Erre a városháza elé vonult, és ünnepélyesen átadta a kiszabadított foglyot az álcáidénak. Nagy részvétellel beszélt róla, és kifejezést adott annak a reményének, hogy családja körében hamarosan kiheveri a nagy lelki megrázkódtatás következményeit.

Sok ember csődült össze a városháza előtt. Méltányolták a kapitány nemes és hősi viselkedését, még néhány "viva!" is elhangzott. A kapitány a bajuszát rágta. Egyrészt élvezte a népszerűség megnyilvánulásait, de gunyoros természete hamarosan felülkerekedett. Kedve lett volna kacagni a jól sikerült komédián és az emberek ostoba hiszékenységén. A tömeg körülvette a volt foglyot, és kíváncsian nézték. Néhányan azt mondták:

— Szegényke, mennyit szenvedhetett!

De igazi részvétet kevesen éreztek iránta, azok is inkább a sötét bőrű bennszülött asszonyok sorából kerültek ki. A jól öltözött polgárok — spanyolok és kreolok egyaránt — csak a vállukat vonogatták, s miután kíváncsiságukat kellően kielégítették, közönyösen mentek tovább.

Ez a ridegség — a mások szenvedése iránt tanúsított közöny — csak az új-mexikói gazdagokra volt jellemző. A nép maga rendkívül jólelkű volt, különösen az asszonyok. Sóhajtozva nézték a fehér bőrű, aranyszőke lányt, aki fásultan állt az embergyűrű közepén, nem szólt semmit, a hozzá intézett kérdésekre sem válaszolt. Még a viselkedésénél is különösebb volt a nézése, a tekintete. Szemében vad láng lobogott, kifejezése szinte ijesztő volt.

— Meghibbant szegény — mondta valaki.

— Látszik rajta, hogy örült! — bölintott a másik.

— Azt hiszi, még mindig az indiánok fogságában van. Az alcalde megkérdezte, nincs-e a jelenlevők közt valami rokona vagy ismerőse.

Éppen akkor érkezett oda egy fiatal parasztlány. A felszólításra előlépett.

— Ismerem szegénykét — mondta —, szívesen gondjaimba veszem és hazaviszem.

A poblana mellett egy félindián asszony állt, aki vele együtt jött oda — alighanem az anyja; ő is készségesen felajánlotta segítségét. Az alcalde örült, hogy nem kell vesződnie az ügyel. A két nő jobbról-balról belekarolt a szerencsétlen teremtsébe, és elvezette. A báméskodók szétszéledtek. A lánnyal kísérői befordultak egy szűk mellékutcába, mely a külvárosba vezetett, ahol a legszegényebb nép lakott. De megállás nélkül keresztülsiettek ezen a városrészen, és kiértek a rétekre. Egy ösvényen eljutottak a Chapparalig; átvágtak rajta, és nemsokára megálltak egy sárkunyhó előtt. Mindjárt el is tűntek az alacsony ajtó mögött.

Negyedóra múlva parasztszekér állt meg a viskó előtt. Egy peón hajtotta oda. A viskóból rögtön kijött a fiatal poblana; kezénél fogva vezette az aranyszőke lányt. Mindketten felültek a szekérrre. A peón elindította az ökröket. A szekér kidöcögött az országúira, a völgy alsó része felé.

A fiatal poblana gyöngéd szavakkal igyekezett a lányt megnyugtatni. Gondoskodott róla, hogy lehetőleg kényelmesen üljön a zötyögő szekéren. Talán egy mérföldet haladhattak így, amikor egy lovas bukkant fel az országúton, jó messze mögöttük. Szép musztáng lova jól táplált, jól gondozott állat volt. A lovas pár perc múlva utolérte a szekeret, és odakiáltott a peónnak, hogy álljon meg. Ekkor derült ki, hogy a lovas nem férfi, hanem nő. Lágy, csengő hangja különben is már első szóra elárulta. Ápolt bőre, selymes haja, finom arcvonásai pedig elárulták, hogy igazi seniorita. Messziről könnyen lehetett közönséges lovaslegénynek vélni; vállát olcsó serapé borította, amelyet errefelé mindenki viselt; széles karimájú sombreroja eltakarta fényes fekete haját; azonkívül férfi módra ült a nyeregben.

— Az istenért, seniorita! Hát igazán kegyed az? — kiáltott fel a poblana a csodálkozó meglepetés hangján, de tiszteletteljesen.

— Én bizony! Hahaha! Ugye, nem ismertél meg mindjárt, Josefa?

— Nem én! Hogy ismerhettem volna meg ebben az áruhában?

— Áruhának nevezed? Hisz minden második nő így öltözködik!

— Igaz, igaz. seniorita, de nem egy olyan előkelő hölgy, mint kegyed! Carrambo!

— Magam is kezdem elhinni, hogy áruha, hiszen útközben több ismerőssel találkoztam, és egyik sem köszönt! Ez hát az a szegény teremtsé? — folytatta hirtelen megváltozott hangon, és részvétellel hajolt az aranyszőke lány fölé. — Istenem, mennyit szenvedhetett! Azt hiszem, igaz, amit hallottam, hogy idegei megbomlottak. Jóságos ég! Mennyire hasonlít a... Elharapta a szót. Ráeszmélt, hogy hangosan gondolkodott, megfeledkezve Josefa és a peón jelenlétéről. Gyanakodva nézett rájuk. A peón ökreivel foglalatzkodott, talán nem is hallott semmit. De a poblana kíváncsiságát felkeltette a befejezetlen mondat.

— Kihez hasonlít, seniorita? — kérdezte pajkosan.

— Egy ismerősömrre... ne törődj vele, Josefa! — felelte a hölgy, és ujját ajkához emelve, jelentőségteljes pillantást vetett a peónra.

Josefa ismerte a seniorita titkát, és kitalálta, kit ért "egy ismerőse" alatt, de hallgatott. A hölgy átkerült a szekér másik oldalára, ahol Josefa ült; odahajolt hozzá, és ezt suttogetta:

— Maradj odalenn reggelig. Már késő lenne hazajönnöd. Maradj csak ott, talán hallasz valamit. Reggel korán beszélni akarok veled. De nem a házban. Megtalálsz a templomban. Légy ott idejében. Talán meglátod ott Antoniót. Akkor add át neki ezt — gyémántgyűrű villant meg a hölgy ujján, aztán eltűnt a poblana összecsukott öklében. — Mondd meg neki, hogy kinek szól, de azt nem kell tudnia, ki küldi, érted? Várj csak, pénzt is adok, a te költségeidre meg a szegény lány részére. Felezd meg vele. Vagy még jobb, ha az anyjának

adod, *ha ugyan elfogadják!* — e szavaknál tömött erszény hullott a poblana ölébe. — És hozzá híreket, ó, hozzá valami hírt, drága Josefa! Adios, adios!

Az istenhozzádót sebtében vetette oda, s máris megfordult fényes szőrű lovával, és visszanyargalt a városba. Josefának nem sok biztatás kellett ahhoz, hogy “odalenn maradjon”, és ne siessen haza. Mert a szép Josefa már régen beleszeretett Antoniába, a jóképű félvérbe, aki szívből viszonzta érzelmeit. Josefa örömmel gondolt a közeli viszontlátásra. Megigazította az ülőhelyeket, és ölébe fektette Rosita fejét. Saját kendőjével takarta be, hogy megvédje a hűvös esti harmattól, aztán szólt a peónnak, hogy indulhatnak. — Hahó! Hahó! — kiáltott a peón, és megérintette az ösztökével az ökröket. A szekér nekilódult, és a poros úton lassan zötyögött tovább. A hajnali mise látogatása valóságos divat a mexikói seniorák körében — különösen a városi asszonyok hódolnak ennek a divatnak. Alighogy megpirkadt, furcsa élenkség tapasztalható az utcákon. Itt is, amott is kinyílik egy-egy kapu, és nők sietnek a reggeli harangszóra az *iglesia felé*. Annyira beburkolják magukat, hogy lehetetlen felismerni őket; a jómódúak köpenybe és selyemkendőbe burkolóznak, a szegények pedig nagykendőbe, mely jóformán teljesen elrejtí őket.

Kövessük a fehérnépet a templomba, és nézzünk egy kicsit körül. Ha későn érkezünk, és megállunk az ajtó mellett — csak hátaikat látunk. Több száz térdelő alak hátát. Ezek a háta természetesen nem egyformák; éppen olyan változatosak, mint az arcok, és éppen olyan sokatmondók. A hátaokról le lehet olvasni az emberek korát, alakját, vagyoni állapotát és társadalmi helyzetét. A hölgyek közül az áhítatosabbak arcukba húzzák selyemsáljukat, a kacérabbak vállukra eresztik. Ugyanígy a poblának is. A csinos parasztlányok értenek hozzá, hogy a nagykendő redőit igézően rendezzék el, az öregasszonyok pedig csak egyszerű ruhadarabnak tekintik, mely megvéd a hideg ellen, de főképpen arra jó, hogy eltakarja a szegényes ruhát. Sokan csak serapét kanyarítanak a vállukra, úgy szaladnak át a templomba. Látunk szép hátaikat, karcsú nők kecses hátát, elhízott mamákét, egyenes hátaikat és görbe hátaikat, sőt egy-két púpot is — mindenütt akad a sok ember közt púpos is.

A legérdekesebb az, hogy a háta nem csoportosulnak osztályok szerint. Éppen ellenkezőleg: az osztályok itt összekeverednek. Egy gazdag hölgy háta gyakran két kopott kendős hát közé szorul, és a finom posztó nem húzódik félre a daróctól.

Időnként feltűnik egy kövér pap borotvált arca; buzgón lóbálja a füstölőt, latin szavakat mormol, és — mexikói szokás szerint — néha felmutat egy-egy viaszbabát, szentek naiv képmását. Az ember hát önkéntelenül is összehasonlítja a vad néptörzsek varázslóival. A kis csengettyű hangjára megmozdulnak a háta. Most már egy-egy arcot is megpillanthatunk — persze csak profilból. Meg kell adni, sok szép lány és asszony gyűlt itt össze. De érdekes, hogy arckifejezésük milyen gyorsan változik. Az átszellemült áhítat révedező mozdulatlanságát hirtelen élenkség váltja fel. A szemek felcsillannak, az ajkak csücskében mosoly bujkál, pillantások szállnak ide-oda, és a szép fejcskékben határozottan világi gondolatok kergetőznek. Aztán a kis csengő hangjára megint megdermednek a háta; olyan ez, mint amikor a tiszt elkiáltja a vezényszót: “Vigyázz!” Felülkerekedik a fegyelem, mindenki szoborrá merevedik. De egy újabb *Miatyánk és Ave Mária* után megint mozgolódás támad, integetnek, bólogatnak, megértő pillantásokat váltanak. És ez hajnalról hajnalra megismétlődik minden mexikói iglésiában. Férfiak is járnak a hajnali misére, de az ájtatoskodók zöme a szépnemhez tartozik.

Vajon mi készíti ezt a sok embert arra, hogy már pirkadatkor kiszakítsa magát az álom karjaiból, és dideregve siessen a kihalt utcákon a hideg templomba? A vallás talán? Az áhítat? A bűnbánat? Vagy talán csak a babona? Kétségtelenül sokan azt hiszik, hogy istennek tetsző cselekedetet hajtanak végre. Sokan jutalomban reménykednek. Sokan megnyugvást keresnek gondjaik és bajaik közepette. Soknak ez az egyetlen szín nehéz, sivár és szürke életében. De az is kétségtelen, hogy a hajnali misére járó fiatalság egy része itt is csak a szerelemre gondol.

Mexikóban a férfiak roppant féltékenyek, és ez a nőket mindenféle ravaszságra kényszeríti. Az iglesia, kiváltképp a hajnali mise, nagyszerű alkalmat nyújt a szerelmesek találkozásának előkészítésére. Sok *entrevista* — vagy ahogy más országokban mondják; *randevú* — a templomból kijövet vagy akár magában a templomban bogozódik. San Ildefonso templomának harangja éppen hogy megkondult, amikor karcsú, magas hölgy suhant ki egy szép ház kapuján, és indult el a főtér felé. Még alig pirkadt meg, és a hölgy annyira beburkolta fejét drága selyemkendőjébe, hogy arcát teljesen elrejtette; de büszke fej tartása és kecses mozgása elárulta, hogy az előkelő senorák egyike. Mielőtt befordult a templom kapuján, egy pillanatra megállt és körülnézett. Keresett valakit? Vagy meg akart bizonyosodni róla, hogy senki sem figyel? Az előbbi a valószínű; mert amidőn belépett a templom derengő félhomályába, ott is fürkészoen végigsuhant tekintete azokon, akik ebben a korai órában is megelőzték. S ájtatoskodás közben is módot talált arra, hogy szemügyre vegyen minden újabb érkezőt. Arca minden alkalommal csalódást fejezett ki — de ezt nem láthatta senki. Végre megérkezett az utolsó ájtatoskodó is. Nem gyalog jött, mint a többi. Egy parasztszekér döcögött a főtérré, de nem a templom előtt állt meg, hanem egy távoli sarkon. Fiatal lány ugrott le a szekérről, és fürgén keresztülsietett a téren, majd bement a templomba. Ruhája élénk volt, mint a parasztlányoké — piros blúza és hímzett mellénykéje jól illett csinos arcához.

A templomban első dolga volt szemügyre venni a hátakat. Végre megtalálta azt, amelyet keresett. Az említett karcsú, sudár hölgy háta volt. A poblana most már habozás nélkül odasietett, és letérdelt mellé. Könyöke kissé megérintette a hölgyét. Mindez olyan Úgyesen történt, hogy a legkisebb feltűnést sem kelthette. A hölgy arcán az öröm sugara villant át, de ajka tovább suttogetta az imát, mintha semmi sem történt volna.

Néhány perc múlva két kéz bújt elő a kendők alól — egy erős, dolgos, barna kéz és egy másik, sokkal ápoltabb, melynek fehér ujjait gyűrűk ékesítették. A két kéz összeért. Egyik sem húzódott vissza — érintkezésük, úgy látszik, kölcsönös megértésen alapult. Ha valaki jól megfigyeli — ami egyébként a templom félhomályában teljesen lehetetlen volt — észrevehette volna, hogy egy kis összegöngyölt papiros csúszott át az egyik kézből a másikba — a barna ujjak közül az ékszerektől csillogó, fehér ujjak közé. A két kéz most már visszahúzódott, és eltűnt a kendők redői alatt. A csengő megszólalt. A senora és a poblana egyaránt felegyenesedett, és szemét áhítatosan lesütve imába merült.

A kijáratnál, a szenteltvíztartó előtt sebtében néhány szót váltottak, de nem együtt léptek ki az utcára. A poblana átvágott a főtéren, és a kis utca torkolatához sietett, ahol a szekér várt rá. A senora pedig, fejét büszkén magasra emelve, visszatért a palotaszerű házba, ahonnan jött. Arcán örömteli várakozás tükröződött. Mihelyt hazaért, egyenesen szobájába sietett, és kibontogatva az apróra összehajtogatott papirost, elolvasta. A levélben ez állt:

Édes Catalina! *Querida!* Üzeneted boldoggá tett. Egy órával ezelőtt még a legnyomorúságosabb ember voltam a világon. Elvesztettem hűgomat, és attól tartottam, elveszítettem becsületesemet is a szemedben. Most mind a kettőt visszakaptam. Hűgom itt van mellettem, és az ujjamon csillogó drágaköves gyűrű a záloga annak, hogy semmiféle rágalom és gyalázkodás nem tudta megingatni barátságodat, amit irántam érzel — nem tudta sárba taposni legdrágább kincsünket, a mi tiszta, szép szerelmünket. Te legalább nem értesz egyet azokkal, akik gyilkosnak tartanak. Nem, nem vagyok gyilkos, önvédelemből megöltem valakit, aki jogos bosszúmnak útját állta. Te még nem tudsz mindent — nem ismered a szörnyű gaszágot, melyet ellenem és családom ellen forraltak. Majdnem hihetetlen, olyan gaz és alávaló. Az áldozat én vagyok! A vádló én vagyok, akit üldöznek. Nem mutatkozhatom többet a városban. Hajszolt vadként kell élnem ezen túl, és ha elfognak, megölnék. Nem mintha félnék tőlük. Semmivel sem törődöm, amíg tudom, hogy téged nem téveszt meg a hazugság, és nem csatlakozol ellenségeimhez. Ha te nem lennél, eltűnnék innen, elmennék olyan messze, hogy híremet sem hallanák többé soha. De téged nem hagyhatlak el. Inkább

életemet kockáztatom a nap minden órájában, semhogy száműzzem magam arról a tájról, ahol te élsz, egyetlen drágám, querida! Az egyetlen, akit szívembe zártam, és örökké szeretni fogok! Gyűrűdet megcsókoltam százszor is, ezerszer is. Amíg élek, nem válók meg tőle, és nem veheti el tőlem senki sem. Ellenségeim kopók módjára követik nyomaimat, de füttyülök rájuk. Derék lovam mindig itt van a közelemben, és amíg felpattanhatok a hátára, fittyet hányok gyáva üldözőimnek. Ne nevezd könnyelműségnek, de meg kell kockáztatnom, hogy egyszer legalább bemenjek a városba. Nincs nyugtom, amíg nem látlak legalább egyszer, querida. Beszélnem kell veled. Szavak égnek a szívemben, amelyeket nem lehet papírra bízni. Ne mondj nemet, drágám. Eljövök régi találkozóhelyünkre. Holnap éjfélkor. Légy ott pontosan, szerelmem! Sok mindent meg kell magyaráznom neked, de csak élőszóval tudom megmagyarázni. Akkor tisztán állok majd előtted. Megérted, hogy nem vagyok gyilkos, és még mindig méltó vagyok szerelmedre. Köszönöm! Ezerszer köszönöm jószágodat, szegény vergődő madárkám, sebzett szárnyú, fényes tollú, édes madárkám! Bízom istenben, hogy szíved meggyógyul, és boldog leszel. Kedvesem, isten veled — adios, querida!

A szépséges seniorita háromszor is elolvasta a levelet, azután ajkához szorította, és elhalmozta forró csókjaival.

“Igen, méltó a szerelmemre! — suttogta magában. — Bátor, nemes lelkű, hős Carlos! Egy királynő szerelmére is méltó!” Újra megcsókolta a levelet, keblébe csúsztatta, és dalolva elhagyta szobáját.

Vizcarrának volt egy boldog órája, amikor nem gondolt másra, csak arra, hogy ezt a nagy veszedelmet élve megúsza, és az örült lánytól is megszabadult. Sebe nem halálos, láz sem lépett fel, s ha akarja, fátyolt boríthat az egész ostoba kalandra.

De amikor a tükörbe nézett, jókedve elmúlt. Gyáva fickó volt, de ebben a pillanatban pusztá ökölrel is nekiment volna a cibolerónak, pusztá kézzel is megfojtotta volna.

— Ez az átkozott gazember csúffá tett örökre! — sziszegte, és földhöz csapta borotválkozótükrét féktelen dühében. Hogy a cibolero golyója néhány fogát kiverte, még hagyján. De amit a felcser könnyű horzsolásnak mondott, örök emlékné bizonyult. Arcán egy olyan forra-dás maradt, mely alaposan elcsúfította. Nevetni már nem tud, csak kísértetiesen vigyorogni. Beszélni nem tud, csak makogni. Aki csatában torzul el így, még hivatkozhatik babéaira. De az ő sebhelye nem dicsőség jele, háta mögött mindenki kineveti érte. Most már megbánta, hogy a hűgát elküldte. Meg kellett volna ölnie — hadd fájjon a bátyja szíve!

Nyugtalanul forgolódott fekvőhelyén, mértéktelenül védte a pálinkát, és gyalázatosan káromkodott. Carlost mindenáron el kell fogni! Élve vagy halva kézre kell keríteni! De lehetőleg élve. A halál túlságosan enyhe büntetés lenne számára. Ha élve kapja meg, kitöltheti rajta bosszúját. Nem gyors halállal, hanem úgy, ahogy a vademberek, a vérszomjas indiánok szokták, akik máglyán égetik el különösen gyűlölt ellenségüket. Vizcarra megesküdtött, hogy erre a sorsra juttatja a cibolerót!

De nemcsak őt, a családját is. Az anyját mindenestre. Ez lesz még a legkönnyebb. Úgyis boszorkánynak tartják. A boszorkányt el kell égetni. Ebben segítségére lesznek a padrék is. A padrék keze hosszú, és értenek hozzá, hogyan kell a népet feltüzelni. Ilyen aljas terveket forgatott agyában a nyomorult főtiszt, az alkirály mindenre kész bérence — a spanyol elnyomás csöppet sem fényes, dicstelen kardja! De volt még egy katonai bérenc, aki ugyanolyan szívesen megfojtotta volna a cibolerót, mint Vizcarra ezredes. Robiadót nemcsak hiúságában sebezte meg Carlos, hanem üzleti érdekeit is veszélyeztette. Don Ambrosio vagyona kimagasló szerepet játszott Roblado számításában. Catalina csak a ráadás volt. De Roblado nem volt vak, és újabban észre kellett vennie, hogy a lány ahhoz a gyilkoshoz húz. Beszélgetés közben nem merte nyíltan védelmezni, de amikor a társaság Carlost szidalmazta, Catalina arca mindent elárult. Roblado nem volt csupán sejtelmekre utalva. Sikerült egy

kémet szereznie Don Ambrosio házában. A szobalányok egyike, Vicenza, valami okból megneheztelt az úrnőjére, és néhány aranyért meg hízelgő szóért hajlandó volt kémnek és besúgónak felcsapni. Ehhez hozzájárult az is, hogy Vicenza kedvese nem volt más, mint Jósé káplár, aki már sok piszkos Úgyben segédkezett kapitányának. Az álnok szobalány lopva figyelte Catalina minden lépését, és Jósé útján közölte Robiadóval.

Az urak mindent elkövettek Carlos elfogására. A város falaira felhívást ragasztottak ki — az ezredes és méltó kapitánya együttes erővel fogalmazták —, melyben magas jutalmat tűztek ki a cibolero fejére, s még nagyobb összeget ígértek annak, aki élve elfogja. A gerinctelen polgárok, hogy a katonai parancsnok kedvében járjanak, külön díjat tűztek ki. A pénzt gyűjtés útján szedték össze, és az íven Don Ambrosio aláírása volt az első. Így már egész kis vagyont várt arra, aki a hajszolt embert farkasai fogára juttatja. Ilyen körülmények között valóságos csoda volt, hogy Carlos még élt. Roblado alaposan megszervezte a felderítőszolgálatot. Bármikor rögtön bemehetett hozzá az, aki megtudott valamit. Titkos őrvigyázta Don Juan házát. Vizcarra és Roblado régen elhatározta, hogy "elintézi" a fiatal rancherót, de egyelőre célravezetőnek tartották, hogy ne bántsák. Roblado szobájában ült, és — mint újabban mindig — bosszútervein töprengett. Halkan kopogtak az ajtón.

— Ki az? — riadt fél gondolataiból Roblado.

— José — felelte egy nyekergő hang.

— Bújj be! — kiáltotta a kapitány.

Alacsony termetű, sovány, menyétszerű ember csoszogott be a szobába. Hiába viselt egyenruhát, kardot, sarkantyút, külseje egyáltalán nem volt katonás. Alázatosan tisztelgett, és várta, hogy megszólítsák. Pontosan az az ember volt, aki Robiadónak megfelelt.

— No, mi újság? Találkoztál Vicenzával?

— Tegnap este együtt voltunk.

— Tud valami újat?

— Azt mesélte nekem, hogy a lányt a seniorita vitette el.

— Micsoda?

— Amikor az alcalde megkérdezte, van-e itt rokona vagy ismerőse, egy leányzó jelentkezett az anyjával együtt. Az alcalde kiadta nekik a lányt, és elvitték.

— Hogyan?

A káplár elmondott mindent, amit Vicenzától hallott: hogy Josefa elvitte a lányt szekéren, amit egy tagno indián hajtott; s hogy Catalina titkon utánuk lovagolt, majd kerülő úton jött haza. A kapitány összeráncolt homlokkal hallgatta.

— Ide figyelj, Jósé! — mondta végül. — Igyekezz Vicenzával ma este újra találkozni. Hátha ma is megtudott valamit. Például hogy ki volt az a tagno, aki a szekeret hajtotta. Minden kis részlet érdekel. Légy ügyes, José! Nem bánod meg. A talpnyaló alázatosan megköszönte a kilátásba helyezett jutalmat, és kicsoszogott a szobából. Roblado, amint magára maradt, idegesen járkálni kezdett az ablak és az ajtó között. Dühében magában beszélt:

— Így állunk, seniorita? A dolog egyre cifrább lesz! Hát ennyire együtt érez a cibolero egész családjával? Annál jobb. Ez lesz a csapda, amiben megfogom kegyedet, seniorita! Majd én térdre kényszerítem, arra mérget vehet!

Don Ambrosio háza nem volt a város közepén. Néhány száz lépés választotta el a főtértől, a plaza házaitól. Magányosan állt, közvetlen szomszédjai nem voltak. A mexikói építészet olyan érdekes, hogy nem lesz kár néhány szóval ismertetni. A szegényebb néposztályok házikói másképpen épültek a hideg, másképpen a mérsékelt és megint másként a forró övezetekben. A tengerparton és a füledt levegőjű völgyekben a ház bambusznádból összerótt könnyű és szellős tálolmány, melyet tető helyett pálmalevelekkel fednek be. A közép magas fennsíkokon napon szárított vályogtéglából építkeznek; ebben a magasságban és ilyen viskókban él a lakosság zöme. Az erdő borította magas hegyekben rönkház a divat. Fa van

bőven, hatalmas törzsekből ácsolják a házat, és zszindelytetővel látják el. Ezek csinosabbak, mint az amerikai erdei "blokkházak", és sokkal festőibb látványt nyújtanak.

Mindez azonban csak a kisemberek házára vonatkozik. A gazdagok házai, a *casas grandes* nem ilyen változatosak. Mexikó egyik végétől a másikig, harminc szélességi fokon keresztül mind egy kaptafára készültek. Ha itt-ott egy-egy "bolondos" (vagyis a szokásostól eltérő) házra bukkanunk, annak gazdája minden bizonynnyal valami külföldi — angol mérnök, skót gyáros vagy német kereskedő.

Persze csak kisebb helyeken van így. A mexikói nagyvárosok házai az európai építészet stílusát követik, bár egyben-másban megőrizték a spanyol—mexikói jellegzetességeket. Don Ambrosio háza alig különbözött a többi gazdag mexikói háztól. Kívülről olyan volt, mint egy börtön vagy erőd vagy zárda, esetleg dologház. Legfeljebb a falak színe enyhítette ezt a hatást. Mert az egymást váltogató fehér, sárga és piros csíkok a külső falon vidám keleti hangulatot keltek. A tarka falak is a mexikói építészet jellegzetességeihez tartoznak.

A ház egyébként kívülről nem mutatott sokat. Az ember az utca felől egy hosszú falat látott, közepén nagy kapuval, jobbra-balra három-négy aprócska ablakkal. Még ezeket a kis ablakokat is vastag, függőleges kovácsoltvas rácsok zárták el a külvilágtól. A nehéz kaput erős vaskapcsok tartják, és belülről erős vasrúd reteszeli el. A ház elöl csak egyemeletes, bár oromzatát még a lapos tető kőkorlátja is magasítja. A kőkorlát mellig ér, a tető alulról nem látható. Kiugró tornyocskákat, erkélyt vagy építészeti díszítéseket hiába keresünk.

A mexikói ember nem sokat ad háza külsejére. De ha belépsz a zárt udvarra, akkor nyerhetsz csak fogalmat a ház gazdájának ízléséről. Ez a patio vagy díszudvar gyakran pompás és nagyszabású.

Ha csengetünk, a *portero*, vagyis portás kinyitja az említett hatalmas kapuba vágott kiskaput, és bebocsát a *zaguari*ba. Ez a boltozatos folyosó vezet a patióra. Ha itt megállunk, akkor pillantjuk csak meg a ház tulajdonképpen homlokzatát. A patiót különféle színű, festett téglákkal kövezték ki. Közepén díszes szökőkút gyönyörködteti a szemet. Körülötte ápolat leanderek, babérfák, ciprusok kőedényekben. Erre az udvarra nyílnak a különféle szobák ajtó körös-körül. Egyik-másik ajtó ólomkarikákba foglalt színes vitrinüvegből áll, a többit ízléses függönyök borítják. A négyszögletes udvar három oldalán sorakozik a *sala* (fogadószoba), a *cuarto* (nappali), valamint a hálószobák. A negyedik oldalt a *cocina* (konyha), a *dispensa* (nagy ételkészítőkamra) és a *caballeriza* (lóistálló és kocsiszín) foglalja el.

Most menjünk fel az azoteára, mely a ház fontos része. Cementpadozatának nem árt az eső. Mind a négy oldalát korlát veszi körül — nem olyan magas, hogy akadályozná a kilátást, de elég magas ahhoz, hogy kíváncsi szemek alulról ne leskelődhessenek. Naplemente után vagy felhős időben az azotea a legkellemesebb sétálgatóhely. Don Ambrosio azonkívül úgy rendezte be, hogy valóságos tetőkertnek tekinthető. Dúsan lakkozott cserepekben ritka virágok pompáznak és illatoznak. Persze a gazdag bányatulajdonosnak egy másik, igazi kertje is volt. A ház hátsó oldalához csatlakozott hosszúkás négyszögben, melyet jobbról és balról magas téglafalak zártak el a külvilágtól. A negyedik oldal a folyópart, mely a kert természetes határát alkotja. Itt nincs se fal, se sövény, a folyó elég széles és mély ahhoz, hogy illetéktelenek be ne hatolhassanak. Ez a hosszúkás kert elég terjedelmes volt; alacsonyabb fele gyümölcsös, felső vége pedig díszkert, ahol szépen megtervezett sétányok, virágágyak és kisebb-nagyobb lugasok tették a tartózkodást kellemessé. Don Ambrosio csak afféle *parvenü* volt — az uborkafára felkapaszkodott úrgazdag —, de háza és kertje szokatlanul finom ízlésről tanúskodott. Nehogy félreértés legyen: ezekben a dolgokban leánya ötletei és elgondolásai valósultak meg. Ami magát Don Ambrosiót illeti, az ő szemében a legszebb látvány egy nagy darab kvarctömb volt, mely vastag arany leletet rejtgetett. Az ilyesmi jobban lelkesítette, mint a legcsodálatosabb kék dália vagy fekete tulipán. De Catalina iskolába járt, művelte magát, sokat olvasgatott. Ízlése kifinomult. A pénzt megvetette, a gazdagok gögjét kinevette. És ezt a pompás házat szívesen felcserélte volna a legegyszerűbb

kunyhóval, ha azzal oszthatja meg, akit szívből szeret. Alkonyodott. A nap aranygömbje sietve hanyatlott alá, hogy búcsúcsókot leheljen a nyugati látóhatárt lezáró Sierra Blanca havas csúcsára. A hatalmas hegység vállait borító fehér palást csodás színpompában tündökölt — rózsaszínű és bíborvörös foltok ütköztek ki rajta, míg a szakadékok árnyéka és az erdők koszorúja már feketébe borult. Gyönyörű naplemente volt. A nyugati eget felhőtömegek lepték el, melyek arany, bíbor és itt-ott azúrkék színekben tündököltek. Olyan látvány volt, mely még a szomorú szíveket is földöntúli boldogsággal töltötte el. A mennyei tűzijáték a tetőterasz korlátjához csalta Catalinát. De miközben a szép látványban gyönyörködött, homloka borús maradt. Gondterhelt arccal fürkészte a folyóig elnyúló kertet, mely a ház nyugati folytatása volt. Tekintete hosszasan pihent a vadnarancsfákon, amelyek a folyó közelében olyan sűrűn csoportosultak, hogy valóságos lugast alkottak. A karcsú fák árnyéka visszatükröződött a folyó ezüstös habjain. Catalina szeme nem tudott ettől a lugastól elszakadni. Édes emlékek fűtték hozzá. Carlos itt vallotta be először, hogy szereti — itt súgta fülébe az első szerelmes szavakat —, s a lugasban csókolta meg először. Nem csoda, hogy Catalina szemében ez volt a legszebb hely a világon.

De miért nézte most olyan gondterheltten, szeme miért oly szomorú és nyugtalan? Éjfélkor ebben a lugasban találkozik hű lovagjával, és arca mégsem a várakozás örömétől sugárzik. Kezében mandolint tartott. Leült egy padra, és egy régi spanyol románcot kezdett pengetni rajta. De gondolatait a melódia nem tudta lekötöni. Már csak gépiesen játszott, aztán letette a hangszeret, és fel-alá sétálgatott a tágas azoteán. Időnként megállt, lehajolt a virágcserepek fölé, még a földön is kutatott, de sóhajtva abbahagyta. "Nem tudom, hová tettem — mondta magában. — Talán a kertben vesztettem el." Halkan, óvatosan lement a lépcsőn, bejárta a kavicsos sétányokat, itt is, ott is lehajolt, megvizsgált minden bokrot — de nem találta meg, amit keresett. Visszatért az azoteára. Megint kezébe vette a mandolint, de néhány hang után újra félretette.

— Nem értem — töprengett félhangosan. — Különös, nagyon különös. Nincs a szobámban, sem a saláiban, sem a cuartóban, a kertben sem, itt az azoteán sem — hát hol lehet? Ó, *Diós!* Csak nem került a papa kezébe? Értelme annyira világos, hogy rögtön látná, miről szól — nem, nem! És ha még rosszabb történt? Ha az ő ellenségei kezébe került? Láthatják belőle, hogy ma — éjfélkor! Még szerencse, hogy a helyet nem nevezte meg. Nem szerencse — könnyen kitalálhatják. Istenem, csak tudnám értesíteni! De nem tudom, hol van, és egészen biztosan eljön, most már nem akadályozhatom meg! Madonnám, hová is tettem?

Amit elveszített, és olyan izgatottan keresett, csak egy kis papírdarab volt — Carlos levele, amelyet Josefa adott át. Ha illetéktelen kézbe kerül, nemcsak Catalina hírnevét veszélyezteti, de Carlos életét is. Ezért járkált olyan borús arccal a tetőteraszon, ezért nem tudott megnyugodni.

"Meg kell kérdeznem Vicenzát — töprengett tovább. — Nem szívesen teszem, mert elvesztettem bizalmamat. Ez a lány egészen megváltozott. Azelőtt őszinte és ragaszkodó volt, de egy idő óta duzzog, és alattomosan viselkedik. Istenem, mit tegyek? Mégis meg kell kérdeznem tőle. Talán megtalálta azt a kis papirost, és tűzbe dobta. Szerencsére nem tud olvasni, de itt van a kedvese, az a katona! Istenkém, könyörülj rajtam! Hátha odaadta neki?" Olyan borzasztó feltevés volt, hogy Catalina szíve elszorult.

"Borzasztó lenne, a legborzasztóbb, ami csak elképzelhető. Az a katona nem tetszik nekem. Ravasz és közönséges. Csak rossz ember lehet, bár a comandante szereti. Isten őrizz, hogy az ő kezébe kerüljön! Nem bírom tovább. Meg kell kérdeznem Vicenzát." Áthajolt a korláton, azon az oldalon, ahol a patio volt.

— Vicenza! Vicenza!

— Itt vagyok, seniorita — felelte egy hang a ház belsejéből.

— Gyere ide!

— Si, seniorita! (Igen, kisasszonyom!)

— *Anda! Anda!* (Gyorsan, gyorsan!)

Fehér ingvállas lány jött ki az udvarra, és szaladt fel a tetőre. Félvér volt, mesztic — indián és spanyol keverék. Bőre barnásfehér. Nem volt csúnya, de arckifejezése elárulta, hogy nem lehet várni tőle erényt, tisztességet, kedvességet. Arcán ravaszság és rosszindulat tükröződött. Modora hetyke volt, mint aki valami bűnét takargatja. Csak újabban vette fel ezt a hangot; ez is hozzátartozott a változáshoz, melyet úrnője észrevett rajta.

— Parancsol, sefiorita?

— Vicenza, elvesztettem egy kis darab papirost. Hosszúkasán volt összehajtván — nem mint egy levél, hanem így ...

A lány kezébe adott egy darabka papirost, amit az elveszett levél mintájára hajtogatott össze.

— Nem láttál ilyesmit?

— Nem, sefiorita — felelte a lány gyorsan és tétovázás nélkül.

— Talán kisöpörted, vagy a tűzbe dobtad? Gondolkozz csak. Egy kis darab papír, azt hitted, senkinek sem kell. Nem is fontos, csak éppen lerajzoltam rá egy ruhamintát, és bosszant, hogy nem találok. Mit gondolsz, meg lehetne találni?

— Nem tudom, sefiorita. Csak azt tudom, hogy én nem nyúltam hozzá. Nem söpörtem ki, és nem dobtam a tűzbe. Soha nem dobok el semmiféle papirost, mert nem tudok olvasni, és nem tudhatom, nem valami fontos iromány-e.

A *mestiza*, ha lényegében hazudott is, részben igazat mondott. Nem söpörte ki a papírt, és nem is égette el. De az már arcátlan hazugság volt, hogy hozzá se nyúlt. Mégis úrnője szemébe nézett, és bosszús hangon válaszolt, mint akit ártatlanul vádolnak hanyagsággal.

— Jól van, nem fontos az egész — legyintett Catalina. — Elmehetsz, Vicenza. A lány duzzogva távozott. Amikor már majdnem eltűnt a lépcsőn, visszanézett. Catalina éppen más irányba fordította arcát. Vicenza lebiggyesztette ajkát, és kajánul mosolygott.

Catalina az alábukó napba nézett. Még néhány perc, és eltűnik a havas hegyhát mögött. Azután még néhány óra — és viszontlátja Carlost!

Amikor José átnyújtotta Robiádónak a darabka összehajtogatott papirost, a kapitány kisimította, elolvasta, azután úgy pattant fel karosszékéből, mintha darázs csípte volna meg. Izgatottan szaladgált fel és alá a szobában.

— Figyelj, José! — kiáltott fel végre. — Erről egy szót se senkinek! Most pedig küldd be Gomezt! Magad is készülj fel, rád is szükségem lesz! De előbb küldd be Gomezt! Szaladj! A káplár úgy elsietett, hogy még tisztelegni is elfelejtett, de Roblado ezt most észre se vette.

— Teremtő atyám! Micsoda szerencse! — sóhajtott. — Hiába, a szerelem a legnagyobb csapda! Még okos ember is beleesik, hát még egy ilyen tökfilkó! Szóval még ma este, mi? Éjfélkor, mi? Csak egy a bökkenő — nem tudom, hol. Ördög, pokol, hogy ezt nem írta meg! Újra elolvasta a levelet.

— Carrambo! A helyet nem jelöli meg! Mit csináljak? Most sötétben kell tapogatóznom. Csak tudnám, hogy fogjak hozzá. Megvan! De buta vagyok, hogy nem jutott eszembe mindjárt! A hölgyet kell figyelni az utolsó percig — és követni minden lépését! Vicenza meg tudja tenni, és míg azok szerelmeskednek, ideoson, és megmondja, hol csíphetjük el a madárkákat. Lesz rá idő bőven! Annyi mondanivalójuk van egymásnak, hogy azalatt kényelmesen odaérünk. Türelem, Roblado, türelem és hidegvér! A bosszú órája közeleg.

Kopogtattak. Gomez őrmester jelentkezett. A kapitány kiadta parancsait:

— Gomez, válaszd ki húsz legügyesebb emberedet, és állj velük készenlétben tizenegy órára. Mindent a legnagyobb csendben, senki se sejtse, hogy készül valami. Az emberek nyergeljék fel lovaikat, és várjanak. A karabélyokat töltsék golyóra. Komoly munka vár rátok. A részleteket majd idejében megtudjátok. Siess!

Amikor Roblado magára maradt, megint hangos tünődésbe kezdett:

— Átkozott szerencse! De átkozott hiba is egyben! Csak sejteném, hol keressem őket! Csak nem a házban vagy a ház körül? Talán a kertben? Vagy lenn a folyóparton? Valahol a

városban? Nem valószínű. Aligha merészkedhetik a város közelébe, hiszen valaki ráismerhet... vagy órá, vagy a lovára. A pokolba azzal a lóval! Csak tudnám, hol lesznek éjfélkor! A levél csak annyit mond, hogy a régi találkozóhelyükön. Carrambo! Nyilván nem először találkoznak! No de majd befűtök nekik, hahaha!

A gazfickó felcsatolta kardját, két nehéz pisztolyt dugott az övébe, meghúzta sarkantyúja szíjait, és döngő léptekkel kisetett szobájából.

Még egy óra hiányzott az éjfélnél. A holdat nem takarták felhők, de a völgy egyik oldalát szegélyező sziklafal árnyékot vetett az alatta húzódó ösvényre. Ezen az ösvényen egy lovas léptetett lassan és óvatosan. Időnként megállította lovát, és körülnézett. Többmértföldnyi utat tett meg így, lassan és óvatosan. Az országúton már régen célhoz ért volna, de nem akart fölösleges kockázatot vállalni. A karcsú termetű, daliás ifjú hullámos szőke haját széles karimájú sombrero takarta el. Pompás paripájának fekete szőre meg-megcsillant az ezüst holdfényben. Ló és lovasa után egy szép nagy kutya szedte lábait — természetesen az okos Cibolo.

A városhoz közeledve, Carlos fokozott óvatossággal folytatta útját, s ezt mintha a ló és a kutya is tökéletesen megértette volna.

Most a terep úgy alakult, hogy a sziklafal tövében nem lehetett továbbhaladni. Az ösvény eltávolodott a sziklaktól. Szerencsére sűrűn követték egymást kisebb-nagyobb csalikok és facsoportok. A lovas minden bozótban megállt egy-két percre. Kuttyája előreszaladt, de nem csaholt, egyetlen hangot sem hallatott. Miután kifürkészte a terepet, hátrafordult, mintha jelentené: gazdám, semmi baj, bátran jöhetsz tovább. A lovas átvágott a nyílt útszakaszon, és megint elrejtőzött a következő bozótban. Így jutottak el a város közelébe, ahonnan már látni lehetett a házak falait és a templom kupoláját, mely csillogóan kiemelkedett a fák koronái fölött. A legközelebbi ház már hívogatóan intett Carlosnak, és már csak a folyó választotta el tőle. Szíve nagyot dobbant. Itt volt végre, Don Ambrosio kertje mögött.

Megállt az utolsó csalikban. Most már csak egy rét választotta el a folyótól. Ez a rét is Don Ambrosio tulajdona volt, lovait szokta kicsapni oda, hadd legelésszenek kedvük szerint. Ormótlan gerendákból összerótt, kezdetleges fahíd vezetett a túlsó partra, és a kert falán kívül ért véget. De valamivel odébb egy másik, sokkal csinosabb és karcsúbb híd vitt át a rétről egyenesen a kertbe. Magánhíd volt, a szép Catalina itt szokott átjönni a kertből, ha kedve támadt a réten sétálgatni. A hidacska közepét kapu zárta el, nehogy idegenek tolakodhassanak be a kertbe.

A hidacska alig háromszáz lépésnyire volt a bozótól, ahol Carlos rejtőzködött. A holdfényben világosan látta a kiskapu karcsú oszlopait. A folyót nem láthatta innen, mert ezen a helyen a part magas volt, a kertet pedig nyárfák és vadnarancsfák csoportja takarta el a szeme elől. A csalikba érve Carlos leugrott a nyeregből. Lovát a legsűrűbb fák árnyékába vezette, és ott is hagyta. Nem kötötte sehova, a gyeplőt egyszerűen átvette a nyeregfő gombján, nehogy a földön vonszolódják. Már régen megtanította a nemes paripát arra, hogy el ne mozduljon ilyenkor a helyéből. Ezután a csalik széléig merészkedett, és onnan figyelte a hidat. Nem első ízben várakozott itt, ha nem is történt meg sokszor. De egyetlen titkos találkozó előtt sem dobogott a szíve olyan erősen, mint most. Nagyon készült a mai beszélgetésre. Elhatározta, hogy nem lesz olyan tartózkodó, mint eddig, hanem kitarja szívét — sőt, talán megkéri Catalina kezét. Válaszától függ, itt marad-e, vagy búcsút mond ennek a tájnak mindörökre.

Szinte ünnepélyes csend volt. A város lakói már régen nyugovóra tértek, minden kapu zárva volt, és egyetlen ablakból sem szűrődött ki fénysugár. Az utcákon nem lehetett látni senkit néhány éjjeliőrön kívül, aki fekete köpenybe burkolózva, álmosan üldögélt egy-egy padon, alabárdja nyelét szorítva, míg lámpása halványan pislogott a földön, a lába előtt.

Don Ambrosio háza is teljes csendbe süppedt. A nagykaput bezárták, és a portás visszahúzódott fülkéjébe, ami azt jelentette, hogy a házban már mindenki hazajött és lefeküdt.

De úgy látszik, nem aludt mindenki. Az egyik üvegajtó selyemfüggönye mögül gyenge fénysugár tört elő. A függöny mögött Catalina számolta a perceket. Végre megkondult a templom harangja, az éjfél jelezve.

A harang utolsó kongása még el sem halt, amikor az üvegajtó mögött kialudt a fény. Az ajtó halkán kinyílt, és egy sudár termetű női alak lépett ki rajta bő köpenybe burkolva. A patiót körüljárva, a hátsó kapu felé igyekezett. Itt megállt, kulcsot vett elő, és a lakatba illesztette. A nehéz, rozsdás lakat nem engedelmeskedett nesztelenül. Rugója hangosan csattant, és Catalina megremegett. Sőt vissza is húzódott, és várt egy kicsit, figyelve, nem hallotta-e meg valaki a zajt. Amint körülnézett, úgy rémlett neki, mintha egy ajtó csukódott volna be a patio túlsó oldalán. De hiába meresztette szemét, nem látott semmit. Tekintete végigsuhant az ajtókon; valamennyi csukva volt, éppen úgy, mint az övé, melyet kijövet gondosan behajtott. Alighanem képzelődött — gondolta magában, s bár nem volt egészen nyugodt, visszatért a hátsó kapuhoz.

Végtelenül óvatosan kinyitotta, és kilépett a kertbe. A fák árnyéka alatt eljutott a kis narancslugasba a kert mélyén. Megállt, és a fák karcsú törzse közt a csalit felé kémlelt, ahol Carlos rejtőzködött.

Catalina várt néhány pillanatig, aztán a kis hidacskára lépett, köpenye alól fehér zsebkendőt vett elő, és meglengette a feje fölött. Szentjánosbogarak szálltak a levegőben, és ereszkedtek le a fübe, ahol úgy csillogtak, mint megannyi drágakő. De Catalina nem az ő fényüket figyelte. A csalitban egy gyufa lángja lobban fel egy pillanatra. Ez volt a jel — válasz a kendőlobogtatásra. Catalina eltette zsebkendőjét, és egy kis kulcsot vett elő. Szempillantás alatt kinyitotta a híd közepét elzáró ajtócskát, aztán visszasietett a lugasba. Szeme boldogan felcsillant, amikor látta, hogy egy karcsú férfi bukkan elő a csalitból, és siet a hídra. Dobogó szívvel, az izgalomtól kipirultán várta közeledését.

Catalina nem képzelődött, amikor ajtó csukódásának nesztét vélte hallani a patión. Abban a pillanatban, amikor a hátsó kapuhoz lépett, csakugyan kinyílt és rögtön be is csukódott egy ajtó ott, ahol a cselédszobák nyíltak az udvarra. Ez az ajtó pontosan szemben volt Catalina szobájával. S míg Catalina a titkos találkozóra készülődött, valaki feszült figyelemmel leste a szobájából kiszűrődő fényt. Vicenza rögtön vacsora után kimenőt kért, és meg is kapta. Körülbelül egy óra hosszat volt távol a háztól. José káplár kíséretében a Presidio felé sétálgatott, és be is ment vele az épületbe. Tüstént megkereste Robiadót, és megbeszélt vele mindent.

Roblado azt az utasítást adta neki, hogy kövesse úrnőjét a találkozó színhelyére. S amidőn már bizonyosan tudja, hol találkozni, siessen egy megbeszélt helyre, ahol Roblado várni fogja. Amikor Vicenza a kulcslyukon át látta, hogy a fény kialszik úrnője szobájában, tudta, hogy itt a kellő pillanat. Megvárta, míg Catalina a hátsó kapuhoz ér, aztán utánaosont. De mivel a seniorita nem boldogult mindjárt a lakattal, Vicenza nem mert mutatkozni a holdfényes udvaron, hanem visszahúzódott a szobájába. A biztonság kedvéért az ajtót is becsukta maga mögött. Erre a neszre figyelt fel Catalina, de nem figyelt rá eléggé.

Vicenza szemét a kulcslyukra tapasztotta; arról akart meggyőződni, nem tért-e vissza úrnője a szobájába. De mivel nem látott semmit, újra kiosont az udvarra, és lábujjhegyen a hátsó kapu felé sietett. A kapu félig ki volt tárva, és Catalinát nem látta sehol. Nyilván a kertben sétálgat.

Talán a kertben lesz a találkozó? Elképzelhetetlen. Ekkor eszébe jutott, hogy úrnőjének kulcsa van a híd kapujához is. Jóságos ég! Talán már átment a hídon, és eltűnt a folyó túlsó partján! Mit mond majd a kapitánynak, ha elvesztette a senior át a szeme elől?

A mestizát ez a gondolat annyira megijesztette, hogy minden óvatosságról megfeledkezve, kiszaladt a kertbe, és körülnézett. Tekintete végigsiklott a gyümölcsfákon, a virágágyakon, de úrnőjét nem látta sehol. Ekkor szeme megakadt a narancslugason. Ott lesz, ott kell lennie!

Egészen biztos, hogy ott van! A mestiza elég tapasztalattal rendelkezett az ilyen dolgokban. Ha titkos találkozási helyről van szó, annál a lugasnál alkalmasabb helyet el sem lehet képzelni. De hogy jusson most oda? A kert hosszú volt, és holdfényben fürdött. Ha egyenesen a lugashoz siet, kiteszi magát annak a veszélynek, hogy úrnője, a lugasból kinézve, rajtakapja a kémkedésen. Vicenza habozás nélkül lehasalt a fübe. Mint egy kígyó — hisz igazában az volt, álnok kígyó —, nesztelenül kúszott a bokrok árnyékában a lugas felé. Odaérve kissé felemelte fejét, és bekandikált az egymásba fonódó sötétzöld levelek közt. A lugasban nem volt senki.

A lugas mögé mászott, és olyan bűvőhelyet keresett magának, ahol hosszabb időt is tölthet észrevétlenül. Kis árok húzódott a lugas és a kerítés fala között. A mestiza éppen elfért benne. Lekuporodott, és újra körülnézett. Innen már jól lehetett látni a kis hidat is. S ekkor megpillantotta azt, akit keresett: a seniorita éppen a híd közepén állt, és zsebkendőjével integetett. A ravasz leányzó most már mindent tudott. A következő pillanatban kis fény villant fel a túlsó parton — nyilván válasz a jeladásra. Még azt is látta, hogy úrnője kinyitja a hidacska ajtaját. Vicenza még jobban meglapult az árokban, és leste, mi fog történni. Carlos a lovához sietett, megsimogatta, és valamit súgott neki. A ló bizonyára megértette. Carlos ezután a híd felé szaladt, nyomában Cibolóval. A hídnál lehajolt, mondott valamit a kutyának is, majd a hídra lépett. Cibolo nem ment utána, hanem leült a túlsó parton.

Még egy perc, és a két szerelmes megcsókolta egymást. A hold tisztán megvilágította a férfi fehér arcát és hullámos szőke haját. Vicenza tüstént ráismert a ciboleróra. Most már éppen eleget látott és tudott ahhoz, hogy jelentse a kapitánynak. Már éppen fel akart emelkedni, hogy kúszva, mint ahogy jött, visszatérjen a házba, amikor legnagyobb rémületére a szerelmesek egyenesen a lugas felé indultak. Olyan gyorsan közeledtek, hogy kétségtelenül meglátják, ha megmoccan. Mit csináljon? Nem volt más választása, valósággal belefúrta fejét az árokba, és ott maradt mozdulatlanul, egészen összekuporodva. A lugas árnyéka eltakarta. Remélte, hogy nem veszik észre, amíg alkalma lesz elosonni.

A szerelmesek beléptek a lugasba, és leültek a kispadra. Szívük olyan hevesen dobogott, hogy percekig nem tudtak szólni. Catalina volt az első, aki végre beszélni tudott.

— A húgod? — kérdezte.

— Jobban van. A házacskámat rendbe hozták, és most ott rejtőzködik. A régi környezet és a régi foglalatossága — már dolgozgat egy kicsit — jót tesz neki. Majdnem úgy viselkedik, mint azelőtt. Rohamai egyre ritkábban jelentkeznek. Remélem, egészen meggyógyul.

— Hála istennek! Szegény gyerek, mennyit szenvedhetett a durva vademberek között!

— Durva vademberek? Az elnevezés találó, Catalina, ha nem is tudod, kiről beszélsz!

— Hogyhogy? — csodálkozott Catalina, aki éppen úgy elhitte az indián betörésről terjesztett mesét, mint a legtöbb ember a városban.

— Ez is egyik oka annak, hogy ma beszélni akartam veled. Meg kell magyaráznom neked, mi történt, hogy viselkedésemet is megérthessed. Ide hallgass, Catalina!

S felfedte előtte a szörnyű gázságot, amelyet a tiszték kieszeltek, és pribékjeik segítségével végrehajtottak.

— Micsoda ördögfajzat! — kiáltott fel Catalina méltatlankodva. — Sohasem gondoltam volna, hogy emberek ilyesmire legyenek képesek. Nem is emberek — szörnyetegek!

— Most már nem hiszed, hogy joggal neveznek gyilkosnak, Catalina?

— Sohasem hittem, Carlos! De ne félj! Eljön még a nap, amikor a világ...

— A világ! — szakította félbe Carlos keserűen. — Nekem már nincs világom. Számkivetett vagyok, üldözött vad, fejemre vérdíjat tűztek ki. Nem maradhatok itt, Catalina! De nem tudok elszakadni tőled!

Catalina lehajtottá fejét, és szeme könnyekkel telt meg. Majd lassan felemelte fejét, és szerelmese szemébe nézett.

— Carlos — suttogta — azt akarod, hogy szökjem meg veled együtt?

— Drágám! Querida! Egyetlenem! Én is erre gondoltam, de nem mertem kimondani. Hát

igazán meghoznád értem ezt a nagy áldozatot?

— Érted mindent! — felelte Catalina határozottan.

— Nézd, Catalina, már nem vagyok koldusszegény — köpenye alól vászonzacskót vett ki. — Tudod, mi van ebben? Arany. Ha eljutunk északra...

— Csitt! — vágott a szavába Catalina. — Nem hallottál valamit?

Mintha megreccsentek volna a gallyak a hátuk mögött. Vagy a szél zizegettette meg a kis zöld leveleket? Lélegzetüket is visszafojtva, feszült figyelemmel hallgatóztak. De most már csend volt megint.

Mindketten kiléptek a lugasból, és megvizsgálták a bokrokat, de nem láttak semmit. Körülnéztek a kertben is — mi okozhatta azt a furcsa neszt? A hold már lement, és a kert sötétségbe borult. Nem láttak semmit. De az a kis nesz nem lehetett képzelődés! Talán a kutya mozgolódott? Carlos a hídhöz sietett, és átnézett a túlsó oldalra. Cibolo mozdulatlanul feküdt azon a helyen, ahol először lekuporodott. Hát akkor mi okozta a zajt? Tovasuhanó gyík? Vagy talán veszedelmes mérges kígyó?

Akárhogy is, nem volt már kedvük visszatérni a lugasba. Catalina szíve újra aggodalommal telt el. Eszébe jutott az eltűnt levél, sőt az ajtónyikorgás is, melyet az imént hallani vélt. Sietett ezt a két gyanús apróságot közölni szerelmesével. Carlosnak sok indián csellel volt már dolga, és megszokta, hogy minden apró megfigyelésnek jelentőséget tulajdonítson. Körüljárta a lugast, és szemügyre vett minden levelet. A lugas mögött térdre ereszkedett, és a fűvet vizsgálta. Egyszerre csak felkiáltott:

— Szavamra, Catalina, igazad volt! Valaki járt itt! Nemrég itt feküdt ezen a helyen! Hová tűnhetett el? Az áldóját — egy asszony volt! Ruhája beleakadt ebbe a tüskébe! Még rajta van néhány szál!

— Vicenza! — kiáltott fel Catalina, és elsápadt. — Nem lehet más, csak a szobalányom, Vicenza! Szűzanyám, irgalmazz! Minden szót hallott!

— Magam is azt hiszem. Alighanem leselkedett utánad, és követett idáig. Mi indíthatta ilyen aljasságra?

— Tudja az ég! Viselkedése egy idő óta különös volt. Igazán bosszantó. Jaj, Carlos! — kiáltott fel egészen megváltozott hangon, mert csak most eszmélt rá a veszély nagyságára. — Nem maradhatsz itt tovább! Ez a lány mindenre képes. Felzörgeti apámat! Sőt még rosszabbtól tartok... Szűzanyám, ne hagyj el!

Elmondott Carlosnak egyetmást — például azt, hogy Jósé káplár udvarol Vicenzának.

— Akkor csakugyan mennem kell — jelentette ki Carlos. — Nem mintha félnék tőlük. Karabélyaikkal nem találnek el a sötétben, és az én lovamat sohasem érik utol. De gyanús nekem az egész dolog. Nem tudom megmagyarázni ennek a leánynak a túlzott kíváncsiságát. Ki tudja, miben sántikál? Megyek! De mégsem ment. Előbb búcsúzkodni kellett; biztosítani egymást szerelmük örökkévalóságáról; újra búcsúzkodni; egy következő találkozó részleteit megbeszélni...

Végül nagy nehezen elszakadtak egymástól. Catalina elindult a ház felé, Carlos pedig a híd közelébe ért már, amikor Cibolo morgása megállásra készítette. Hallgatózott.

A kutya megint felmordult, most már vadabbul, mint az előbb, sőt néhány vakkantással is értesítette gazdáját, hogy veszély fenyeget.

Carlos első gondolata az volt, hogy átrohan a hídon, és nyeregbe pattan. Ez volt a döntő perc — éppen elég ahhoz, hogy megmeneküljön. De aggódott Catalina miatt, és hátrafordult, hogy figyelmeztesse a veszélyre. Catalina is meghallotta a kutya morgását, és visszafordult. De még mielőtt egyetlen szót is válthattak volna egymással, lódobogás hallatszott a kert falain túlról. Lovasok nyargaltak elő a kert mindkét oldalán egyszerre, majd a folyó túlsó oldalán is. A kutya vadul ugatott. A fák törzsei közt már fel is tűntek a lovasok. Egészen körülvették a kertet. Carlos már tudta, hogy bekerítették! Az árokban meghúzódó mesztic szobalány kénytelen volt végighallgatni a szerelmesek beszélgetését. Nem mintha túlságosan érdekelte

volna — de nem mert búvóhelyéről elmozdulni. Csak amikor a hold lement, szánta rá magát végül arra, amit addig túlságosan veszedelmesnek tartott: egy alkalmasnak tetsző pillanatban kimászott az árokból, és a ház felé osont, olyan gyorsan és nesztelenül, ahogy csak lehetett. Catalina meghallotta ugyan a neszt. De amíg a szerelmesek tévováztak, a mesztic lánynak sikerült visszajutnia a házba. Átvágott a patión, és lábujjhegyen keresztülszaladt a zaguan hosszán. A portero nem ébredt fel. A kapunál a lány kulcsot vett elő. A cselédségnek nem volt kapukulcsa, de Vicenza előrelátóan gondoskodott róla, hogy neki legyen. Kilépett a kiskapun, és gondosan bezárta maga után. Most már nem kellett vigyáznia — rohant, ahogy csak a lába bírta, egy kis erdő felé, mely nem volt messze Don Ambrosio házától. Ez a kis erdő volt Roblado leshelye. Ide vezette embereit késő este, kerülő úton, hogy senki meg ne lássa. Itt várta a kém megérkezését. A lány végül meg is érkezett, és sebtében beszámolt a kapitánynak arról, amit látott és hallott. Az gyorsan kiadta a parancsot embereinek. Két csoportra osztotta őket, egy nagyobb és egy kisebb csapatra. Megmagyarázta nekik, hogyan szálljak meg a falak mentén a kert két hosszanti oldalát. A nagyobbik csapat arra az oldalra kerüljön, ahol a nagy gerendahíd van. Ha a hídhöz érnek, nyargaljanak át a rétre, és vegyék körül a kertet a folyó felől is. Néhány ember Gomez vezetésével hatoljon be a házba — Vicenza majd beereszti őket a kapun. Így a kertet mind a négy oldalon körülveszik, és a cibolero egyik irányban sem menekülhet meg. Roblado kitűnően ismerte a terepet. Járatos volt Don Ambrosio házában, és elég gyakran sétálgatott a kertjében is; ő maga a főcsapat élére állt, amely a gerendahídon át a folyópartot fogja megszállni. A cibolero helyzete reménytelennek látszott. Csak egyetlen körülmény szolgált a javára — Roblado eszeveszett sietsége. Ha a kapitány nem siet olyan nagyon, a bekerítés munkáját alaposabban tudta volna előkészíteni.

Mindkét csapat kivágtatott a kis erdőből, és öt perc múlva célhoz ért. A kutya ekkor vette őket észre, és megpróbálta gazdáját figyelmeztetni.

— Az isten szerelmére, szaladj! — kiáltotta Catalina, amikor látta, hogy Carlos visszafordul.
— Velem ne törődj! Engem nem mernek bántani! Carlos, menekülj! Szűz Máriám, segíts! Már itt vannak!

Csizmák csikorogtak a kavicscon. Kardok csörömpölését lehetett hallani. Néhány katona, lováról leszállva, behatolt már a házba, és a kert felé törtetett. A kőfal mögül lódobogás hallatszott. Carlos megértette, hogy elvágták a menekülés útját. Egy pillanatra arra gondolt, hogy felrohan az azoteára, és egy alkalmas ponton leugrik, de belátta, hogy ez majdnem lehetetlen. A kis híd az egyetlen, amerre megkísérelheti az áttörést. Adjon jelet a lovának? Amíg az okos állat a hídhöz ér, ezerszer is lelőhetik vagy elfoghatják. Carlos inkább a saját életét kockáztatta meg, mint kedves lováét. Nem, maradjon csak ott, ahol van, inkább ő maga próbál eljutni hozzá, valahogy utat vág magának odáig, és ha sikerül — ha egyszer kijut a nyílt terepre —, jöhetnek utána!

— Querida, isten veled! — kiáltotta. — Ha meghalok, a másvilágon is rád gondolok! Isten veled! Catalina térdre roskadt, és szemét égnek emelve, zokogva imádkozott szerelmese életéért. Carlos a hídhöz rohant. A túlsó parton megpillantotta üldözőit — köztük magát Robliadót is. A kapitány néhány emberével leugrott a nyeregből, hogy a hídra rohanjon. Vadul ordítottak, biztatták és tüzeltek egymást. Carlos kétségbeesett lépésre határozta el magát. Ha egyenesen a karjaikba szalad is, akkor sem tehet mást, át kell jutnia a hídon. Biztos halál? Igen valószínű. De még mindig jobb, mint ha elfogják. Előrántotta pisztolyát, és már ott volt a híd közepén, a kapu előtt. A túlsó partról egy ember ugrott elé — Roblado maga. Roblado kezében is pisztoly volt; ő lőtt először, de golyója nem talált. Erre rémülten hátrált, vissza a túlsó partra, és megparancsolta embereinek, hogy tüzeljenek. De még mielőtt megtehették volna, eldőrdült Carlos pisztolya, és Roblado káromkodva zuhant le a túlsó partra. Most már a karabélyok is ropogni kezdtek. Amikor a füst kissé eloszlott, Carlost hiába keresték. Nem volt már a hídon — eltűnt. Talán visszaroht a kertbe? Lehetetlen! Hiszen arra már fél tucat ember állja el az útját.

— Biztosan eltaláltuk! — kiáltotta az egyik katona.
— Persze, beleesett a vízbe! — mondta a másik. Mindnyájan a vizet figyelték. Alighanem belezuhant valaki, mint a hullámgyűrűk mutatják — de egyebet nem lehetett látni.
— Carrambo! Belefulladt!
— Lesüllyedt a folyó fenekéig!
— Vigyázzatok! Hátha elúszott a víz alatt.
— Lehetetlen! A víz sima!
— Akkor belefulladt.
— Halásszuk ki!

így beszéltek a katonák, amikor Roblado feltápáskodott. Csak a karján sebesült meg, de ebben a pillanatban nem törődött semmi egyébbel, csak a ciboleróval.

— Szaladjatok le a parton, erre is, arra is! — kiáltotta. — Megüt a guta, ha sikerül elmenekülnie! Legtöbben a folyón lefelé követték a partot. Egyszerre megálltak, és felkiáltottak meglepetésükben. Vagy százlépésnyire tőlük egy emberi alak bukkant fel a vízből és kapaszkodott fel a partra. Már ott is állt, de a következő pillanatban villámgyorsan rohant egy kis csalit felé.

— Ott van! Vigyázz! Igen, ő az! — kiabáltak összevissza.

Karabélyok ropogtak, és éles fütty hallatszott. Mire a katonák feleszméltek, egy fekete ló száguldott elő a csalitból, egyenesen a menekülő felé. Ez egy szempillantás alatt nyeregbe pattant, és vad, gúnyos kacagással elvágtatott, majd el is tűnt a sötétségben.

A dragonyosok utánanyargáltak, de nemsokára visszajöttek. Az üldözésnek nem volt semmi értelme. Roblado dühe leírhatatlan volt. Ordított, tombolt, a haját tépte. Ekkor eszébe jutott Catalina. A kert felé rohant, hogy legalább rajta tölthesse ki haragját.

Catalinát abban a pillanatban fogták el, amikor térdre roskadt, és szerelmese életéért imádkozott. Jósé káplár maradt mellette, hogy őrizze. Társai az üldözőkhöz csatlakoztak, de Jósé ismerte a cibolerót, és barátságosabbnak vélte itt maradni, a kertben. Catalina minden idegszálával figyelt. Hallotta a lövéseket és az üldözést — micsoda élethalálharc dülhat odaát! De hallotta az éles füttyöt is, majd Carlos gúnyos kacagását és üldözőinek káromkodását. Catalina szíve nagyot dobbant, szemében könnyek gyülekeztek — a boldogság könnyei. Tudta, hogy Carlos megmenekült. Most gondolt csak önmagára. Attól nem félt, hogy megölik. De nem akarta kitenni magát durva gúnyolódásuknak. Csak egy ember őrizte — az a nyomorult Jósé. Tudta, milyen alávaló fickó. Hátha lehet vele okosan beszélni. Bizonyára nem veti meg a pénzt. Meg kell próbálni. Meg is próbálta, és sikerült. Olyan összeget ígért neki, mely ellenállhatatlannak bizonyult. Ennyi pénzért már vállalja a kapitány szemrehányásait. Nem akadályozta meg, hogy a hölgy visszatérjen a házba. Amikor Roblado a kis hídon át a kert felé igyekezett, félúton a káplárral találkozott, aki izgatottan lihegve jelentette, hogy a sefiorita kitepte magát a kezéből, és beszaladt a házba. Ha közönséges fogoly lett volna, karabélyát használja, de ebben az esetben nem merte megtenni. Utánarohant, de a hölgy már bezárta a kaput. Roblado egy pillanatig arra gondolt, hogy katonáival megostromolja a házat, és elhurcolja Catalinát. De meggondolta a dolgot — csak nevetségessé tenné magát. Inkább katonáival együtt visszakullogott a Presidióba.

Az éjszakai lövöldözés természetesen nem maradt észrevétlen a városban. Megint képtelennél képtelenebb híresztelések kaptak lábra. Hogy a cibolerót elfogták, és az ütközet során Roblado kapitány elesett. Később kiderült, hogy nem esett el, csak megsebesült, viszont a cibolerót most sem sikerült kézre keríteni. A suttogó pletyka Catalinát sem kímélte meg. Botránnyos esete kitudódott. Az irigyelt szépség nagyot esett a "társaság" szemében. Csúnyán "kompromittálta" magát, méghozzá egy rangján mélyen aluli emberrel! A gazdagokat ez bosszantotta a legjobban, de még a mélyen vallásos szegények is megbotránkoztak rajta. Nem értették, hogy is lehet beleszeretni egy gyilkosba — sőt, ami még rosszabb: egy eretnekbe! A cibolero fejének felment az ára. A városházán rendkívüli tanácskozáson beszéltek meg a

szükséges intézkedéseket. A vérdíjat felemelték. Súlyos büntetéssel fenyegették azokat, akik táplálékkal segítik a szökevényt; ha pedig valaki befogadja házába, és fedelet nyújt neki, számoljon azzal, hogy egész vagyonát elkobozzák. Az egyház is kivette részét az üldözésből. A padrék Isten haragjával fenyegették azokat, akik a gyilkos eretneket pártolják. Szörnyű idők jártak a számúzóttre. Egyetlen szerencséje az volt, hogy el tudott lenni úgy is, hogy nem volt fedél a feje fölött, s megélt ott is, ahol ellenségei éhen haltak volna — a sivatagszerű, végtelen prérin vagy a sziklás hegyszakadékokban, ahová nem is tudták követni. Olyan független volt, mint a vademberek vagy a vadállatok. Persze ha néha be kellett volna mennie élelemért a városba, egészen biztosan elárulja és feljelenti valaki. A tanácsülésen Don Ambrosio nem jelent meg. Visszatartotta a szégyen, a bánat és a düh. Nagy jelenet játszódott le közte és leánya között. Elrendelte, hogy szigorúan őrizték minden lépését — valóságos fogoly lett apja házában.

Roblado és Vizcarra érzelmeit már ecseteltük. Egyik csalódás a másik után, egyik megalázás a másik tetejébe — nem csoda, hogy éjjel-nappal a bosszún törték a fejüket. Soha még nem gyűlöltek úgy embert, mint ezt az átkozott cibolerót! Roblado heteken át ki se mozdulhatott szobájából felkötött karja miatt. Nem ülhetett lóra, és nem vehetett részt a cibolero üldözésében. Az ezredes kénytelen volt megerősítést kérni. A főparancsnokság két fiatal tisztet küldött le Santa Féből. Csakhogy Ortiga hadnagy és Yanez hadnagy nem volt alkalmas az ilyen hajtóvadászatra. Bátor fiúk voltak — különösen Ortiga —, de nemrég érkeztek Spanyolországból, és nem értettek a határmenti harcok módszereihez.

A közlegények szíves örömet elkapták volna Carlost, már a fejére kitűzött díj miatt is. De csak akkor mertek mélyebben behatolni a Llano Estacadóba, ha nagy kötelékben indultak el. Kisebb csoportok, még akkor is, ha maga Gomez őrmester vezette őket, óvakodtak attól, hogy a ciboleroval találkozzanak. Gyávaságukat, mint ilyenkor történni szokott, mindenféle rémhistóriákkal leplezték. Eltúlozták félelmetességét, bátorságát, céllövő és lovaglóművészetét. Egyrebben hitték, hogy a cibolerót anyja védelmezi — a boszorkány! Ezért van az — mondták —, hogy nem fogja a golyó, s a kard vagy dárda visszapattan róla. A cibolerót állítólag több helyen látták egyszerre, mindig csodás, szénfekete lován, amely alighanem valami démon, ló alakban. Nappal a szikla peremén vágatott, mit sem törődve a szakadékkal, melytől talán csak egy arasz választotta el. Éjjel is találkoztak vele, a Chapparal ösvényén vagy az ördögszikla táján — ilyenkor valami pokoli tűz világította meg arcát, és lova patkója szikrákat hányt. Ki is merte volna megközelíteni? Hiszen most már kétségtelen, hogy a *diablo* — az ördög — a segítőtársa.

Sehol a világon nem olyan erős a babona, mint Új-Mexikó írástudatlan szegényei közt. A misszionárius padrék, amikor Quetzalcoatl napimádó népét Róma aklába kezdték terelgetni, nem harcoltak a babona ellen, inkább a saját céljaikra használták fel. Természetes, hogy itt könnyen hitelt adtak minden mendemondának. Ortiga és Yafiez jóformán mindennap kimerészkedtek a prérre lovasaikkal, hogy Carlos nyomára akadjanak. Kémek serege szaglászott utána. Érkezett is róla számos jelentés, de mind hamisnak bizonyult. Egy ízben utolérték, aztán kiderült, hogy egy rancherót fogtak el, akinek véletlenül fekete lova volt.

A kémek különösen egy helyet tartottak szemmel: a cibolero viskóját. Carlos anyja és húga visszatért a rendbe hozott házikóba, és körülbelül úgy éltek, mint azelőtt. Senki sem háborgatta őket. Ez nem felelt volna meg Vizcarra és Roblado tervének. Ők a házat csapdának és csaléteknek szánták. Az ezredes és a kapitány csak egyet nem értett: miért nem vitte Carlos szeretteit magával? Anyjával, húgával és esetleg Catalinával együtt végleg búcsút mondhatott volna a környéknek, hogy máshol, messze, új életet kezdjenek. Miért kockáztatja ok nélkül az életét? A kapitány így vélekedett:

— Nem akarta kitenni őket olyan fáradalmaknak, amelyek a legtöbb férfi számára is szinte elviselhetetlenek. Persze ő maga könnyen megbirkózik velük. Edzett, mint egy vad indián. A puszta földön hálni, szentjánoskenyeret rágni, órákon át kergetni egy-egy nyulat, esőben ázni,

fagyban dideregni — mi az neki? De egy öregasszonyt és két fiatal lányt nem merne magával vinni. Ehhez felszerelés kell, és nem volt ideje előkészülni.

— Inkább a környéken bujkál, és az életével játszik? — kérdezte az ezredes. — Csodálom, hogy nem fél.

— Nem ismered ezt a fickót. Ravasz, mint a prérifarkas, és bízik a szerencséjében.

— De mi lesz, ha belefárad? Attól félek, elszakítja a szálakat, amelyek ide fűzik, és búcsút mond az egész környéknek örökre. Akkor aztán bottal üthetjük a nyomát.

— Ne félj te attól! Az a szál, mely ide fűzi, elszakíthatatlan. A szerelem a legokosabb embert is elvakítja, *gradás á Diós* — hála istennek vagy inkább az ördögnek!

— Lehet, hogy ő bírja idegekkel, de én már nem — jegyezte meg az ezredes bosszúsan.

— Ne türelmetlenkedj. Azt hiszed, én nem töröm a fejemet azon, hogy mit lehetne tenni?

— Kisütöttél már valamit?

— Azt hiszem, igen. Ide hallgass! Egy ilyen fickóval szemben a mi katonáink tehetetlenek. Csak ott hősök, ahol védtelen emberekkel állnak szemben, és minden kockázat nélkül garázdálkodhatnak. A ciboleróra olyan gazembert kell uszítani, aki mindenben felveszi vele a versenyt.

— Hol találunk olyat?

— Én már találtam. Sőt kettőt is. Vadászok. Edzettek, mint a cibolero, és éppen olyan jól ismerik a prérit, mint amaz. S ami a legnagyobb, gyűlölik a cibolerót. Féltékenyek rá, irigyelik a hírnevét, a dicsőségét. Úgyesek, mint az indiánok, szívósak és ravaszak, szóval éppen a mi embereink!

— Kik azok? Beszélj már!

— Az egyik egy mulatt, aki azelőtt rabszolga volt Észak-Amerikában. Megszökött, és gyűlöl mindenkit, aki egykori gazdái fajtájához tartozik. A cimborája pedig egy zambo, aki Tampicóból vándorolt ide. Két hatalmas termetű, bikaerős fickó. Ész dolgában a mulatt vezet, egyáltalában ő a vezér, és a zambo mindenben szót fogad neki. Skrupulusaik nincsenek — semmiféle gázságtól sem riadnak vissza.

— Eszményi emberek! Még ma hozd ide őket!

— Sajnos, pillanatnyilag nincsenek San Ildefonsó-ban. A prérit járják, hosszabb vadászatra indultak. Tulajdonképpen a misszió emberei, ha nem is húznak fizetést rendszeresen. De ők szállítják a vadpecsenyét a padréknak, és minden alkalommal szép jutalmat kapnak.

— Ezek a padrék! — nevetett az ezredes. — Lehet tanulni tőlük!

— Nem vitás. Most az történt, hogy derék, mértékletes padréinknak kedvük szottyant egy különleges csemegére. Tudják, hogy a bölény nyelve, ha jól van elkészítve, mindennél ízletesebb. De csak akkor, ha mindjárt munkába veszik, azon frissiben, amikor a bölényt megölték. Ezért küldték ki a két ördögfajzatot bölényvadászatra.

— Mikor jönnek vissza?

— Azt magam is szeretném tudni — felelte Roblado. — Tudod mit? Mindjárt átlovagolok a missziósházba, és megkérdem.

De még ki se adhatta a parancsot lova megnyergelésére, amikor egy nagy, kerek fej jelent meg az ajtóban; teteje kereken ki volt borotválva, és a teliholdhoz hasonlított. A következő pillanatban a fej gazdája, Joaquin padré, szélesen mosolyogva beállított a szobába. A két jezsuita atya közül Joaquin volt az idősebb, s minden tekintetben ő rendelkezett, ő intézte a rendház ügyeit. A másik — Jorgé atya — sok évvel fiatalabb volt, és csak nemrég érkezett ide. Joaquin atya már szinte bennszülöttnek számított San Ildefonsóban. Minden embert ismert a völgyben, a cibolerónak még a szüleit is ismerte, és kezdettől fogva ki nem állhatta őket. Buzgón üldözte a más hitűeket — pogány vagy heretico (eretnek) egyformán gyűlöletes volt a szemében. Egyébként világi pap volt, szeretett jól enni inni, kártyázni, mulatni. Természetesen gondosan ápolta a barátságot a spanyol tisztekkel; valójában ahhoz a kis klikkhez tartozott, mely San Ildefonsóban a hatalmat gyakorolta.

— *Buenos dias, caballeros!* — üdvözölte az urakat.
— Isten hozta, kedves padrém! — nyújtotta kezét Vizcarra.
— A főtisztelendő úrnak ördöge van, hogy így eltalálta a legjobb pillanatot — tréfálkozott Roblado. — Éppen most akartam átlovagolni önökhöz. Megtakarított nekem egy utat.
— Roppant sajnálom, kapitány uram! Elestem attól az örömtől, hogy vendégül lássam egy nem mindennapi villásreggelire. Tudja, mivel kínáltam volna meg? Pácolt bölénnyelvel!
— Ha! Megjöttek! — kiáltott fel az ezredes és a kapitány egyszerre.
— Meg bizony, a finom bölénnyelvecskék — dörzsölgette kezeit a páter.
— Nézd, hogy örül neki! — kacsintott az ezredesre Roblado. — Hiába, nemcsak kenyérrel él az ember...
— Hanem néha bölénnyelvel is! — vágott a szavába az ezredes.
Joaquin padré mosolygott. Értette a tréfát.
— Miért? — kérdezte. — önök nem kedvelik?
— Mi is, öregem — nyugtatta meg az ezredes. — De most kivételesen nem a zsákmánynak örülünk, hanem annak, aki elejtette. Sürgős beszédünk lenne a két derék "Nimróddal".
— Cseppet sem csodálkozom, caballeros. Sejttem, mi az a fontos beszélő.
— Remélem, helyesli, főtisztelendő uram — mondta Roblado.
— A dolog nem olyan egyszerű. Gondolkodnom kell rajta. Csak az a baj, hogy a torkom szoros kapcsolatban van az agyammal. Ha a torkom száraz, nem tudok gondolkodni — kedélyeskedett a padré.
— Tökéletesen egyetértünk — nevetett Vizcarra. — Mit parancsol toroknedvesítésre? Mert választék van bőven.
— Most egy kis bordeaux-ira volna gusztusom — felelte Joaquin atya.
Az ezredes töltött. Mindhárman felhajtottak egy-egy öblös pohárral, és megnyalogatták ajkukat utána.
— Hát ez jó volt — állapította meg a padré elégedetten.
— Hát akkor halljuk a szentenciát! — mondta Vizcarra.
— *Pro primo* — kezdte a padré —, arról a gazfickóról van szó, a ciboleróról.
— Hát ez csak természetes — bólintott Vizcarra.
— Gyilkos, tehát kötelességünk gondoskodni róla, hogy elvegye méltó büntetését — tette hozzá Roblado.
— Ehhez azonban kézre kell keríteni — mondta a padré kötekedő hangon.
— Igen ám, de hogyan? Carrambo! — kiáltott fel Vizcarra bosszúsan.
— Erre való a két "Nimród" — bólintott a padré.
— Helyben vagyunk! — ütött az asztalra Roblado, és újra megtöltötte a poharakat.
— *Pro secundo* — folytatta a padré, és kiürítette a második poharat is —, féltő, hogy a két "Nimród" megöli a vadat ahelyett, hogy élve hozná haza.
— Hát aztán! — mondta az ezredes. — A gyilkos nem érdemel kíméletet.
— Szemet szemért, és — bocsáss meg, barátom — fogat fogért! — folytatta Roblado.
— Ugyan, fogd be a szád! — rivallt rá Vizcarra, és megtapogatta eltorzított arcát.
— Hagyjuk ezt, caballeros — mondta a padré. — Inkább hallgassák meg az én álláspontomat. Ez a szemet szemért, fogat fogért olyan dolog, amit nem helyeselhetek. A gyilkos is ember. Meg kell büntetnünk, de törvényes formák közt. Viszont ha az a két "Nimród" túllő a célon, az már nem a mi dolgunk, nem vagyunk érte felelősek.
— Akár így, akár úgy, csak sikerüljön nekik — vélte Vizcarra.
— Ebben egy percig sem kételkedem — felelte a padré. — Mert érdekes újságot meséltek nekem. Nyomára akadtak a cibolerónak. Tudják, legalábbis sejtik, hol tanyázik. Egy félreeső barlangban, valahol a préri mélyén.
— Meg tudják találni? — kérdezte Roblado izgatottan.
— Minden bizonnyal — mondta a padré.

— Kedves, drága barátom! — kiáltott fel az ezredes. — Akkor lássanak munkához minél előbb. Ha kívánják, egy kis csapatot is adok melléjük, csupa válogatott, bátor katonát. A padré fejét rázta.

— Nem helyeslem. Adjon nekik pénzt, felszerelést, mindent, amit kérnek, de intézzék el a dolgot egyedül! A katonák, felvonulása feltűnést keltene, a cibolero megneszelné, még jobban vigyázna a bőrére — mire jó az? Az én két emberemnek nincs segítségre szüksége. Bátrabbak az oroszlánál, fürgébbek a tigrisnél, és ravaszabbak a rókánál — mi kell még? Nem is emberek, inkább ördögök. *Demonios* (démonok), ha mondom!

— Bravó! — kiáltott fel Vizcarra. — Hívassuk el őket ebben a minutumban.

— Engedje meg, hogy megint különvéleményt jelentsek be — mondta a padré. — Kezeljük az ügyet diszkréten. Jobb lenne, ha Roblado kapitány úr keresné fel őket.

— Örömet — jelentette ki Roblado. — De hogyan találok rájuk?

— Mi sem könnyebb annál, kedvesem. Adok ön mellé egy vezetőt, aki tudja, hol laknak.

— Messze van az?

— Meglehetősen. A házuk — helyesebben szólva, viskójuk vagy inkább kalyibájuk — a hegyek közt van, szinte megközelíthetetlen helyen. De az én emberem odatalál. És otthon is találja őket, mert — ó, az én kitűnő orrom, finom szaglásom, nagyszerű logikám! — lelkükre kötöttem, hogy ma ne mozduljanak el hazulról, mert alkalmasint vendéget kapnak, aki fontos üzleti ügyben óhajt tárgyalni velük. Sejtelmem, mint látom, nem csalt.

A padré önelégülten megveregette saját vállát.

— Gyerünk hát! — kiáltotta Roblado türelmetlenül. — Hol az a vezető?

— Ideleln, az udvaron. A saját inasom. Mindjárt magammal is hoztam — felállt, és az ablakhoz lépett. — Esteban! Holla! Esteban! — kiáltott le híres zengő hangján.

— Aqui, señor! (Itt vagyok, uram!) — hangzott az udvarról.

— Gyere fel ide! Anda! Anda!

Fél perc múlva egy indián fiú jelent meg a küszöbön, kalappal a kezében. Mély meghajlással üdvözölte az urakat.

— Idehallgass, Esteban! Most rögtön elvezeted a kapitány urat a bozóton keresztül a vadászok kunyhójába, érted?

— Si, señor.

— De erről egy szót sem senkinek!

— No, señor.

— Hát akkor indulás!

Roblado a fiú nyomában lesietett a lépcsőn, mindketten lóra ültek és elvágattak. A padré és az ezredes az ablakból néztek utánuk.

— Hát *pro tertio* nem lesz? — kérdezte a padré.

Vizcarra ma kivételesen értelmesnek bizonyult. Szó nélkül kitöltötte a harmadik pohár bordeaux-it is. Az országútról csakhamar letértek egy keskeny, majd egy még keskenyebb ösvényre; ezt legfeljebb vadászok ismerték és elbitangolt csordájukat kereső vaquerók. Három-négy mérföld után elérkeztek a hegység lábához — arra a helyre, ahol a két "Nimród" lakott.

Olyan viskó volt előttük, mely még ezt a nevet sem érdemli meg. Két függőleges cölöp tartotta a tetőt, mely rézsútosan támaszkodott a sziklához. A cölöpök a yuccafa törzséből készültek, melyet az ágak leverése után megfaragtak. Ugyanennek a fának a törzséből hasított, gyalulatlan deszkák szolgáltak ajtó gyanánt; az ajtósarkokat bölénybőrből készült erős szíjak helyettesítették. Az ablak közönséges lyuk volt, melyet csapóajtószerű fatáblával lehetett elzárni. A két cölöp közt még vályogfal sem volt; vadszőlőgallyakat fontak össze, és kész volt a fal; legfeljebb egy kis vályogvakolatot kentek rá. A sima, függőleges szikla tette ki a viskó negyedik falát, és a füst egy közönséges lyukon talált utat a szabadba, jó magasan bekormozva a sziklafalat. A viskó egyik végében volt az ajtó, az ellenkező oldalon az ablak.

Ez olyan irányba nézett, hogy a viskóból szemmel lehetett tartani az egyetlen odavezető ösvényt és minden közeledő látogatót. Ilyen persze ritkán akadt, mert a két vadásznak kevés ismerőse volt, és távoli, félreeső helyen laktak. Azonkívül sűrű bozót is választotta el kunyhójukat a világtól. A házhoz kezdetleges karám csatlakozott, melyet szikladarabokból róttak össze. Három sovány öszvér és két rosszul táplált musztáng ló állt benne. Volt ott egy elhanyagolt földecske is, fű és gizgaz borította, de itt-ott egy-egy darabkát megműveltek belőle; volt egy kis alig kapált kukorica, néhány négyszögölnyi dinnyés és egy kis tök.. Szálmalmas gazdaság volt.

Az ajtó körül vagy fél tucat piszkos, csapzott kutya heverészett. Az egyik kiugró szikla alatt nyergek porosodtak, egy földbe tűzött póznán paprikafüzérek száradtak. A házban két nem túlságosan tiszta külsejű indián asszony kenyértésztát gyúrt, és tasajót, vagyis marhapörköltet főzött. A tűzhely a sziklafalhoz támasztott két lapos kő volt — köztük égett a rözse. A földpadlón agyagedények és hasonló célt szolgáló, kivájt tökhéjak heverték. A falakon íjak, tegzek és kifeszített állatbőrök lógtak. A kunyhó két ellenkező sarkában kőből és sárból összetákolt fekvőhelyek. A sarokban néhány hosszú dárda, egy ócska puska, néhány hosszú vadászkesz, tarisznya, lőporszaru és miegymás — csupa olyan holmi, amire a Sziklás-hegység vadászainak szükségük van. Halászhálókat és madártöröket meg csapdákat is lehetett látni szerteszét. Roblado azonban nem lépett be a kunyhóba, mert a két ember, akit keresett, történetesen odakünn tartózkodott — a mulatt a földön nyúlt el kutyái mellett, a zambo pedig a két fa közt kifeszített függőágyban lustálkodott.

Az egész kép és különösen a két fickó külseje — ami más emberben undort keltett volna — nagyon tetszett Robliadónak. Éppen ilyenekre volt szüksége. Mintha már látta volna a két vadászt azelőtt is, de nem méltatta őket figyelemre. Most, hogy szemügyre vette izmos vállukat, szőrös karjukat, szinte fekete arcukat, azt gondolta magában: "Ha senki más, ezek majd elbánnak a ciboleróval." Félelmetes alakok voltak, s mindegyik erősebb, testesebb, mint a cibolero. Kettőjük közül a mulatt volt a magasabb és erősebb, de bátrabb és ravaszabb is. Nehéz lett volna két rondább pofát akár elképzelni is. A kettő egyébként is kitűnően illett egymáshoz. A mulatt bőre sárgásbarna volt, állán és ajka körül vékony szőrzettel. Ajka néger jellegű volt, vastag, bíborvörös, és mögötte ragadozó állatra emlékeztető óriási fogak sorakoztak. Szeme besüppedt, és fehéret sárgás foltok tarkították. Bozontos fekete szemöldöke alatt széles, lapos orr terpeszkedett, kitágult orrlyukai erősen kidudorodtak. Óriási fülét gyapjas haj borította. Tarka kendőt kötött rá turbán módra, de haja csimbókokban lógott ki alóla alacsony homlokára. Minden emberi érzésből kivetkőzött alak lehetett — arcán nem tükröződött más, csak vadság, merészség, nemtörődomség. Ruhája olyan volt, mint a préri vadászaié általában: bőrből és pokrócokból állították össze.

A zambo arca éppen olyan vad volt, mint a társáé, csak színében különbözött tőle; ez a réz és a szén keveréke volt, mutatván a két fajt, melyből származott. Néger őseinek vastag ajkát és alacsony homlokát örökölte, sima haja pedig, mely kígyószerű fóliátokban hullt le nyakába és vállaira, indián elődeire emlékeztetett. Egész lénye jelentéktelenebbnek tűnt fel, mint cimborájáé. Bő darócnadrágot viselt, hasonló pamutanyagból készült rövid ujjú inget és piros övet. Roblado éppen egy kis családi jelenet közepébe pottyant. A zambo kényelmesen elterpeszkedett függőágyában, átengedve magát egy szivarvég élvezetének. Kezében bőrkorbács volt, a legyeket kergette vele.

— Asszony! — kiáltott. — Kész a tasajo? Együnk!

— Még nem kész — felelte egy hang a konyhából.

— Nem-e? Akkor adj egy bögre vizet. Szomjas vagyok!

Az asszony kissé gyanakodva közeledett, kezében egy bögre vízzel. A zambo hirtelen felült, és korbácsával az asszony arcába csapott. Kezéből kiesett a bögre, homlokán kiserkent a vér, feljajdult, a zambo röhögött.

— Legközelebb — mondta —, ha későn készül el az ebéd, megnyúzlak elevenen. Amikor

meglátta a kapitányt, leugrott a hintaágyból, és alázatosan hajlongott. A mulatt is odajött, félrelökte a zambót, és megkérdezte vendégét, mivel lehet a szolgálatára.

Roblado félrevonta a mulattot, és suttogó hangon tárgyalásba bocsátkozott vele. Az egyezés hamarosan nyélbe ütődött. A mulatt vállalkozott a munkára: a cibolerót elfogni vagy megölni. A bér az utóbbi esetben is csinos összeg, de az első esetben háromszor annyi. Miután megbeszélték a részleteket is, Roblado visszanyargalt a Presidióra, a két vadász pedig tüstént hozzálátott a nagy út előkészületeihez.

16.

A mulatt és a zambo — az elsőt Manuelnak, a másikat Pépének hívták — fél óra alatt felkészült az útra. Az előkészület tulajdonképpen csak negyedórát vett igénybe. A másik negyedóra arra kellett, hogy befalják a most már villámgyorsan elkészült tasajót, elszívjanak egy-egy irtózatosan büdös szivart, és legyőzzék lustaságukat. Miután mindez jól sikerült, nyeregbe pattantak és elvágattak. A mulatt jól fel volt fegyverezve. Hátán hosszú csövű amerikai vadászpuska volt, övében "bowie-kés" — az a vastag, erős, hegyes, vége felé kettős élű gyilkos, amelyet börtökben viselnek; tulajdonképpen vadászkés, de szörnyű fegyver elvetemült gyilkosok kezében. A mulatt valamikor a Mississippivi völgyében élt, ott tanulta meg, hogyan kell az ilyen kést használni.

A zambo nyeregkapájára rövid dárdát szíjazott keresztbe, combját hosszú kés verdeste, hátán erős íj függött s nyilakkal jól megtömött tegez. Az íj bizonyos célokra kitűnő fegyver, például vadászatra, vagy amikor fontos, hogy a fegyver ne csapjon zajt; ilyenkor a puskánál is többet ér. Azon kívül nyilat gyorsabban lehet kilőni, mint puskagolyót, s ha az első lövés nem talál, nyomban követheti a másik, még mielőtt az áldozat feleszmélne. Az említett fegyvereken kívül mindketten pisztolyt viseltek övükben, és nyeregkapájukról feltekert lasszó csüggött alá.

A nyereg mögé az elemózsiát erősítették fel — néhány darab szárított húst és hideg tortillákat szarvasbőrbe csomagolva. Volt még náluk vízzel telt tökpalack, löporos zacskó és néhány zsák. Két hatalmas kutya ügetett a lovak sarkában. Az egyik farkaskutya volt, a másik véreb — mindkettő éppen olyan ijesztő, mint a gazdáik.

— Merre menjünk, Manuel? — kérdezte a zambo, amikor a kunyhó elmaradt mögöttük. — Egyenesen le a Pecoshoz?

— Nem, Pepe fiam. Jobb lesz a kerülőút, még ha kaptató is. A rendes úton meglát valaki — üzen neki, gyanút fog —, minek az nekünk? Legfeljebb lassabban keressük meg a szép dohányt. A kiszáradt vízmosásban megyünk. Lassan, de biztosan, Pepe.

— Carrambo! — káromkodott Pepe. — Gyilkos kaptató lesz! Szegény gebém, mit szólsz hozzá?

Egy darabig a sziklák tövében lovagoltak a bozóton keresztül. Végre eljutottak arra a helyre, ahol meredek vízmosás vitt fel a magas fennsíkra. Minden más ló megmakacsolta volna magát, de ezek a musztángok úgy kúsztak fel, akár a macskák. Még a kutyák is nehezen bírták követni őket. A vadászok természetesen leszálltak a nyeregből, és négykézláb másztak fel a szinte függőleges patakmederben, lovaikat maguk után húzva. Nagy nehezen eljutottak a fennsíkra. Miután kiszuszogták magukat, és az állatoknak is pihenőt adtak, újra elindultak észak felé.

— Mondd csak, Pepe fiam — szólalt meg a mulatt —, mi lesz, ha egy-két juhászbojtárral találkozunk? El szoktak csavarogni, ha antiloppecsenyére fáj a foguk, örülnél neki?

— Nem, Manuel, nem örülnék.

Ezután tíz mérföldön keresztül egyetlen szót sem váltottak. Egymás mögött igyekeztek előre — élükön a mulatt, nyomában a zambo, hátul a két kutya; de még ezek is egymás mögött szedték a lábukat, elöl a véreb, mögötte a farkaskutya. Tíz mérföld után átkeltek egy

folyó száraz medrén, és irányt változtattak. Egy erdőcskébe jutva, leszálltak a nyeregből, és a lovakat fákhöz kötötték. A musztángokon nem látszott meg a fáradtság; sovány, de erős és szívós állatok voltak, akár száz mérföldet is megtettek volna. Gazdáik éppen erre alapították számításukat.

— Nagyra van a jenki azzal a szép fekete paripájával — jegyezte meg a mulatt. — De mi utolérjük a musztángjainkkal, igaz-e, Pepe fiam?

— Utol bizony, Manuel.

— A mi két gebénk többet kibír, mint egy versenyló, nem igaz, Pepe fiam?

— Ki bizony, Manuel.

— Jó lenne ezt a munkát a könnyebb végénél megfogni, de hogyan, Pepe?

— Nem tudom, Manuel.

— A cibolero abban a barlangban tanyázik, ez biztos. De nincs ott mindig. Ide jár, oda jár, igaz-e, Pepe?

— Igaz, Manuel. Jó lenne tudni, mikor van ott, mikor nem.

— Ha tudnánk, könnyebb volna csapdánkat felállítani.

— Azt hiszem, nappal van otthon, Manuel.

— Jól mondod, Pepe. Éjjel megy ide-oda. Félúton találkozik Antonióval. Nem engedi, hogy a barlangjáig jöjjön. Van esze a cibolerónak!

— Lessük meg Antoniót?

— Meg lehetne lesni, de nem jó. Nem akarom megölni. Semmi dolgom vele. És nincs kedvem kettővel ujjat húzni. Éppen elég bajunk lesz a ciboleróval is. Hagyjuk Antoniót békében.

— Mondok valamit, Manuel. Bújjunk el nappal a barlang közelében. Éjjel meg, ha kijön, eresszünk bele egy golyót.

— Hogyne, Pepe! Értjük be a kis jutalommal? Én az egészet akarom! Élve kell elfogni!

— Akkor meg várjunk, míg elmegy, azután bújjunk el mi a barlangban. Ha visszajön, leütjük, megkötözzük és hazavisszük.

— Ez már okosabb, Pepe fiam. Majd még gondolkodom rajta. De nézd, már lemegy a nap. Induljunk, Pepe fiam.

— Induljunk, Manuel.

Lóra ültek, és folytatták útjukat a folyó felé. Itt nem volt gázló, de őket ez nem izgatta. Habozás nélkül bemerültek a lovakkal a vízbe, és átúsztak a túlsó partra. A kutyák követték példájukat. Csuromvizesen kapaszkodtak ki, és az este hűvös volt — de mit számít az ilyen embereknek? Megállás nélkül nyargaltak tovább a Llano Estacado pereméig. A fennsík szélén haladva, három mérföld után egy toronyszerűen égnek meredő hatalmas sziklához értek. Hasonló nagy szikladarabok heverték körülötte szerteszét. Széles szakadék végződött itt, mely meredeken emelkedett felfelé, és egyre jobban összeszűkülve tűnt el az égbe vesző hegyormok között. Manuel tudta, hogy a barlang, ahol a cibolero tanyázik, ennek a szakadéknak a kezdetén van, valahol a magasban.

Az embervadászok célhoz értek. Alkalmas helyet kerestek, ahol lovaikat észrevétlenül elrejtethetik. Maguk hasra feküdtek egy szikla vágásában, ahonnan szemmel tarthatták az egész szakadékot. Sem ember, sem állat nem jöhetett ki onnan, hogy észre ne vegyék, hacsak nincs nagyon sötét. De holdas éjszakára számítottak, és holdfényben még egy macska sem kerülhetne el a figyelmüket. Tervük az volt, hogy kilesik, amíg a cibolero elindul éjszakai útjára, azután behatolnak a barlangjába. Lesből könnyen lelőhetek volna, de attól féltek, hogy halálos sebet kap. Akkor meg a jutalom kétharmad része elvész. Élve elfogni persze nehezebb. De a pénz rettentően csábította mindkettőjüket. Persze féltek is egy kicsit Hallottak már a cibolero bátorságáról, és nem volt nagy kedvük nyílt, becsületes küzdelemben összemérni erejüket vele. Ha álmában lehetne meglepni, az lenne jó! Manuel ezen törte a fejét.

A két gazfickó arra alapította számítását, hogy a cibolero nem is sejtí, miben sántikálnak, és milyen közel vannak hozzá. Csak az a kérdés, ott van-e a barlangjában. Hamarosan kiderül. Mindjárt besötétedik, és akkor elő kell bújni.

Carlos csakugyan a barlangban tartózkodott ebben a pillanatban. Amióta hajszott vad lett belőle, ez volt a lakása, az otthona. Itt biztonságban érezte magát, és nem is volt túlságosan messze szeretteitől és barátaitól. A szakadékon át éjszaka nyugodtan távozhatott, és napfelkelte előtt visszajött. Nappal aludt. Nem félt attól, hogy a katonák ilyen nehezen megközelíthető helyen utolérják. Meglepetéstől nem tartott. Barlangja nyílásából szemmel tarthatta az egész szakadékot mérföldes távolságban. Aki közeledni próbált, pórul járt. De legrosszabb esetben, ha mégis katonák szállnak meg a szakadékon, a cibolero ismert egy vészkijáratot. Szinte megmászhatatlanul meredek ösvény volt, de ő már kipróbálta: lovával együtt ki tudott jutni rajta a szakadékból. S ha egyszer eljutott a Llano Estacado nyílt térségébe, kacaghat üldözőin!

Ellenségei csak akkor lephetik meg, ha alszik. Carlos mégis olyan nyugodtan aludt, mintha testőrök vigyáznának rá. Hát ami azt illeti, egy testőrje mindenesetre volt. Hűséges kutyája, a derék Cibolo kiheverte már sebeit, s míg gazdája aludt, egy sziklalapon heverve éberem figyelte a szakadékon. A barlang olyan tágas volt, hogy több ember és ló is kényelmesen elfért benne. De ami a legfontosabb, ivóvíze is volt. A barlang mélyén kristálytisza víz csöpögött a sziklából, és szépen összegyűlt egy kőmedényben, amely olyan volt, mintha emberi kéz formálta volna víztartály céljaira. A barlang eszményi búvóhely volt minden üldözött számára. Carlos már régen tudott a létezéséről, és megjegyezte magának a helyét. A vad indiánok már ősi idők óta itt pihentek meg hosszú útjaikon. De fehér telepések nemigen merészkedtek a komor, sötét szakadékba. Carlosnak itt sok ideje volt töprengenie, és gondolatai többnyire keserűséggel töltötték el. Mindent tudott, ami a városban történik. Hírekkel Antonio látta el. Antonio majdnem minden éjjel eljött a Pecos egy megbeszélte pontjához, ahol gazdájával találkozott. A barlangig nem ment el soha. A ravasz mulatt jól okoskodott. A cibolero nem kockáztatta meg, hogy ellenségei titokban kövessék Antoniót, és ráakadjanak búvóhelyére. Antonio segítőtársa Josefa volt. A lány révén tudta meg, hogy Catalina ki se mozdulhat a házból, olyan szigorúan őrzik. Carlos azt is tudta, hogy házat kémek veszik körül állandóan. De anyja és húga miatt mostanában nem aggódott. Tudta, hogy nem bántják őket — ez jelenleg nem segítené elő Roblado kapitány terveit. Majd eljön az ideje, amikor elviszi anyját és a hűgát — egyszerűen *kilopja* őket a házból, a völgyből, az egész környékről. De Catalinával nehezebb a dolog. Catalináért bujkált itt, tízmérföldnyire a várostól; miatta kockáztatta életét éjjel-nappal; miatta töprengett barlangjában órák hosszát, terveket szöve kiszabadítására. Szüntelenül ez a gondolat foglalkoztatta. Besötétedett. Ma is, mint minden este, óvatosan kivezette lovát a barlangból a szakadék bejárata felé. Cibolo előtte futkosott.

Az embervadászoknak nem kellett sokáig várniuk. Számításuk bevált. A hold is feljött, és ezüstoffénye előmlött a sziklákön. Időnként felhők takarták el, s ilyenkor a szakadék néhány percre sötétbe borult. Szélcsend volt, s a levegő olyan nyugodt, hogy a legkisebb nesz is messzire elhallatszott. A két vadász némán elnyúlt a sziklalapon, és hallgatta a természet apró neszeit. Mert valami hang mindig hallatszott az éjszakában; a szürke medve morgásának visszhangja, a prérifarkas távolban elvesző üvöltése, a bagoly huhogása, időnként egy-egy kecskefejő rikácsolása vagy egy denevér szárnyainak csattogása. A két vadász hallgatott, vagy suttozó hangon váltott egy-két szót egymással.

Fél óra telt el. Felnéztek a szakadékba, de a fennsíkot is figyelték. Megtörténhetett, hogy a cibolero ma kivételesen nappal mozdult ki barlangjából, és csak most fog hazatérni. Ha így van, egész tervük felborul.

A mulatt elhatározta, hogy ebben az esetben puskájával célba veszi a hazatérő cibolero lovát; s míg a ló összeroskad, lesből rajtaütnek a gazdáján. Persze veszélytelenebbül is elérhették volna céljukat. Ha közlik a kapitánnyal a barlang pontos helyét, egy szakasz katonát ad melléjük. Ezek bekeríthetnék az egész szakadékot, elállhatnák a felső és az alsó végét, és elvágnák a cibolero menekülésének útját. Igen ám, de akkor mi haszna van belőle Manuelnak és Pepének? A katonák feltétlenül részesedést követelnének a kitűzött díjból, nekik meg csak alamizsna jutna. Csipiszt! — gondolta Manuel. Bizott az erejében és az ügyességében. Pepével együtt ketten is legyűrik azt a híres cibolerót.

Már türelmetlenkedni kezdtek, amikor az eddigi neszeknél hangosabb zörej ütötte meg fülüket. Mindketten egyszerre figyeltek fel rá. Vaicun jult le a szakadékban a hegyoldalon. Lépéseket lehetett hallani, majd egy ló patáinak kopogását, amint szétrúgja a kavicsokat. A szakadék mélyét kavics és kötörmelék borította, a nagy záporok mosták oda. A hangok megerősödtek.

— A cibolero! — súgta a mulatt. — Egész biztos, Pepe.

— Én is hallom, Manuel. Jól gondoltad. A barlangban lakik. Hú, a teremtésit! *Ott jön!* Még ki se mondta, már feltűnt a magas alak a sziklafalak közt. A hold két fejet világított meg, egy emberét és egy lóét. Most már, hogy a szakadék torkolatához érkezett, fel is ült a lovára.

— Ne lőjek, Manuel? — súgta Pepe izgatottan. — A lovat könnyen eltalálom.

— Maradj nyugton, Pepe fiam. Gyalog se érzük utol olyan könnyen. Még kicsúszik a kezünkől. Várjuk, meg a barlangjában.

— De Manuel...

— Semmi de! Fogd be a pofád, Pepe!

A kanyon itt már elég széles volt, és a lovas a közepén poroszkált, körülbelül kétszáz lépésnyire a két embervadász leshelyétől. Ha megneszel valamit, egykettőre kiér a fennsíkra, és akkor aztán az ördög sem éri utol!

— Csönd! — sziszegte Manuel, és a két kutya fejét még jobban benyomta a szikla mélyedésébe, ujjával intve, hogy maradjanak csendben. De erre nem is volt szükség. A két kutya ösztönösen érezte, hogy most lapulni kell. A lovas lassú léptekkel közelgett, és kettőzött óvatossággal nézegetett szüntelenül jobbra-balra. A hold teljesen reá sütött, puskája és kengyele meg-megcsillant az ezüstös fényben. Tisztán lehetett látni fehér arcát, délceg alakját és lovának szép körvonalait is.

— A cibolero! — lehelte Manuel a suttogásnál is halkabban. — Vigyázz, Pepe!

— Nézd! — súgta a zambo. — Mi az ott elől?

— Hah! Most veszem észre! Egy kutya!

— Igen, a kutyája. Carrambo!

— A fene azt a dögöt! Már hallottam róla, Pepe. Nagyszerű kutya, azt mondják. Hogy a mennykő csapna bele! Még bajunk lesz vele. Szerencsére arról fúj a szél. Nézd, Pepe!

Ebben a pillanatban a lovas hirtelen megállt, és gyanakodva nézett a sziklanyereg felé, ahol lapultak. A kutya is nyugtalankodott.

— Átkozott dög! — sziszegte a mulatt.

A levegő mozdulatlan volt ugyan, de ha volt egy icipici szél, a két cimbora arcát legyezgette, és a lovas felől jött. Ennek köszönhették, hogy Cibolo nem fogott szimatot. Akárhogy is, eléggé szorult a kapca. A legkisebb nesz — a közelben elrejtett lovaik szuszogása — könnyen elárulhatta volna őket. A kutya egészen bizonytalan volt, gazdája pedig egyáltalán nem vett észre semmit.

Rövid tétovázás után továbbbotorkáltak, és néhány perc múlva eltűntek a leselkedők szeme elől.

— Hujj! — lélegzett fel Manuel. — Most pedig fel a barlangba, Pepe!

Elővezették lovaikat, és nekivágtak a meredélynek a szétszórt sziklák közt. A szakadék keskenyedni kezdett. Most már azon az ösvényen lépegettek, ahol a lovas leereszkedett.

Manuel tudta, hogy a barlang jobb kéz felé nyílik. Egy pillanatra sem vette le szemét a jobb oldali sziklafalról. Attól nem kellett félniük, hogy a cibolero, ha nappal jön haza, felfedezi a nyomaikat. A kavics nem árulta el őket, ahol pedig homokos vagy iszapos részek következtek, annyi patanyom volt, hogy nem lehetett megkülönböztetni ezeket egymástól. A cibolero lovának nyomai voltak. A mulatt mégis erősen nyugtalankodott.- Időnként megállt, és újra meg újra ezt dünnyögte: A fene azt a dögöt! Meglátod, Pepe, még bajunk lesz veled! Végre megérkeztek a barlang bejáratához. Fekete torokhoz hasonlóan tátongott a sziklafalon. A mulatt leszállt a nyeregből, lovát Pépére bízta, lehasalt, és mászva közelítette meg a barlang bejáratát. Mielőtt bemegy, terepszemlét akart tartani. Hátha van valaki odabenn — noha csöppet sem valószínű.

Miután néhány percig hallgatózott, a két kutyát küldte előre. Várt. A barlangból nem hallott ugatást vagy nyüszítést. Megnyugodott. Nincs veszély. Most már maga is bemászott, de vigyázott rá, hogy mindig árnyékban maradjon. A barlang belsejébe érve, világot gyújtott, de eltakarta tenyerével, nehogy a fény kiszivárognon. Sebtében megvizsgálta a barlang belsejét. Meggyőződve róla, hogy egyetlen élőlény sem bujkál odabenn, kijött, és intett cimborájának, hogy hozhatja a lovakat.

Most már mindnyájan odabenn voltak. Alaposabban megvizsgálták a barlangot. Egy sziklapadon felfedeztek néhány holmit — a cibolero holmiját. Egy pokrócot, kis baltát, amivel fát vágott, fazekat és lábost, két-három bögrét, szárított húst és kenyérdarabokat is. Mindjárt magukhoz vették mindazt, amit használhattak. Lovaikat kikötötték a barlang legsötétebb sarkában. Harmadszor is kitapogatták az egészet, hogy megbarátkozzanak alakjával és a kiugró sziklatömbök helyzetével. Azután eloltották a gyertyát, és ragadozó állatok módjára letelepedtek a barlangnyílás közelében, készen arra, hogy gyanútlan áldozatukra a kellő pillanatban lecsapjanak.

Carlost körülményei óvatosságra kényszerítették, de most a szokásosnál is nagyobb körütekintéssel indult újtára. Alaposan szemügyre vett minden bokrot és sziklát, amely mögött ellenség rejtőzködhett. Valami különös gyanakodás lett úrrá rajta — és a legkülönösebb, hogy éppen azokra az emberekre gondolt, akik most közvetlen közelségben leselkedtek rá.

Újabban többször is eszébe jutott a két félvér cimborája. Ismerte őket, és tudta, hogy gyűlölködnek rá, különösen a mulatt. Könnyen elképzelhető, hogy a fejére kitűzött díj is csábítja őket, és mindent elkövetnek felkutatására. A dragonyosoktól nem félt; ezek a gyáva és ilyen dolgokban tapasztalatlan emberek sohasem akadnak a nyomára. De a mulatt és a zambo — ha egyszer a fejükbe veszik, hogy az ő bőrén meggazdagodnak - nem riadnak vissza attól, hogy saját bőrüket is a vásárra vigyék.

Carlost csak az nyugtatta meg egy kicsit, hogy hallotta: a két félvér hosszabb vadászkirándulásra indult, öszvéreikkel és poggyászukkal eszükbe se juthat utána szaglászni. Bezzeg ha tudja, hogy már hazajöttek és újabb vállalkozásba fogtak, akkor a cibolero kétszer is meggondolta volna, mielőtt ma este elhagyja biztos barlangját.

Már az előző éjszaka is sok bosszúságot hozott. Éjfélől hajnalig várt Antonióra a szokásos találkozóhelyen - hűségesebb embere nem tudott előbb eljönni, annyira figyelték. Carlos a késedelem miatt már világosságban tért vissza barlangjába, ami bizony eléggé kockázatos volt. Ütközben egy karaván nyomait fedezte fel a gyér fűben. A karaván, mely a Llano Estacado északi végéből jött, és San Ildefonso felé tartott, lovakból, öszvérekkel és kutyákból állt. Carlos sok mindent kiolvasott a nyomokból. Az állatok számából arra a következtetésre jutott, hogy a sárga Manuel meg a vörös Pepe járt erre. Csak nem tértek már vissza nagy vadászútjukról?

Tovább vizsgálgatva a nyomokat, meggyőződött róla, hogy nem tévedett. Az egyik kutya nyomai nagyon jellegzetesek voltak — erősen elütöttek a környékbéli kutyák nyomaitól. Ez

nem farkaskutya, hanem *véreb!* Eszébe jutott, hogy nemrég mesélték is neki: a sárga vadász egy nagy vérebet szerzett valahol. Carlos gondolkodóba esett, és egész nap azon törte a fejét, a két vadász korai hazatérése nem teszi-e ajánlatossá, hogy kiköltözzék barlangjából, és a préri valamely távolabbi pontján üsse fel tanyáját. Igen ám, de akkor nem tudna Antoniával olyan sűrűn találkozni.

Este, amikor a szakadék bejáratához ért, kutyája, mint már említettük, halkán felmordult, és szimatolva fordította fejét a magas szirt felé. Carlos is megállt, és arra pillantott, de nem látott semmi gyanúsat. Cibolo is megnyugodott és továbbügetett. Valami vadállatot szimatolhatott — gondolta Carlos, útját folytatva. Amint kiért a prérire, megsarkantyúzta lovát. Hétnyolc mérföldnyi ügetés után eljutott a Pecos partjára. A folyón lefelé haladva megérkezett abba a kis ligetbe, ahol Antoniával találkozni szokott. A kutyát előreküldte. Cibolo átkutatta a terepet, és visszajött; viselkedése jelezte, hogy minden rendben van. Carlos a legnagyobb nyugalommal benyargalt a fák sűrűjébe, és leugrott a nyeregből. Lovát egy fa törzséhez kötötte, és letelepedett a fűben. Várt.

Ma is sokáig kellett várnia. Végre egy gyalogos bukkant fel a folyó partján. A ligettől háromszáz lépésnyire megállt, meghúzódott egy fa árnyékában, és halkán füttyentett. Carlos viszonzta a jelt, mire Antonio odasietett hozzá.

— Követtek, amigo? — kérdezte Carlos.

— Úgy, mint máskor, gazdám. Megint nehezen sikerült leráznom őket.

— Ezentúl még nehezebb lesz.

— Miért, gazdám?

— Mert a sárga vadász hazaérkezett; ezt akartad újságolni, ugye?

— Carrambo, igaz! Honnan tudod, jó gazdám?

— Megláttam a nyomaikat.

— Igen, igen... tegnap este érkeztek meg. De ez még nem minden!

— Mit akarsz mondani, ki vele!

— Felbérelték őket! Az életedre törnek!

— Ah! Máris? Sejtettem, hogy így lesz, de nem számítottam rá ilyen hamar. Neked ki mondta, Antonio?

— Josefa. Van egy kis öccse, aki afféle inas és küldönc padré Joaquin szolgálatában. Tegnap reggel a padré magával vitte a Presidióra, aztán Esteban parancsot kapott, hogy kísérje el Roblado kapitányt a sárga vadász kunyhójába. A padré lelkére kötötte a fiúnak, hogy ne járjon el a szája. De este Esteban meglátogatta az anyját. Josefa is ott volt, és sejtve, hogy van valami a begyében, egy ezüsttallér segítségével kihúzta belőle. Esteban nem tudta, miről tárgyalt Roblado a vadászokkal, de úgy képzei, hogy valami titkos megbízást adott nekik. Ha mindent összeraktam magamban, azt kell mondanom, gazdám, vigyázz magadra, mert talán máris a közelben ólálkodnak.

— Magam is azt hiszem, amigo, nem sok jót várok. Szóval elkergetnek a barlangomból. Bizonyára sejtik, hol bujkálok. Talán abban reménykednek, hogy álmomban törhetnek rám. No, azt leshetik! Mit tudsz a senoritáról?

— Semmi újat. Josefa látta tegnap Vicenzát Joséval sétálgatni, de a senoritával nem tudott szót váltani. Rettentő szigorúan őrzik. Josefa holnap vásárolni megy a portero feleségével. Reméli, megtud tőle valamit.

— Köszönöm, jó Antonio, neked is, Josefának is. Nézd csak — tette hozzá, és néhány ezüstpénzt nyomott a markába —, add ezt át Josefának. Megérdemli. Minden reménységem ő.

— Nem vár pénzt tőled, gazdám — felelte Antonio. — Josefa e nélkül is megtesz mindent, amit tud, abból az egyszerű okból — tette hozzá mosolyogva —, mert neki meg én vagyok minden reménysége.

Carlos nevetett, de csakhamar elkomorodott, amikor hű embere Don Juant hozta szóba.

Don Juant már jó néhány napja letartóztatták azzal a váddal, hogy bűntársa a gyilkos cibolerónak. Ítélezni azonban csak akkor fognak fölötte, ha a cibolerót is kézre kerítették. Fél órát töltöttek élénk beszélgetésben. Ezután Antonio átadta az élelmiszercsomagokat, amiket magával hozott. Carlos is készülődött, hogy visszatérjen barlangjába.

— Holnap éjjel újra találkozunk, Antonio — mondta búcsúzóul. — Ha közbejön valami, és nem tudok eljönni, akkor légy itt a következő éjszakán, meg azután is. *Buenas noches, amigo!* — Jó éjszakát, kedves gazdám! — felelte Antonio. Ezzel a két jó barát (mert valóban azok voltak) hátat fordított egymásnak, s mindegyik más irányba távozott. Antonio visszaballagott a völgybe, a cibolero pedig felpattant jó lova hátára, és elnyargalt a Llano égbe nyúló szirtje felé.

Mindaz, amit látott és hallott, csöppet sem volt kellemes. A cibolero összeszedte minden erejét, hogy vigyázzon magára.

Ha nyílt küzdelemre kerülne a sor, akármilyen két erős emberrel van is dolga, nem félne tőlük. De tudta, hogy ezek a gazfickók nem ismerik a lovagias vagy sportszerű küzdelmet; addig ravaszkodnak, amíg nem szereznek előnyt maguknak. Cseleikkel szemben Carlos nem volt eléggé felvértezve. "Biztosan tudnak a barlangról — tűnődött magában. — Találkozhattak valamelyik pásztorral, aki látott erre kóborolni. A padré a két csirkefogó patrónusa. Miért rohant oly sürgősen a Presidióra? Sietett megvinni az Örömteli újságot, hogy emberei megtalálták a bűvőhelyemet. Roblado meg sietett nyakamba küldeni őket. Világos, mint a nap: ismerik a barlangomat." Komoran lovagolt tovább. Kis idő múlva továbbjutott töprengésében:

"Hátha máris megelőztek? Hátha távollétemben behatoltak a szakadékba? Nézzük csak! Az időből futja, ha rögtön útra keltek, amikor a kapitánnyal megbeszélték a dolgot. Esteban szavaiból erre lehet következtetni. Azt a nemjóját! Ideje lesz résen lenni!"

Erre a gondolatra fékezte lovát. Fejét a ló nyakára fektetve igyekezett tekintetét befúrni a sötétségbe. Most érkezett a kanyon torkolatához — éppen ahhoz a ponthoz, ahol az este kilovagolt a prérire; csak hogy a holdat sűrű felhők borították, és nem lehetett belelátni a sötét szakadékba.

"Rájuk vallana, ha ott állnának lesben, ahol a kanyon összeszűkül — dünnyögte magában. — A legjobb hely az ilyen alattomos útonállók számára. Tegyük fel, hogy *valóban* ott vannak!"

Egy percre megállt, és mérlegelte magában ezt a csúnya lehetőséget.

"Eh, vigye őket az ördög! — rántott egyet a vállán, és újra elindult. — Cibolót előreküldöm egy puskalövés-nyíre. Legény legyen a talpán, aki el tud bújni előlem. Pedig minden kitelik ezektől a gazfickóktól. De ha a kutya jelt ad, még mindig van időm visszavágtatni a prérire, és kicsúszni a mocskos markukból."

— Cibolo, figyelem!

A kutya néhány lépésnyire előtte futkosott. Most megállt, visszajött, és gazdája arcába nézett. Carlos az ösvényre mutatott, és csak ennyit mondott: — Anda!

A kutya nekiiramodott, és jobbra-balra szimatolva, néhány száz lépésnyire előreszaladt. A lovas lassan követte. Így közeledett ahhoz a ponthoz, ahol a két meredek sziklafal valóságos sikátorrá szűkült össze. Jobbrabalra hatalmas szirtek nyújtottak kitűnő bűvőhelyet azoknak, akik itt orvul meg akartak támadni valakit. Még néhány lovat is nyugodtan elrejthettek volna.

"Ezt a helyet az ördög is ilyen gyáva orgyilkosoknak szánta — gondolta Carlos. — A sziklák mögül kényelmesen lepuffanthatnak. Ha! Cibolo jelez!" A távolból halk vakkantás hallatszott. A kutya felfedezte a sárga meg a vörös himpellér nyomait a szakadék közepén húzódó ösvényen. A hold előbújt a felhők mögül. Carlos látta, hogy a kutya felfelé rohan a kavicsos ösvényen, egyenesen a barlang szája felé!

Vissza szeretne volna hívni, mert úgy érezte, Cibolo megfélemedezett az óvatosságról, és vesztébe rohan. Carlosnak csak most jutott eszébe az a lehetőség, hogy ellenségei talán

magában a barlangban rejtőzködnek.

Még ideje sem volt végiggondolni ezt a veszélyt, amikor a kutya többször élesen felugatott. Carlos most már nem láthatta, de tudta, hogy a barlanghoz ért, és a friss nyomok izgatják fel ennyire.

Megállította lovát, és hallgatózott. Nem mert továbbmenni. Még kutyáját sem merte visszahívni. Kiáltásával elárulná magát annak, aki a közelben ólálkodik. Elhatározta, hogy megvárja, míg a kutya vissza nem jön, vagy nem jelzi, hogy valakire akadt. Ennél jobbat nem tehet, hiszen nem tud semmi biztosat. Végére az is lehet, hogy a kutya egy szürkemedve vagy más állat nyomára bukkant, és azt követi.

A cibolero úgy ült a lován, mint egy szobor — némán és mozdulatlanul. De felkészült a legrosszabbra, minden hirtelen támadásra. Megbízható puskája a combján feküdt keresztbe, már előzőleg gondosan megvizsgálta závarzatát és fojtását. Feszülten figyelt minden neszre, és tekintetét belefúrta a sziklák sötét odvaiba.

Ez a bizonytalanság csak néhány percig tartott, aztán olyan hangzavarba fulladt, hogy a lovas majd kiugrott a nyeregből. Olyan volt az egész, mint amikor kutyák marakodnak. Carlos egy pillanatra azt képzelte, hogy Cibolo egy medvére akadt és nekitámadt. Ez a képzelődés csak rövid ideig tartott. Éles füle csakhamar megállapította, hogy több kutya hangja keveredik össze; s a vad zűrzavarból egyszerre csak tisztán kivette egy *véreb mély ugatását!* Az egész helyzet egy szempillantás alatt megvilágosodott előtte. Ellenségei a barlangban várnak rá, és Cibolo az ő kutyáikkal keveredett harcba. Első ösztöne azt parancsolta, hogy fordítsa meg lovát, és vágtsa ki a kanyonból. De valami visszatartotta.

A kutyák marakodása folytatódott, de a vad morgásba és ugatásba emberi hangok is keveredtek — fojtott hangok, mintha a kutyákat csillapítanák, és egymást is csendre intenék. Azután az egész lárma hirtelen elhallgatott. A kutyák mintha megnémultak volna, kivéve a vérebet, mely vérfagyasztó hangján időnként még vonított egyet-kettőt. De a következő percben ő is elhallgatott. Carlos ebből a csendből arra következtetett, hogy vagy megölték Cibolót ott nyomban, vagy pedig az emberek láttára elszaladt, és sikerült eliszkolnia. Mindkét esetben céltalan megvárni visszatértét. Ha végeztek vele, már nem tud segíteni rajta, ha meg él, egészen bizonyos, hogy valami módon megtalálja gazdáját. Carlos tehát nem tétovázott tovább, hanem visszafordult, és le vágatott a szakadékon.

A kanyon torkolatához érve megállt — nem a szakadék közepén, hanem a sziklák árnyékában —, ugyanazon sziklák alatt, ahol a két embervadász lesett rá az este. Nem szállt le a lóról, a nyeregből figyelt fel a szakadékba, üldözőit várva. Nem sokáig időzött ott, amikor észrevette, hogy valami fekete kerekesség gurul felé. Szíve nagyot dobbant örömeiben, mert Cibolóra ismert, amint nyomában jött lefelé. A következő percben a kutya ott állt kengyele mellett. A cibolero lehajolt a nyeregből, és akkor látta, hogy a szegény állatot csúnyán megtépázták, és sebeiből erősen szivárog a vér. Oldalán több vágás volt, az egyik, a válla közelében, olyan mély, hogy bőre lazán fityegett fölötte, mint egy zseb hajtókája. A kutya egészen elgyengült a nagy vérvesztéstől.

— Amigo! — kiáltott fel Carlos fájó hangon. — Egészen biztos, hogy megmentetted az életemet. Viszonzásul én is megmentem a tiédet — ha tudom!

Ezzel leszállt, karjaiba vette a kutyát, és visszamászott a nyeregbe. Egy ideig tűnődve ült ott, s törte a fejét, mit tegyen, de közben a kanyont figyelte, ahonnan üldözőit várta. Most már semmi kétsége sem lehetett afelől, hogy kik foglalták el a barlangját. A véreb vonítása elárulta a sárga vadász jelenlétét, s természetesen a zambo is vele volt. Carlos nem is tudott még egy vérebről az egész környéken. Csak a mulatt legújabb szerzeményéről lehet szó.

“Legjobb lesz, ha visszavágtatok a kis ligetbe, és ott bujkálok, amíg Antonio el nem jön — töprengtet. — Ilyen sötétben nem jöhetnek utánam, nem találják meg a nyomaimat. Az ég újra beborult. Ma éjjel már aligha lehet holdfény. A ligetben bujkálok majd holnap egész nap, ha nem jönnek utánam. Ha rám találnak, messziről meglátom őket, és még van időm

elmenekülni. Szegény Cibolo, hogy vérzik! Teremtő atyám, milyen mély seb! Türelem, bátor barátom! A ligetben majd kimosom sebeidet. Eszükbe sem jut majd, hogy arra mentem, a város irányába. Azonkívül semmiképp sem akadhatnak a nyomaimra ilyen sötétségben. Micsoda? Megfeledkeztem a vérebről! Istenem, ne hagyj el! Ezek a nyomorultak szuroksötétben is követni tudnak! Jóságos istenem, csak most az egyszer ne hagyj el!"

Arca aggodalmas kifejezést öltött, s részben a kutya, részben szomorú gondolatai súlyától elcsigázva, csüggedten hajolt lova nyakára. A száműzött, törvényen kívül helyezett, üldözött ifjú talán életében először a kétségbeesés martaléka lett. De nem sokáig engedte át magát ennek a reménytelen hangulatnak. Hirtelen felegyenesedett, mintha olyan gondolata támadt volna, amelybe megkapaszkodhatott. Arcán új, kemény elhatározás tükröződött.

"Igen — mondta magában —, a kis ligetbe megyek, egyenesen oda! Hah, te vérszomjas sárga ördög, most próbára teszem híres Úgyességedet, majd meglátjuk, ki nevet utoljára! Majd meglátjuk... majd meglátjuk... Lehet, hogy megkapod a jutalmadat, de nem azt, amire számítasz. Vért izzadsz még, mielőtt megskalpolod Carlost, a cibolerót!"

Így dűnnyögve, megfordította lova fejét, magához szorította kutyáját, és kivágatott a prérire. Vágatott, mint a szél, anélkül, hogy akár egyszer is hátranézett volna. Valami hajtott előre — de nem a félelem hogy utoléri, összeszorított fogakkal hallgatott, csak néha hajolt le kutyája fölé, hogy egy-két szóval biztassa, vigasztalja. Cibolo vérétől egészen átázott a köpenye, még a ló oldalára is csurgott belőle.

— Türelem, öreg barátom, türelem! Nemsokára kipihened ezt a hánykódást. Egy órába se telt, és eljutott a magányos ligetbe a Pecos partján, arra a helyre, ahol nemrég búcsúzott el Antoniótól. Itt megállt; ez volt az úticélja. Elhatározta, hogy ebben a ligetben tölti az éjszaka hátralevő részét, s ha nem zavarják meg, a következő napot is.

A folyó itt és még több száz mérföldnyire lefelé alacsony, de meredek partok közt hömpölyög. Mindkét oldalán kopár fennsík terül el; csak itt-ott zöldül néhány bokor, és egy-egy szomorúfűz hajlik a víz fölé. A víz zöld szegélye nem folyamatos, hanem meg-megszakad. De akad néhány nagyobb facsoport, sőt valóságos berek is. Ez a liget is közéjük tartozott. Akácfákból, örökzöld tölgyekből és kaktuszbokrokból állt. Elég sűrű volt ahhoz, hogy nappal elrejtessen valakit ellenségei elől. Éjjel persze a sötétség sokat segített, de nem tette fölöslegessé az éber őrködést.

Ennek a ligetnek, mely néhány holdra terjedt ki, volt egy sajátosága. Közepén elég nagy, kerek tisztás volt, melyet sima fű borított, s egyik oldalát a folyó alkotta. Azonkívül valóságos út nyílt belőle a préri felé. Ez a fátlan csík a ligetet szinte két egyenlő részre osztotta. Mindez megkönnyítette az őrködést, és baj esetén több lehetőséget nyújtott a menekülésre. Ami a tisztás egy részét határoló kaktuszokat illeti, ezek ahhoz a fajtához tartoztak, mely inkább fának, mint bokornak tekinthető. Oszlopos törzsüket messziről is könnyű volt felismerni.

Így festett az a hely, ahol az üldözött cibolero menedéket keresett erre az éjszakára.

18.

Carlos igazat mondott, amikor kijelentette, hogy hű kutyájának köszönheti az életét vagy legalábbis a szabadságát, ami az ő esetében teljesen egyre ment. Ha az okos kutya nem deríti fel a terepet előre, Carlos bizonyára bemegy a barlangba, s ott szomorú sors várt volna rá.

Ravasz ellenségei nem mulasztottak el semmit sikerük biztosítására. Lovákat jól elrejtették a barlang mélyén. Maguk kiugró sziklák mögött bújtak el a bejárattól jobbra és balra; abban a pillanatban, amikor a cibolero felbukkan, rávetették volna magukat, mint két vérengző tigris.

Kutyáik segítségére is számítottak. Ezek gazdáik lábánál lapultak, készen arra, hogy szétmarcangolják gyanútlan áldozatukat.

Jól kieszelt csapda volt, és az előkészületek sikert is ígértek. A titokzatosság, mellyel a

völgyből útnak indultak; a nagy kerülő, mellyel a barlangot megközelítették; óvatos betörésük a kanyonba; türelmük, mellyel Carlost várták; a barlang elfoglalása: egytől egyig kitűnően végrehajtott hadmozdulat volt. Ilyen körülmények között elképzelhető-e, hogy a cibolero észrevette vagy csak sejti is jelenlétüket? Hiszen még azt sem tudja, hogy vadászkirándulásukról hazajöttek! Már sötét volt, amikor a völgybe érkeztek, és kicsomagolták a zsákmányt, amelyet a missziónak hoztak. Késő este beszéltek Joaquín padrévai, aki a lelkűkre kötötte, hogy egyelőre ne mutatkozzanak a városban. Honnan tudná Carlos, hogy megérkeztek? A nyomaikra nem gondoltak; ez a kis részlet elkerülte figyelmüket. Igen, jól előkészített csapda volt. A cibolero gyanútlanul besétál majd rajta híres lovával együtt. Akkor aztán nekiesnek — két ember és két kutya — s megkötözik, még mielőtt ideje lenne pisztolyát elsütni vagy kést rántani.

Mindamellet — akármilyen biztosnak tetszett is a dolog — volt benne egy kis bizonytalan, kiszámíthatatlan eshetőség is. Hogy hol és hogyan, azt nem tudták. De érezték, hogy mégsem holtbiztos a siker.

— Csak azt a ronda kutyát ne hozta volna magával! — töprengett hangosan a mulatt. — Meglátod, azzal a döggel még bajunk lesz, Pepe.

— Carrambo! — volt a zambo rövid, de velős válasza. Mindketten hallottak már Cibolo képességeiről. Azt persze nem tudhatták, hogy Carlos milyen eredményesen tanította be az okos állatot.

Hogy is lesz csak? — törték a fejüket. — Ha a kutya lép be a barlangba először, ami igen valószínű, rögtön észreveszi őket, és figyelmezteti gazdáját. Viszont ha a kutya véletlenül hátramarad, akkor minden rendben van. Még ha egyszerre jönnek be, akkor sincs nagyobb baj — legfeljebb egyszerre intézik el mind a kettőt — nem igaz, Pepe fiam?

Így töprengett és tanácskozott a két sötét gazfickó kiszemelt áldozatuk távollétében. Még nem helyezkedtek el a megbeszéltnél, amire csak akkor kerül a sor, ha közeleg a döntő perc. Egyelőre ott ácsorogtak a szirtek árnyékában, és figyelték a szakadékot. Nem tudták, meddig kell örködniük, hát amennyire lehetett, kényelembe helyezkedtek, elfogyasztva a cibolero igazán szegényes élelmiszerkészletét. Viszont ők hoztak magukkal egy palack paprikánál is erősebb pálinkát, azt nyakalták, és így elég vidáman telt az idő. Csak az fékezte jókedvüket, hogy időnként eszükbe jutott Cibolo. Ilyenkor komor árnyék suhant át a mulatt sárga és a zambo vörös ábrázatán.

Örködésük rövidebb ideig tartott, mint várták. Arra számítottak, hogy a cibolero hosszú útra indult, talán elvágtat egészen a város széléig, és majdnem reggel lesz, mire visszajön. Még éjfél sem volt, amikor a mulatt, aki szemét a szakadék közepén húzódó ösvényre szegezte, hirtelen felriadt, és megragadta cimborája karját.

— Oda nézz, Pepe fiam! Ott jön a cibolero!

Egy közelgő árnyékra mutatott. A bizonytalan félhomályban alig lehetett kivenni a ló és lovasa alakját.

— Carrambo! — sziszegte a zambo, szemét a sötét árnyékokra meresztve.

— Maradj a közelben, Pepe! Csitt! Fogd le a kutyádat! Én előremegyek!

A zambo elfoglalta leshelyét a szikla mögött, ahogy megbeszélték, míg a sárga vadász, pórázon fogva a vérebet, a barlang szájában maradt. Néhány perc múlva újra megszólalt.

— Ördög, pokol! — súgta rekedt hangon. — A kutya jön elől! Ahogy mondtam, Pepe!

— A csuda vigye el! Mit csináljunk most, Manuel? — kérdezte a zambo.

— Engedd be! Te is gyere be! Majd agyonütjük a barlangban!

Mindketten berohantak, és idegesen várakoztak. Ezt elfelejtették előre megbeszélni. Csak most határozták el sebtében, hogy nekiesnek a cibolero kutyájának, amikor bejön a barlangba, és abban a pillanatban megfojtják — ha lehet. Csakhogy csalódás érte őket. A kutya a barlang bejáratához érve visszahőkölt. Nem volt kedve bemenni. Megállt odakünn, és hangos ugatásba kezdett.

A mulatt felkiáltott dühös csalódásában, eleresztette a vérebet, s késsel a kezében előrerohant, hogy leszúrja Cibolót. De a véreb megelőzte; hirtelen előreszökkent, és a két kutya egymásba kapott. Az elkeseredett élethalálküzdelemben már-már Cibolo kerekedett felül, de a következő percben már négyen támadtak rá késsel, foggal és karmokkal — a mulatt, a zambo, a véreb és a farkaskutya. Cibolo, látva, hogy túlerővel áll szemben — s mivel már több súlyos sebet kapott —, igen okosan visszavonult a szakadékba. Nem követték. A gazfickók még mindig reménykedtek. A kutya gazdája nem gyaníthat semmit, talán nem törődik az ugatással, és folytatja útját a barlangja felé. Ám ezek a remények nem tartottak soká. A következő percekben a derengő ködön keresztül már látták, hogy a lovas hátrafordul, és elvágta a kanyon torkolata felé! Dühös kiabálás és mocskos káromkodás verte fel néhány percig a táj csendjét, és visszhangzóit a boltozatos barlangban.

A felbőszült gazfickók lassanként visszanyerték hidegvérüket. A sötétben tapogatózva kivezették lovaikat a barlangból. Itt újabb dühroham fogta el őket. Sokáig szitkozódtak, aztán tanácskozni kezdtek, hogy mitévők legyenek most. Tüstént belefogni az üldözésbe? Mit érnek vele? A cibolero már többmértöldnyi előnyhöz jutott, és lehetetlen utolérni.

Megint elhalmozták egymást szemrehányásokkal, és elátkozták a cibolero kutyáját. Végül ebbe is belefáradtak, és megint tanácsot tartottak.

A zambo úgy vélte, semmi értelme még az éj sötétjében útra kelni. Hajnal előtt úgysem pillanthatják meg a cibolero nyomait — vaktában meg nem vághatnak neki a prérinek.

— Buta vagy, Pepe fiam! — felelte a mulatt. — Nappal akarod kergetni a nyomát? Amikor bárki megláthatja? Elrontanád az egészset, Pepe!

— Hát akkor hogyan, Manuel?

— Ó, te buta! Hát mire való a véreb? Éjjel is tudja követni a nyomot — gyorsabban, mint a vágató ló! Utolérjük a cibolerót!

— Hogy gondolod, Manuel? Azóta túl van hetedhét országon!

— Megint bolondokat beszélsz, Pepe fiam! Tíz mértöldet se nyargal és megáll. A vérebről nem tud, érted? Eszébe se jut, hogy véreb is van a világon! De azért kár, hogy neki is van kutyája. A fene azt a dögöt!

— Ne törődj vele! Már nem számít!

— Hogyhogy, Pepe?

— Úgy, Manuel, hogy beledöftem a késemet. Elsántikált, de nem jut messze, esküszöm!

— Ördög, pokol! Bárcsak igazad lenne! De kutyával vagy kutya nélkül, a cibolero nem megy messzire. Hová is menne? A völgybe? A város közelébe? Nem meri megtenni. Valahol meghúzódik, nem is messze. Azért mégis kár, hogy a kutyáját magával vitte. A fene azt a

— Mondtam már, hogy ne törődj vele, Manuel! Ha azt a döfést túlélte, csuda erős dög lehet. De nem húzza sokáig. Majd meglátod, ha ráakadunk a ciboleroóra, a kutyáját nem látod sehol.

— Bárcsak igazad lenne, Pepe fiam. Akárhogy is, megpróbáljuk. Gyerünk!

Így szólva, a sárga vadász megnyergelte lovát, s ugyanezt tette a zambo is. Néhány perc múlva mindnyájan, lovastul, kutyástul elindultak a sziklás szakadékon lefelé. Csakhamar eljutottak arra a pontra, ahol a lovast utoljára látták. A mulatt itt leszállt, és magához szólította a vérebet. Néhány szóval a nyomra uszította. Az állat megértette, gazdája mit akar tőle, s orrával a földet súrolva, hangtalanul szaladt előre. A mulatt megint felkapaszkodott nyergébe, és társával együtt a véreb után eredt.

Elég könnyű volt lépést tartani vele, bár a hold eltűnt. De a kutya vörös színe elütött a sötétzöld fűtől, legalábbis ott, ahol a fű nem volt túlságosan magas, és bokrok sem rejtették el. A véreb gazdája parancsára lassan haladt a nyom után, bár a szag még egészen friss volt, és sokkal gyorsabban is követhette volna. A kutyát arra tanították be, hogy lassan kövesse a nyomokat éjjel, és egyetlen hangot se hallasson, különben sajátságos vonítása elárulta volna. Két jó óra múlva feltűnt előttük a kis liget, ahol a cibolero megpihent. A mulatt, mihelyt megpillantotta a csalitot, a fákra mutatott, és odasúgta társának:

— Látod, Pepe fiam? A kutya egyenesen az erdő felé tart. Fogadjunk, hogy a cibolero ott bujkál! Utolértük végre — most aztán megkapja a magáét!

Amikor öt-hatszáz lépésnyire megközelítették a csalitot — még most is csak homályosan volt látható a sötét ég alatt —, a sárga vadász visszahívta kutyáját, és ráparancsolt, hogy maradjon hátra. Biztos volt benne, hogy a cibolero a ligetben éjszakázik, vagy valahol a közelben húzta meg magát. Mindkét esetben gyerekjáték lesz nyomait megtalálni. Ha a ligetben van — erre mutatott a véreb izgatott viselkedése —, akkor a kutyára nincs is többé szükség. A többi az emberek dolga. Itt az ideje munkához látni. Eddigi irányát megváltoztatva, a sárga vadász körözni kezdett a liget körül, mindig körülbelül ugyanabban a távolságban. Társa a kutyákkal együtt követte. Amikor a tisztásról nyíló szabad csík elé értek, amely olyan volt, mint egy széles sugárút, csodálkozva felkiáltottak, és lefékeztek lovaikat. Hatalmas máglya fénye csapta meg váratlanul a szemüket. A tisztásra vezető széles, kopár csík végén nagy máglya égett, éppen a tisztás kellős közepén.

— Hát nem megmondtam, Pepe fiam? Ott alszik a hülye! Álmában sem gondol arra, hogy éjjel megtalálhatjuk a nyomát. Fázni nem szeret, hát jó tüzet rakott magának. Azt hiszi a hülye, teljes biztonságban van itt. Ismerem ezt a tisztást — jól kiválasztotta a helyet —, csak két pontról látható: a folyó felől és innen. Hah, Pepe! Oda süss! Ott a lova!

Csakugyan fekete ló állt nyugodtan a tűz közelében. Körvonalait tisztán ki lehetett venni a máglya fényében.

— Carrambo! — sziszegte a mulatt a fogai között. — A cibolero butább, mint gondoltam. Uramisten! Azt hiszem, már látom is! Nem ő alszik ott a fa alatt? Persze hogy ő az!

Amint e csodálkozó szavakat kiejtette, a tűz mellett heverő sötét tömegre mutatott. Egy ember volt — kétségtelenül. Kényelmesen elnyúlt a fűben, és aludt.

— *Santissima*, ő az! — felelte a zambo. — Jól berendezkedett itt éjszakára a kellemes tűz mellett. Micsoda számár! No persze nem gondolta, hogy ilyen sötét éjszaka megtaláljuk.

— És még valami, Pepe! Hiába keresem, a kutya nincs sehol! Megszabadultunk attól a dögtől! Most aztán a cibolero következik. De most már egy szót se többet. Utánam, Pepe!

A mulatt lovával együtt megkerülte a ligetet, és meg sem állt a folyópartig. Nesztelenül, de gyorsan léptettek oda. Micsoda szerencse! Áldozatuk itt van a közelben — jobb helyen nem is lehetne. Most már nem csúszhatik ki a kezük közül! Mindketten kitűnően ismerték ezt a terepet. Többször jártak már itt szarvaslesen, és éppen ebben a csalitban bújtak el. A folyópartra érve mindketten leszálltak a nyeregből; lovaikat és kutyáikat a fűzfákhoz kötötték, és megkezdték előnyomulásukat a tisztás felé. Valahogy jóval kisebb óvatossággal jártak el, mint máskor. Úgy érezték, már kezükben van a cibolero. Nyugodtan alszik a tűz mellett — micsoda tökfilkó! Igaz, hogy nem volt oka gyanakodni. Hogy is juthatna eszébe gyanakodni? A legravaszabb kópé is biztonságban érezné magát ilyen helyzetben. Aztán jó fáradt lehetett, kénytelen volt lepihenni. Az is természetes, hogy tüzet rakott. Az éjszaka kellemetlenül hűvös volt — nem lehet aludni, ha az ember fázik. Nincs itt semmi különös.

Már vissza is jutottak a csalit széléhez, és tétovázás nélkül bemásztak a bozótba. Csendes éjszaka volt, egyetlen levélke sem rezdült meg, a legkisebb neszt is tisztán meg lehetett volna hallani a liget bármely pontján. Valahol messze víz csobogott halkán, egy kis patak ömlött ott a folyóba. Időnként megütötte fülüket egy-egy bagoly huhogása és a préri farkas távoli, panaszos vonítása. A két embervadász elég gyorsan tört előre a sűrű bozótban, de egyetlen hang sem árulta el közeledésüket. Vigyáztak, nehogy egy ág elpattanjon, kavics csörrenjen a tenyerük és a térdük alatt, vagy levél zizzenjen, s holt avar recsegjen-ropogjon. Olyan emberek voltak, akik értenek az erdőhöz, és tudják, hogy kell áthatolni a bozóton. Mint két kigyó, olyan nesztelenül siklottak céljuk felé.

A tisztáson tökéletes csend honolt. Középen vígan lobogott a nagy máglya, lángjaival bevilágítva a kört. Tisztán látták a pompás fekete mént és mellette a gazdáját, a cibolerót, aki mélyen aludt a fűben. A lasszó ott csüggött a ló nyakán, vége minden bizonnyal az alvó

karjára csavartan! Mindezt egyetlen szempillantással megállapíthatták.

Ekkor a ló felkapta fejét. Patájával kapált egyet-kettőt, azután megint csendesen álldogált. Vajon mire figyelt fel? Mit hallott? Valami kisebbvadállat mozgolódott talán a bozótban? Vadállat? Veszedelmesebb — sokkal veszedelmesebb!

A tisztás déli szegélyén egy fej bukkant elő — egy emberi arc kandikált ki a bokrok sűrűjéből. Csak egy pillanatig volt látható, aztán visszahúzódott a levelek mögé. Könnyen megismerhető, nehezen elfelejthető arc volt — sárga bőre felvillant a tűz fényében —, ritkán lehetett olyan durva és kegyetlen arcot látni, mint Manuelét!

Néhány percig meglapult a bokorban. Azután újra előretolakodott, és mellette egy másik, sötétvörös arc bukkant elő. Mindkettő ugyanabba az irányba fordult. Mindkét szempár a tűz mellett mély álomban heverő alakra meredt. A két szempárban már diadalmaskodó rosszindulat csillant fel. Amit akartak, elérték — vagy legalábbis percekben belül elérik —, zsákmányuk többé nem menekülhet el. A két arc megint eltűnt, és néhány percen keresztül semmi sem árulta el közelségüket. De kis idő múlva a mulatt feje újra előbukkant, csakhogy nem ott, ahol az előbb, hanem a tisztás egy másik pontján, a sugárút közelében. Még egy perc, és egész teste előbukkant; a földhöz lapulva hason csúszott előre a fűben. Utána a zambo feje és teste bukkant elő. Mindketten nesztelenül kúsztak az alvó felé, mint két óriási gyík, a másiknak a nyomában! A mulatt volt elől. Jobbjából hegyes kés hosszú pengéje villant elő, baljával puskáját markolta.

Lassan, most már roppant óvatosan közeledtek az alvóhoz, készen arra, hogy bármely pillanatban talpra szökkenjenek, és rávessék magukat áldozatukra, ha felébredne, és megneszelné közeledésüket.

A cibolero mozdulatlanul hevert köztük és a tűz között. Elnyúlt alakja hosszú árnyékot vetett a fűre. Ebben az árnyékban csúszott a két bitang előre, hogy az utolsó pillanatig rejtve maradjon.

A mulatt végre odaért az alvó közvetlen közelébe — alig egy lépés választotta el tőle. Mély lélegzetet vett, és térdre emelkedett, hogy kését áldozata szívébe döfje. Hirtelen mozdulata kiemelte az árnyékból a hold fényébe. Most — itt a kellő pillanat! Ekkor lövés dördült el váratlanul, mint egy korbács csattanása, és puska tűz villant fel a tisztás bejáratánál álló tölgy koronájából. A mulatt talpra ugrott, és két karját vad ordítással kitarva, támolyogva lépett egyet-kettőt, azután — kését és puskáját elejtve — előrezuhant, egyenesen a máglya tüzébe!

A zambo is talpra ugrott, abban a hitben, hogy a lövés a cibolerótól eredt, aki csak színlelte az alvást, kétségbeesett haraggal rávetette magát a földön heverő alakra, és minden erejét összeszedve, kését markolatig döfte a szívébe. De ugyanabban a pillanatban rémült sikoltással ugrott fel újra, s anélkül, hogy hátranézne, vagy elesett társán segíteni próbálna, ész nélkül rohant át a tisztáson, és eltűnt a bozótban. A tűz mellett mintha mi sem történt volna, tovább hevert az elnyúlt alak teljesen mozdulatlanul.

De ebben a percben egy sötét alak bukkant elő a tölgyfa koronájából, ahonnan a lövés jött az imént: leereszkedett a kiálló erős ágakon; éles fütty hasított a tisztás csendébe — és a fekete ló, a nyakába akasztott lasszót maga után vonszolva, odaügetett, és szépen megállt a fa alatt.

Hátára egy félmeztelen ember pottyant, hosszú puskával a kezében; s a következő pillanatban ember és ló eltűnt a tisztás csíkján át, teljes iramban vágatva a préri felé!

Hát akkor ki volt az, aki a tűz mellett feküdt? Semmi esetre sem Carlos. a cibolero! Csak a köpenye, a kalapja, a csizmája és sarkantyúja — egész felsőruhája! Carlos maga félmeztelenül ült lesben a tölgyfa ágain, aztán leugrott, lovára pattant és elvágatott. Hogy történt mindez? Két órával ezelőtt szakadtunk el tőle — akkor érkezett meg a liget szélére. Hogy használta fel ezt a két órát? Meg kell tudnunk, mert csak akkor értjük meg a rejtélyt. A ligethez érve, a széles sugárúton egyenesen a tisztásra nyargalt, ahol megállt, és leugrott a nyeregből. Cibolót szánakozó arccal, gyengéden lefektette a puha fűbe, de sebeivel egyelőre

nem ért rá törődni. Más, sürgősebb dolga volt, mely lefoglalta a következő óra minden percét. Lovát lazán alácsüggő gyeplővel szabadjára engedte, hadd legelésszen kedve szerint a fűben. Maga pedig hozzálátott annak a tervnek a megvalósításához, mely a hosszú nyargalás alatt érlelődött meg benne.

Első dolga volt tüzet rakni. Az éjszaka eléggé hűvösre fordult, és természetes, hogy az erdő vándora melegedni akart. A tüzet a tisztás közepe táján rakta meg. Száraz ág és fadarab bőségesen hevert szerteszét; ezeket hordta össze, és rakta máglyába, s csakhamar fellángolt a tűz, megvilágítva a tisztás egész területét. A vörös fényben izzó, nagy kaktusztörzsek olyanok voltak, mint csodálatos kőoszlopok. De a cibolero most nem ért rá gyönyörködni bennük. Késsel a kezében szemlét tartott a kaktuszok csoportja fölött. Kiválasztotta a legvastagabbat, és a törzs csakhamar a fűben hevert kidöntve. Carlos kisebb-nagyobb darabokat vágott le belőlük, és valamennyit odahurcolta a máglya mellé. Csak nem akarja ezeket is tüzre vetni? A még zöld, nedvdús darabok inkább elfojtanák a tüzet, mintsem még vidámabb lángra lobbantsák.

Carlosnak egészen más terve volt. A darabokat a tűz közelében a fűbe fektette, és úgy rendezte el, hogy alakra és nagyságra lehetőleg egy heverő emberi testhez hasonlítsanak. Két kerek darab megfelelt a készülő bábu combjainak, két másik a karjainak; ezeket olyan szögben helyezte el, hogy egy alvó vagy pihenő ember természetes testtartását utánozzák. A bábu vállát a kaktusz "könyöke" adta ki; aztán az egészet betakarta bő köpönyegével, mint ahogy egy ember is a köpönyegét borítaná magára, ha a szabad ég alatt kénytelen aludni. Most még a fej hiányzott meg a két kéz és láb. Ezek is hamarosan elkészültek. Carlos jó sok fűvet tépett ki, és ezekből labdát gyúrt. A törzshöz illesztette, és átkötötte nyaksáljával, majd ráborította széles karimájú kalapját. Pontosan olyan volt, mintha az alvó homlokába húzta volna kalapját, hogy megvédje arcát a harmattól és a moszkító cspéseitől. Most a kezek és lábak kifaragásához kezdett. Elég fáradságos volt, de fontos is: mivel ezek a testrészek kerültek legközelebb a tűzhöz (ahogy a szabadban éjszakázó vadász rendszerint elhelyezkedni szokott), a legjobb megvilágítást kapták, tehát élethűnek kellett lenniük, Carlos nem habozott sokáig. Lehúzta csizmáit, és ráadta a rögtönzött bábura, gondosan ügyelve arra, hogy a köpeny széle betakarja a csizmaszárak felső részét. Hatalmas sarkantyúi szépen csillogtak a tűz fényében, és már messziről észre lehetett venni őket.

Most már csak az utolsó simítások voltak hátra, és az utánzat kitűnően sikerült. Carlos visszahúzódott a tisztás szélére, és körbejárva, minden oldalról megvizsgálta művét. Meg volt vele elégedve. Igazán egy alvó vadász benyomását keltette, aki olyan fáradt volt, hogy még a csizmáját sem húzta le, amidőn nyugovóra tért. Carlos visszatért a máglyához, és jelt adott lovának. Az okos állat tüstént ott termett mellette. Gazdája alkalmas helyet keresett számára, a tüztől nem messze, a gyeplőt lazán a nyereg szarvára kötötte. A jól betanított ló ebből már tudta, hogy nem szabad elmozdulnia erről a helyről, amíg gazdája nem hívja. Most a lasszó elrendezése következett. Carlos az egyik végét a rögtönzött bábura terített köpeny alá dugta, mintha a vadász elalvás előtt a kezére csavarta volna. A cibolero megint körbejárt a tisztáson, és újra szemügyre vette a bábút. Helyeslően bólintott. Megint behatolt a bozótba, és újabb rőzsével meg ágakkal megrakodva tért vissza. A tűz még jobban fellobogott. A cibolero most a tisztás körül álló fákat kezdte vizsgálgatni. Megállapodott egy hatalmas tölgyfánál, mely messzire kinyújtotta erős, vastag ágait a tisztás fölé. A legmagasabb, legárnyasabb, legterebélyesebb fa volt valamennyi közt — szinte a kis liget patriarchája! Ágai közé folyondár, vadszőlő és más növények indái fonódtak. Valóságos lugast kínált odafenn a magasban.

"Jó lesz — dünnyögte Carlos a szép fát nézegetve. — Harminc lépés a tüztől — éppen a legjobb céltávolság. Majdnem biztos, hogy a folyópartról közelednek majd, a fűzfák felől. A másik oldal, ahol a nyitott út van, veszélyesebbnek tűnik majd a szemükben. Igen, a folyó felől közelednek majd, így jó. Most pedig lássuk csak, mit tehetünk Cibolóért."

Szánakozó pillantást vetett a kutyára, mely még ott feküdt, ahová letette, s sebeit nyalogatta.

“Szegény állat! Alaposan helybenhagyták! A gyáva fickók késének nyomát magán hordja, amíg él. De remélem, megéri, hogy megbosszuljam! De mit csináljak vele most?” Rövid töprengés után így folytatta: “Carrambo! Nincs vesztegetni való időm. Már fél óra elrepült, és ha tüstént utánam eredtek, már nem lehetnek messze. Az a hosszú fülű dög elég gyorsan mozog, és a legkisebb szimat is biztosan vezet. Mit tehetek a szegény Cibolóval? Ha itt hagyom, és véletlenül erre jönnek, meglátják, és gyanút fognak... Megint a tölgyfához lépett, és tünődve bámult fel sűrű koronájára. Bólintott: elhatározása megszületett.

“Felviszem oda — dünnyögte. — Majd egy kis ágyat fonok neki, ott nyugodtan pihenhet, és betakarom mohával.”

Már el is kapta az alsó ágakat, és fellendítette magát a magasba. Az ágak közt hamar talált megfelelő helyet és elég indát is ahhoz, hogy valóságos függőágyat rögtönözzön. Mohát teregetett rá, aztán visszatért a kutyához, karjába vette, felvitte a fa koronájába, és gyengéden lefektette a puha mohába. A kutya hálásan nézett rá beszédes szemével. Most következett a legfontosabb kérdés: hol és hogyan helyezkedjék el ő maga? Kiválasztotta a fa koronájában azt a helyet, mely minden tekintetben a legjobban megfelelt. Egy erős ág tartotta teste súlyát; lábai egy másik ágon nyugodtak; a harmadik ág karjainak szolgált biztos támaszul. Két ág villaszerű elágazásában pompásan elhelyezte hosszú puskáját, de nem engedte ki a kezéből. Gondosan megvizsgálta fegyverét. Már előzőleg megtöltötte természetesen, de meg akart győződni arról, vajon nem nedvesedett-e át az éjszakai harmattól. Elforgatta a serpenyő fedelét, és szarujából friss puskaport szórt bele, ügyelve rá, hogy a gyújtólyukat is megtöltse vele. Megvizsgálta a kovát is — rendben volt.

A cibolero nem olyan ember volt, aki dolgait a vakvéletlenre bízta. Fontosnak tartotta az óvatos előrelátást. Az ő élete olyan volt, hogy a legkisebb hanyagság vagy könnyelműség végzetes következményekkel járhat. Ha a puska a döntő pillanatban csütörtököt mond — már búcsúzhatik is az életétől! Most is a legnagyobb körültekintéssel tette meg előkészületeit. Leshelyét is jól választotta meg. Innen kitűnően áttekinthette az egész tisztást — még egy macska sem osonhatott volna be úgy, hogy észre ne vegye. Aztán némán ült ott a magasban majdnem egy teljes órán át — némán és várakozóan, feszült, éber figyelemmel.

Türelmes örökődése végül meghozta gyümölcsét. Észrevette a bozót sűrűjéből előkandikáló sárga arcot, s egy pillanatig habozott, ne próbálja-e lelőni most. Már célba is vette, de az arc ebben a pillanatban visszahúzódott a bozótba. Megint a várakozás izgalmas percei következtek, amíg a mulatt fel nem térdelt, arcát teljesen a lángok felé fordítva. Carlos a legmegfelelőbb pillanatban nyomta meg a ravaszt, s tévedhetetlen golyója kioltotta alattomos ellensége életét.

A zambo abban a pillanatban tűnt el a bozótban, amikor Carlos nyeregbe pattant, és kivágtatott a prérre. A tisztáson egyetlen élő ember sem maradt. A hatalmas hulla kitárt karokkal hevert a fűben, és egyik karja belezuhant a máglya lángjaiba. Kísérteties arcát elborította a vér. Meg se moccant természetesen — éppen olyan élettelen volt, mint az álcázott bábu, mely törbe ejtette. A félelmetes sárga vadász halott volt — halott! Egyik karját a lángok nyaldosták, nemsokára meg is emésztik — de ez már nem fáj neki. A halottnak már nem árt a tűz. De hol van a másik kettő — a zambo és a cibolero? Eltűntek, de sajtóságos módon éppen ellenkező irányban. Vajon miért futottak egymástól? A zambo pontosan arra menekült, amerről jött, ha nem is olyan lassan és óvatosan. Mihelyt a bozót sűrűjébe ért, nem lapult meg, hanem felugrott, és ész nélkül rohant tovább. A lába alatt ropogó gallyak, a tüskés ágak recsegése arra vallott, hogy nem törődik semmivel, és csak egy gondolat úzihajtja: el innen minél előbb! Ugyanakkor más zaj is hallatszott — a cibolero vágatató lovának dobogása. S merre vágatott ő? Csakugyan el akarta kerülni a találkozást a zambóval? Félt tőle talán? Nem, egészen más terve volt.

Elég jól ismerte a zambót ahhoz, hogy tudja: bátorsága most már elszállt, végképp

elpárolgott. Társát elveszítette, mégpedig olyan titokzatos körülmények között, hogy Pepe szívét babonás rémület öntötte el, egész lényét szinte megbénította. Gondolni sem tudott másra, mint a menekülésre. Carlos teljesen tisztában volt ezzel. Gyors észjárása világossá tette előtte, ellenségei honnan indultak el a tisztás megtámadására; kétségtelenül a liget déli széléről. Már kezdettől fogva onnan várta őket, és amikor leshelyét előkészítette, minden figyelmét a folyóparti oldalra fordította. Mint vadász és a terep megítélésében járatos ember, maga is erről az oldalról kezdte volna meg támadását.

Feltételezte, hogy lovaikat valahol ott, azon a tájon kötötték ki, bizonyos távolságra a tisztástól, nehogy patáik kopogása felriassza és figyelmeztesse kiszemelt áldozatukat. Ez a feltevése helyes volt, éppen úgy, mint a másik, hogy a zambo a lovakat igyekszik most elérni. A zambo csakugyan ezt akarta. Amikor látta, hogy társa aki mindig a vezetője volt, véresen összerogyott, eszébe sem jutott a harcot egyedül folytatni. Abban a pillanatban elhatározta — nem is gondolta át tisztán, csak az ösztönének engedelmesskedett —, hogy most aztán lóra kap, és eltűnik erről a tájról, amilyen gyorsan csak lehet. Remélte, hogy eltart egy ideig, amíg Carlos felcíhelődik és utánaered. Közben egérutat nyer, és eltűnik a préri sötétségében. Tévedett. Carlos villámgyorsan keresztülhúzta számításait, ő is a lovak felé vágatott, csak nagy kerülővel, egyelőre ellenkező irányban. Azután a folyó felé kanyarodott.

Amikor már megpillantotta a folyót, megállt. Puskáját lövésre készen leeresztette, és derekát tapogatva, puskaporos szaruját kereste. A szaru nagy megdöbbenésére nem került a kezébe. Hátrapillantott — nem látta sehol. Most a vállát tapogatta meg; a szíj, amelyről a puskaporos szaru lógni szokott, nem volt meg. Nyilván beleakadt egy ágba, és ott maradt, amikor hirtelen leugrott a tölgyfáról.

Bosszantó baleset! Már-már vissza akart térni a tisztásra a puskaporért, amikor egy sötét alakot látott rohanni a fűzfák alatt a folyó felé. Nem lehetett más, mint a zambo. Carlos tétovázott. Ha most visszamegy a puskaporos szarujáért, ezt az idővesztést már nem tudja behozni. Könnyen megtörténhetik, hogy a zambo közben eléri a lovakat, és elmenekül. Nappal ez sem lett volna baj. Carlos a prérin még utolérte volna, de nem az éjszaka leple alatt. Ilyen sötétségben öt-hatszáz lépésnyi előny már elég ahhoz, hogy az ember eltűnjön üldözője szeme elől.

A cibolero megint aggódni kezdett. Ezernyi oka volt arra, hogy a zambo halálát kívánja. Először is a jogos és természetes bosszúérzet. A két felbérelt gazember olyan alattomosan tört az életére, hogy megérdemli büntetését. Azonkívül ha csak az egyik is életben marad, nyakába hozhatja San Ildefonso egész helyőrségét. A veszedelmes kígyót el kell taposni. Ha van is golyó a puskájában — mit ér vele? A puskára jobb, ha nem számít. Le is eresztette a fűbe, és további habozás nélkül a folyó felé vágatva, utolérte alattomos ellenségét.

A zambo látta, hogy elváltak útját a lovak felé. Kénytelen volt szembeszállni ellenségével. De mielőtt Carlos leugrott volna a nyeregből, újra elfogta a pánik. Gyors mozdulattal utat tört magának a fűzfák lehajló ágai közt, és belevetette magát a folyóba.

Carlos nem számított erre. Megdöbbenve állt a parton, és elkeseredve bámult a vízbe. Mi lesz a zambóval? Belefutad? Vagy mindjárt felbukkan? Sikerül elmenekülnie? Üldözze a parton gyalogosan, vagy üljön megint nyeregbe? Gyorsan eldöntötte magában a kérdést. Idővesztés nélkül, gyalogosan rohant a fűzfák függönyén át arra a helyre, ahol a zambo a vízbe ugrott. A fickó éppen ebben a pillanatban kászálódott ki a túlsó parton, és minden pihenő nélkül futott a préri felé. Mégiscsak lóháton kellene követni — gondolta Carlos. De látta, hogy a part meredek és magas, a ló csak lassan és ügyel-bajjal tudna átkelni egy ilyen helyen, s kísérletezésre nincs idő.

“Én is futok olyan gyorsan, mint ő — gondolta Carlos. — Majd meglátjuk, ki a gyorsabb!” Ezzel máris belevetette magát a folyóba; átúszott rajta, kimászott a túlsó parton, és ellensége után rohant.

A zambo közben tekintélyes előnyre tett szert. De tíz perc múlva már megfeleződött a

távolság, mely a cibolerótól elválasztotta. Most már nyilvánvaló volt, hogy futás dolgában sem veheti fel a versenyt a ciboleróval. Ez egyre közelebb ért rémüldöző ellenségéhez, aki minden erejét beleadta a lábába, érezve, hogy a futás most életre-halálra szól.

Még egy-két perc, és Carlos már majdnem utolérte a vörös képűt. A zambo közvetlenül háta mögött érezte üldözőjét. Úgy érezte, mindjárt a sarkába hág — úgy érezte, nincs értelme tovább szaladni. Megállt, és lihegve hátrafordult.

Gyűlölettől égő arccal néztek farkasszemet egymással, alig tízlépésnyi távolságból! Mindketten hosszú kést szorongattak kezükben — más fegyver nem volt náluk. A kések pengéje még ebben a gyér fényben is megcsillant, és fenyegetően emelkedett a levegőbe.

A két ellenfél zihálva állt ott — mindkettő kénytelen volt várni, hogy kifújja magát. Néhány dühös szitok hangzott el mindkét részről, aztán egymásnak rohantak. A birkózás rövid ideig — alig harminc másodpercig — tartott. Előbb egymásba kapaszkodtak, aztán lezuhantak a fübe. A legszabálytalanabb birkózás volt, amit csak el lehet képzelni. Végül elnyújtott nyöszörgés hallatszott — a zambo torkából tört elő.

A zambo rángatózva elnyúlt a földön — félig feltápászkodott, majd újra hátrazuhant —, néhány utolsó vonaglás, és nem mozdult többé.

A cibolero feltérdelt, és ellenfele fölé hajolt. A zambo szörnyű arcára már rányomta bélyegét a halál. Félreérthetetlen jelei láttán a győztes fellélegzett, és elhúzódott a holttesttől. Felállt, és visszaballagott a folyó felé. Megkereste puskáját, megtalálta a puskaporos szarut is (nem a fán hagyta: a közelben volt), gondosan megtöltötte fegyverét, és a lovak keresésére indult. Hamarosan megtalálta őket. A kutyák is ott voltak. Első golyója a véreb fejét zúzta szét, a másik a farkaskutyával végzett. Ezután eloldotta a lovakat, és szabadon engedte őket. Carlos most visszatért a tisztásra, leemelte Cibolót mohaágyáról, és egy pillanatra megállt a sárga vadász holtteste előtt. Döglegyek rajzottak körülötte. A cibolero elfordult az undorító látványtól, összeszedte ruháit, felöltözött, és újra nyeregbe szállt. Hátra se nézett többé, úgy vágatott el a szakadék irányába.

20.

Három nap telt el azóta, hogy a sárga vadász és cimborája elindult fejjavadászatra. Megbízók már türelmetlenkedni kezdtek, mert semmi hír nem érkezett tőlük vagy felőlük. A három gyűlölködő úr — Roblado, Vizcarra és a padré — egy pillanatig sem kételkedett a vadászok buzgó igyekezetében, hiszen ezt a magas jutalom biztosította. Inkább az aggasztotta őket, vajon sikerrel jártak-e. Már éppen ideje volt, hogy halljanak valamit — ha nem a cibolero elfogásáról, legalább arról, hogy a nyomában vannak. Addig tanácskoztak, amíg meg nem győzték egymást arról, hogy ilyen rövid idő alatt nem is számíthatnak eredményre. — Nyilván üldözik napról napra, óráról órára — vélte a padré. — Az a gazember Úgyes fickó, és vigyáz magára. Idő kell hozzá, hogy megközelítsék.

Annál nagyobb meglepetést, sőt megdöbbenést keltett a hajmeresztő hír, amelyet egy pásztor hozott a városba. Azt mesélte, hogy két holttestre bukkant a prérin, és felismerte bennük a misszió két vadászát: Manuel és Pepét! Amikor kihallgatták, elmondta, hogy egy liget közelében akadt a hullákra, a Pecos partján. Már meglehetősen szétmarcangolták őket a farkasok és keselyűk, de ami ruhájukból és felszerelésükből megmaradt, kétségtelenül elárulta kilétüket. A pásztor ismerte mindkettőt, és biztos volt benne, hogy a mulatt és a zambo földi maradványait találta meg. A "rejtélyes gyilkosság" megmagyarázhatatlannak tetszett A város lakói arra a következtetésre jutottak, hogy ez csak a "vad indiánok" újabb gáztette lehet. A polgárok nem tudtak semmit arról a megbízásról, mely a két vadászt arra készítette, hogy hazaérkezésük után rögtön nekivágnak újra a prérinek. Jelentéktelen emberek voltak, de felületesen vagy látásból sokan ismerték őket. Az általános feltevés az volt, hogy több bölénycsordával találkozhattak, és bőséges zsákmány reményében másodszor is útra keltek,

de szerencsétlenségükre kóbor indiánokkal akadtak össze. Egy csapat dragonyost küldtek ki; a pásztor vezette őket az említett ligetbe. A katonák csakhamar visszajöttek, de egészen másképpen értelmezték az esetet. Kétségtelenül megállapították, hogy a két vadászt megölték ugyan, de nem indián nyilakkal, hanem fehér ember fegyvereivel. Azonkívül lovaik ott maradtak, viszont kutyáikat is megölték; utóbbiak csontvázait is megtalálták a folyó közelében.

A tettesek nem lehettek indiánok. Először is: magukkal vitték volna az állatokat — a kutyákat és a lovakat egyaránt. Másodszor pedig: levetkőztették volna áldozataikat, és elszedték volna ruháikat, felszerelésüket, mindent. Az ilyen holminak az indiánok szemében nagy értéke van. Nem is szólva arról, hogy az indiánok megskalpolják áldozataikat. Nem — ezt a kettős gyilkosságot fehér ember követte el! De ki volt az? Ahol a kutyák csontjaira akadtak, a talaj puha volt, és tisztán fel lehetett ismerni a lovak nyomait — a két vadászt, de a gyilkosét is. A katonák megismerték a cibolero híres fekete lovának nyomait. Kétségtelen, hogy Carlos követte el a bűntettet. Sokan tudni vélték, hogy közte és a sárga vadász között nézeteltérés, sőt heves veszekedés tört ki, mely majdnem verekedéssé fajult. A többi már könnyen elképzelhető. A két vadász táborfüzet rakott, és nyugovóra tért. Carlos álmukban lepte meg őket, odalopózott, és végzett velük. A mulattot a helyszínen lőtte agyon, bele is zuhant a tűzbe, hiszen félig hamuvá égett. Társa menekülni próbált, de a vérszomjas gazember üldözőbe vette, utolérte és leszúrta!

Carlos fejére átkot szórt az is, aki eddig nem törődött vele. Ha szóba került, az asszonyok keresztet vetettek, és a férfiak keze ökölbe szorult. Addig nem lesz életbiztonság a völgyben, amíg ezt a sokszoros gyilkost el nem fogják. Megint rebesgetni kezdtek, hogy azért nem lehet elfogni, mert az ördöggel cimborái. Nem is csoda, hiszen az anyja boszorkány, ő segíti, és ő szerezte meg neki a sátán támogatását. Sokan már kételkedni kezdtek benne, hogy egyáltalán hozzá lehet férközni.

Mások a legkomolyabban javasolták, hogy anyját, a boszorkányt égessék el. Ha a völgy megszabadul tőle, akkor a fiával is könnyebb lesz elbánni. A padrék nagyon helyeselték az indítványt, de a katonai parancsnokság még nem döntött ebben a kérdésben. A következő vasárnap, amikor az emberek éppen kiáradtak a templomból, egy porral és verítéssel belepert lovas nyargalt a főtérre. Dragonyos egyenruhában volt, és kiderült, hogy nem más, mint Gomez őrmester. A téren ácsorgók körülvették, és nemsokára hatalmas hurrá kiáltásokban törtek ki. Kalapok repültek fel a levegőbe, és lelkesen ünnepelték Gomezt. A hír, amelyet az őrmester hozott, valóban szenzációs volt: a *gyilkost, az ördög cimboráját, az átkozott cibolero-t végre elfogták!*

Sokan nem is akarták elhinni, pedig Gomez hivatalos személy volt, aki nem beszél a vakvilágba. Hamarosan megszűntek a kételyek. A hír igaznak bizonyult. Carlost elfogták, és már vitték is a Presidio tömlöcébe. Nem úgy fogták el, hogy túljártak az eszén, és nem is túlerő győzte le. Árulás volt a dologban. Saját embereinek egyike árulta el.

Elfogatása a következőképpen történt. A cibolero belátta, hogy ezentúl nem találkozhatik kedvesével. Kétségbeesésében elhatározta, hogy Catalinát, valamint anyját és hűgát is megszökteti nemcsak a városból, hanem az egész környékről. Ehhez azonban titokban el kellett mennie legalább még egyszer a viskójába, hogy a legszükségesebb előkészületeket megbeszélje. Ha Cibolót is magával hozza, nem történt volna semmi baj. Ám a hűséges kutya még nem heverte ki sebeit, és Carlos kénytelen volt újabb rejtekhelyén hagyni. Az örködést a kutya helyett az egyik peónra bízta, aki Utolsó vadászkirándulásán is vele volt. Ez a peón örködött a ház elé, amíg Carlos odabenn tartózkodott.

Csakhogy ezt a nyomorult fickót Roblado már korábban megvásárolta. Az aljas kém ahelyett, hogy lelkiismeretesen örködött volna, a Presidióra szaladt, és eladta gazdáját ellenségeinek. A házat tíz perc múlva katonák vették körül. Carlos menekülés közben többet megölt és megsebesített közülük, de végül legyűrték, megkötötték és elhurcolták.

Gomez még jóformán el se mesélte a nagy újságot a főtéren, amikor kürtszó hallatszott. Egy csapat katona hozta a fogoly gyilkost egy öszvér hátára kötözve. A teret csakhamar ellepték az emberek, és kíváncsian bámulták a hírhedt cibolerót. Pár perc múlva egy újabb csapat két másik foglyot hozott — két nőt, akit a katonák közrefogtak, és a fogda felé vezettek. Az egyik a cibolero anyja volt. A nép félig örömmel, félig borzadállyal bámult. — *Muera la hechicera! Muera!* (Halál a boszorkányra! Haljon meg!) — hangzott nem egy ajakról.

Még feldúlt arcú, zokogó fiatal kísérője sem keltett részvétet a babonás csőcselékben.

— Haljon meg a lánya is! Máglyára mind a kettőt! — ordította a csőcselék. A katonáknak szinte birokra kellett menniük a báméskodókkal, hogy megvédjék rabjaikat a tettegességtől. Szerencsére Carlos ebből semmit sem látott. Azt sem tudta, hogy anyját és húgát is letartóztatták. Sejtelve sem volt kegyetlen üldözői pokoli tervéről.

A női foglyokat a főtéren levő városi börtönbe vitték. Carlost azonban a nagyobb biztonság kedvéért a Presidio tömlöcébe vetették.

Már első este látogatókat kapott. Vizcarra és Roblado nem tudott lemondani arról az aljas szórakozásról, hogy bosszúját már előre kiélvezze. Miután alaposan felöntöttek a garatra, néhány ivócimborájukkal együtt lementek a tömlöcbe, és röhögve kicsúfolták a láncra vert rabot. Elhalmozták minden sértéssel, amit részeg fejük és durva lelkületük ki tudott találni. A fogoly sokáig némán tűrte a gyalázkodást. De amikor Vizcarra öklével hadonászott az orra előtt, Carlos felordított, és arca eltorzult. Vizcarrának erről jutott eszébe saját eltorzított arca, és olyan dühbe gurult, hogy kirántotta kardját, s azon nyomban összekaszabolta volna a tehetetlen foglyot, ha Roblado és néhány más cimborája vissza nem tartja.

— Ne öld meg! — kiáltott parancsnokára Roblado. — Hát el akarod rontani a holnapi mulatságunkat? Ez az érv hatott. Vizcarra beérte azzal, hogy öklével a fogoly arcába csapott.

— Jól van, nem bántom a nyomorultat — mondta.

— Kár lenne elütni attól a pompás látványosságtól, amiben holnap része leszel.

Szavait nagy röhögés fogadta, azután a részeg banda kivonult a fogdából, magára hagyva a rabot cellájában

— hadd törje a fejét, miféle látványosságot ígértek neki holnapra.

Nem értette a dolgot. Hogy ő fog látványosságul szolgálni, azzal tisztában volt. Nem remélt irgalmat sem a katonai, sem a polgári bíraktól. Minden teketória nélkül halálra ítélik, és az ő kivégzése lesz az a nagy látványosság. De *neki* nem lesz része benne, csak nagyon szomorú szerepe. Nem sokat aludt ezen az éjszakán. A reggel végül bekandikált a komor cella szűk ablakán. A rabbal nem törődött senki. Nem kapott sem enni, sem inni, egyetlen vigasztaló szó, egyetlen szánakozó tekintet sem jutott ki neki. Egyetlen ismerőse sem érdeklődött sorsa iránt, egyetlen szív sem szorult össze érte — legalábbis nem tudott róla.

Dél lett. Felráncigálták, és kitaszigálták cellájából. Odakinn erős csapat vette körül, állig felfegyverezve. Hová viszik? A vesztőhelyre?

Szemét nem kötötték be. Látta, hogy a főtér túlsó oldalára vezetik. A téren szokatlan nyüzsgés uralkodott. A tágas, négyszögletes teret embertömeg lepte el, a közeli házak azoteáin is fej fej mellett szorongott. Mintha a város egész lakossága ide csődült volna — a farmerek, rancherók és bányászok is. Valami nagy eseményt hirdethettek ki, azért jött ide a sok kíváncsi. “Ez lesz az ígért látványosság? Csak nem fognak megkínozni?” — gondolta Carlos. De egyelőre nem történt vele semmi. Átvitték a városi börtönbe, és belökték egy cellába.

A cella egyik oldalán durva deszkából összerótt *ban-queta* állt. A szerencsétlen ember leroskadt erre a padra, inkább fekve, mint ülő testtartásban. A karjait és lábait szorító bőrszíjak nem engedték, hogy egyenesen Magára hagyták, és rázárták az ajtót. A kívülről még később is behallatszó kardcsörmpölés elárulta, hogy cellája ajtaját szigorúan őrzik. Két katona ott maradt ebből a célból, a többi pedig lement a térre, és elvegyült a tömegben. Carlos soha életében nem érezte magát ilyen nyomorúságosán. Úgy érezte: most már menthetetlenül vége,

feladhatja a küzdelmet. De benuhátsága nem tartott soká. Megint töprengeni kezdett. Nem remélt semmit, de — gondolkodott. Ha valakit börtönbe dugnak, első dolga cellájában körülnézni. Ez olyan természetes, hogy szinte ösztönnek nevezhető. Ha az ajtó becsukódik, a zár kattán, a reteszek csikorognak, a magára maradt rab meg akar győződni róla, hogy csakugyan elszigetelték-e a külvilágtól. Carlos is feltápászkodott, és megvizsgálta börtönét. Nem föld alatti tömlőc volt, a kis ablak nyílásán beszivárgott a napfény. Az ablak magasan volt, de Carlos látta, hogy ha feláll a padra, kinézhet rajta. Egyelőre semmi kedve sem volt hozzá. Megtapogatta a falakat. Megállapította, hogy nem kőfalak, csak vályogtéglából készültek. Vastagságukat lemérhette az ablakmélyedésben — még csak nem is voltak nagyon vastagok. Egy elszánt ember, ha valami hegyes szerszáma van, és ideje is van hozzá, utat tudna törni magának a szabadba. "Igen ám — gondolta Carlos —, de nekem semmiféle szerszámom sincs, és időt sem hagynak a szökés előkészítésére." Carlos bizonyos volt benne, hogy egy-két óra, talán már néhány perc múlva kivezetik a vesztőhelyre. Meghalni? Ó, nem félt a haláltól, még a megkínzástól sem. Nagyobb kínt úgysem érezhet annál, amely a szívében tombol: a szörnyű gondolat, hogy örökre el kell válnia anyjától, húgától és attól a nemes lelkű lánytól, akit szeret! Ha nem láthatja többé őket, a halál csak megváltás lesz számára. Csak legalább egyszer beszélhetne velük! Csak egy levelet küldhetné! De ki vinné el egy halálba induló utolsó üzenetét? Senki, senki!

A kis ablakon betörő napfényt időnként beárnyékolta valami. Egy-egy kíváncsi naplopó kapaszkodott fel társai vállára, hogy benézzen a cella ablakán. Carlos hallotta durva tréfáikat, kötekedő szavaikat, röhögésüket. Lehevert a padra, és megpróbált semmire sem gondolni.

Talán fél óráig hevert így, amikor kinyílt az ajtó, és belépett a két főtiszt, Vizcarra és Roblado, Gomez őrmester kíséretében. A rab azt hitte, hogy érte jöttek. Most viszik kivégezni. De nem ez volt a céljuk; csak gyönyörködni akartak szenvedéseiben.

— Idehallgass, te nagy hős! — kiáltott rá Roblado. — Mára nagy látványosságot ígértünk neked. Úriemberek vagyunk, álljuk a szavunkat. Másszál csak fel az ablakhoz, és nézz ki a plazára! Pompás kilátásod van, még távcsőre sincs szükséged. Nos hát jó mulatást! Magadra hagyunk, nem akarunk zavarni, hahaha!

Mindhárman hahotáztak, az őrmester a lehangosabban, aztán kardcsörtetve, sarkantyúpengetve távoztak. Carlos hallotta, amint az őr újra bereteszeli az ajtót, és bezárja a lakatot.

De mit akarnak tőle? Látványosságról beszélnek! Látványosság, amelynek nem ő a tárgya — hanem a nézője? Mit jelentsen ez?

Néhány percig töprengett, és egyszerre úgy érezte, világosság dereng az agyában. "Hah! — kiáltott fel magában. — Don Juanról van szó! Szegény arany szívű jó barátom! Hát téged is halálra ítélték? Elöttem fognak kivégezni, és azt akarják, hogy végignézsem! Sátánok! Így akarják növelni a szenvedéseimet! Nem, nem teszem meg nektek azt a szívességet, hogy kinézzek! Segíteni úgysem tudok Juanon! Itt maradok, ahol vagyok." Még jobban elnyúlt — amennyire a bőrszíjak engedték — a padon, és elhatározta, hogy el se mozdul onnan, amíg érte nem jönnek. Mert Don Juan után ő következik, annyi bizonyos.

"Szegény Don Juan! — sóhajtotta. — Felejthetetlen jó barátom! Mindent vállaltál értem — és most a halált is!"

Gondolatait egy durva hang szakította félbe. Az ablak elsötétült, egy arc jelent meg mögötte, és egy hang ezt kiáltotta:

— Mi lesz, Carlos? Nem jössz az ablakhoz? Te buta bölénymészáros, hát már semmi más nem érdekel? Még az anyád sem, az a vén boszorkány? Pillants ki, ha valami érdekeset akarsz látni, hahaha!

Carlos úgy ugrott fel a padról, mintha mérges kígyó csípte volna meg. Egészen megfélekedezett béklyóiról, és térdre zuhant. Másodszor is megpróbálta, most már óvatosabban, és sikerült feltápászkodnia. Néhány percnyi fáradozás után felkapaszkodott az

ablaknyilláshoz, és kinézett.

A következő pillanatban hörgő kiáltás szakadt fel a torkán. Amit látott, olyan szörnyűséges volt, hogy ereiben megfagyott a vér.

Először csak fejeket látott mindenütt — a téren, a házak ablakában, a háztetőkön. A tér közepe üres volt. Katonák sorfala egy négyszöget zárt körül. Ott állt az alcalde meg a két padré. Hátrább tisztek csillogó egyenruhában. A tér közepén pedig — istenem, a tér kellős közepén... éppen vele szemközt... A tér kellős közepén, éppen vele szemközt, két koszos öszvér állt. Az egyikén durva darócingben az édesanyja, a másikon a húga. Nem ültek, hanem valami szörnyűséges testtartásban kuporogtak. Lábukat vastag kötéllel az öszvér hasa alá béklyózták. Kezüket az öszvér nyakára kötözték. Nem tudtak felegyenesedni, csak görnyedeztek, hátukat éppen öfelé fordítva.

Az öszvérek mellett egy-egy hajdú állt. Mögöttük is egy-egy hajdú. De ezek kezükben korbácsot lóbáltak.

“Jóságos istenem, ez lehetetlen, ezt nem tűrheted, nem engedheted! Jóságos isten, mit akarnak? Csak nem fogják megkorbácsolni őket — ártatlanul — az én vétkemért?” Carlos testét előntötte a veríték, homlokáról szemébe csurgott, alig látott tőle.

Az egyik padré most az anyjához lépett, és sűgött neki valamit. Az álszenteskedő vigasztalás szavait. A másik padré ugyanezt tette Rosita oldalán. Most megszólalt a harang a templom udvarán. Hétszer kondult meg, aztán elhallgatott. Az alcalde felemelte kezét. A két pribék magasba emelte a korbácsot. Ütés csattant — felhallatszott az ablakig. De az áldozatok nem sírtak, nem jajveszékelték. Mozdulatlanul kuporogtak, egyetlen hanggal sem árulták el szenvedésüket.

Carlos nem bírta tovább nézni. Elszédült, és lezuhant a padról. Hogy mi történt azután, nem látta, nem hallotta. Fogvacogva hevert az ablak alatt, és a hideg kőpadlóba verte zűgő fejét.

A tisztek és mindazok, akik annyira lealjasodtak, hogy mások szenvedésében gyönyörködni tudtak, nem találták meg számításukat. A boszorkányt és leányát huszonöt-huszonöt korbácsütésre ítélték. De a harmadik ütésnél mindketten elájultak. Esméletlen embert korbáccsal verni olyan gyáva és undorító dolog, hogy még a pribékek is tétováztak. A nézők közül pedig sokan méltatlankodva kiáltották:

— Elég volt!

A zűgás felmorajlott, már-már fenyegető méreteket öltött. A tisztek nem merték tovább feszíteni a húrt. Megfordultak és elsiettek. Az alcalde felhasználta az alkalmat, és kihirdette, hogy a bűnösök elnyerték büntetésüket, ő is sarkon fordult, és besietett a városháza kapuján. A két öszvérhajcsár és a két pribék is jónak látta eloldalogni. A két padré már hamarabb eltűnt, mert érezte, hogy a közhangulat megfordult. A tömeg, mintha a szégyenkezés vagy a lelkiismeretfurdalás kergetné, gyorsan szétoztlott. A téren nem maradt más, mint a két öszvér és rajta a két ájult, vérbe fagyott áldozat. Ekkor egy közönséges parasztszekér fordult ki a mellékutcából a térre. Sötét bőrű kocsis hajtotta az ökröket, és mellette egy fiatal poblana irányította. Megálltak a tér közepén. Levágták az áldozatok kötelékeit. Az öregasszonyt és a fiatal lányt gyengéden lefektették a szekér alján vastagon felhalmozott szalmára. Hajuk csapzottan hullott arcukba, mely veritékben fürdött; darócingükön átütött a felhasított bőrükből szivárgó vér. A fiatal poblana vizes kendővel lemosta arcukat. Néhány korty vizet próbált összeszorított ajkuk közé préselni, hogy aléltságukból magukhoz térítse őket. De ez csak a fiatal lánynál sikerült. Rosita kinyitotta szemét, és rémülten nézett anyja sápadt, megmerevedett arcába. Mert anyja halott volt!

A szekér a kocsison és Josefán kívül egy halott öregasszonnyal és egy alélt fiatal lánnyal dűcögött tovább, ki a városból a kis viskó felé, amely egyszer már elrejtette őket.

Carlos úgy érezte, hogy a világ összeomlott. Elhatározta, hogy véget vet életének. De még

erre sem volt lehetősége.

Hogy haljon meg? Hogy jusson el a végső küszöb, amelyen túl már nem fáj semmi, ahol a legborzasztóbb testi vagy lelki kín is megszűnik? Fegyvere nem volt — de ha lett volna, megbilincselte kezével akkor sem tudta volna használni. Eszébe jutott valami: addig veri fejét a falba, amíg el nem pusztul! önkéntelenül szemügyre vette a falat, és rögtön látta, hogy ez a puha vályog nem segíti át a másvilágra.

Pillantása a cella mennyezetére tévedt. Vastag mestergerenda választotta ketté — elég erős és elég magas ahhoz, hogy egy elkeseredett ember felakaszthassa magát. Kötele nem volt ugyan, de annyi vékony szíjat csavartak csuklóira és bokáira, hogy bőségesen elegendő lenne, ha valahogy ki tudná szabadítani a kezét.

Valósággal erőt vett rajta ez a gondolat, mint valami rögeszme. Nézte, vizsgálgatta kötelékeit, s végül nagy öröme észrevette, hogy a szíj egy helyen nem szorítja túlságosan a csuklóját, hanem meglazult egy kicsit. A forró veríték, mely egész testét, még a csuklóját is előntötte, megpuhította a bőrszíjat. Carlos újra megvizsgálta, és megállapította, hogy tovább lazítani nehéz és hosszadalmas munka, de nem lehetetlen. Minden erejét és igyekezetét erre a feladatra fordította. Szerencsére kezeit nem hátul, hanem elöl kötötték össze, így fogai segítségét is igénybe tudta venni. Minden erejével tépte, feszítette, ráncigálta és harapta a megpuhult nyersbőr szíjat. Itt mindjárt meg kell mondanunk, hogy nincs még egy nép a világon, amely úgy értene a szíjakhoz, kötelekhez, hurkokhoz, mint a spanyol-amerikai. Az indiánok leckéket vehetnének tőlük ebből a tudományból. Még az a híres matrózcsomó is csak silány tákolmány egy új-mexikói hasonló remekművéhez képest. Ezek a derék emberek kitűnően értenek ahhoz, hogyan kell egy foglyot vas nélkül is tökéletesen megbilincselni. Viszont Carlos olyan ember volt, akiben erő, kitartás és türelem egyesült. Nem volt szüksége másra, csak időre, hogy tagjait kiszabadítsa. Szerencsére most nem zavarta senki.

Negyedóra kínlás után sikerült a bőrszíjat csuklójáról lerángatni. A keze szabad volt! A többi már könnyen ment, de még eltartott egy ideig. Közben — maga sem tudta, miért — meggondolta magát. Életöszöne felülkerekedett, és nem gondolt többé az öngyilkosságra.

Megint felállt a padra, és kinézett a plazára. Már nem látott semmit. A tömeg eloszlott, a tér elcsendesült.

“Ö, istenem, mi lett velük?” — sóhajtotta Carlos.

Éppen el akart fordulni az ablaktól, amikor egy kemény tárgy repült egyenesen a homlokának. Kis híja, hogy ki nem ütötte a szemét.

Először arra gondolt, hogy valami csirkefogó vette célba, és hajigálja kövekkel. Ám a kemény tárgy, amint a padra esett, pengő hangot adott, mintha fémből volna. Carlos gyorsan lehajolt és felkapta. Most látta csak, hogy elég nagy, hosszúkás csomag. Selyemkendőbe csavarták, és zsineggel kötötték át. Carlos gyorsan leszedte róla a zsinetet, és megvizsgálta a csomag tartalmát. Egy tekercs aranypénz volt benne, hosszú pengéjű, erős kés és egy összehajtogatott papírdarab. Levél!

Carlos figyelmét legelőször a levél kötötte le. A nap már lement, a cellában szürke félhomály uralkodott, de az ablakon még elég világosság szűrődött be ahhoz, hogy olvasni lehessen. Kibontotta a levelet, és izgalomtól dobogó szívvel elolvasta:

“Holnapra tűzték ki, hogy végezzenek veled. Nem sikerült megtudnom, hogy éjszakára ott hagynak-e, ahol vagy. Lehet, hogy visszavisznek a Presidióra. Ha nem visznek el, rendben van. Két fegyvert küldök neked. Használd fel akármelyiket vagy mind a kettőt. A falat ki lehet bontani. Valaki vár majd odakint, és biztos helyre vezet. De ha elvisznek a Presidióra, útközben kell szöknöd. Ha nem sikerül, nincs remény. Fölösleges, hogy bátorságra és gyors elhatározásra buzdítsalak — benned megtestesült mind a kettő. Ha szökésre kerül a sor, célod Josefa farmja legyen. Ott vár rád valaki, most már készen arra, hogy minden veszélyt és az egész életét megossa veled. Isten veled! Szívem hőse, isten veled!”

Aláírás nem volt a levél alatt. De Carlos még ki se bontotta és már tudta, ki küldte. “Bátor,

büszke lány! Nagyszerű teremtés! — dűnyögte magában, amint a levelet vadászinge alá rejtette. — A remény, hogy élettársam leszel, megszázszorozza erőmet. Minden idegszálammal küzdeni fogok a sikerért. De ha meg kell halnom, nem a hóhér kezétől halok meg. Kezem szabad, többé nem kötözik össze, amíg élek. Csak a halálnak adom tneg magam!"

Leült a padra, és a kés segítségével most már gyorsan megszabadította bokáit is a szíjaktól — eddig még nem volt rá ideje. Felállt. Istenem, micsoda boldogság szabadon mozogni, még akkor is, ha ez a szabadság csak néhány lépésre szorítkozik! A kést erősen megmarkolva fel és alá járkált a szűk cellában, s közben dühös pillantásokat vetett az ajtó felé. Mi lenne, ha hirtelen kinyitnák? El volt szánva arra, hogy szembeszáll őreivel, és jaj annak, aki kezet próbál emelni rá!

Néhány percig úgy járkált fel és alá, mint egy bőszi tigris a ketrecében. De lassanként lecsillapodott. Felülkerekedett benne a józanság, helyzetének józan mérlegelése. A düh elvakítja az embert, és nem vezet célhoz. Rövid gondolkodás után már tudta, mit kell tennie. Leült a padra, és a levágott szíjakkal újra összekötözte magát. De olyan hurkokat kötött bokájára és csuklójára, hogy látszatra meg sem lehetett különböztetni a régiektől, de valójában csak egy mozdulat kellett hozzá, hogy lerázhassa őket. A kést gondosan elrejtette inge alá, ahová az aranytekercset is eldugta. Ezután ledőlt a padra, és mozdulatlanul hevert ott, mintha mély álomba merült volna.

21.

A nyugati országokban hideg üzleti számítás irányítja az emberek cselekedeteit — még a szerelem is hideg és számító. Alig tudjuk elhinni és még kevésbé megérteni, más országokban mi mindenre képesek az emberek a szenvedély parancsoló szavára.

A spanyol nők szerelme nem egy esetben olyan erős, hogy nem ismer akadályokat — egyszerűen nem ismeri ezt a szót: lehetetlen! Ezek a mély érzésű hölgyek a szerelmet tartják a legnagyobb, legszentebb dolognak a világon. A forró, önzetlen — gyakran meggondolatlan — szerelem egész életüket kitölti. Ilyen természetű, mindennél erősebb szerelem volt az, amely Catalina Cruces szívében égett. Ellene szólt minden — apja akarata, a vagyoni és rangkülönbség, az egész társadalom. De ha mindezt egy serpenyőbe dobta, a másikba meg azt, amit Carlostól remélhetett, az utóbbi mélyen lehúzta a mérleg tányérját. Catalina minden ösztöne azt súgta, hogy Carlos oldalán vár rá az igazi boldogság.

Éjfélre járt az idő. Don Ambrosio palotája csendbe és sötétségbe borult. A ház ura nem volt otthon. Vizcarra nagy vacsorát rendezett a Presidio épületében, melyre meghívta San Ildefonso előkelőségeit és köztük természetesen Don Ambrosiót is. Az egykori bányász, akiből dúsgazdag ember lett, most a Presidio termeiben dőzsölt és vigadozott.

Úgynevezett "cavallerovacsora" volt, melyre hölgyeket nem hívtak meg, hogy az urak fesztelenebbtől érezzék magukat. Így Catalina otthon maradt. A város elcsendesült, csak a Presidióban tombolt a jókedv, melyben a tisztek és a padrék vezettek. Régi kívánságuk teljesülését ünnepelték. A vacsora — így is lehetne mondani — a cibolero halotti tora volt. Csakhogy ez a tor megelőzte a temetést, amelyre csak másnap kerül sor. Don Ambrosio házában sem mutatkozott az élet semmilyen jele. A portero ott ült ugyan a kapu mögött, a zaguan gipszcirádás boltozata alatt a padon, gazdája hazaérkezését várva. Nem gondolkodott, nem türelmetlenkedett, csak éppen álmos volt. Szeme be-becsukódott, aztán felfelriadt bóbiskolásából. Eszébe sem jutott, hogy valaki figyelheti.

Pedig valaki lopva várta, hogy elnyomja az álom. A patio hátsó oldalán a caballeriza nagykapuja résnyire nyitva állt. A kapufélfa mellett egy ember lapult. Andres volt az, a lovász. A lóistállóban nem égett a lámpa. Különböztetni lehetett volna, hogy négy szép ló áll ott felnyergelve és felkantározva. Még különösebb volt, hogy a lovak patáira zsákdarabokat

kötöttek, egészen beburkolták. Vajon miért és mi célból? A caballeriza kapuját nem lehetett látni a zaguan felől. Az ólálkodó alak időnként előbúj, és a fal mentén egészen a boltíves folyosóig osont. A portást figyelte. Egy-két percig leselkedett és hallgatózott, aztán megint visszabúj a lóistállóba.

Kis idő múlva halvány fénysugár tört elő az egyik szoba függönye mögül. A sefiorita szobája volt. A fény hamarosan kialudt, és a következő pillanatban az ajtó nesztelenül kinyílt. Magas, karcsú nő lépett ki rajta, és a fal árnyékában az istálló felé lopózott. A kapuban megállt, és halkán beszólt:

— Andres!

— Aqui, senorita — felelte a lovász kissé előlépve.

— Megnyergeltesd őket?

— Si, senorita.

— És a lábukat is rongyba csavartad?

— Valamennyit, senorita.

— Istenem, csak az ne virrasztana odaát! Mit csináljunk vele? — sóhajtott fel a hölgy, és fejét megbiccentette a kapu felé. — Ha nem sikerül kijutnunk, mielőtt apa hazajön, végünk van! Santissima!

— Ne intézzem el a porterót úgy, mint a lányt, senorita? Meg tudom tenni, erősebb vagyok nála.

— Ah, Vicenza! Mit csináltál vele?

— Megleptem a lugasban. Megkötöttem, és betömtem a száját. Biztos, hogy reggelig nem keresi senki, és nem kiálthat segítségért. Csináljam meg a porteróval is? Csak egy szavába kerül, senorita!

— Nem, nem! Akkor ki nyit a papának kaput? Nem, teljesen lehetetlen — kis öklét rágta, úgy gondolkozott. — De mi lesz, ha kiszabadítja magát, s előbb érkezik a kunyhóba, mint én? Mert hogy ki tud szabadulni, nem kétséges. Nincs olyan hurok, amit ne tudna kioldani — maga mesélte nekem egyszer. Ó, szentséges Madonnám, hátha már szabad, és hiába vár? Sietnünk kell! Jaj, az az átkozott portero! Megint az öklét rágta, majd a kezét tördelte. Hirtelen a lovász felé fordult. Új terv villant fel benne.

— Andres! Kedves jó Andres! Ide hallgass! Mégis meg lehet csinálni!

— Hogyan, senorita?

— Megmondom. Vezesd ki a lovakat a hátsó kapun, a kerten keresztül. Át tudod úsztatni őket a folyón?

— Mi sem könnyebb annál, drága kisasszonykám.

— Jó! Hát akkor a kerten át. Várj csak!

A kerten keresztülvezető hosszú, egyenes ösvény felé pillantott. Megdöbbenve állapította meg, hogy éppen szemben van a főkapuval, és nagyon jól látható a zaguanból is. Ha a portás nem szundikál, okvetlenül észreveszi a négy lovat az ösvényen, akármilyen sötét is az éjszaka. A terv, sajnos, nem jó. Lehorgasztott fejjel töprengett, hogyan lehetne mégis megvalósítani.

— Kigondoltam valamit, Andres. Menj a zaguanba. Nézd meg, nem bóbiskolt-e el. Bátran menj, nem lopakodva. Ha alszik, minden rendben van. Ha nem, ereszkedj beszélgetésbe vele. Kérd meg, hogy nyissa ki a kiskaput, és bocsásson ki. Ha kilép veled az utcára, tartóztasd fel odakint. Közben *én vezetem* ki a lovakat.

— Értem, senorita.

“Egészen okosan gondolja — mondta magában a lovász. — Majd csak kitalálok valamit, hogy szóval tartsam a porterót.”

— Ha egy kis idő eltelt — folytatta Catalina —, osonj utánam a kertbe. Ügyesen csináld, Andres. Amit ígértem, a jutalmad megduplázom. Különben is velem jössz, nem kell félned semmitől.

— Nem félek, senorita. Az életem is odaadom a senoritáért.

Ennyire imádta az úrnőjét? Lehetséges. De tekintetbe kell venni az ígért aranyakat is. Az arany hatalma nagy, sok embert megszédít. Ezek közé tartozott Andres is. Aranyért képes lett volna megfojtani a porterót.

A portero nem aludt, csak bóbiskolt — olyan ügyesen és észrevétlenül, ahogy csak egy spanyol portás érti. Andres fejében már megszületett a stratégiai terv. A portáshoz lépett, és egy jó szivart dugott a szájába. Rágyújtottak mindketten. Andres úgy vélte, hogy a szivar jobban esik odakünn, a szabad levegőn. Menjenek ki öt percre. A gyanútlan portás kinyitotta a kapuba vágott kisajtót, és mindketten kiléptek az utcára. Füstkarikákat eregettek a csillagtalan ég felé. A beszélgetés moraja behallatszott a patióra. Catalina felmérte a helyzetet, és úgy látta, elérkezett a cselekvés perce. Belépett a sötét istállóba. Megtalálta az egyik ló kantárját, és szépen kivezette. A kertben odakötötte egy fához. Azután visszament a második lóért, majd a harmadikért és a negyedikért is. Mind a négy nyugodtan állt a sötétben, a fához kötve. Catalina megint visszament az udvarra. Most csak azért, hogy gondosan becsukja az istálló kapuját és szobája ajtaját is. Még egy pillantást vetett a zaguan felé, aztán nesztelen léptekkel kisietett a kertbe. Felült saját kedvenc lova hátára, a többieknek a gyeplőjét is a kezébe vette, és várt, várt türelmesen.

A hadicsel nagyszerűen sikerült. A portero nem gyanakodott. Kis idő múlva a lovász elbúcsúzott tőle.

— Buenas noches! — mondta. — Nagyon kellemes volt. Most már megyek lefeküdni.

— Jó neked! — felelte a portás irigykedve.

Most már jöhet Don Ambrosio, amikor csak tetszik neki. Legalább olyan álmos lesz, mint az öreg portás. Szokása szerint rögtön bevonul a hálószobájába, és megkezdni a horkolást. Hogy mi történt a házban, csak reggel tudja meg. A lovak lábáról leszedték a hangtompító rongyokat. A legnagyobb csendben belemerültek a folyó vizébe. Éppen olyan nesztelenül kapaszkodtak ki a tulsó parton. Most aztán hurrá! — a Chapparral felé. Onnan vezet az ösvény Josefaék tanyájához.

Miközben a padon hevert, Carlos nem aludt, és nem is ábrándozott. Szeme szüntelenül körbejárt, és cellája falait fürkészte. Melyik a legalkalmasabb pont, melyet késével munkába vehetne, hol juthatna ki a legkönnyebben a szabadba? Nagy megkönnyebbülésére szolgált, amit már korábban észrevett — hogy a cella falai vályogtéglából épültek. Elég erősek ahhoz, hogy egy részeg csavargót vagy közönséges csirke tolvajt egy időre visszatartsanak a további garázdálkodástól, de egy mindenre elszánt embernek nem állhatják útját, különösen ha megfelelő szerszáma is van. A feladatot felbecsülve úgy látta, kétórai munkára lesz szüksége. Csak az a kérdés, rendelkezésére áll-e ez a két óra. Nem zavarják-e meg közben, nem fedezik-e fel, miben mesterkedik. És ha átszállítják a Presidióra? Egyelőre ez az egyetlen probléma foglalkoztatta és izgatta Carlost. Egy dolog világos volt: hiba lenne munkához látni ilyen korán, még őrsváltás előtt. Carlos most is jól kiszámította minden lépését. Elhatározta, hogy ott marad, ahol van, és továbbra is megjártssza, hogy gúzsba van kötve; csak akkor érezheti magát viszonylagos biztonságban, ha az ajtó mögött új őr foglalja el a helyét. Tudta, ez a ceremónia börtönökben hogyan szokott lezajlani: a leváltott őr átadja foglyát a másiknak, ez pedig meggyőződik róla, hogy a cellában minden rendben van-e. Úgy sejtette, a váltás ideje már nem lehet messze. Tehát uralkodnia kell türelmetlenségén, amíg az új őr be nem nyitott.

Persze a régi gond most is nyugtalanította még. A legrosszabb eshetőség. Hátha visszaviszik a katonai parancsnokságra. Onnan már nem lehet megszökni. A Presidio vastag falait csak ágyúgolyó tudná keresztültörni.

Azzal próbálta vigasztalni magát, hogy ez a legrosszabb eset valószínűtlen. Miért vinnék át? Hiszen eszükbe sem jut arra gondolni, hogy innen megszökhetik. A cella ajtaján lakat és erős keresztvas, előtte őr, kinek lelkére kötötték, hogy jól nyitva tartsa a szemét. Azonkívül

egyszerűbb és kényelmesebb nekik, hogy innen vigyék a vesztőhelyre. Hiszen már áll az akasztófa, alig néhány lépésnyire a városi börtöntől. Már tegnap összeácsolták; csak órá vár — remélhetőleg hiába!

Csakugyan így is volt. Részben az említett okból, de meg azért is, mert az éjjel kellemesebb időtöltésük volt, a tisztek nem törődtek vele, és ott hagyták éjszakára. Carlos persze nem tudhatta ezt biztosan. Ezért gondolatban felkészült mindenre. Ha érte jönnek, hogy elvigyék a Presidióra, útközben szökni próbál, még ha utána is lönek. Ha pedig az őt megzavarja falbontás közben itt a cellában, megverekszik vele életre-halálra. Kés van a kezében! Egy ilyen, reménytelennek látszó helyzetből megmenekülni — nem tartozik a lehetlenségek közé. Egy elszánt ember, akinek nincs más választása, akire úgyszólván a halál vár, mégpedig a legdicstelenebb halál legfeljebb huszonnégy órán belül, nem riad vissza a veszedelemtől. Carlos azon kívül bízott önmagában. Erős és bátor volt, sokkal erősebb és bátrabb, mint a katonák vagy börtönőrök. Tulajdonképpen csak egy előnyük van fölötté: a karabélyuk. De nemegyszer megtörtént már, hogy egy golyózáporból is élve került ki valaki. És a sötét éjszaka is neki kedvez.

Majdnem egy óra hosszat hevert a padon, újra meg újra megforgatva agyában az összes lehetőségeket. Egyszerre csak zajra és mozgolódásra lett figyelmes az ajtón keresztül. Ujabb csapat érkezett a börtön folyosójára — vagy legalábbis néhány ember. Csak nem érte jöttek? Carlos dobogó szívvel leste a kívülről beszűrődő hangokat.

Legnagyobb öröme kiderült, hogy csak a váltás érkezett meg. Szinte mosolyogva hallgatta a beszélgetés foszlányait. Most már látta, hogy éjszakára itt marad. Kulcsok csörömpöltek, megcsikordult a lakat. Az ajtó kinyílt, és néhány ember lépett be. Az egyiknek lámpás volt a kezében. Egyenesen az arcába világítottak. Felületesen megnézték és röhögtek. Az egyik káromkodott, a másik gúnyos megjegyzést röpített felé. De eszükbe sem jutott szíjait megtapogatni. Látták, hogy jól meg van kötve. Látták, hogy megtörtén, reménytelenül kuporog a padon. A többi nem érdekelte őket. Néhány perc után magára hagyták. Az ajtót persze gondosan bezárták, és a cellában megint csend lett.

Carlos még öt percig várt. Hallotta, hogy elvonultak. Csizmák távolodó kopogása hallatszott a folyosóról. Csak az új őr maradt ott.

Itt az ideje munkához látni! Gyorsan lerázta magáról a kötelékeit, előhúzta inge alól a hosszú kést, és nekiesett vele a falnak.

Azt a sarkot választotta, mely legmesszebb esett az ajtótól. Hogy odakünn mi van mögötte, nem tudhatta, de amennyire tájékozódni képes volt, arra a következtetésre jutott, hogy ez a fal nem a főtérre, hanem hátrafelé néz, az épület mögött elnyúló nagy rétre.

A városi fogda nem volt afféle sziklabörtön. Megfelelt a kisebb bűnözőknek, akiket az alcalde becsukatott ide egy-két napra vagy hétre; innen még sohasem próbált megszökni senki.

A kés könnyen belement a falba. Téglái fűvel kevert és kiszáritott vályogból készültek. Elég vastag fala volt, talán húszhüvelyknyi vagy még több, de Carlos egy óra leforgása alatt olyan nyílást vágott bele, hogy már kidughatta a fejét. Hamarabb is elkészült volna vele, de roppantul vigyázott arra, hogy ne csapjon semmi zajt. Kétszer is azt képzelte, hogy az őt be akar jönni; az ajtóhoz ugrott, és késsel a kezében várta, készen arra, hogy harcoljon az életéért. De szerencsére képzelődött csupán. Senki sem zavarta, amíg a nyílás el nem készült. A rabot különös öröm töltötte el, amikor érezte, hogy a friss éjszakai levegő behatol a nyíláson, amelyet a falba vágott.

Megállt és hallgatózott. A börtönnek ez a hátsó oldala mintha egy lakatlan sivatagra nézett volna. Néma, sötét csend. Bedugta fejét a nyílásba. A fal közelében bozószerű gízgáz fedezett fel, sőt néhány kaktuszfát is. Micsoda szerencse! Kibővítette a nyílást, hogy a válla is kiférjen, aztán kését szorongatva kimászott. Egy ugrás, és a puszta földön állt a felhős ég alatt. Előtte bokrok, kaktuszok, aloéfák. Házak sehol, csak a háta mögött. A nagy közlegelő szélén

állt, és szabad volt!

Nekiindult a nyílt terepnek. Bokorról bokorra osont, és minden alkalommal meglapult egy pillanatra. Ekkor egy alak emelkedett fel az egyik bokorból, mintha csak őt várta volna. Egy hang a nevét suttogta. Megismerte Josefát. Gyorsan néhány rövid szót váltottak. A lány intett neki, hogy kövesse. A Chapparalba vezette, ahol szűk ösvényeken megkerülték a fél várost. Minden baj nélkül eljutottak Josefáék szerény viskójába. A következő percben Carlos sóhajtva hajolt édesanyja holtteste fölé. Nem így képzelte el a találkozást! De már felkészült erre is. Nem sírt, nem jajveszékelt. Idegeit már a végsőkig túlfeszítette mindaz, ami vele egy nap alatt történt — s különösen, amit reggel a cella ablakából látott. Megesik néha, hogy a bánat elúzi a bánatot, és sokszor a kisebb fájdalom sajnása vigasza és értelme!

— Carlos... mennünk kell — súgta.

— A lovak? — kérdezte.

— Itt vannak kéznél, a fák között.

Carlos megcsókolta anyja hideg kezét. Vállpokrócát a holttestre borította, bebugyolálta, karjaiba vette, és kivitte a házból.

Őt ló állt a ház mögött. Carlos szeme felcsillant — megismerte jó fekete paripáját. Ez volt az első öröm, mely hosszú idő óta utat tudott törni a szívébe. Aztán jött a többi. Most csókolta csak meg Rositát. Aztán észrevette, hogy Antonio is itt van, a hűséges Antonio.

Valami meleget érzett a kezén. Lenézett, és szeme könnybe lábadt. Cibolo dörgölözött a lábához. Antonio gondoskodott róla, hogy itt legyen, és Antonio vette ölébe, amikor nyeregbe szálltak. Két ló vitte Rositát és Catalinát. A másik kettő Antoniót a kutyával és Andrest, a lovászt, aki velük indult útnak. A cibolero pedig — karjában a halottal — szép fekete paripája hátán helyezkedett el.

— A völgyön, kedves gazdám? — kérdezte Antonio. Carlos habozott egy percig.

— Nem — mondta végre. — Rövidebb út lenne, de veszedelmesebb. Menjünk az ördögszikla felé. Eszükbe sem juthat, hogy arra üldözzenek. Előre, Antonio! Catalina nehezen tudott elszakadni a hűséges Josefától. Egy zacskó aranyat csúsztatott a kezébe.

— Majd ha végleg letelepedtünk valahol, értesítek, Josefa. Valami módon értesítek, és utánunk jössz, jó?

— Én jövök érted, Josefa, én magam! — mondta Antonio. — Számíthatsz rám, Josefa! Vigyázz magadra!

Szívük nehéz volt és könnyű egyszerre. De az idő sürgetett, nem lehetett hosszasan búcsúzkodni. Még az a jó, hogy Josefáért nem aggódtak. Senki sem tudhatja, hogy segített a fogoly megszöktetésében. És Don Juan? Mihelyt kiszabadul, ő is értesítést kap, és utánuk jön. A kis lovascsapat elindult, és a kanyargós úton nagy karélyban feljutott az ördögszikláig. Egyetlen hangos szót sem váltottak, csak suttogva érintkeztek egymással, amint egyenként áthatoltak a Chapparal szűk ösvényein. Carlos nyargalt elől. A szakadékhöz érve utasítást adott Antoniónak, hogy folytassák útjukat a préri felé; ő lemarad egy kicsit, de majd utoléri őket. Amikor magára maradt, az ördögszikla kiugró nyúlványához lépett, és megállt azon a helyen, ahonnan egész San Ildefonsót át lehet tekinteni. Az éjszaka komor sötétségében a völgy olyan volt, mint egy kihűlt tűzhányó óriási krátere; s a Presidio ablakaiból kiszűrődő fények mintha a láva hamuja alól előcsillanó maradék parazsak sziklái lettek volna. A ló nyugodtan állt. Lovasa, karjában a holttesttel, mozdulatlanul nézte a várost. Egyszerre sóhajtáshoz hasonló hang szakadt fel szinte a szíve mélyéből:

— Anyám! Drága édesanyám! Ha ki tudnád nyitni a szemedet egy percre, hogy lásd, mint búcsúzom örökre ettől az átkozott helytől! Ha hallani tudnád fogadalmamat. Ezen a helyen esküszöm, hogy megbosszulom szenvedéseidet és halálodat. Ettől a perctől kezdve minden gondolatom a bosszú lesz. Bosszú! Miért is használom ezt a szót? Nem bosszú, hanem igazságszolgáltatás! Megérdemelt büntetése a gaz és alattomos gyilkosoknak. Szégyen és gyalázat lenne, ha büntetlenül megúsznak. Anyám szelleme, hallgass rám! Nem ússzak meg

büntetlenül. Egyelőre mulass, te pompás ruhájú csócselék! Egyél, igyál, vigadj és részegedj le; a leszámolás napja közeleg — hamarabb bekövetkezik, mint képzelnék. Én most elmegyek, de visszajövök. Csak türelem — találkozunk még. Igen, egyszer még feleltek Carlosnak, a cibolerónak!

Lova, mintha helyeselné szavait, vadul felnyerített. Ezután visszafordultak a prérre, és csakhamar utolérték a többieket. Egy szép helyre érkezve, ahol egy kis forrás csobogott, és üdén zöldellt a fű, Carlos eltemette édesanyját, és elbúcsúzott tőle örökre.

Említettük már, hogy a Presidio termeiben díszvacsorán ünnepelték meg a cibolero kézrekerítését. A meghívottak közt ott volt a város egész előkelősége. Pohárköszöntők hangzottak el. Az egyik szónok azt mondta, hogy a holnapi nap, a többszörös gyilkos kivégzésének napja "új fejezetet nyit a város történelmében". Ezt persze nem gondolta komolyan. Tudta, hogy a rablás és fosztogatás, a tisztek garázdálkodása, a sokféle erőszakosság és jogtalanság éppúgy folytatódik, mint eddig — vagyis minden marad a régiben.

Vizcarra versenyt ivott Robiadóval. Remekül érezte volna magát, ha pillantása nem téved időnként a falat borító hatalmas tükörrre. Ilyenkor arca elkomorult, és tünődve tapogatta a hosszú sebforradást, amely arcát eltorzította. Győzött, igaz, de nagy árat fizetett érte.

Roblado öröme zavartalanabb volt. Don Ambrosio ült mellette, és biztató dolgokat súgott a fülébe. Leánya, mondotta, már megbánta eddigi könnyelműségét. Nem szerelem volt, csupán múló szeszély. Most már nem is törődik a cibolero sorsával. Robiádónak minden reménye meglehet arra, hogy hamarosan megtartják az esküvőt.

Talán a bor oldotta meg Don Ambrosio nyelvét, és készítette arra, hogy a kapitánynak kedveskedjék. De az is lehet, hogy elhitte, amit mondott. Catalina ejthetett el otthon néhány biztató célzást, csak azért, hogy elszánt terveit könnyebben megvalósíthassa. Folyt a bor, a termet kacagás töltötte be. Hazafias dalokat énekeltek. A részegek egymás nyakába borultak — volt, aki duhajkodott, de olyan is akadt, aki egészen elérzékenyült.

A dőzsölés kellős közepén felállt valaki, és azt indítványozta, látogassák meg a cibolerót börtönében. A tréfás indítványt nagy röhögés fogadta. De voltak, akik komolyan vették, és erősködtek, hogy jó lesz. Nem mindenki ismerte a cibolerót — ezek is meg akarták nézni szemtől szembe. Könyörögtek az ezredesnek, hogy engedje meg. Vizcarrának tetszett a dolog. Nem árt annak a fickónak, ha élete utolsó éjszakáját megzavarják, és még egy kis megalázásban lesz része.

— Jól van, nem bánom — mondta. — De nem úgy, hogy felkerekedünk, és itthagyjuk a terített asztalt. Hogyisne! Nem mi látogatjuk meg őt, hanem ő látogasson meg minket! Mindjárt intézkedem, hogy hozzák ide.

Behívatta Gomez őrmestert, és kiadta az utasítást, hogy egy járőrrel menjen a városi börtönbe, és hozza ide a cibolerót.

Az őrmester tisztelgett és elment. A multság folyt tovább. De alig fél óra múlva hirtelen elromlott a hangulat, amikor Gomez őrmester berontott a terembe, és magából kikelve jelentette:

— *A fogoly megszökött!*

A terem hamarosan kiürült. Sokan egyenesen hazaszaladtak megnézni, nincs-e valami baj. Ha ez megtörténhetett — gondoltait —, akkor már minden lehetséges! Mások a városi börtön felé igyekeztek, hogy saját szemükkel győződjenek meg róla, igaz-e, amit az őrmester beszél.

Vizcarra és Roblado a haját tépte. Káromkodtak, öklükkel verték az asztalt, féktelen dühük majd szétvetette őket. Jóformán az egész helyőrséget fegyverbe szólították. Tíz perc múlva lovas katonák nyargalásztak a város utcáin. A börtönt bekerítették. Megtalálták a nyílást, amelyen a fogoly megszökött. De mivel sikerült a falat kivájni? Kitől kapta a szerszámot? Az

őröket kikérdezték — vallatták és megkorbácsolták —, de nem tudtak semmit mondani. Csak annyit tudtak, hogy amikor Gomez megjelent, és parancsára kinyitották a cellát — üres volt! Járőröket küldtek minden irányba, de hiába. Ettől nem is vártak eredményt. Cseppet sem valószínű, hogy a cibolero a városban rejtőzködik. Kétségtelenül messze jár már a végtelen prérin, melynek zugait, ösvényeit és szakadékait jobban ismeri, mint bárki más.

Hajnalban komolyabb nyomozásba kezdtek. De a szélrózsa minden irányába kiküldött lovasok egytől egyig azzal a jelentéssel tértek vissza, hogy nem akadtak a nyomára sehol. Volt egy körülmény, amely az embereket még a cibolero szökésénél is jobban megdöbbsentette. Tudták, hogy anyja nem élte túl a korbácsolást. De a holtteste is eltűnt. A babonások összesúgtak; azt rebesgették, hogy a hechicera a sátán segítségével feltámadt halottaiból, és ő szöktette meg a fiát. Akkor meg úgyis hiábavaló minden keresés vagy üldözés!

Reggel kilenc óra tájban újabb hír járta be a várost, és töltötte el izgalommal az embereket. Don Ambrosio, a lakomáról hazatérve, azonnal ágyba dőlt, hogy ki-aludja mámorát. Reggel hiába várta leányát — a szokásos időben nem jelent meg a reggelizőasztalnál. Apja egyre türelmetlenebbül várta, aztán aggódni kezdett. A szobájába sietett, de az ajtót zárva találta. Hosszas zörgetés után feltörték az ajtót. A szobában nem volt senki, a megvetett ágy érintetlen, a seniorita eltűnt.

Meg kell keresni! Hívják a lovászt! Nyergelje meg a lovakat! Mindenáron utol kell érni, és haza kell hozni!

Az istálló ajtaja csak be volt támasztva. A lovak eltűntek, és eltűnt a lovász is! Jóságos ég! Milyen szörnyű szegény! Micsoda botrány lesz ebből! Don Ambrosio leánya segített a gyilkost megszökíteni, és maga is megszökött vele! A bajon már nem segített semmit, hogy Vicenzát megtalálták. Már nem tudott újat és rosszabbat mondani. A délelőtt folyamán megtalálták a lovak nyomait. A préri felé vezettek, és a Pecoson túl hamarosan elvesztek. A jelek szerint a lovak több irányban száguldottak el — de ez sem biztos —, az egész ügy olyan titokzatos, hogy semmi biztosat sem lehet mondani.

A következő napokban újra kergették a nyomokat mindenfelé. Arra a feltevésre jutottak, hogy a cibolero most már végképp búcsút mondott az egész környéknek, és olyan messzire szökött, hogy soha többé nem akadnak rá. A feltevést nemsokára alátámasztotta valami. Néhány barátságos komancs indián érkezett a városba. Elmesélték, hogy a prérin találtak a ciboleroval. Útban volt a Llano Estacado felé. Társaságában két nő volt és több férfi. A felszerelést és élelmet néhány jól megrakott öszvér cipelte. Alighanem hosszú útra indultak, a Nagy Prérin túl elterülő országba. A felvilágosítást sok minden megerősítette. Carlos régebben többször is említette, hogy szeretne visszamenni a jenkik országába. Egész biztos, hogy oda ment, talán a Mississippi partjain telepedett le. Odáig nem ér el Vizcarra és Roblado keze. Hónapok teltek el. Azon a híren kívül, amit a komancsok hoztak, semmi sem hallatszott többé Carlosról és a többi szökevényről. Ha nem is felejtették el őket, egyre kevesebbet beszéltek róluk. San Ildefonso lakóit más dolgok foglalkoztatták. Volt gondjuk éppen elég. Először is a juták támadásától tartottak. Szerencsére a juták harcba keveredtek egy másik vad indián törzssel, és vereséget szenvedtek. Kénytelenek voltak visszahúzódní, és a völgyet egyelőre nem fenyegette indián portyázók rajtaütése.

Aztán újabb vész hír tartotta rettegésben San Ildefonso lakóit. Az indios mansos, a jámbor és szelíd tagno indiánok, akik a lakosság túlnyomó részét tették ki, de jogtalan páriák módjára éltek, ha ugyan nyomorgásukat életnek lehet nevezni, megelégtették szenvedéseiket, és mozgolódní kezdtek. Mint több más telepen, itt is le akarták rázni nyakukról a spanyolok jármát. A katonai parancsnokság buzgalma és erélye semmi kívánnivalót nem hagyott hátra. Hamarosan kibogozták az összeesküvés szálait. Komoly összeesküvésről nem is lehetett beszélni. A mozgalmat csírájában eltiporták. Vezetőiket letartóztatták, rövidesen halálra ítélték és agyonlőtték. Skalpjukat egy héten át kifüggesztették a Presidio kapuján, elrettentő

példának, amiből tanulhatnak a nyomorult bennszülöttek! Be kell látniuk, hogy csak egy út áll nyitva előttük — a feltétlen engedelmesség és megalázkodás útja.

Ha nem is vették emberszámba ezeket a dolgos bennszülötteket, a tömeges kivégzés mégis visszatetszést és nyugtalanságot keltett a polgárok körében. Most már erről suttoztak, és nem a cibolero hajmeresztő tetteiről. A cibolero eltűnt a város életéből. Mindenki tudta, hogy most már egy másik országban él, apja hazájában, valahol a nagy Mississippin végtelen partjain.

22.

És mi lett a ciboleróval? Igaz, hogy átkelt a Nagy Prérin, és eltűnt a messzeségben? Igaz, hogy soha többé nem mutatkozott a völgyben, ahol ifjúságát töltötte, és ahol annyit szenvedett? És mi lett San Ildefonso sorsa? Ezeket a kérdéseket tettem fel annak a különös embernek, aki a legendát elmesélte. De az öreg remete sokáig hallgatott. Tekintete elmerengett a völgy fölött, felszállt az Ördögzikla magasságába, majd megpihent a romokon, amelyeket már félig elborított a gaz és a bozót. Erős érzések vettek erőt rajta, azért hallgatott. Mi néhányan, akik történetét lélegzetvisszafojtva hallgattuk, már körülbelül sejtettük a legenda végét. De biztosan szeretnénk volna tudni.

— Igen, kedves fiatal barátaim... a cibolero egyszer még visszajött. S hogy mi lett San Ildefonso sorsa? Látják a romokat — a felelet magától adódik. San Ildefonso elpusztult. A részleteket szeretnék ismerni? Kíváncsiak, hogy történt, mint történt? Nem szívesen beszélek róla, mert borzalmas történet — a véres bosszú drámája, melynek most már nem szenvedő, hanem cselekvő hőse Carlos, a cibolero.

Igen, a cibolero visszatért a völgybe, de nem egyedül, ötszáz harcos jött a nyomában — vörös harcosok, akik vezérüket látták benne. A vitéz vákó harcosok követték a "fehér törzsfőnököt" — sőt az igazság az, hogy ők beszéltek rá erre az útra. Tudták, mennyi igazságtalanság érte, és ezek az indiánok nem szeretnek ilyesmit megbocsátani. Megfogadták, hogy bosszút állnak. Ősz volt — az ősz utolsó hónapja —, az amerikai év legszebb időszaka, amikor az őserdő olyan pompába öltözik, mintha valami nagy művész festette volna színeit és színárnyalatait. Ilyenkor a természet mintha kipihenné egész évi fárasztó munkáját — amikor gyermekei, a kis és nagy állatok gond nélkül jóllaktak annál a dús nagy asztalnál, amelyet a bőkezű anya terített nekik. Mintha minden élőlény boldog és elégedett lett volna... Éjszaka volt. Az őszi hold vonult át lassan és ünnepélyesen az égboltozaton; a hold, melynek ezüst sugarait annyi népdal énekli meg azokban az országokban, ahol aratásnak örvendeznek.

De éppen olyan pompásan ragyogott a hold ott is, ahol még sohasem arattak — a Nagy Prérin, a Llano Estacado sivatagszerű térségein. A magányos pásztor, ki alvó nyája mellett pihent, arra riadt fel, hogy éber kutyája figyelmeztetően morog. Felkönyökölt, és óvatosan körülnézett. Farkas jár erre vagy szürke medve vagy vörös puma talán? Egyik sem. Egészen másvalamit látott, amint szemét meresztve a fennsík távolába nézett. Meg is borzongott tőle. Sötét alakok hosszú sora suhant át a pusztaságon nesztelen. Lovasok voltak. Szorosan egymás mögött haladtak — minden ló orra az előtte járó farához simulva. Keletről nyugatra tartottak. A sor éle már közeledett, de a vége oly messzire nyúlt, hogy a pásztor nem is láthatta. A csapat nemsokára előtte haladt el, alig háromszáz lépésnyire attól a helytől, ahol a fűben könyökölt. Simán és nesztelenül vonultak. Zabla nem recsegett, sarkantyú nem pengett, kard nem csörömpölt. Csak a patkolatlan lovak lábainak tompa kopogását lehetett hallani, s csak néha-néha egy-egy türelmetlen paripa halk nyerítését, de gazdája parancsára az is tüstént elhallgatott. Kísértetek módjára suhantak át a prérin nesztelenül. A telihold álomszerű fénye is hozzájárult ahhoz, hogy valóságútlan látomásnak tűnjenek.

A pásztor megborzongott, amint figyelte őket — pedig tudta, hogy nem kísérteteket lát. Sőt azt is sejtette, mi járatban vannak. Indián harcosok ezek, és nem ok nélkül indultak el ilyen hosszú útra. Látta, hogy csupa magas, széles vállú férfi; hogy derékig meztelenek, és

combjuk, lábuk is csupas; hogy ijesztő színekkel mázolták tele mellüket; hogy nincs más poggyászuk, mint az íjaik, tegzeik és dárdáik — szóval indián harcosok, akik a *hadiösvényre léptek!*

A pásztor akkor csodálkozott el a legjobban, amikor megpillantotta a vezért, aki a néma törzs élén lovagolt. Sem a ruhája, sem a felszerelése nem volt olyan, mint társaié — de még bőrének a színe sem. A pásztor álmélkodva látta, hogy *az indián harcosokat fehér ember vezeti!*

Meglepte ez a különös látvány, de hamarosan észbe kapott, és nem csodálkozott többé, öreg pásztor volt, és okos ember hírében állt. Egyébként ő volt az a pásztor, aki annak idején megtalálta a prérin a mulatt vadász és zambo kísérője holttestét. Még nagyon jól emlékezett az esetre, és rövid töprengés után összeillesztette fejében a dolgokat. Arra a következtetésre jutott, hogy a *fehér törzsfőnök*, akit lát, nem lehet más, mint Carlos, a cibolero.

Első gondolata az volt, hogy meglapul a fűben, és nem árulja el magát. Érthető, hiszen neki is kedves volt az élete. De amikor elvonult előtte az indiánok hosszú sora, meggondolta magát. Hiszen ezek a hadiösvényen járnak — egyenesen a város felé igyekeznek —, és Carlos, a cibolero vezeti őket! Lassanként eszébe jutott a kitagadott és üldözött fehér ifjú egész története. A pásztor ama kevesek közé tartozott, akik sajnálták a cibolerot. Nagyon csúnyán bántak vele. És fölötte valószínű, hogy most azért jött, mert bosszút akar állni ellenségein. A pásztor elhatározta, hogy nem nézi tétlenül. Részint hazafias érzésből, részint jutalom reményében fejébe vette, hogy megmenti szülővárosát. Sietve leoson a völgybe, és értesíti a helyőrséget a fenyegető veszedelemről. Mihelyt az egymás mögött egyenként vonuló lovasok elhaladtak előtte, óvatosan feltápáskodott — de hiába. Nem számított a fehér törzsfőnök eszes óvatosságára. Még fel se állt, az utóőrs indiánjai már körülvették a rábizott állatokkal együtt. Fogoly volt. Nyája pedig vacsorául szolgált azoknak, akiket el akart árulni. Egészen addig a helyig, ahol ez a pásztor hevert, a fehér törzsfőnök egy meglehetősen ismert ösvényen vezette csapatát. Ez volt a karavánösvény, amelyen kereskedők szelték át a prérít. De amikor a pásztort megkötözték, a vezér letért az ösvényről, és a harcosok mit sem kérdezve, szó nélkül követték. A legnagyobb csendben vágtak át keresztben a fennsíkon, hosszú sorban — mint egy kígyó teste, mely a fejét követi. Egy óra múlva megérkeztek a fennsík pereméig. Vezérük jól ismerte ezt a helyet. Ide torkollott az a szakadék, ahol gyakran talált menedéket ellenségei elől. A hold csodásán ragyogott, de alacsonyan járt az égen, és fénye nem hatolt be a szakadékba. A kanyon mélye teljes árnyékba borult. Nehéz volt innen leereszkedni a völgybe, nehéz — de nem ilyen embereknek és nem ilyen vezetőnek!

A fehér törzsfőnök egyetlen szót suttogott annak a harcosnak, aki közvetlenül mögötte haladt, azután eltűnt a sziklák árnyékában. A következő harcos a nyomaiba lépett, de előbb egy szót súgott a mögötte léptetőnek. Ez is továbbadta, és az ötszáz lovas a legnagyobb csendben és rendben merült alá a kanyon félelmetesnek tűnő sötétjébe. A fennsíkon nem maradt senki.

Egy ideig nem lehetett hallani mást, csak tompa dobolást — ezer-ezer pata hangját a murván és a laza kavicsokon. De nemsokára ez a zaj is elült, és a kanyon elcsendesült. A lovak és a lovasok a legkisebb nessel sem árulták el ittlétüket. Most már csak a természet vad gyermekeinek hangját lehetett hallani, amint nyugvóhelyükön felriadtak — a kecskefejő klappogását, a farkas üvöltését és a kőszáli sas eszelős vijjogását.

Eltelt egy nap, újra feljött a hold, s az óriási kígyó, mely egész nap összecsavarodva lapult a szakadékban, most némán előbújt a kanyon alján. A hosszú csúszómászó eljutott a Pecos partjára, és megállás nélkül átkelt a folyón. Egyik ló a másik után merült a habokba, és kelt át a sekély gázlón, majd víztől csillogón folytatta útját a túlsó parton. Így ért el arra a magaslatra, ahonnan végig lehet nézni az egész völgyön.

Itt megálltak, felderítőket küldtek előre; megvárták híreiket, azután a hosszú sor újra mozgásba lendült. A hold éppen eltűnt a Sierra Blanca havas csúcsa mögött, amikor a csapat

éle eljutott az Ördögcsiklához. Az utolsó órákban a vezér még jobban meglassította a menetet, mintha csak arra várt volna, hogy a hold lemenjen. Csakugyan számításba vette ezt. A hold fényére nem volt szükség. Ahhoz, amire készültek, jobban illik a sötétség. Újabb pihenő. Megint felderítőket küldtek ki. Ezután a fehér törzsfőnök levezette embereit a szűk hegyszoroson. Az ötszáz lovas nemsokára eltűnt a Chapparral titkos ösvényein. Nagy volt Antonio öröme, amikor megtalálta Josefát. De most nem volt ideje beszélgetni. Csak ő ismerte azt a kis tisztást a Chapparral kellős közepén, amely alkalmas volt arra, hogy leszálljanak a nyeregből. Lovaikat a fákhöz kötötték. Az indiánok gyalogosan támadnak.

Egy óra múlt el éjfél óta. A hold éppen lement. A fűtös felhők, amelyek az imént még visszaverték halovány fényét, fokozatosan elsötétültek. A tárgyakat már húszlépcsnyi távolságról sem lehetett megkülönböztetni egymástól. A Presidio óriási épülete komoran emelkedik az ólmos ég felé. Ormán nem lehet látni az őr, csak időnként hallani éles kiáltását:

— *Centinela alerte!* (Az őr ébren van!)

Ezzel jelzi, hogy éberrel teljesíti kötelességét. A kapunál egy másik őr áll, aki ugyanezekkel a szavakkal válaszol. A két kiáltás elhangzása után minden újra csendes. A helyőrség nyugodtan alszik, még a városi éjjeliőrök is elnyúlnak a kőpadokon a házak előtt.

A parancsnokság nem tart semmiféle hirtelen támadástól. Már rég nem érkezett hír az indián törzsek mozgolódásáról. Úgy látszik, elásták a csatabárdot, vagy ahogy San Ildefonsóban mondták, *en paz* (békességben) élnek egymással. A tagno indiánok összeesküvését már régen vérbe fojtották. Nagyobb éberség fölösleges volna. Egy őr az azoteán, egy másik a kapunál bőségesen elegendő az éjszakai nyugalom biztosítására. A Presidio lakói álmukban sem gondolnak arra, hogy az ellenség ilyen közel lehet.

— *Centinela alerte!* — hangzik újra az épület oromzatáról.

— *Centinela alerte!* — feleli társa a kapuból.

Valójában egyik sem elég éber ahhoz, hogy észrevegye a közelgő sötét alakokat; a földön elnyúlva kúsztak a falak felé, mint óriási gyíkok. Lassan és nesztelenül csúsznak előre a fűben és gazban, s nemsokára ott vannak már a Presidio kapuja előtt.

Egy lámpás ég az őrszem mellett odafenn a háztetőn. Fénye megvilágít egy kis kört, de nem segít a katonán, inkább árt neki. Nem veszi észre a veszélyt, de maga célpontul szolgál. Végre suhogó hang üti meg a fülét. Már az ajkán a kiáltás: "Ki az?" — de nem éri meg, hogy kimondja. Féltucatnyi íj húrja peng egyszerre, és ugyanannyi nyíl fűrődik az őrszem testébe. Szívét nyíl járja át, s jajszó nélkül, egyetlen nyögés nélkül zuhan a kőpadolatra.

Ugyanez a sors vár a kapuban álló őrszemre is. Meghal, még mielőtt puskáját lekapathatná. A sötét alakok árja előzőnli a kapubejáratot.

És most felhangzik a vákók vérfagyasztó csatakiáltása. Száz meg száz félmeztelen harcos rohan végig a boltozatos folyosón. Elárasztják a patiót. Az udvarra szolgáló ajtók kinyílnak. Katonák rohannak ki alsóruhában, rémülten, fejvesztetten, de már el is esnek támadóik dárdáitól. Pisztolyok és karabélyok ropognak mindkét oldalon, de ha egy katonának sikerül is elsütnie fegyverét, azt már nem éri meg, hogy újra megtölthesse.

Rövid, de szörnyűséges küzdelem volt — sok borzalom néhány percbe sűrítve. Az ordítás, lövöldözés és halálhörgés összevegyült, de a gyámoltalanul védekezők hangját elnyomta a vákók harsány harci kiáltása, a bezúzott ajtók recsegése-ropogása, a kardok és dárdák csattogása. Szörnyű élet-halálküzdelem volt.

Aztán ez is véget ért. Utána megint csend lett. Az indián harcosok elhallgattak — ellenségeiket megsemmisítették. Minden szobát átkutattak, nem bujkál-e bennük valaki. A Presidio lakói véres halomban hevernek az udvaron. Kegyelmet nem kapott senki. Valamennyit ott a helyszínen lemészárolták. De mégsem valamennyit. Kettő életben maradt — Vizcarra és Roblado. Az ezredesnek és a kapitánynak megkímélték az életét. Az ajtókból és oszlopokból villámgyorsan máglyát raktak és meggyújtották. Hatalmas füst emelkedik az ég felé, itt-ott vörös lángok csapnak ki belőle. A tető hatalmas fenyőgerendái kigyulladnak,

fellángolnak, ropogva beomlanak. Az egész Presidio egyetlen füstölgő romhalmazzá válik. Ám ezt az indián harcosok nem várják be. A bosszú még nem teljes, a munkának csak egy részét végezték el. A katonákon kívül a város polgársága is bűnös. Az indiánok esküvel fogadták meg, hogy az egész várost elpusztítják. Esküjüket meg is tartották. Még napfelkelte előtt egész San Ildefonso lángokban ált. Az íjak, a dárdák, a tomahawkok nem pihentek meg, amíg áldozatot találtak. Férfiak, nők és gyermekek százával pusztultak el saját házuk égő romjai alatt!

Csak a tagno indiánokat nem bántották. A fehérek közül alig egy-kettő élte túl a szörnyű mézárilást. Köztük volt Catalina apja is. Neki megengedték, hogy kincsei maradványát batyuba kötve elmenekülhessen.

San Ildefonso — a város, a Presidio, a rendház, a gazdagok villái és a szegények házikói, mindez tizenkét óra leforgása alatt megszűnt létezni. A bájos völgy egy éjszaka majdnem teljesen lakatlanná vált.

Dél felé jár az idő. San Ildefonso romjai még mindig füstölögnek. A főtéren néhány száz vákó harcos áll egy nagy négyszögben, arccal a tér közepe felé. Egy különös látványosság tanúi — ez is vezérük megbosszulásához tartozik. Két szamar áll a négyszög közepén, s hátukra kötve két derékig meztelen férfi. Kiborotvált fejük búbja elárulja, kik ők — a missziósház méltatlan padréi.

Hátukon korbács csattog. Jajveszékelnék, és kegyelemért könyörögnek a két fehér embernek, aki előttük áll, és számlálja a korbácsütéseket. Az egyik Carlos, a cibolero, a másik Don Juan, aki idáig börtönben sínylődött. Nekik aztán könyöröghetnek, szívük nem esik meg *ezeknek* a szenvedésén.

— Szemrebbenés nélkül nézték, hogyan korbácsolják meg szegény öreg édesanyámat! — sóhajtotta Carlos.

— És a világ legszelídebb teremtesét, Rositát! — tette hozzá Don Juan, és keze ökölbe szorult. A korbács csattog tovább.

Amikor a megszabott szám kitélt, Carlos félreáll, és felemeli kezét. Erre a jelre nyílzápor zúg a levegőben. A két megkorbácsoltságos ember holtan zuhan előre. Elnyerték büntetésüket gonoszságukért.

A szörnyű dráma utolsó jelenetéhez értünk, melynek borzalmi túltesznek a többin. A színtér az Ördögszikla

— ugyanaz a hely, ahol Carlos vakmerő mutatványával kivívta San Ildefonso bámulatát San Juan napján.

Most újabb lovasmutatvány készül itt, de egészen másféle, mint az a régi — más főszereplőkkel, és egészen más nézők előtt!

A kiálló kősziklán két ember ül lóháton. Furcsa lovasok — erősen oda vannak kötözve a nyereghez. Kezüket nem fogja a gyeplőt — hátul össze van kötözve. Éppen úgy a lábuk is, erős szíjak szorítják össze a ló hasa alatt. Meg se tudnak moccanni — hiába szeretnének leugrani a nyeregből. Akarva, nem akarva, véghez kell vinniük a lovasmutatványt, melyre kárhoztatták őket! Szemmel láthatóan nincs ínyükre a dolog. Arcukon gyötrelmes érzelmek tükröződnek: vad halálfélelem és a legsötétebb kétségbeesés. Középkorú férfi mind a kettő. Teljes díszbe öltözött tiszt mind a kettő. Ma viselik utoljára ragyogó egyenruhájukat. Nemrég még Carlos halálos ellenségei voltak - most már csak a foglyai. Vizcarra és Roblado most fizet majd minden aljasságáért. Eddig fikarcnyit sem törődtek más emberek szenvedéseivel. Most az ő szenvedésüket nézik mások éppoly hidegen és könyörület nélkül. De miért kötözték őket lovakra? Minek hozták ide?

Mindjárt választ kapunk ezekre a kérdésekre, ha közelebről megvizsgáljuk a két kis zömök musztáng lovat. *A két ló szemét kendőkkel kötötték be!*

A lovak fejénél egy-egy tagno indián áll. Csak üggyel-bajjal tudják megfékezni a türelmetlenül toporzékoló állatokat. A két musztángot fejjel az Ördögszikla kiugró foka felé

állították fel.

Vagy háromszáz lépésnyire mögöttük az indián lovasok sorakoznak fel, ők is arccal a sziklafok felé. Nem beszélnek, nem nevetgélnek. Mélységes, néma, vészjósló csend jellemzi a kísérteties képet.

Az arcvonal jobb szélén a fehér törzsfőnök ül szénfekete paripáján. A vákók szeme rajta csügg — mintha parancsát lenék. Arca sápadt, de nyugodt, szigorú és mozdulatlan. Készül a pillanatra, mely bosszúját teljessé teszi. Egyetlen szó sem hangzik el közte és a két tiszt között. Ezen már túl vannak. A két főbűnös tudja, hogy minden szó hiába — sorsuk meg van pecsételve. Carlos a hátuk mögött van, nem láthatják. De a két tagno, aki a lovak fejénél áll, szemét különös várakozással Carlosra szegezi. Mit várnak tőle? A jelt.

A jeladás lélegzetállító csendben megtörtént. A két tagno jobbra-balra félreugrik, a musztáng lovak útja most már szabad. A második jeladásra felsorakoztatott vákóindiánok megsarkantyúzzák lovaikat, és vad diadalordítással nyargalnak előre... Dárdáik csakhamar megbökkik a musztángokat, és a bekötött szemű tüzes lovak a szakadék felé szökkennek...

Két rémült sikoly tör fel egyszerre a musztángokra kötözött halálraítéltek torkán, de hangjuk belevész a mögöttük vágató indián lovasok kiáltásába. Még egy perc — mindennek vége. A megriasztott musztángok leugrottak a szikla széléről a szakadékba — a megsemmisülésbe! A rézbőrű harcosok megállították lovaikat még jóval a szikla pereme előtt, és néma megdöbbenéssel néztek egymásra.

Mert egy lovas vágat elő hirtelen. Bámulatos hidegvérrel állítja meg lovát az utolsó pillanatban a kiugró szikla végében, és lenéz a mélységbe. Az indián harcosok most őt nézik — a fehér törzsfőnököt.

Néhány percig komor arccal bámul a szakadékba. Látja a lovak és emberek alaktalan roncsait odalenn. Mozdulatlanul hevernek már — összetörten, egymásba keveredve. Szörnyűsegebb látványt el sem lehet képzelni. Carlos nagyot sóhajtott, mintha mérhetetlen súly gördült volna le a szívéről. Aztán megfordult, és hű barátjának, aki szorosán a háta mögött állt, csak ennyit mondott:

— Megtartottam az eskümet, Don Juan! Bosszút álltam édesanyám gyilkosain.

A lemenő nap sugaraiban indián harcosok hosszú sora poroszkált a völgyből Llano Estacado fennsíkja felé. Most már lassan haladnak, sok teherrel megrakodva. Viszik haza törzsük állandó lakóhelyére, a vákó falvakba San Ildefonso elrabolt kincseit, az ő felfogásuk szerint: jogos hadizsákmányukat.

Élükön Carlos, a cibolero halad, mellette Don Juan. Homlokukat még mindig beárnyékolja az utolsó huszonnégy órában átélt borzalmas események emléke. De minél jobban távolodnak a feldúlt és felperzselt várostól, szívük egyre könnyebb, arcuk egyre derűsebb. Most már nem a múltra gondolnak, hanem a jövőre — a boldog viszontlátásra, mely útjuk végén reájuk vár. Carlos nem maradt sokáig indián barátainak körében.

A kincsek egy részével, melyet a vákók szinte erőnek erejével reá kényszerítettek, folytatta útját észak felé. Végül Louisianában, a Red River partján telepedett le. Itt nagy ültetvényt vásárolt. Szép felesége, húga, Don Juan és néhány régi szolgája társaságában új életet kezdett. Sok évig éltek még ott boldogan és békességben.

Vadászkirándulásai során néha-néha eljutott még régi barátainak, a vákó indiánoknak a hazájába. Mindig nagy szeretettel fogadták, és szívből örültek a viszontlátásnak. Évek múltán is vezérüknek tekintették, szemükben az maradt, aki volt — a híres fehér törzsfőnök!

San Ildefonsóról azóta nem hallott senki. A szép völgyben nem bukkantak fel új telepések — a romvárost nem építette fel senki. Az őslakók, a tagnók el akarták felejtetni a keserves rabszolgaságukat, melynek emlékei itt lépten-nyomon körülvették őket. Más tájakra vándoroltak, más városokban telepedtek le. De a legtöbb közülük visszatért az erdőbe, és ősi vadászéletét folytatta megint.

San Ildefonso drámája más időkben talán nagyobb figyelmet és visszhangot keltett volna;

de olyan időkben zajlott le, amikor a spanyol-amerikai történelem lapjai tele voltak izgalmas eseményekkel. A spanyolok hatalma az egész amerikai kontinensen lehanyatlóban volt, és vége felé közeledett. San Ildefonso pusztulása csak egy epizód volt a hasonlóan drámai események sorában. Majdnem ugyanabban az időben esett el Gran Quivira, Abo, Chilili és száz meg száz más település. Mindegyiknek megvolt a maga, többnyire véres és borzalmas története.

Csupán véletlenül jutottunk el San Ildefonso szépséges völgyébe; csak a véletlen vezérelte utunkba az egyetlen embert, aki ismerte a völgy múltját, történetét — a *fehér törzsfőnök* legendáját.